

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

30.6.29.

ALCIBIADIS
 LVCARINI
 PATRICII SENENSIS
 OBSERVATIONVM
 PRACTICARVM, IN ACADEMIA
 VNITORVM TRACTATARVM
 LIBRI TRES.

U. R. Legato

SENIS, Apud Hæredes Matthæi Florimî.

Superiorum Permissu.

1615

13.7 C 30.

IMPERIAL

STATION

C O S M O
I I.
ETRVRIAE
QVARTO
MAGNO
DVCI
SERENISS.
DICATI

PRÆFATIO

SCONOSCIUTI ACADEMICI VNITI

AD LECTORES.

PRÆFATIO Practicarum Obseruat. in Acad. VNITORVM publicè tractatarum ab Alcibiade Lucarino, Patricio Senensi I.V.D. & Equite, ac Comite Palatino, est omnis diuisus in partes tres, quarum vnā occupant Contractus; Alteram Testamenta, vltimæq; voluntates ceteræ; Tertiam Iudicia antiquo more, nostra tempestate forenses causæ. Hac omnia materia, forma, effectus, rerumq; gerendarum exitu inter se differunt, & in vnoquoq; genere diuersitates habent prout in infinitas. Ea pars, quam Contractus obtinere dictum est, initium capit à sacrosancta Religione Iuramenti, continetur conventionem Vallo, & Usuris, ac interrisse terminatur, duodecim in capita scissa, atq; distincta, quinquaginta principales complectitur Observationes. Vltimas voluntates à parte anteriori contractus, à posteriori Iudicia diuidunt, intermixta sunt Testamentis legata, Fideicommissa, & commodata, quæ vel lege, vel iure municipij, ob Mortis interuentum, hominibus compe-

tunt:

sunt : quæ omnia circumscribuntur Clausulis opportunis ,
nec minus quàm tribus Ulrà decem Capitibus Trīginta
quatuor principalia cōtinet obseruanda. Iudicia ab Inter-
rogationibus oriuntur : pertinent ad varia delicta , ad di-
uersa pœnarum genera , Exilium , Caceres , Mortem : Con-
cluduntur Varijs Cautionibus toti operi proficientibus :
Sex tantum capitibus terminata , quatuor de Trīginta
Observationibus , complentibus 10. numerũ suprà centum
illas Auctor Anno penè integro , tres in partes , eodem modo
distincto , quo communis vsus Italicorum Studiorum ser-
uat in lectiōum distributione , hoc tamen mutato , ut illis
diebus tantum , quibus ad animum relaxandum lectiō-
nes præmittuntur , habito Conuentu in Acad. VNI-
TORM (quam instituit , & domi suæ prudenter , ac
egregie moderatur) ut Iuuenes etiam ad Forensē con-
suetudinem erudirentur ; dictauit , ita ad Praxim ac-
comodatas , ut nullum omiserit locum , in quo , vel exci-
tando iura municipalia , & Statuta præsertim Ciuitatis
Senarum , vel declarando , prodesse posset : hoc ordine in
qualibet obseruatione seruato .

Primò ipse breuiloqua quadam introductione legen-
tium animos ad rem notandam insinuat ; Mox ipsam
cautionem paucis verbis , dilucidis sane , rem obseruan-
dam aperit , quam confirmat lege primum , postea au-
toritatibus nonnullis (longam tamen Scribentem seriem ,
præsertim cum Scholasticis , quibus in Præceptorum di-
ctis est innitendum , semper dannauit) non præmittens ,
ubi commodè fieri possit , doctissimum Accursium , cuius
egregie

egregiè dicta emulorum, sine dubio, perferere invidiam;
demum, & ratione; Ex qua tandem pro complemento
aliquid semper memoria dignum superaddidit.

Hæc omnia tribus, ut aiunt, Elenchis, in modum
Mappæ, qua Cosmographi utuntur ad rerum omnium Uni-
versitatem, uno aspectu, commostrandam, redegit. Pri-
mus materierum distinctionem generalium complecti-
tur; Alter, quæ in singulis Academiæ conuentibus expo-
sita fuerunt, breui Epitome singularum Observationum
distinctè demonstrat. Tertius singularum rerum ordine
alphabetico, proprijs numeris in qualibet pagella notatis lo-
cupletissimū Iudicem, ut uel minimam rem, in puncto an-
notatam, etiam modica adhibita diligentia, pro suo quisq;
capitū possit in fonte plenius explanatam, ac multis, tum
doctrinæ, tum eloquentia luminibus dilucidatam ab Au-
tore, reperire.

Excipite ergo, Lectores humaniss. hunc singularem,
ac verè aureum libellum, dignum vestro studio, dignum
attentione vestra, dignum sedulitate: quem ego delite-
scentem, ac propemodum dispersum in manibus nostrorum
Academicorum, qui ferè xxj. ab hinc annis, quod ammo-
do in ipso Academiæ exordio currenti calamo ex ipso Al-
cibiade in primo ætatis flore de loco superiori docente, ac
dicente, illū conscripserunt, ad Thypis imprimendum, ex-
cepi: Impulit me caritatis studium; Impulit Doctrinæ
Amor: Impulit Fundatoris benemerentis merita: Impulit
Excellentiss. Præceptoris affinis observantia, clarissimæ
Familia decus, Patriæ communis debitum. Impulit
demum

demum communis Utilitatis fructus; cum sperem, me ab eo, qui inuitus passus est libellum hunc, opera nostra, in publicum prodire: sponte maiora ad uestrum commodum, et mundi totius utilitatem, ac summam Dei Trini Vnius, ac Deiparæ Virginis Gloriam, non sine illius laude esse excepturum, ac mediantibus Typis immortalitati commendaturum.

Requireret hic fortasse quispiam, ex more, Auctoris effigiem, calami pennicillo, & coloribus eloquentiæ saltem expressam; sed non magis per eius modestiam, quàm per Decretum sculpi, aut pingi formam Agesilai licet: quæ autem de eo, tum in Iure Ciuili, tum in politioribus litteris, etiam testimonio aliorum Scriptorum, usq; adhuc sunt edita, vel edi sperantur in posterum, colores sint clarissimi, ad eius Imaginem effingendam, qui illustriores sine dubio reddentur recessu, atq; umbris vigiliarum, ac laborum, quos ultra viginti, & septem annos, & in foro causas agendo, & in Scholis iura docendo, honorificentissimè pertulit; quibus meritis est post nouem annorum spacium, quo primam de mane Sedem, summa cum laude, sustinuit in Antiquissimo Salernitano Gymnasio, auctis stipendijs, ac longè maioribus quàm antea ab indè alijs elargitis, ad primam de sero in eadem Academia Salernitana instantissime vocari, & nunc in Patria inter matutinos Professores, ad iura iterum profutendum, beneficio Sereniss. Don Cosmi II. Magni Etruriæ Ducis libenter, ac liberaliter, primum in ordine inscribi.

DE OPERIS PRÆSTANTIA

6

ad Lectores. Epigramma

D. CÆSARIS MARESCOTTI PATR. SEN.
I.V.D. Sperimentati, Academici Vniti, & in
Patrio Gymnasio l. C. Profess.

Qui sacrae voluis numerosa volumina legis
Accipe nunc librum, hinc abdita quæq; legas.
Hic se diffusis pandit sapientia riuis,
Hic liquido ardentem diluis amne sitim.
Diluis? en potius menti sitis ignea crescit,
Nam sedat pariter, gignis & unda sitim.
Sic liquor ora libri dulcis siccatur; rigatur;
Sic & utrumq; cupis, sic, & utrumq; capis.

Ad Autorem

D. IOANNE MARIÆ GHERARDI
Patricij Senensis I. V. D.

Anagramma

Alcibiades Lucarinus.

ARCANA DEI LVCIS SVBIS.

Lector adest, relegitq; legens LVCARINE libellos
Invidus, & scriptis dat bona fata tuis:

††

Sunt

*Sunt etenim Inuidiæ cibus optima quæque: sine Vmbris
 Quin ARCANAE DEI LVCTIS, & ipse SUBIS.
 Sic tibi presenti primi debentur honores,
 Inuidiam primus qui sine fine domas.
 Sed mea mens cum magna glebas neget inter agrestes;
 Deuoto hoc tantum cespite carmen habes.
 Non struet Urbs humiles aras: meliora sequentur,
 Iudicium & maius posteritatis erit.*

Ad eundem Autorem Epigramma

D. CAMILLI ACCARISII PATR. SENEN.
 V. I. atq; Philosophiæ Doct̃oris.

Obscuro quæcumq; stylo, LVCARINE, docentur
 Quæris, & hoc mirà congerit arte libro:
 Das lucem, lucisq; nouæ fulgore pateſcunt
 Præſidium ambigui, iudiciumq; fori.
 Perge igitur, felixq; notis præſtantibus orna
 Conſulti obſcurè quæ retulere Patres.
 Sic ea Cæſarei latitant, quæ dogmata Iuris
 Gaudebunt calamo ſat manifeſta tuo.

Ad Lectores.

D. CORNELII VANDER HOOCH I. V. D.
 Nobilis Hollandi.

E Mendare ſacris animum ſi legibus optas,
 Candide Lect̃or adi, quæ LVCARINVS habet.
 Si

7
Si semel hæc, iterumq; legas, animoq; volutes;
Delitias animo sæpe iterata dabunt.
Mole sub exigua quis grandia sæpe negarit
Esse, micat paruo magnus ab igne nitor.
Scilicet id paruum est quod dat LVCARIVNS; ad ipsum
Si legis, exiguo tempore magnus eris.

De Autore

D. CELII BICHI PATRICII SENENSIS,
Academici Vniti.

Ardua bicollis qui cernuit agmina Pindi
Audijt in primis te resonare choris
Qui distincta suis conspexit Lumina punctis
Phæbo incedentem te canit astra parem.
Nil tibi non proprium famulantur sydera, tellus
Sic tua clara solo fama per astra volat.

Eiusdem ad eundem.

Phebus ubi gelidum peragit vicinior Orbem
Picta suo rursus Sylva colore canit.
At quid ego hæc inter resonantem Lilia quendam
Audio? casta iacet nix ubi fusa solo?
Palladis (haud mirum) vernant hæc Lilia campis
Cantor, & ethereus Palladis arua colit.

†† 2 Ad

Ad eundem Autorem.
D. ACHILLIS SANCTES PATR. SEN.
Academici Vniti.

Ardua Romuleæ tibi gentis gloria cadat,
Cadant magnorum fortia facta Ducum.
Cæsaris egregios nec iactet Roma triumphos,
Dum, LVCARINE, tuum fama loquetur opus.
Mentis opus miræ, quæ Phæbo clarior ipso
Eximie radios lucis ubiq; seret.
Hac tu luce micans lucraberis orbis amores,
Ac inter patriæ lumina Phæbus eris.

Ad eundem Autorem.
D. FRANCISCI BONINSIGNI PATR. SEN.
Academici Vniti, Anagramma.
Alcibiades Lucarinus.

IN CLARA IVS LVCE DABIS.

TU quoq; Senensi sol nasceris alter Olympo,
Et tenebras Tusca pellis ab Urbe nigras;
Scilicet Eois surgit Sol qualis ab undis;
Et collustratos lumine inaurat agros,
IN CLARA IVS LVCE DABIS: sic Iustiniano
Imperio cedes, cedit at ille toga.

Eiusdem Aliud in idem.
ALLICIS ARBIA DONEC AVES.

Arbia qua Tuscas argentea lambit arenas
Quis novus exoriens aera mulcet avis?

In-

*Ingentem sic cuius adhuc celebrata per orbem ,
 ALLICIS hos dulces ARBIA DONEC AVES .
 Viuas , eternumq, habeas per secula nomen ,
 Dum Lucarini fama superstes eris .*

Ad Autorem .

D. MATTHÆI ROGHVEZ DE VITIS
 nob. de Castro Durante , Temperati ,
 Academici Vniti.

EN virtutis honor, luuenes en gloria Vestrū;
 En LUCARINUS gloria Romulidum .
 Rex Macedum iactat proles generosa Philippi,
 Se natum magni tempore Aristotelis :
 At antiqua nouo cedant iam tempora seculo ;
 Gloria nam nostro tempore maior adest .
 Viuite felices felici fidere nati ,
 Quis datur à tanto discere lura Viro .

Eiusdem ad eundem Dialogismus
 Apollo . Musæ .

Ap. **A**Stra, polusq; tibi vel debita lure negantur :
 Debita tuq; petis , linquis & astra polo
 Mu. Sidera sed linquit, nec litigat astra, polumq;
 Debita lure dari nunc sibi lura negant.
 Ap. Nil mirum repetens nam debita vendicat omne
 Astra polumq; loquens; debita iure simulo.

Eiusdem

Eiusdem ad eundem.

Secula nil tumeant veterum, quod clara lycei
Silua viret; quàm cum plurima Turba virum.
Namq; VNITA PHALANX calo propiore reuincta;
Non superanda virum docta per ora volat.
Aspice quid peperit LVCARINI Accademia lector:
Mirere, & tandem Lucida scripta sui.
CONTRHÆ, TESTERIS, sis iudex omnia seruat,
Continet hic liber, & Perlege, Praxis erit.
LVCVS in terris qui nunc, LVCEBIT Olympo:
Et LVCARINVS erit Stella serena poli.
Quod si hunc forte legas, quibus, & resplendeat astris:
Hunc LVCARINVM dixeris esse polum.

Ad Autorem.

D. IO. BRVNATHI CLERICI ILCINENSIS
Academici Vniti.

AVrea fulgescunt, zephyris felicibus, astra,
Nectareumq; melos florida terra fluit:
Purius ista tamen, studijs hinc scripta notescunt,
Quæ orbi perpetuo gloria dulcis erunt:
Nec liber est mirum quod sis quoq; pictus honore,
Si undiq; fama sonat, tu Lucarinus honos.

Ad

9

Ad eundem Autorem .
D. AVGVSTINI VANNVCCII CLER. SEN.
Academici Vniti.

MArmoris multi conscribunt nomina templis ,
Immortale sui nomen, vt inde trahant ;
Marmora, sed longo franguntur tempore vita ,
Æternum virtus viuida sola manet .
Viuida sola manet Virtus , & florida semper
Et LVCARINE tuum præstat in orbe decus .
Sic nouus ingenij fructus, nouus iste libellus
Innuat, & legum lingua perita sonat .
Vnde tibi nomen studio memorabile queris
Ingenio viues, fama perennis erit ;
Quare legas lector, flores, & collige lectos ,
Multa tibi hoc iuris clarificabit opus .

Ad Autorem Carmina Incerti.

Dicite Pieridos præsentia Numina Vatum
Laus ALCIBIADIS voce canentis æget ?
An ne opus inflexis committere carmina nervis ,
Festiuosq; leui pectine mire modos ?
Eia agite: in numerum digiti cum voce loquantur ,
Et cum carminibus nobile certet ebur .
Dicite vt ille vocet cæco de carcere leges ,
Et iubeat cælo liberiore frui .
Vtq; feros hominum doceat mansuescere mores ,
Barbaraq; insueto subdere colla iugo .

vt 3

Vt bona tranquilla reparet commercia vite,
Atq; aureos docto prouocet ore dies.
Sic ego. Pieridum contra quæ dulcius auras
Temperat est similes emodulata sonos.
Immortale decus legum monumenta rependunt,
Hunc licet Aeneadum non canat albus Olor.
An non Vate carens LVCARINI fama superbit,
Nomine, & in niueis alta triumphat equis?
Non illum Velliuor edax, vel iniqua vetustas
Ad Stygis immemari tramite mittet aquas.
Scilicet euoluant fatalia pensa Sonores,
Hæc non sunt Vlla dissoluenda die.
Talibus auspicijs iactat sese innuba Pallas,
Perpetuosq; ignes illius Umbo mouet.
Inclita regali fulget sublimis in ostro
Iustitia haud ipso quem regit orbe minor.
Quid ni igitur legum columen, velut aurea Phenix
Surgit ab exequijs viuida facta suis,
Viuat, & æternum vite reparabilis annos
Liber ab exrema conditione trahat?
Viuat, & illa spatiatur imagine pompa,
Illius, & medio e funere surgat honor?
Tantum effata tuis plaudens, Lucarini, triumphis,
Imposuit nitidis Laurea ferta comis.
Hæc tibi præpropero pede præmia Gloria poscit,
Quodq; cinis paucis hoc tibi vita tulit.
Altorem illa suum meritis iam condidit astris,
Post Vbi fatales non Verere colos.

ORDO

O R D O
MATERIARVM, QVÆ IN SINGVLIS
ex tribus Libris continentur.

Liber Primus ad Contractus.

- D**E Iureiur.in Contractib.adhibito.fac.1.
De Clericis, & Religionem ingredien-
tibus. 18.
De Matrimonio, & fæminis coniugatis. 38.
De Iure Dotium. 46.
De Extr. Pij. Papæ V.super Censibus. 61.
De Minoribus, & eorum Contractibus. 70.
De Fœminis, & eorum Priuilegijs. 82.
De Alimentis. 93.
De Creditorum, & debitorum Iuribus. 100.
De Locatione, & Conductione. 106.
De Cautionibus, & Fideiussoribus. 119.
De Vfuris, & Interesse. 133.

Liber Secundus Ad Vltim.Volunt.

- D**E Testamentis. 141.
De Instit. vel exhered. liber. 151.
De Substitutione tam directa, quàm
obliqua. 158.
De Fauoribili Fideic.ratione coniunctionis. 170.

††† De

De Bonor. subiect. restitutioni alienatione. 174.

De Portione legitima. 180.

De Legatis. 180.

De Vusufructu legato. 190.

De Detractione, quæ fit per legem Falcidiam. 200.

De Lucro contingenti, Matrim. dissoluto. 206.

De Statuto Sen. sub Rub. Quod Mulier habens
liberos non disponat ultra quartam. 214.

De Fæmin. reinteg. ad bona materna vel auita
ex Stat. Sen. 216.

De Clausulis Vltim. Volunt. 234.

Liber Tertius Ad Iudicia.

DE Interrogationibus Iudiciarijs. 242.
De Appellationibus. 245.
De Cessione Bonorum. 260.

De Exequutione reali, vel personali. 275.

De Exilio, & alijs pœnis capitalibus. 284.

De Varijs Cautelis. 290.

EPITOME

Singularum Obseruationum in quacunque
Academia dictatarum

LIBER PRIMVS.

Ad Contractus.

Acad. prima. De Iuram. in Contractib. adhibito.

Obseruatio Prima.

Prodigus, etiam interdictus, iurans in contractu, nec Caesarum constitutionibus, nec ordinatione Ciuitatis, nec Iudicis Decreto inuatur, ex quo nec remedium l. 2. De resc. vend. nec petet a consanguineis ex Statuto Compromissum.

Obseruatio Secunda.

Moratoria à Principe, vel Magistratu concessa, non proficit pro debito iurato, nisi concedatur in forma Motus proprii.

Obseruatio Tertia.

Procurator ex duplici Mādato, valido vno, alio inualido, etiam quod excitet solum, exequando, inualidum, substat actum, si iurauit; vt tanquam nouum Compromissum substatetur prorogatio, extra tempus facta.

Obseruatio Quarta.

Factum iuratum præcisè est præstandum, nisi impossibilitas excuset, ex quo iurans soluere in pecunia, quam non potest parare, iussu proponet Remedium Auth. Hoc nisi debitor C. De solut.

Obseruatio Quinta.

Absolutio ab Iuramento non conceditur ei, qui iurauit, contenta in Instrumēto esse vera, & qui detegeret turpitudinē suā nō cogitur iurare.

Obseruatio Sexta.

Citra crimen periurij potest impugnari contractus iuratus die Festo, non minusquam laudum latum extra tempus, & materiam compromissam, cum Iuramento de non contrahendo.

Acad. Secunda. De Clericis, & Monacis.

Obseruatio Prima.

Clericus semel approbatus ad beneficium, ad aliud eiusdem qualitatis

††† 2

non

non est iterum examinandus circa Doctrinam: inquitur de moribus, & si comitem habeant delictum, excludetur perpetuo, ut frequenter accidit Senis in promouendis ad civilia munera Laicis.

Obseruatio Secunda.

Religionis ingressus purgat Filij ingratiitudinem erga Patrem commissam, non minus quam in famiam, & illegitimitatem, & eximit delinquentem à potestate Iudicis secularis, re integra.

Obseruatio Tertia.

Clerici, ob iniuriam sibi illatam, impunè reum accusant, facta protestatione, etiam quod pœna sanguinis imponatur: sed deprehensi cum armis à familia laicorum puniuntur ab Ecclesiastico pœna statutaria.

Obseruatio Quarta.

Commune est beneficium Clericis, & Aduocatis, ac Doctoribus, tanquam peculium, lucrari libros, tunc degere in Ecclesijs, & in Scolis, ubi iura docent, vel in foro, ubi iura dicunt.

Obseruatio Quinta.

Renunciationes, & Donationes, ante ingressum Religionis factæ, recipiunt robur ab iuramento, vel geminatione: post ingressum aut ex auctoritate ordinarij, vel testamento, aut ex reservatione facta in ingressu.

Obseruatio Sexta.

Testamenta Monachorū, non minus quam Militū, valent, etiam desinituta extrinsecis solemnitatibus: Filiorum aut præteritione corrueunt.

Acad. Tertia. De Matrim. & personis coniugatis.

Obseruatio Prima.

Fœmina honesta pro civili debito non debet in carcerem conijci: se inupta, etiam meretrix, nec retineri, nec impunè offendi, stantè etiam flatuto, potest.

Obseruatio Secunda.

A sacris ordinibus arcesur non qui cum pluribus concubuit, sed qui cum pluribus legitime rem habuit.

Obseruatio Tertia.

Bona secūdi Mariti sunt obnoxia tutelæ, si ea nō reddita. contraxerit uidua, quæ ut ex nuptijs, ita quoque ex inhonestâ uita debet tutela privari.

Obseruatio Quarta.

Si uxor in continenti non possit probare, Maritum abuti substantia sua, ut Creditores arceat à bonorum ademptione, insideat in rebus ex claus. (Constitutis,) Data licentiæ (& Quorum bonorum.)

Acad.

Acad. Quarta. De Iure Dotium.

Obſervatio Prima.

Pro dotis conſtitutione, vel reſtitutione non minus alienantur bona ſubieſta reſtitutioni, quàm alienantur bona minorum ſine Decreto.

Obſervatio Secunda.

Legatis centum pro monacanda, mille verò pro maritanda, debentur tur nihilominus mille in ingreſſu Religionis; ut legatum pro nuptijs debetur Monaſterio, & pœna flatuti contrà ſollicitantes nuptas, infligitur ſollicitanti Monialem.

Obſervatio Tertia.

Uſura dotis, durante vita vel per decennium non petita, conſentur remiſſa; non ſecus ac dos per uxoris adulterium acquiſita.

Obſervatio Quarta.

Cuſus biennij facit moroſum extraneum ad uſuras dotis non ſolutæ, & conduſtorem latentem ad aperiendam Domum.

Obſervatio Quinta.

Dos in loco alimentorum Filij naturali data, ea mortua, repetitur à Patre, ubi aliter à flatuto circà Dotes non ſit ordinatum.

Acad. Quinta. Ad Extrauag. Pij Papæ V. ſuper Cenfus, emanata Anno 1568.

Obſervatio Prima.

Cenfus conſtitui poteſt etiam abſq; pecunia numerata, ut in Donatione, Datione in ſolutum, legato, & fideicommiſſo; attamen ubi eſſet neceſſaria, ſi non interueniat. tuta conſcientia, etiam à ſingulari ſucceſſore, fructus peti poſſunt, non ſolū hypothecaria, ſed et actione perſonali.

Obſervatio Secunda.

In contractu Cenſuali non eſt reprobandum, venditorem ſolvere integras Gabellas, vel deduci in pactum, ut in extinctione cenſus reſciantur emptori, quod in laudimio obſervatur, ob emphyteoticū contractum.

Obſervatio Tertia.

Cenfus, ut Penſiones Beneficiorum, inter immobilia connumerari poſſunt; ideo continentur in diſpoſitionibus, tam inter vivos, quàm in ultima voluntate, in quibus immobilium habetur ratio.

Acad.

Acad. Sexta. De Minoribus 15. annis, & de eorum contractibus.

Obseruatio Prima.

Non vacat contractus, factus cum Minore sine Curatore, vel sine consanguineis, si nec Curatorem, nec Consanguineos habet, cautionem tamen ad id habemus ex V. p. 2. ad edict.

Obseruatio Secunda.

Minor & Ecclesia restituntur à non facta transactione, non minus, quam ab ommissa probatione post didicta testificata.

Obseruatio Tertia.

Minor visus in possessorio, intentato ad mentem l. fin. C. de edict. D. Hadr. toll. suspendit executionem Restitutione in integr. non obfl. l. vnic. C. si de mom. poss.

Obseruatio Quarta.

Minor agendo iudicio rescissorio, non vendicationis, aut reintegrationis, exoneratur à probatione dominij, nec ei est necessarium beneficium Restitutionis.

Obseruatio Quinta.

Male facta alienatio à Minore, tacite etiam, cursu temporis ratificatur, ex persona quoq; hæredis, cui fauet supplementum, etiam ad opponendam exceptionem Non numerata pecunie.

Acad. Septima. De Fæminis, & eorum Privilegijs.

Obseruatio Prima.

Fæmina potest renunciare beneficio S. C. Velleiani cum certificatione, & alijs solemnitatibus de quibus Inst. in l. Antiq; 23. ad Velleian.

Obseruatio Secunda.

Fideiussio, facta pro Dote, non inuatur Velleiano, etiam sine consensu Mariti, & propinquorum adiecta.

Obseruatio Tertia.

Insequentes faminas honestas possunt conueniri actione Iniuriarum.

Obseruatio Quarta.

Dos, à Patre Filia constituta, censetur congrua, & ob id non compellitur equare dotes filiabus.

Obseruatio Quinta.

Facultas substituendi per exemplarem, concessa ex Privilegio Fæminis, cessat ijs existensibus in secundo matrimonio.

A. ad.

Acad. Octava. De Alimentis.

13

Observatio Prima.

Carceratis sunt à Creditoribus præstanda alimenta: Senis tamen datur dietim certum quid, ex Constitutione ordinatum.

Observatio Secunda.

Alens animalia, illa pro expensis habet hypotechasa, & præferuntur cæteris; non secus ac Marscalcus pro medicinis præflitis.

Observatio Tertia.

In extrema necessitate constituti, ex bonis aliorum, inuitis possessoribus, sibi possunt parare necessaria, quamvis, per eandem rationem, faminis non liceat se proficere.

Acad. Nona. De Creditorum, & Debitorum iuribus.

Observatio Prima.

In iure querendo Debitoris, etiam ex legato, & legitima, nullum ius habet Creditor, ideo non potest illum compellere adire.

Observatio Secunda.

Debitor pecunia satisfacit offerendo meliora bona, & Socius, vel Maritus solum in quantum facere possunt, tenentur.

Acad. Decima. De locatione, & conductione.

Observatio Prima.

Ob nouam causam locator potest expellere de domo Conductorem, & Creditor antè diem conuenire Debitorem.

Observatio Secunda.

Conductori non fit remissio quando sterilitas ob sua scelera potuit contingere.

Observatio Tertia.

Iudici, Professori, & Aduocato quemadmodum debitum honorarium totius anni, Domino mortuo, soluitur; ita post eorum mortem, illi diuio, actio hereditas datur: In famulis autem, & cæteris, qui fabriles operas locant, contrarium seruetur.

Observatio Quarta.

Ob pactum de non alienando re locata, vel ex speciali illius hypotecha

cha, conductor non poterit expelli, saltem non reſectis damnis, & contra ſingularem ſucceſſorem poterit agere, non facta excuſſione.

Obſervatio Quinta.

*Famina inhoneſta à vicinis expelli poteſt inuita, & contra locato-
ris voluntatem.*

Acad. Vndecima. De Cautionib. & Fideiuſſionib.

Obſervatio Prima.

*Campſor, fideiubens, non habet beneficium excuſſionis, quemadmo-
dum, nec pater, vel ſtatuto, vel ex ipſa fideiuſſione, pro filio obligatus*

Obſervatio Secunda.

*Conſtitutio, vel Pactum, obligans ad dandum fideiuſſorem, intelligi-
tur, ſi fuerit petitus; Ita ſtatutum, quod Senis obligat Iudicem ad dan-
dam ſententiam infra certum Tempus, intelligitur, præcedente inſtan-
tia litigantium,*

Obſervatio Tertia.

*Fideiuſſor, qui diù ſletit in Fideiuſſione, poteſt compellere Debitorem
ad ſe liberandum; non tamen ex ſtatuto, quo cauſa habent exequutio-
nem paratam; ſed bene Senis per aliud ſtatutum ad materiam ſancitū.*

Obſervatio Quarta.

*Ex pluribus, contendentibus de poſſeſſione, illum poſſidere Iudex ſta-
tuet, qui primus fideiuſſorem offeret,*

Obſervatio Quinta.

*Principalis ſe offerens in Iudico, contra Fideiuſſorem moto, poteſt ex
perſona ſua excipere, ſi à Fideiuſſore victo poſſet conueniri, ſecus contra.*

Obſervatio Sexta.

*Rogatus Fideiubere non repetit et commendatus non reſtituit, quam-
vis commendans non obligetur regulariter.*

Acad. Duodecima. De Vſuris, & Interſſe.

Obſervatio Prima.

In recipienda ſortè prodeſt de Vſuris proteſtari, nè cenſeantur remiſſe.

Obſervatio Secunda.

*In fundo, ob Dotem oppignorato, fruſtus percepti non minuant ſor-
tem, cum illi citrà crimem vſuræ, & in ſtatutum, & in pactum de-
duci poſſint.*

Obſervatio Tertia.

*Ob moram irregularem debetur interſſe correſpuſſium, ſed ob regu-
larem, etiam cum eſtimatione quanti plurimi.*

EPI-

Ad Vltimas Voluntates.

Academia Prima. De Testamentis.

Obseruatio Prima.

Non obflante promiffione de Dote reftituenda Socero, foluto matrimonio, facta à Marito, filia poft mortem patris maritum heredem inftituere poteft.

Obferuatio Secunda.

Iuramentum, adhibitum in testamento informi, fubftinet actum, tanquam ex fideicommiſſo.

Obferuatio Tertia.

Senis difpofitio per Teftamentum redditur facilior, tum ex flatuto ſub Rub. De Teſtam. tum ex alio, quo præcipitur, cauſas cognofci, ſola facti veritate inſpecta, quod eſt illam quodammodo referre ad terminos Iuriſgentium.

Acad. Secunda. De inſtituendis, & exhæredandis liberis, tam legitimis, quàm naturalibus.

Obſeruatio Prima.

Spurij poſſunt ſub conditione inſtitui, naturales verò, etiam ſimpli- ter, cum legitimis in parte, ijs non exiſtentibus, etiam in toto.

Obſeruatio Secunda.

Inſtitutus in re certa, vel exhæredatus filius non tenentur ad onera, etiam impoſita filio neceſſitate per flatutum.

Obſeruatio Tertia.

Exhæredatio non ignominioſa fit etiam Poſthumo, & ſine cauſarum expreſſione.

Acad. Tertia. De ſubſtitutionibus, tam directis, quàm obliquis.

Obſeruatio Prima.

Vulgaris ſubſtitutio, facta filio, tollit neceſſitatem adeundi, & remiſ- ſio

†††

fio

sio solemnitatis flatutarij Senis recusationem ignominiosam.

Observatio Secunda.

Servo, vel Monacho effecto heredē, ignorante Testatore, datur concursus inter substitutum, & Dominum, vel Monasterium.

Observatio Tertia.

Impuberi emancipato potest Pater in testamento per indirectum, ex consilio Cascellij, & Trebatij providere.

Observatio Quarta.

Herede repudiante, non potest Fideicommissarius vniuersalis capere propria auctoritate fideicommissum, licet secus sit in particulari.

Acad. Quarta.

De Fauorabili Fideicommissio, ratione Coniunctionis.

Observatio Prima.

Affectu filiorum praesumitur reciproca substitutio, & solum in ultimo moriente verificari conditionem, ad fauorem Fideicommissarij.

Observatio Secunda.

Faeto Monacho, Herede rogato sub conditione (si decesserit sine liberis) succedit post annum probationis Monasterium, nisi sit substituta persona dilecta.

Acad. Quinta. De Bonor. subiect. restitutioni alienatione.

Observatio Prima.

Bona, prohibita alienari, si commodam non patiantur diuisionem, alienantur, onere in praecio, vel re; ex illo empti; remanente; nisi ob necessitatem vel in dotem, vel in alimenta conuertatur.

Observatio Secunda.

Alienata re fideicommissaria, bona fide, non spoliatur possessor, nisi in subsidium: sicuti non priuatur emphiteusi cessans a solutione Canonis, nec feudo, per vim auferens Arcem a Domino, quando possit esse probabilis ignorantia.

Acad.

Acad. Sexta. De Portione legitima;

15

Obseruatio Prima.

Parentibus non valentibus filio impuberi in legitima per Fideicommissum substituire, permixtum est grauare in ea successores legitimos Pupilli.

Obseruatio Secunda.

Legitima non publicatur, nec patitur computationem, si quid Pater soluit pro condemnatione filij, vel pro eo, ab hostibus redimendo.

Acad. Septima. De Legatis.

Obseruatio Prima.

Nupta cum tribus millibus potest petere supplementum legati, non minusquam Ecclesia, si minorem viuens Testator dedisset dotem, quam in testamento ordinasset.

Obseruatio Secunda.

In restitutione Fideicommissi cadunt etiam prelegata, facta generaliter, vel collectiuis verbis, praesertim ante constitutionem fideicommissi.

Acad. Octaua. De Vsufructu legato.

Obseruatio Prima.

Filius ex Vsufructu, Matri relicto, non restricto, secundum mentem Bulgari, ad alimenta, deducit legitimam, qua, nec voluntaria, patitur onus.

Obseruatio Secunda.

Fundo vni legato, alteri Vsufructu, datur concursus; quod non facile contingit cum herede, cuius Ius in solo onere potest consistere.

Obseruatio Tertia.

Pater commoditatem, quam habet ex vsufructu, relicto filio etiam, eo mortuo, frui debet, nisi sit relictus mera filij contemplatione.

Acad. Nona. De Detractione, quæ fit per legem Falcidiam.

Obseruatio Prima.

In detrahenda Falcidia ex legato vsufructus, relicto in simul Seni, & Iuueni, computatur ætas solius Iuuenis, cum non consolidetur morte Seni, sed accedat Iuueni per Ius accrescendi.

††† 2 Obser.

Obſervatio Secunda.

In legato Dotis Falcidia non operatur, niſi quando, vel continet commodum repræſentationis, vel ſolvitur totum ab eo, qui non poſſet conveniri niſi in quantum facere poteſt.

Acad. Decima. De Lucro contingenti, Matrimonio diſſoluto.

Obſervatio Prima.

Coniugato ageno ſuper filiis datur quarta ex bonis alterius mortui, ſi diues fuerit.

Obſervatio Secunda.

Lucrum ſtatutarium ex diſſoluto matrimonio magis ad Socerum, quàm ad Maritum pertinet.

Obſervatio Tertia.

A filiis facta renunciatio bonorum maternorum evaneſcit, Patre ſecundas nuptias contrahente.

Acad. Vndecima.

De Statuto Sen. ſub Rub. Quod Mulier habens liberos non diſponat ultra quartam.

Obſervatio Prima.

In Traditione verùm noſtrarum, quem modum volumus poſſumus adijcere, etiam præter iura, et ob id, ſcēma poterunt diſtrahere omnia bona, & Eccleſia tenebuntur ad onera.

Obſervatio Secunda.

In adeunda materna ſucceſſione Senis recipitur proteſtatio de oneribus reiſciendis, & de iure communi, in recipienda quarta ex bonis libertorum.

Obſervatio Tertia.

Quarta in ſecundo nubente, dum relinquit filios tantum ex primo matrimonio, Senis confunditur in tertiam, niſi bona extra dotem etiam mulier habeat.

Acad.

Acad. Duodecima. De Fæmin. reinteg. ad bona materna vel auita ex Stat. Sen.

Obferuatio Prima.

Deficientibus Mafculis, Senis fæmina reintegrantur ad bona materna, pro numero fuccedentium.

Obferuatio Secunda.

Vterinus cum vtrunque coniuncto aqualiter fruitur commodo ob communes forores exclusas, quas tamen non magis excludit folus, quàm quilibet alius in fuccesibilis.

Acad. Decima tertia. De Claufulis Vltim. Volunt.

Obferuatio Prima.

Claufula fi non valet vt ago, &c. fubflinet teftamentum Filijfamil. faltem in vim Donationis caufa mortis.

Obferuatio Secunda.

Claufula Omni meliori modo, vt operatur folutionem integram legatorum, non obftante Falc. ita operatur validitatem teftamenti, fi vifum fit in ordinatione legitimæ.

L I B E R T E R T I V S.

Ad Iudicia.

Acad. Prima. De Interrogationibus Iudiciarijs.

Obferuatio Prima.

Cum pofitionibus non fit respondendum, cum agitur de Dominio enim centis emphyteuta non compelletur respondere pofitionibus Aduerfarij, nec minus ipfe debet Aduerfario pofitiones proponere.

Obferuatio Secunda.

Tacens titulum, quamvis victor, condemnatur in expenfis; non fecus ac is, qui dolo diftulit exhibitionem inftrumentorum.

Acad.

Acad. Secunda. De Appellationibus.

Obseruatio Prima.

Malleatores, Fabri lignarij, & Studentes quoq; à Professoribus, vel Aduocatis, etiam in die feriata, vixi non appellant.

Obseruatio Secunda.

In Iudicijs possessorijs, si detur appellatio, solum deuolutionem causæ, non suspensionem operatur.

Obseruatio Tertia.

Appellans deficientiam sententiæ supplet confessione partis, quæ si fortè eam negaret, contra dictum illa non vtetur.

Obseruatio Quarta.

Appellans ab interlocutoria debet probare grauamen ex ijsdem actis, factis coràm Iudice, à quo.

Obseruatio Quinta.

In causa, quæ vel Statuto, vel rescripto tractatur, sola facti veritate inspecta, proceditur vterius. nec agitur de reuocandis prius attentatis,

Obseruatio Sexta.

A non admissione Appellationis iterum proclamari potest, non secus, ac appellatur à taciturnitate Iudicis.

Acad. Tertia. De Cessione Bonorum.

Obseruatio Prima.

Cedens bonis cum ignominia non tenetur satisfacere Creditoribus, si reuertatur ad meliorem Fortunam.

Obseruatio Secunda.

Obligatus cum Guarentigia bonis cedere non potest, stante Statuto; quod ex contractu Guarentigato debitor retineatur in carceribus, quousq; non fuerit totum debitum satisfactum.

Obseruatio Tertia.

Cedenti bonis relinquuntur libri, arma, ac instrumenta suæ artis, nec non vestimenta propria.

Obseruatio Quarta.

Tutus ex pacto, nè in Carcerem mittatur, ad Cessionem bonorum non admittitur.

Obseruatio Quinta.

Ex propria ignominia decollus, vel dolose contrahens, non admittitur ad Cessionem bonorum, sicuti nec recipitur exceptio, nè conueniatur

tur ultra vires, facta ab eo, qui turpiter agit.

Obseruatio Sexta.

Fideiussor non innatur Cessione bonis, facta à Debitore, nec alia exceptione, qua non posset conveniri ultra vires.

Acad. Quarta. De Executione reali, vel personali.

Obseruatio Prima.

Executio potest à Creditore fieri in persona, & bonis, nec, una via intentata, remittitur altera.

Obseruatio Secunda.

Vicinus nequam, etiam absq; indicijs, poterit capi ob furtum in vicinia factum.

Obseruatio Tertia.

Debitor, etiam pro debito civili, poterit à militibus ex propria domo deducti, si in obligatione renunciauerit omnibus privilegijs.

Obseruatio Quarta.

Executores, non proferentibus licentiam Iudicis in scriptura expressam, possunt de facto resistere.

Obseruatio Quinta.

Executio in libris, armis, & villicis instrumentis tunc demum fit, quando commodè in alijs debitorum bonis fieri non potest.

Acad. Quinta. De Exilio, & alijs penis capitalibus.

Obseruatio Prima.

Exilium, & Relegatorum Cadavera non possunt afferri in loco interdicto, sicuti nec excommunicatorum in sacro humari ante reconciliationem.

Obseruatio Secunda.

Occidens Bannitum ad propriam vindictam, non gaudet beneficio Statuti, per quod Bannitus impune occidi permittitur.

Obseruatio Tertia.

Insignis in arte nec occiditur, nec torquetur: nec minus ad manus amputationem condemnatur, qui unam tantum manum habet.

Acad.

Acad. Sexta. De Varijs Cautelis.

Obferuatio Prima.

Remedium l. Diffamari C. De Ingen. man. non preoccupat Iurisdictionem in causa principali, secus beneficium l. Si contendat de Fideiuss.

Obferuatio Secunda.

Intentato Iudicio nullitatis coram Iudice Appellationis, potest cognosci etiam in meritis causa, si nullitati partes potuerunt renunciare.

Obferuatio Tertia.

Mors fraudantis Cabellam, si solum pœna soluitur, nocet Fisco, non minusquàm rei perentio, si caderet in commissum.

Obferuatio Quarta.

Privilegium, nè Doctores ultra vires conueniantur, & si praxis non admitterit; iure tamen seruari debet, nè torqueantur; si vel actu legane vel causas defendant; nec suspendantur ob graue delictum, sed faciliore morte occidantur.

ALCIBIADIS

LVCARINI

PATRICII SENENSIS

OBSERVATIONVM

PRACTICARVM IN ACADEMIA

VNITORVM TRACTATARVM

LIBER PRIMVS.

AD CONTRACTVS

ACADEMIA PRIMA.

De Iuramento in contractibus adhibito.

E P I T O M E

Prodigus, etiam interdictus, iurans in contractu, nec Caesarum cōstitutionibus, nec ordinatione Ciuitatis, nec Iudicis Decreto inuatur, ex quo nec remedium l. 2. De resc. vend. nec petet à consanguineis ex Statuto Compromissum.

A

SYM.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Prodigus post interdictum Iudicis non potest se obligare.*
- 2 *Prodigi interdicti obligatio est ipso iure nulla.*
- 3 *Nisi cōtrahendo iurauerit, secundū Butr. Franc. de Aret. Roman. & alios, licet Bart. Bald. & Angel. aliter censuerint.*
- 4 *Validius est Iuramentum quando interponitur manu tactis scripturis.*
- 5 *Pupillus doli capax, vt Pubes, peierando peccat.*
- 6 *Pupillus doli capax, & Pubes, adhibentes in conventionem Iuramentum, obligantur.*
- 7 *Prodigus peierando peccat.*
- 8 *Constitutiones Casarea non operantur circa iuramentum.*
- 9 *Dispositiones, quantumcunq; generales, non comprehendunt actum iuratum.*
- 10 *Iurans non contrauenire venditioni, non utitur remedio l. 2. De resc. vend.*
- 11 *Statutum, vt cause inter coniunctos terminentur compromisso, non comprehendit contractum iuratum.*

OBSERVATIO I.

PRODIGI; † saltem interdicta ijs per Iudicem competentem rerum suarum administratione; non possunt obligari, vt est clarus text. &

& ibi Commentator Accurs. in l. is, cui. 6. ff. de verb. oblig. facit §. Item prodigus. Inst. Quib. non est permiss. fac. test. & Scribentes utrobique; † est enim tunc eorum obligatio; tanquam reprobata à lege; ipso iure nulla, ut annuunt verba Vlp. in alleg. l. 6.

3 † Verum pro defensione eorum, qui contrahunt cum ijs; cōsideret diligenter Aduocatus; an interdictus adhibuerit in contractu iuramentum; cum, eo stante, crederem, obligationem esse efficacem, Motus ex nouissima constitutione Auth. sacramēta puberū C. si aduers. vendit. quam possumus corroborare cū Canone Alexandri III. Summ. Pontif. nostræ Urbis, & orbis ornamentum in c. ex licēteris il 2. de spons.

OBSER.
VATIO.

LEX

In qua sententia confirmor auctoritate grauissimorum virorum, Antonij de Butr. & Abbatis Panorm. in c. cum contingat. de iureiur. licet scribentium Princeps Bart. & Bald. nec non Angel. & alij in d. l. 6. & in d. §. item prodigus. contrarium tenuerint: eorum enim argumentis acerrimè se opponunt Franc. de Aret. & Lud. Pontan. Roman. præsertim nu. 22. in eadem lege 6. ex quo Hieron. Chuchal. ibid. addendo, ait veriore hanc partē, licet Bart. cōmuniter fuerit receptus: quare constanter Butrij sententiā sequuti sunt Dñi Tholosani in quæst. Capell. 498. & ibi Steph. Auf. in addit. & Petr. Anch. Regin. in quæst. 16. nu. 5. parte 1. † Præsertim quando iuramentum fuerit interpositum corporaliter manu tactis sacrosanctis Euangelijs, quia maiorem vim habet, per ea, quæ tradit vltra Regin. ibid. num. 6. Ruin. conf. 103. num. 12. vol. 4.

AVCTO.
RITAS.

Eam puto Rationem, cum iste prodigus, quippè qui optimè intelligit quod agit, recedens à iuramento, † non minus quàm pupillus doli capax, vel adultus peccet, ut obseruat Rom. d. nu. 22. in fin. vers. Quod autem pupillus. † & quemadmodum pupillus, & adultus te-

RATIO.

A 2 nentur

nentur, non obstante legis prohibitionē; itā quoq; & multo fortius, prodigus † qui sine dispendio propriæ salutis non potest prætermittē illud iuramentū † à quo periculo non est factus immunis per iudicis, vel legis ordinationem, cum iusiurandum non sit subiectum censuræ Laicorum, & ob id, leges Cæsareas circa illud † inefficaces esse cōperimus c. tua de ordin. cognit. tradit Abb. in 2. quæst. incip. stante statuto & c. sub num. 5. Receptum enim est Dispositiones, etiam generales, non comprehendere actum iuratum gloss. in Clem. Dudum. §. pen. de sepult. in verb. (pacta) Felin. in c. non aliter de rescript. & refert latè Seraph. concuius noster in tract. de priuileg. iur. priuileg. 22.

ILLATIO. † Perquæ verior reputari potest opinio Accursij in l. 2. C. de rescind. vendit. approbata in consilio Pedemōtano, referente Octauiano Cacher. in decis. 41. post n. 7. iurantē nō posse vti remedio illius legis. & est cōmunis, vt testatur post Pinell. & alios Antonius de Padill. in d. l. 2. nu. 3 2. quamuis ipse ibid. nu. 3 2. in puncto principali de prodigo Bart. sequatur.

† Et per eadem (vt existimo) Senis coniunctus infrā quartum gradum non iustè peteret compromissum ex facto iurato, quamuis iure municipali ordinatum sit, altero ex coniunctis petente, compromissum fieri, vt in 2. distinct. statutorum sub Cap. 98. de quo in terminis tradit Seraph. d. Priuileg. 22. nu. 47. & multos refert Gabriell. in tit. de iureiuran. cōcl. 5. n. 11. lib. 2. recept. sent.

E P I T O M E.

Moratoria à Principe, vel Magistratu concessa, non proficit pro debito iurato, nisi concedatur in forma Motus proprij.

SYNIMA

SYMMALARVM SINGVLARIVM.

- 1 *Moratoria datur à Principe ex Iuris dispositione.*
- 2 *Magistratus quoq; Moratoriam concedere possunt, seu saluumconductum.*
- 3 *Officiales Mercatorum Senis efficacem moratoriam concedunt debitoribus.*
- 4 *Ob debitum iuratum non prodest moratoria, seu saluusconductus.*
- 5 *Nec Magistratus, nec Princeps possunt retardare promissiones iuratas.*
- 6 *Moratoria obtenta, per modum, motus proprii, prodest etiam pro debito iurato.*

OBSERVATIO. II.

- I**Nter alias dilaciones, atq; diuerticula, quibus debitores subterfugunt satisfacere creditoribus, frequentissimus est saluusconductus, seu moratoria, † quæ à Principibus iuxta tex. in l. Quoties. 2. & in l. vniuersa 4. De præcib. Imp. off. & in c. vniuersa 25. dist. refert Cassan. de consuet. Burg. Rub. 1. §. 4. vers. & sur les homin. nu. 65. † vel à Magistratibus, ab ijs auctoritatem habentibus, si specialis sit, ex Cassan. alleg. loco nu. 66. solet concedi ad petitionem, nè dixerim importunitatem Debitorum, vt † præsertim hic Senis talem facultatem habet Magistratus Dominorum quatuor Officialium Mercatorum, vt apparet in 2. dist. statut. Capit. 114.

Sed Creditor oculatissimus apparebit, si induxerit Debi-

- OBSER.** Debitorem ad iurandum, cum obligationem contraxit, † tunc enim; non obstante Moratoria, poterit eum de- 4
trudere in Carcerem.
- LEX.** Facit in argumento l. Minor autem 19. ff. De Min. in principio, cū alijs in materia, et c. cōstitutus 19. De Rescript. magis ad materiam iuramenti accedit, accedente maximè Gloss. fin. cōmuniter approbata, c. cum non deceat de elect. in 6.
- AVCTOR.** Fuit opinio Alexandri, ab eo confirmata præsertim in cōf. 38. vol. 3. in 2. dub. & ita tradit Afflict. decis. 111. multos cumulāt Seraph. in tract. de priuileg. iur. priuil. 22. nu. 19 Magalott. in tract. de saluocond. part. 1. n. 46. & nouissime Præses Menoch. de arbitr. Iud. cas. 137. n. 19. & sunt multi deducti per Gabriell. in tit. de iureiur. concl. 5. nu. 2. lib. 2. comm.
- RATIO.** † Ratio autem, si rectè ponderetis iura, supra de- 5
ducta, est ea, quam idem Men. d. tract. cas. 203. nu. 14. & antè eum Gramm. Decis. 12. nu. 3. obseruant, nempe quia Princeps, siuè Magistratus, qui concessit saluumconductum, non potuit impedire, vel retardare solutionem, seu promissum cum iuramento c. Venerabilem de elect. Host. in c. quemadmodum de iureiur. Gloss. & DD. in d. c. cum non deceat. & cumulata per Alex. alleg. conf. 38. & ego in facto sum expertus cum victoria Clientis creditoris.
- ILL.** † Verum si Debitor arte velit artem Creditoris elu- 6
dere, curet Moratoriam à Principe per modum, Motus proprii (vt dicunt) vel ad instar legis, quia tunc, etiam iuramento non obstante, proderit, tradit Franch. in c. 1. De iureiur. Gomez. in c. 1. De Constit. Rota in Nouiss. Decis. 294. & faciunt quæ tradit Gabriell. in tit. De iureiur. d. concl. 5. nu. 28. & 34.

E P I T O M E.

Procurator ex duplici Mandato, valido uno, alio inualido, etiam quod excitet solum, exequando, inualidum, substinet actū, si iuravit; ut tanquam nouum Compromissum substinetur prorogatio, extra tempus facta.

S V M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Proponitur factum
- 2 Regula est, Quod potui nolui, quod volui, adimplere nequiu.
- 3 Turpe est ignorare ius, in quo versamur.
- 4 Ob Iuramentum substinetur negotium gestum ex excitato Mandato inefficaci; dummodo reperiatur aliud efficax.
- 5 In dubio fit interpretatio pro validitate actus.
- 6 Falsa demonstratio non vitiat actum.
- 7 In dubio non censetur electa via, per quam actiones nostræ infringantur.
- 8 Ob Iuramentum præsumitur negotium gestum eo modo, quo melius potest.
- 9 Iuramentum habet vim claus. omni meliori modo.
- 10 Clausula omni meliori modo operatur, ut semper censeatur electa via melior.
- 11 Casus obtentus in contradictorio Iudicio.

12 Pro-

- 12 *Prorogatio compromissi, extrà tempus facta cū Iuramento, inducit nouum compromissum, & num. seq.*

OBSERVATIO III.

HAEC † sit Hypothesis: Vnus ex vobis, diuersis tē-
poribus, habuit duo Mandata. à Principe huius
Academiæ ad aliquod negocium expediendum; quorū
vnum est efficax, aliud verò inefficax, concludit nego-
cium, vel obligatur, & in instrumento conuentionis
asserit, se legitimum Academiæ Procuratorem, vel
Syndicum, deducens Mandatum illud inefficax: procul
dubiò negocium nullū est, & obligatio frustratoria per
regulam † Quod potui nolui, quod volui, adimplere
nequiuī. multū interest ff. si quis alt. vel sibi, & in pro-
posita specie ita videtur concludere Rom. in cons. 496.
Anch. consil. 387. & Romanum refert Felin. in c. cum
super nu. 10. de off. deleg. & est in materia Cassador. de
appell. decis. 7. sub nu. 5.

OBSER.

† Nè ergò exteri putent vos ignorare ius, quod pro-
fitemini, contrà resp. Pomp. I.C. in l. 2. §. Nāq; de orig.
iur. † Interponite in instrumento conuentionis iura-
mentum, negocium enim tunc præsumetur gestum, nè
dum vi excitati Mandati inhabilis, sed etiam alterius
Mandati habilis, & per consequ. constans atq; validum.

LEX.

† Probatio potest desumi ex c. inter dilectos 6. de
fid. instr. dum precipitur interpretationem fieri pro va-
lidity actus. & ex generalitate legum 17. 33. & 71. &
similium de cond. & dem. † quibus decernitur demon-
stratione falsa actum non conuere, † cum per eam
destrueretur dispositio, quod non creditur fuisse in ani-
mo disponentis l. 3. de mil. test.

Perquæ

Perque in terminis tradunt Corn. in cons. 264. in .3 vers. deueniēdo ad tertium, & post eum Seraph. in tract. de pr. uil. iur. priuil. 98. nu. 13.

AVCT.

- Ex quibus locis desumitur etiam ratio formalis, &
- 8 est † quia iuramentū habet vim, vt negociū, super quo interponitur, semper censeatur factum eo modo, quo melius, & efficacius expediri potuit l. cū pater. §. filius
- 9 matrem deleg. 2. vbi Bart. † expressē probans iuramentū habere vim clausulę; omni meliori modo; quod affirmat post eum Abb. in quęst. 2. nu. 12. & multos cumulat post utrosq; Cacher. decis. 75. n. 7. Seraph. alleg. Priuil. nu. 1. & 3. & Hieron. Gabriell. in cons. 144. nu. 51. & seq. volum. 2. † & clausula; omni meliori modo; operatur, vt censeatur electa tutior via, ac magis opportuna, vt latē differit Felin. in d. c. cum super de offic. deleg.
- 10 post nu. 9. & Grat. resp. 34. nu. 6. & 37. nu. 6. lib. 1. † & hac via dilui his diebus oppugnationem, factam ab Excellentiss. D. Petro Aloisio Capaccio, Aduocato Illustriss. & Reuerendiss. D. Archiepiscopi Senarū in causa Molendini, dum instabat, nē pręsumerentur solemnitates in alienatione ipsius, cum in instrumento concessionis enunciatur, iam fuisse solitum dari in emphitheusim; quasi verō permissio Summi Pontificis reputaretur superflua; & in prima instantia (quę pendet adhuc apud Iudices appellationis in Romana curia) obtinui.

RATIO.

- 12 † Et per eandem rationem censeretur nouum compromissum illa prorogatio, quę extrā terminos primi compromissi facta fuit; † nam, cum prorogatio supponat existentiam primi, profectō frustratoria est, post tempus facta, Imol. in l. 3. de dann. infect. Abb. in cons. 20. vol. 2. cū alijs alleg. à Seraph. d. priuil. 91. nu. 18. iuramentum inducit quodammodo nouum compromissum, & pręsumptionē, vt litigantes voluerint nouū cō-
- 13

ILLAT.

B

promis-

promissum facere, vt valeat actus, Felin. in d. c. cum super, & Seraph. ibid. nu. 19. & antè, & post refert aliquos casus, facientes ad hanc materiam.

EPI T O M E

Factum iuratum præcisè est præstādum, nisi impossibilitas excuset, ex quo iurans soluere in pecunia, quam non potest parare, iustè proponet Remedium Auth. Hoc nisi debitor C. De solut.

SUMMA RERUM SINGULARIUM.

- 1 Censui Redimibilis frequentissimus est Senis.
- 2 Cautio bācaria in censu, vt in cambio, est licita.
- 3 Campsores, fideiubendo, Senis in cōtractu censuali ad triennalem tantum præstationem se obligare solent.
- 4 Promissio facti alieni secundum terminos §. si quis, De inut. stipul. obligat.
- 5 Ad factum nemo præcisè compellitur.
- 6 Promittens factum, si iurat illud præstare, tenetur omninò, nec solutione interesse liberatur.
- 7 Iuramentum obligat præcisè.
- 8 Etiam quando promissum est factum alienum.
- 9 Observationes Baldi, & aliorum circà factum iuratum, remissiue.
- 10 Promittens factum, quod sit impossibile præstare,
non

non tenetur, etiam quod iuraverit.

- 11 *Promittens solvere in pecunia, etiam eum Iuramento, ob impossibilitatem potest offerre meliora bona.*
- 12 *Iurans solvere in pecunia, regulariter non datur beneficio Auth. hoc nisi debitor, de solut.*

OBSERVATIO IV.

- 1 **F**IVNT † ubiq; , & hic Senis frequenter, contractus venditionum annuorum Censuum perpetuorum redimibilium, secundum formam reformationis factæ anno 1568. à Pio V. Sum. Pontif. anno quarto sui Pontificatus. Et quoniam Emptores student exactissimè, ut, temporibus ordinatis, pensiones, & fructus censuales sibi solvantur; curant, ut venditores adhibeant
- 2 etiam Fideiussores Argétarios, seu Campsores † quos iustè exigunt, per rationē, quam in contractū Cambio- rum obseruat Magister Thomas Boninsignius, insignis verè Religione, & doctrina in Patria nostra, in Tract. de
- 3 Camb. cap. 7. nu. 13. † Et quoniam Campsores, ut plurimū, non se obligant in perpetuum, sed dant triennales quasdam cedulas bancarias (ut appellant) adi- ciūt in cōtractu Emptores, de Triennio, in Trienniū no- uas sibi cedulas fieri, easq; innouari quoties opus fuerit.

- Sed accidit sēpissimè, transacto Triennio, promissio- nem contemni à venditore, qui fortè, iure medio, ad obseruandum non potest compelli, non quia promissio contineat simpliciter factum alienum, per l. stipulatio ista 38. De verb. oblig. † Quia fortasse valeret, facta secundum terminos §. si quis, in fin. in secundo resp. in- stit. De inut. stip. sed quia obligatio hæc est circa factū, quoniam promisit venditor se effecturum, ut Campsor
- 5 daret cedulam † Et Regula est, ad factum neminem

præcisè compelli l. stipulationes nō diuiduntur, §. Cel-
sus de verb. oblig. l. ex facto, cum vulg. de Act. empr.

OBJER. † Quare ad hoc, vt Emptor posset frui ista cautione, & compellere debitorem ad complendam promissionem, consulerem, vt curaret vallari, per venditorem promissionem Iuramenti religione: ita profectō eum omninō cogeret ad tradendam cedulam prædictam, à nullo Iudice excusandum per oblationem interesse.

LEX. Fundamentū educi potest ex l. si pecuniā §. in princ. iuncta Glossa (Habeas) De cōd. caus. dat. quam vidi pōderatā ab Alexandro in l. si conuenerit. n. 2. de iur. omn. Iud. cum qua, in materia religiosa, non dedecet, coniungere c. Ad nostram, il primo De iureiur. & c. Fin. Nè Prelat. vic. suas. cum his, quæ plenè notat Felin. in d. c. Ad nostram.

RATIO. † Ratio, qua moueor, est deducta ex vi, & efficacia Iuramenti, cum præcisè obliget promittentem c. Debitores, & d. c. Ad nostram De iureiur. Accurs. in d. Gloss. (Habeas) & in l. in eadem. ex quib. caus. maior. Cacher. Decis. 92. n. 2. cum adductis latè à Seraph. in Tract. De Priuil. iur. Priuileg. 74. nu. 2. & post eum à Turrett. conf. 32. nu. 14. in primo, testantibus de communi.

† Quæ locum sibi vendicant etiam in promissione facti alieni, si ad illud, ob cedulæ bancariæ traditionē, reduceretur, idem Seraph. d. loco nu. 31. & in puncto à nobis est obtentum.

† Sunt tamen circā hæc consideranda quæ dixerunt Bald. qui nihil ignorauit, in l. si pater C. de coll. Dec. conf. 325. & Ruin. conf. 132. nu. 1. in primo, & conf. 67. nu. 2. in 4. nec non Franch. Decis. 4. parte prima.

† Crederem tamen, quod si impossibile esset, aliquo respectu, promissionem ad effectū perducere, quod nec Iuramentum arctaret; † quemadmodum non coartaret iurantem soluere in pecunia, quò minus vteretur

ILLAT.

Benefi-

- Beneficio Auth. Hoc nisi debitor C. De solut. offerendo nempè meliora bona; † quamvis regulariter iurati iurè soleat denegari ex d. ratione, cum relatis à Seraph. d. Priuileg. 74. nu. 33. Tressaurus tamen in Dec. 53. infin. distinguit.

E P I T O M E.

Absolutio ab Iuramento non conceditur ei, qui iurauit, contenta in instrumento esse vera, & qui detegeret turpitudinem suam non cogitur iurare.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Obligatus cum iuramento tenetur præcise.
- 2 Iurans potest obtinere absolutionem ab iuramento, & excipere contra promissionem.
- 3 Promissio, etiam cum iuramento, non petere absolutionem, non impedit, quò minus non possit obtineri.
- 4 Iurans, omnia narrata esse vera, non potest absolutionem ab iuramento obtinere.
- 5 Iurans, narrata esse vera, non potest allegare simulationem contractus.
- 6 Qui asserit se falsum iurare, detegit turpitudinem suam.
- 7 Asserens, se falsum iurasse, non potest obtinere absolutionem.

- 8 *Non cogitur iurare qui, iurando, detegeret turpitudinem suam.*
 9 *Cautela est, à principio proponere positiones contrarias.*

OBSERVATIO V.

OBLIGATI † cū iuramento, quāuis ad complendam promissionē præcisè possint compelli c. de bitores, cū simill. de iureiur. Accur. in l. si pecuniam, de cond. ob caus. & in l. eadem, ex quib. caus. maior. † ex causa tamen à Iudice Ecclesiastico possunt obtinere absolutionem ab illo iuramento, secundum modum relatum à doctissimo, non minusquam Religiosis. Episc. Didac. Couarr. lib. 1. var. resol. cap. 4. post nu. 5. & indè excipere, & se defendere à facta promissione.

Quare si quis peteret à me remedium ad impediendam huiusmodi absolutionē, † quoniā promittere, eā non petere, etiam cum iuramento, tutum non est, cum etiam ab hac ipsa promissione absolutionem consequi possimus, vt docet Seraph. in tract. de priuilegiis. priuileg. 83. n. 46. † recurrerē ad Doctrinam Aretini in l. nemo potest, deleg. 1. quo loci docet, Non posse petere absolutionem ab iuramento eum, qui in instrumēto iurauit, vera esse in eo narrata, & ob id, iuxta hanc clausulam, curarem, vt per debitorem formiter ad liberetur iuramentum † per quod etiam impediatur allegare simulationem contractus, ex communi Cach. dec. 42. nu. 7.

OBSER.

LEX.

Cautela hæc Aretini potest, non iniuria, nisi in resp. Paul. in l. iusiurandū 17. & Vlp. in l. aliàs 18. de iureiur. quatenus scribentes deducunt ex ijs, præstitum iuramentum esse seruandum præcisè.

AVCT.

Sed manifestissime Aretinum sequuntur scribentes
 in

in d.l. nemo potest, & præsertim Ias. num. 46. Ant. Mass. Gal. ad formul. Camer. in 1. quæst. ad 6. part. num. 47. Gramm. Dec. 45. nq. 2. & multos cumulat Seraph. in d. Tract. Priuil. 59. post nu. 2. cum pluribus seqq. refellens Ripæ, & aliorum contrarias opiniones.

- 6 † Nec à longè est petenda ratio, cum deducatur ex dictis Iasonis, & allegatorum; nam petens hanc absolutionem; cum dicat in constitutione contractus falsum iurasse; detegit propriam turpitudinem, ac periurium, RATIO.
- 7 † propter quod omninò ei debet denegari auxilium legis, & beneficium absoluti onis ab iuramento, vt tradit Bart. in d.l. iusiurandum ad §. Procurator.
- 8 † Decet enim, petentem repellere à limine iudicij, cum per contrarium, nec ob iuramentum, alias præstitum, possit quis abstringi ad deponendum contra se in positionibus iudicialibus, quoniam salua exiimatione iurare non posset, vt faciunt tradita per Bart. Angel. Fulgos & alios, per quos notat Cacher. Decis. 11. nn 3.
- 9 † Ex quo causarum Patroni solent à principio deducere quasdam positiones contrarias ijs, quas verosimiliter propositurus est Aduersarius: sed caueant, nè aliquando nimis cautè in hoc agant. ILLAT.

E P I T O M E

Citrà crimen periurij potest impugnari contractus iuratus die Festo, non minusquàm laudum latum extrà tempus, & materiam compromissam, cum furamento de non contraveniendo.

SUM-

SYMMARIA RERUM SINGULARIUM.

- 1 Non ab omni facto iurato, quod impugnatur, necessaria est absolutio.
- 2 Iurans die Festo, potest excipere, citrà crimen periurij.
- 3 In die feriata in honorem Dei non licet interponere Iuramentum confirmatorium.
- 4 Quod est nullum, nullum producit effectum.
- 5 Brogninus Volaterris nullam declarauit Donationem iurata[m] die Festo.
- 6 Dies Festi, in quibus non licet iurare, remissiuè.
- 7 Laudum, latum extrà tempus, & rem commissam nullum est.
- 8 Laudum nullum, citrà periculum, potest impugnari, etiam quod sit iuratum non contravenire.
- 9 Statutum Mercatorum Senen. declarat nullum laudum, latum extrà rem, & tempus commissum.
- 10 Laudum, latum secundum formam statuti Mercatorum Senens. non potest facile impugnari.

OBSERVATIO VI.

TANDEM, in eadem materia absolutionis ab Iuramento, illud est obseruandum † Non ab omni iuramento necessarium esse impetrare absolutionem, nè contrà ius, falq; ab eo deficiamus: † Si enim iuramentum sit interpositum die feriata in honorem Dei, tunc ab interponente, citrà peccatum, etiam quod

OBSER.

ab

ab eius vinculo non fuerit solutus, potest sperni. — A

Honestā quidem, ac religiosa constitutio, & digna
Alex. III. Senensi, relata in c. i. De Fer. & cōfert, saltē ob
suā generalitatē tex. in l. omnes. 7. eod. tit. in 3. lib. Cod.

Et in puncto notat Lanf. de Orian. in c. quoniam con-
trā De Probat. in fin. princip. vers. & per hoc infero.
quem refert, & sequitur Io. Bapt. Plot. in l. si quando C.
vnd. vi nu. 755. & seq. afferens aliōs idem tenentes. &
præcipuē Ferrat. in 3. Cautel.

3 † Ratio est ea, quam suggerit dicta constitutio, dum
prohibet, diebus in honorem Dei signatis, Sacramētum
interponi, ob id enim nulla esset quævis interpositio
præter casus à Summ. Pont. ibi expressos, vt observat

4 Lanf. alleg. loco vers. Nullum enim. † Et quod nullum
est, nullum prorsus producit effectū l. Decem. §. Decem.
cum vulg. De verb. oblig.

5 † Quare Excellentiss. D. Brogn. Caut. his tempori-
bus Iudex Ord. in hac Ciuitate, in 9. Decis. in prima par-
te num. 3. 2. asserit ex hac causa Volaterris Donationem
quamdam nullam, & inefficacem iudicasse: videte eum,
quia cumulat præcitatos omnes, & alios nonnullos

6 Explicans † quoq; qui nam sint illi dies, in quibus à iu-
rando sit abstinendum, licet fortē in ijs recensendis ni-
mis prodigus sit.

7 † Ob id, cum nullum pariter dici possit illud laudē,
quod est prolatum de re non compromissa, vel extrā

8 tempus ordinatum, † poterit impugnari sinē absolu-
tione, quamvis iuratum fuerit à Compromittentibus,
non contravenire, Felin. in rub. De for. comp. Corn.
Parif. & alij alleg. à Seraph. in Tract. De priuil. iuram.

9 Priuileg. 61. n. 23. † Ex quo non mirū si illi duo casus
sint notati, atq; excepti in Statuto Mercatorum nostro-
rum sub rub. 128. 2. Dist. † Quod alioquin nimis par-

10 cē procedit in permittenda reuisione laudi.

C

ACA-

LEX.

AVCT.

RATIO:

ILLAT.

ACADEMIA SECVNDA:

De Clericis, & Monacis.

E P I T O M E

Clericus semel approbatus ad beneficium, ad aliud eiusdē qualitatis non est iterū examinandus circa Doctrinam: inquiritur de moribus, & si comitem habeant delictum, excludetur perpetuò, ut frequenter accidit Senis in promouendis ad ciuilia munera Laicis.

SVMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Clericus, maximè licentiatus, vel Doctor, semel approbatus, ad simile beneficium obtinendum iterum non est examinandus.*
- 2 *Quod procedit etiam stante Commissione Summ. Pontificis cum Claus. si idoneus reperiatur.*
- 3 *Examen potissimum fit ad inquirendam scientiam examinati.*
- 4 *Pro maiori Beneficio iterum fit examen.*
- 5 *Ex consuetudine, vel Diocesana cōstitutione alicubi pariter fit de nouo examen.*
- 6 *Scientia vetustate augetur.*
- 7 *Mores facillimè mutari solent, ideò de ijs semper inquiritur.*

8 *Clericus*

- 8 Clericus, de Moribus examinatus, potest appro-
bati, quamvis aliàs fuerit reprobatus, & contrà.
9 Criminosus non recipitur ad dignitatem.
10 Doctor ob delictum potest privari insignibus.
11 Senis criminosi pro Iudicis, vel Notarij ministe-
rio, solèt à Dominis Officialibus Balie reprobati.

OBSERVATIO. I.

IN gratiam eorum, qui Sacerdotij dignitate, ac habi-
tu Clericali hanc Academiam splendidiorem red-
dunt, æquum est, vt aliqua ad eorum religiosam vitam;
& probatos mores spectantia, referam. † Et primò il-
lud occurrit obseruandum, quod si cui, præuio legitimo
examine, & Collegij, ac Ordinarij probatione, alicuius
Ecclesiæ cura fuerit commissâ, si postmodum idem quâ
aliâ Ecclesiâ, vel nouum aliquod simile Beneficium;
puta, à Sanctissimo obtinuerit, examinibus amplius ve-
xandus nō est, probatur ex tex. in c. licet 5. De off. legat.
in c. ad Apostolicam De Reg. & intr. Relig. & in c. De
Petro 47. Dist. vbi Gloss. in verb. (Ignora.)

OBSER.

LEX.

AVCT.

RATIO.

- Amplectitur hanc opinionem Abb. in c. accepimus
De Aetat. & qual. nu. 6. in princ. ibi (Quod si nihil non)
& alios Rebuff. in Prax. ben. De ref. in for. paup. p. grad.
Quod † procedere putant scribes, quamvis San-
ctissimus dixerit in literis (si per legitimum examen ido-
neum reperietis, super quo cōscientiam vestram onera-
mus) vt clarè tradit in terminis Vinc. Carocc. in tract.
locat. & cond. ad l. inuitus C. locat.
Vult enim † Summ. Pontifex Ecclesiâ huic Cleri-
co dari, si in scientijs adeò sit versatus, vt possit munera
illius expedire, quod dijudicat Ordinarius loci, median-
te examine, quod profectò manifestum est ex præce-

C 2 denti

denti inquisitione facta ad primum beneficium † (Nisi 4
 fortè maius, ac dignius esset secundum, per ea, quæ tra-
 dit Abb. d. nu. 6. & Felin. in c. cum venerabilis. nu. 46. &
 seq. De except. in quibus terminis fortè loquitur Oldr.
 conf. 17. † vel ab aliqua Consuetudine, vel Diocesana 5
 constitutione contrarium esset receptum; secundum
 quos terminos videtur loqui Chass. De consuet. Burg.
 Rub. 4. §. 7. vers. si esse. n. est dum & c. nu. 43.) † Scien- 6
 tia enim potius aucta præsumitur, cum M. Tullius lu-
 culentissimè testetur, omnia tempore minui, scientiam
 autem solam augeri vetustate.

Et ideo † cum Mores sepè mutari soleant, de ijs fa- 7
 cienda erit noua inquisitio, Carocc. d. loco † Et quam- 8
 uis aliàs fuerit approbatus, reprobari nihilominus po-
 terit; sicuti, per contrarium, repertus idoneus admitte-
 retur etiam is, qui aliàs fuerit reprobatus, ut ibidè Ca-
 rocc. † Dummodo reprobatio non processerit à deli- 9
 cto, quia tunc nunquam recipitur, per ea, quæ tradit Fe-
 lin. d. loco † sicuti etiam potest ob eamdè causam Doc- 1
 tor orbari insignibus doctoreis, sine vlla spe recuperan-
 di Abb. in c. cum secundum num. 12. de Pra bend. & ibi
 additio in verb. (Reprobari)

Hoc Senis † frequenter obseruatū vidi ab Illustris. 1
 & Claris. Dominis Magistratus Balię, & ab ijs Deputa-
 tis Doctoribus in approbādis, singulis annis, Iudicibus,
 ac Notarijs ad exercendum munera sua in Districtu Se-
 narum, quos enim ob crimen commissum in officio no-
 ratos reperiunt, haud admittere solent. Proqua tam
 laudabili consuetudine, longa annorum serie confirma-
 ta, vltrà præcitatos, confert tex. in l. si aliquid 12. C. De
 suscept. præpos. lib. 10. & Capic. Decis. 121. nu. 12. cum
 alleg. à Carocc. d. nu. 8.

E P I T O M E

*Religionis ingressus purgat Filij ingrati-
tudinē ergā Patrē commissam, non minus
quā infamiam, & illegitimitatem, & exi-
mit delinquentem à potestate Judicis secula-
ris, re integra.*

SUMMA RERUM SINGULARIUM.

- 1 *In Filios Antiqui seuire poterant vsq; ad necem*
- 2 *Iure Ciuili Filij ingrati possunt à parentibus ex-
heredari.*
- 3 *Filius ingratus, si Religionem ingreditur, non
potest à Parentibus exheredari.*
- 4 *De Iure Ciuili Accurtius contrarium sentit.*
- 5 *Religionis ingressus facit nouum hominem, et pur-
gat omnem maculam.*
- 6 *Infamis ingressu Religionis restituitur.*
- 7 *Ingressu Monasterij quis efficitur legitimus.*
- 8 *Expositi maiori Zenodochio Senis fiunt legitimi.*
- 9 *Criminosus factus Clericus, vel Monachus, re
integra, eximitur à potestate Iudicis Laici.*
- 10 *Criminoso facto Clerico, vel Monacho, re non in-
tegra, Iudex Laicus potest cognoscere de causa,
non autem circā personam statuere.*
- 11 *Detento Verò in carceribus, ad pœnam etiam pro-
cedet.*

OBSER-

OBSERVATIO II.

CONTRA Filios ingratos † Parentes seuire potuisse, etiam usque ad necem, clarè patet, tum exemplo Darij Persarum Regis ergà Ariobazzanem filium, tum Bruti, tum Cassij, & sexcentorum aliorum, qui proprios filios interfecerunt, ut pleni sunt antiquorum scriptorum libri, & testatur luculenter Paul. I. C. ad Sabin. in l. 11. De lib. & posth. & post eum Imp. Còst. ad Maxim. in l. fin. De patr. pot. † Ex quo non mirum si leges nostræ; quæ exactiori cura prouident, ut Filij debita reuerentia Patrem prosequantur; permiserunt eos paterna successione orbari ex certis causis, ab Imp. Iust. enumeratis in §. Aliud quoque; capitulum Auth. ut cum de appell. cognosc. & repetitis mox à Gloss. in cap. Quintauallis De iniur.

OBSER.

Sagax † tamen Filius, & prudens; si fortè in vnâ ex illis causis deliquerit, nec Patrem sibi conciliare possit, piam aliquam Religionem profiteatur: tunc enim iura, æquitasque sacrarum constitutionum non permittent à parentibus, quantumuis offensis, exhæredari.

LEX.

Clarus est tex. in c. Non liceat. 19. q. 3. & plurimum confert Nouella in Auth. De Monac. in princ.

AVCT.

Et videtur idem sentire Accurs. in gloss. (ingratum) in l. Deo nobis, fin. C. De Episc. & Cler. & clarius loquitur Gloss. in d. c. non licet in verb. (ingratitude) Hanc eandem opinionem defendit Iac. de Aret. attestante Cyn. in d. l. fin. in 2. quæst. contra Iac. de Rau. cui videtur assentire Ias. in Auth. Non licet nu. 4. C. De liber. præf. Qui † tamen possunt fortè conciliari distinctione Accurs. relata per eum in scolio, super verb. (Detegit) in d. Auth. De Monac. hoc est Iac. de Rau. & alios esse loquutos inspecto mero iuris ciuilis rigore, quod est ad mentem Hipp. Mars. in rub. De fideiuss. nu. 116. & Syl.

in

in summ. verb. (Religio) num. 24. cum alleg. à Didac. in c. Rainutius in principio nu. 20. de Test. Pet. Surdus autem in Tract. De Alim. Tit. 7. q. 1. post nu. 37. indistinctè resoluit pro parte Iac. de Aret. & cū eo Chassan. in cons. Burg. rub. 1. §. 5. num. 103. & seq. Tit. se acun. comm. semp. Tar. quāvis sub rub. 7. §. 2. nu. 22. Tit. si nō pour. acun. recinat palinodiam.

RATIO.

5 Beneficium † hoc consequitur Filius fauore Religionis, cum eius ingressu videatur nouum hominem induisse, & quodammodo renatus, ita sentit Laur. de Palat. in Tract. super stat. foem. exclud. num. 105. & seq. purgatur enim omnis macula, vt dicunt nostri, Acc. in d. Gloss. (Ingratum) & Bern. Parm. in Gloss. in c. fin. De fil. Præbit. in fin. & Chassan. d. nu. 103. & Surd. ibid.

6 Ideo † in simili restituitur famæ fama laborans ob clericatum, vt per Imol. Fel & alios monet Marfil. d. loco n. 125. † & natalibus per ingressam Religionis naturalis, vel spurius las Marfil. & Surd. allegatis locis † vt Sequis accidit ijs, qui Hospitali Maiori Annunciationis Beatæ Mariæ de Scala exponuntur, statim enim ac deducuntur ex marmorea vrna, non longè à Porta Ecclesiæ, ad id constituta, gaudent beneficio legitimationis.

9 An autem † per Clericatum, vel Religionis ingressum eximatur à iurisdictione Iudicis Laici ob perpetratum crimmen delinquentes, varias in partes DD. trahuntur, Bart in l. 1. nu. 4. ff. De pœn. & in l. adulter §. 1. De adulter. resolutio tamē receptior hæc est; Quod si causa nō sit incoata liberetur omninò, et quo ad causā, à potestate Iudicis secularis, Ant. Gomes. lib. 3. var. resol. c. 10. nu 5. Plaza. lib. 1. delictorum c. 35. † si verò Iudicium cæptum sit, cum arguatur mala fides, Iudex cognoscet de causa, statuens circā bona, relicta pœnitus persona;

10

11 Couarr. pract. quæst. 32. nu 4. † Circā quam tunc cognoscet, & ad pœnam vsq; inclusiuè procedet, si reus fuisset

fuiſſet in carcerem detentus , facta tamen prius degradatione ab Ordinario, Tib.Dec.in tract.Crim.lib.4. cap.9. nu.137.& ſeq. & ad omnia hæc videte Iul. Clar. lib.5. ſentent.ſ.ſin.Prax.Crimen.queſt.36.in ſin.nu.38.

E P I T O M E

Clerici, ob iniuriam ſibi illatam, impunè reum accuſant, facta proteſtatione, etiam quod pœna ſanguinis imponatur: ſed deprehenſi cum armis à familia laicorum puniuntur ab Eccleſiaſtico pœna ſtatutaria.

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Clerici non poſſunt accuſare ad publicam vindictam, etiam ſi non imponeretur pœna ſanguinis.
- 2 Clerici poſſunt inſultantes impunè accuſare, etiam quod ſequatur pœna ſanguinis.
- 3 Clerici accuſando debent proteſtari, ſe non accuſare, ut reus puniatur pœna ſanguinis.
- 4 Non debet aperiri Laicis via ad Clericos inſultandos.
- 5 Clerici coram Iudice Laico non poſſunt reconueniri in Criminalibus.
- 6 Clerici in fragranti crimine poſſunt à familia Laicorum capi.
- 7 Clerici ligantur aliquando ſtatutis Laicorum.

OBSER-

OBSERVATIO III.

1 **S**I Clerici † arcentur ab accusatione ad publicam vindictam, quamvis poena sanguinis non sequatur c. Sacerdotem 2. q. 7. & c. nullus 11. q. 1. tradit Tiber. Decian. in tra&. crim. lib. 3. cap. 10. num. 1. & cap. 16. nu. 5. iniuriam ijs, vel Ecclesiæ factam inuendicatam relinquere, non est permissum.

2 Equidem † prudenter Bonifacius VIII. ac benè fecit (vt facta cum nomine conuenirent) statuendo, Clericis, citrà periculū irregularitatis, apud Iudices, etiam Laicos, licere deducere Aduersarios suos, quamvis ex commisso crimine poena sanguinis esset imponenda, & cum effectu deindè imponderetur † voluit tamen, vt antè accusationem expressè protestentur, se nō ad vindictam Reos inducere, nec vt poena sanguinis vlla ijs infligatur.

OBSER.

Hoc Decretum est relatum in c. 2. De Homic. in 6. mirificè corroboratum, atq; exaggeratum à Gloss. ibi in verb. (Protestando)

LEX.

Mox cōfirmatum à Scribentibus in c. cum P. Manconella De accusat. præcipuè à Mariano Soc. nostro, clarissimo Iuris lumine nu. 12. ab Abbate nu. 10. & ab alijs, quos refert, & sequitur Decian. d. cap. 10. num. 3. vltà quos est etiam Mart. Nauarr. lib. 5. consil. tit. De iniur. consil. 3. & consil. 9. sub tit. De homicid.

AVCT.

4 Nec † longius est perquirendum, cur id, saltem huiusmodi cautione, aduersus communes regulas, concedatur, cum clavis verbis exprimat à Summ. Pontif. in d. c. 2. nimirum, quia aperiretur via improbis, ac facinorosis hominibus, non minus sequiter, quàm tutè in Clericos (De quibus scriptum est, Nolite tangere Christos meos) inuehendi, vt etiam perpendit Anton. Gomez. lib. 3. var. resol. cap. 1. nu. 33. in fin.

RATIO.

D Non

ILL.

Non † tamen ex hoc poterunt à Delinquentibus reconueniri coram illo Iudice Laico, vt tradunt scribentes in c. At si Clerici. de Iudic. cōmune hoc, post alios, dicit Iul. Clar. in Prax. crim. §. fin. quæst. 36. nu. 5. & consuetudine seruari, post Io. And. testatur Decian. d. tract. lib. 4. cap. 9. nu. 17. Penitus † enim Laicis sunt obligatę manus, præcipuè in criminalibus, ergà Clericos; quare eos comprehensos in fragranti crimine, puta armatos, tenentur remittere Ecclesiastico Iudici, puniendos tamen pecuniaria ex statuto; † quo in his casibus, & similibus vinciuntur ob publicam quietem, Petr. à Plaza in Epit. Delict. lib. 11. cap. 18. num. 25. Marfil. in Prax. crim. §. Pro complemento nu. 1. & 2. & Clar. alleg. loco nu. 22. quamuis regulariter contrarium seruetur, DD. in l. cūctos Populos C. de Sum. Trin. & Fid. Cath. & alij cumulati à Decian. d. cap. 9. nu. 59. videte tamen in hoc pulchrum cōf. 27. eiusd. Nauarr. d. lib. 5. sub tit. De sent. excomm.

E P I T O M E

Commune est beneficium Clericis, & Aduocatis, ac Doctōribus, tanquam peculium, lucrari libros, tūtè degere in Ecclesijs, & in Scolis, vbi iura docent, vel in foro, vbi iura dicunt.

SYMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Clerici, & Doctores, et Aduocati habent quedam priuilegia communia.
- 2 Clerici, mortuo Parente, non conferunt libros, sibi à Patre

à Patre traditos, occasione studij.

- 3 Aduocati, & Doctores lucrantur libros, emptos à Patre pro studio, & nu. seq.
- 4 Filius non dum factus Doctor, nec licenciatus, mortuo Patre, an conferat libros.
- 5 Fauore studij aliqua specialia conceduntur.
- 6 Libri Doctorum, vel Aduocatorum considerantur tanquam peculium castrense.
- 7 Filius familias miles non confert Arma.
- 8 Nec computat in quartam, quod honoris occasione solutum est, puta pro habitu Religionis D. Ioannis, vel S. Stephani Papa & Mart.
- 9 Pro debito ciuili nec Doctores, nec Clerici Senis commendantur Carceribus.
- 10 Laici non minus quàm Clerici, accurrentes ad Ecclesiam, gaudent Priuilegio immunitatis.
- 11 Aduocatus in foro, & lector in studio tuti sunt à satellitibus Iustitiæ.
- 12 In scolis scolares sunt tuti.
- 13 Rei perducti ad patibulum, occurrentibus Cardinalibus, ex consuetudine liberantur.

OBSERVATIO. IV.

- 1 CLERICI † in sortem Domini vocati, ac donis spiritualibus, & prærogatiuis quamplurimis insigniti, in pertinentibus tamen ad prophanos vsus, & in Priuilegijs temporalibus habent socios Doctores, &
- 2 Aduocatos † quemadmodum enim Clerici lucrarentur li-

- broſ, ſi quos Pater ſtudioſi cauſa, ijs tradiderat, nec eos cū
 Fratribus conferunt, vt docet Marſ. in rub. de Fideiuſſ.
 nu. 125. & Io. Petr. Surd. in tract. de Alim. tit. 7. quæſt.
 1. n. 43. † Itā quoq; filij famil. Aduocati, vñ laureā do-
 ctoratus adepti, eoſdem libros lucrantur, nec eos com-
 munes cum Fratribus habent.
- LEX. Satis clarum teſtimonium eſt reſp. Vlp. I. C. in l. quæ
 Pater. § 1. Famil. Erciſc. confert quoq; tex. in l. Filix 18.
 C. cod. Tit. maximè accedente ſcolio Accuſij in vtroq;
 loco.
- AVCT. Nam † licèt in Filio ſcolare ſit controuerſum; &
 vix ſine diſtinctione poſſit controuerſia dirimi, vt poſt
 Bart. in l. 1. §. nec caſtrenſe. De collat. bon. reſert Surd.
 d. tract. tit. 6. quæſt. 6. in fin. in Doctore tamen, vel Ad-
 uocato videtur eſſe ſine difficultate, Marſ. d. loco Bald.
 (de ſcolare quoq;) latè diſſerens in d. l. Filix num. 10. &
 ſeq. & in l. ſi Filius famil. 4. in cod. titul. famil. erciſc. ple-
 nē Rip. in l. in quartam, ad leg. Falc. poſt num. 168. &
 nouiſſimè Brogn. De Vſufruct. mul. legat. nu. 192.
- Fauor † ſtudioſi bonarum artium collatus per d. l.
 § 1. obſeruatus à Bald. d. nu. 10. operatur fortè, vt tran-
 ſeant † hi libri in peculium quaſi caſtrenſe, quod, cum
 ſit exemptum à collatione, facit quoq; illos immunes,
 eoſq; mortuo parente, penès Filios conſeruat, argum.
 d. §. nec caſtrenſe.
- Aequum † etenim eſt, Doctores libros ſuos facere,
 cum Milites filij famil. lucrentur arma d. l. 4. & ibi Bald.
 & DD. C. Famil. erciſc. & Rip. d. loco n. 167. Nec teneā-
 tur † computare in quartā legitimā quæ impendit pa-
 ter in Militia, vel in honoribus comparandis, vt puta
 in aſſumendo habitu Sacraſſimæ Religionis Equitum
 D. Io. aut D. Stephani Papæ, & Mart. & ſimilium, in pū-
 cto Rip. alleg. loco nu. 166.
- Procedunt à pari etiam in alijs: nam in caſibus, in
 quibus

- 9 quibus prædictorum persona retineri potest (Pro † ciuili enim debito, nec Doctores, nec Clerici solent in carcerē conijci Senis: ad stipulatur doctrina eiusdem Ripæ in l. centurio nu. 16. & seq. de vulg. & Marfil. in titul. de quæst. l. edictum num. 8.) vt Clericus in sua Ecclesia
- 10 (quæ † pariter tutissimum quoq; refugium est etiam Laicis c. inter alia De immun. eccles. Clar. in §. fin. q. 30. Prax. crim.) tutē tegitur; † itā Doctor ex scolis, in
- 11 quibus legit, vel Aduocatus ex foro, vbi causas agit, inuitus non amouebitur: pulchra est doctrina nostrorum, de qua per Decian. in tract. crim. lib. 6. cap. 28. nu. 13. & seq. Et Clar. d. loco nu. 24. ostendit, ex consuetudine extendi immunitatem ad Scholares, allegans Rebuff. & alios tractantes de Priuileg. scol. facit Rom. in l. pleriq; nu. 5. de in ius voc. & melius Decian. ibid. nu. 12.

- 12 Est tamen † vnicum, ac singulare Clericorum Priuilegium ex consuetudine in ijs potissimum inductum, qui Cardines Ecclesiæ, ac firmissima fundamenta reputantur; vt si quis à Carnifice moriturus perducatur, ad solam quodammodo Pilei; auro, ac ostro nitentis; vmbram accesserit, sit omnino liberandus Castr. in l. Ad-ditos. infn. & ibi Adden. C. de Episc. aud. Clar. alleg. loco nu. 25. & Decian. d. lib. 6. cap. 29. nu. 9. Contigit autem Neapoli; Regia Ciuitate; liberari reum falsi crimine damnatum, ad nutum transeuntis Cardinalis, acclamatne Populo, vt mihi perlatus fuit Salerni, non longè ab illa Ciuitate, dū in antiquissimo illo Gymnasio lus ciuile in prima sede de mane interpreteretur.

E P I T O M E

Renunciationes, & Donationes, antè ingressum Religionis factæ, recipiunt robur

ab iuramento, vel geminatione : post ingressum aut ex auctoritate ordinarij, vel testamento, aut ex reservatione facta in ingressu.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Renunciationes, quæ sunt ab ingredientibus Religionem periculose sunt, & nu. 14.
- 2 Renunciationes, vel Donationes faciendæ ab ingredientibus religionem quomodo ordinentur, & num. 4.
- 3 Cicero non respondebat eo die, quo non studuisset.
- 5 Nouitius infra annum potest testari.
- 6 In testamentis contrahere possumus.
- 7 Donatorijs possumus legare, eosdemq; heredes in testamento instituere, & nu. 14. & 18.
- 8 Concilium Trid. loquens de Renunciat. faciendis à Religiosis, non comprehendit Laicos, dum in domo Patris sunt, nec disponentes per ultimas voluntates, & nu. seq.
- 10 Prohibitio loquens de contractibus non comprehendit testamenta.
- 11 Dispositiones prohibitiuæ non extenduntur de uno, ad alterum casum.
- 12 Filij famil. non possunt facere testamentum.
- 13 Cautela est emancipare filios, ut possint testari.
- 15 Testator professus Religionem non potest mutare testamentum, ante professionem factum.

- 16 *Cautiones ne Novitij mutant testamētū, remissivæ.*
- 17 *Testamentum per ingressum Relig. non rumpitur.*
- 19 *Donatio geminata validior.*
- 20 *Senis nec Filij fam. nec feminae possunt in contractu iurare.*
- 21 *Renunciationes iuratae validiores.*
- 22 *Iuramētum supplet solemnitates requisitas in contractibus minorum.*
- 23 *Renunciationes autoritate Episcopi factae ex concilio Trid. validissimæ.*
- 24 *Donare est perdere.*
- 25 *Dare beatius est quàm accipere.*
- 26 *Cautio, ut minores possint donare.*

OBSERVATIO V.

- 1 **C**ONTINGIT † ab ingredientibus Religionē,
& à foeminis præsertim, fieri donationes propin-
quis, vel renunciari hæreditati parentum, & non minus
2 periculosa sunt, quam frequentes.
- 2 Expedi † autem illas antè ingressum ordinare. Pa-
cta, & conventiones, etiam iteratò inire, & Iuramento
confirmare: vel si post ingressum fieri contigerit; nec
possit haberi approbatio ordinarij, ad mentem Triden-
tinæ Synodi; commodum erit in testamento per lega-
tum, vel hæredis institutionem conficere.

OBSER.

- Et his diebus potissimum interrogatus à Sperimenta-
to vestro pro nobili puella eius affini, post duorum die-
rum intercapedinem; † cum nec M. Tullius, quo die
3 non legisset, respondere non auderet; respondi, ordi-
4 nando, † ut per contractum fieret Renunciatio iuri
succes-

successionis paternę, & bonorum maternorum donatio antè ingressum Monasterij, & habitus (vt vulgo dicitur) susceptionem, cum quibusdam cautionibus, ni fallor, non vulgaribus.

Tum etiam quia propè diem debet Cœnobium ingredi, & habitum induere; ad tollendum obicem, nè diceretur contractum esse in ipso ingressu, & habitus susceptione, vt tutè omninò ageretur, consului, fieri emancipationem, vt filia deindè testari posset, (Testamentum † enim post ingressum quoq; fieri licet ei, 5
qui est in probatione, quem Nouitium, vulgò dicunt; Clar.in §. Testamentum quæst. 28. nu. 6.) In quo testō 6
primum † per contractum volui, vt confirmaret d. ren- 7
unciationem, & donationē: Mox † si vnquam contra-
ctus impugnaretur, & rescinderetur, res illas donatas;
& iura cessa ijsdem donatarijs, & cessionarijs prælega-
ri; eosdem demum hæredes quoq; vniuersales fieri;
& nouo, & fortè non spernendo modo, quasdam clau-
sulas derogatorias, adiecto iuramento, adhiberi.

LEX.

Tota † hæc cautio pēdet ex præcitato Decreto Sa- 8
cri Concilij Trid. sub Rub. De Regular. & Monial. cap. 16. in principio, & est in 25. sess. Quod cum sit positum 9
sub Rub. de Reg. & Monial. † & loquatur præcisè de
Renunciationibus, & obligationibus; ijs tradens certā,
ac determinatam formam; non comprehendit puellas,
nec alios quoscunq; Laicos, dum in propria, vel patris
domo adhuc commorantur, nondum suscepto Religio-
nis habitu; & multò minus non reformat Testamenta,
nec alias similes vltimas morientium voluntates.

AVCT.

Corroboratur hoc ex supræma Pontificia autorita-
te, declarata in Sacratissima Congregatione Illustriss.
Cardinalium, super ritibus, & eius notas manuscriptas
habet hic Senis Illustriss. & Reu. D. Franc. Maria Tauru-
sius S. R. E. Card. nostrę Ciuitatis Archiep. † Censuit 10
enim

enim Sacra Congregatio, primò Patres in Concilio non loquutos de Renunciationibus, vel Donationibus, quæ fiunt antè susceptionem habitus, sed de factis postea, vel in ipso ingressu Monasterij, vt luculentissimè testatur Mart. Nauar. tit. de regul. cons. 81. in 3. lib. & fuisse iuxta prædicta decisum in Prouincia Marchie, refert Grat. decis. 37. mox. cum expressissent contractus solum, noluisse includere in reformatione testamenta † quod est conformè regulis nostris per ea, quæ tradunt Gloss. & DD. in l. Testamentum, in fin. C. de Testam.

RATIO.

Rationi † etenim consonum est, vt constitutiones prohibitiuæ, & quæ liberam disponendi facultatem coarctant, infra suos fines contineatur, nec de vno ad alterum casum extendantur, argu. l. inter stipulantem, de verb. oblig. & facit c. odia de reg. in 6. & sunt loca vulg.

† Testamentum † quidem ista Puella donatrix condere non poterat, quia in potestate Patris erat constituta l. Tam is. 25. De Donat. caus. mort. iust. in prin. Tit. quib. non est permiff. facer. Test. tradit Alex. consil. 7. vol. 2. † Ideò fuit necessaria emancipatio l. fin. C. De emancip. liber. & est cautio, quā ponit Durant. in Tract. De art. Test. tit. 1. cautel. 1. nu. 2. & Cepoll. Caut. 113. circa finem.

Ex † testamento autem hæc commoda percipi possunt, primò si renunciatio rescinderetur, quod fortè, adhibitis etiam omnibus solemnitatibus, non esset impossibile; consequerentur Donatarij eadem iura, mediante institutione, tanquam hæredes, donante superui- uente Parentibus, † quia post professionem, testamē- rum non potest à Testatore reuocari, Iul. Clar. in §. Testamentum quest. 28. in fin. † & antè professionem cum maxima difficultate, si adhibeantur clausulæ derogatoriæ oportunæ, & roborentur iuramento, vt factum est à nobis, ob vim, quam monstrat Clar. in d. §. Testamen-

E tum

tum quæst. 94. num. 5. & post eum Gabriell. cons. 114. nu. 3. part. 2. † Inò, nec in minima parte ex ingressu Monasterij infimatur, facta præsertim mentione Religionis, quam, & si necessariam nō putem, scio tamē non modicē prodesse ad validitatem, Clar. d. quæst. 28. nu. 4. & seq.

Mox † si aliqua machinatione subuerteretur à Monasterio, dicta bona donata, & materna præsertim successio (decesserat .n. iamdiù Donatricis Mater) cum iure legati sint relicta, iuxta sententiam Clari d. quæst. 28. nu. 4. secundum terminos Auth. ex causa C. de lib. præter. deberentur, vt legatum, stante præcipuē claus. codicillari, per ea, quæ ex communi sententia tradit Gabriell. in comm. Tit. de claus. codicill. conclus. 7. & Moderni tractantes de dicta clausula.

Postremò ratificatio, facta per contractum in testamento, de renunciatione, & donatione, nō modicē proficit † nè dum ob geminationem, quæ plurimum roboris tribuit l. cum scimus §. sin autem, vbi Bart. C. de Agric. & censit. lib. 10. l. cum Maritus §. sin. de pact. dotal. cum simil. & in puncto Carol. Anton. Put. in consil. vnic. nu. 62. inter consil. Oddi, sed etiam propter Iuramentum, quod faciliè fuit interponere, cum degat in terris Ecclesiæ † Senis autem, & quia foemina, & quia in potestate (saltem ante emancipationem) non potuisset iurare, repugnante Iure municipali † Quod iuramentum quantum habeat roboris in huiusmodi renunciationibus latè probat Seraph. de Priuileg. Iuran. Priuileg 21. † præsertim si adesset defectus in solemnitatibus, requisitis ob minorem ætatem; cum ex communi sententia, stante iuramento, non sint necessariae, vt latè in puncto comprobat Put. d. cons. nu. 48. & seq.

Hæc omnia communi voto fuerunt approbata ab Aduocatis Patris prædictæ Puellæ, & ideò iuxta dictam formam

23 formam omnia per acta † Nec enim aliud addi potuisset, quàm autoritas, & comprobatio Prælati, vel eius Vicarii, ad mentem prædictæ Tridentinæ Constitutionis, quod iustis causis fieri non poterat.

Quando tamen ob aliquod impedimentum prædicta, vel saltem vtiliora, fieri non possent; puta ob minorem etatem, ob quam ex statuto sub rub. de contr. min. & filiorum fam. l. 29. in secunda Dist. Senis difficilè est, cum consanguiniei debeant iurare contractum esse vtilè minori, quod in donante; † qui sua, donando, perdit l.

24 filius famil. vbi Rom. nu. 6. ff. de donat. † quamvis morales credant esse beatius, quàm accipere Glos. in rub. commod. & ibi Bologn. num. 23. Rom. idem in rub. de verb. obl. nu. 22. est durum, arg. l. fin. §. fin. autem C. si

25 maior fact. † vtatur cautione Bald. in c. in præsentia n. 38. de probat. hoc est, In ingressu sibi referuet ius, non dominij; quod esset contra præceptum paupertatis; sed disponendi de eo, vel parte ipsius, cum etiam de realic-
na, volente domino; dispositio valeat. Probat hoc Cagnol. in l. fin. nu. 186 & seq. C. de Pact. Syluest. in verbo (Religio. 3.) nu. 8. Bellacomb. lib. 6. recept. sentent. tit. de exequut. & public. Test. nu. 49. sed Ias. in Auth. in-

26 gressi num. 37. vers. secundo præd. conclusionem. C. De Sacros. Eccles. videtur dubitare.

E P I T O M E

Testamenta Monachorum, non minus quàm Militum, valent, etiam destituta extrinsecis solemnitatibus: Filiorum autē præteritione corruerent.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Ingredientes Religionem multa consequuntur bona, tam spiritualia, quàm temporalia.*
- 2 *Testamenta ingredientium Religionem, etiam non solemniter facta, valent.*
- 3 *Contrarium tamen aliqui tenuerunt.*
- 4 *Conuenit Milites Cœlestis militiæ habere eadem priuilegia, quæ habent milites armatæ militiæ.*
- 5 *Monaci, nec Clerici seculares possunt filios præterire in eorum testamentis.*
- 6 *D. Augustini dictum circà exheredationes liberorum.*

OBSERVATIO VI.

INGREDIENTES Religionem † multa quidem ad animi salutem consequuntur bona; vt nouissimè ostendit plenè Platt. De bon. stat. Religios. sed etiam ex his sublaribus non leuia luçantur, & legum auxilia habent non modica. † Et in hoc vel maximè fruiuntur commodo, vt eorum testamenta, etiam non solemniter facta, & valeant, & substineantur.

OBSER.

LEX.

Expressus est tex. in his terminis in §. Illud quoq; Auth. de Monac. ibi suis vti quò voluerint modo &c. & apud Canonistas in c. Quia nos De test. à Panorm. & DD. obseruatus ad hoc; & his adiungimus §. sed actenus Instit. de mil. test.

AUCT.

Huius opinionis, inter alios, sunt Abbas in d. c. quia nos nu. 4. & in c. in præsentia nu. 49. de probat. Bart. in l. 1. nu. 40. & in Auth. si qua mulier nu. 7. de Sacros. Eccles. nec non Decius (quamuis † contrarium teneat in

in d. c. in præsentia nu. 66.) in cons. 31. nu. 3. quem refert, & sequitur Clar. in §. Testamentum. quæst. 28. nu. 2. commune dicit Claud. in l. inter cœtera, n. 12. de lib. & posth. cum alijs alleg. à Domin. Capif. in tract. de nu. test. in test. adhib. cap. 13. nu. 28. parte prima, quamvis ipse ibi contrarium videatur tueri.

- 4 Clarus autem, post Bart. & alios, † perpendit, cur id concessum sit ijs, qui ad Religionem confugiant, & concludit, eam esse causam, cum idem reperiat in Militibus d. §. sed actenus; nec conveniens sit, ut maiori prærogativa gaudeant qui armis induuntur ijs, qui saccho, nec armatos præferri cœlesti militiæ abscriptis, ut Bart. observat in d. auth. si qua mulier d. nu. 7.

RATIO.

- 5 Iason autem † extendit in d. Auth. nu. 22. etiam ad Clericos laicos, & seculares (ut dicunt) beneficium hoc; sed ego tam in ijs, quàm in Monacis putarem non comprehendere præteritionem, vel exheredationem liberorū absq; causa, cum DD. velint, per iura novissima, correctum esse, nè Milites sine causa auferant hereditatem à Filijs Ias. d. loco nu. 23. in fin. ideo prædictum privilegium puto vagari circa extrinsecas solemnitates, putà si desit legitimus numerus testium, vel si vitium sit in subscriptione, aut signis, & similia; non autem tueri præteritionem, vel exheredationem, quod potest † confirmari illo D. Augustini. singulari dicto. Qui à filijs vult hæreditatem auferre, & dare Ecclesiæ, alium consulat quàm Augustinum.
- 6

ILLAT.

ACA-

ACADEMIA TERTIA

De Matrimonio, & personis coniugatis.

EPI TOME

Fœmina honesta pro ciuili debito non debet in carcerem conijci: sed nupta, etiam meretrix, nec retineri, nec impune offendi, stantè etiam statuto, potest.

SYMMÆRERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Pro ciuili debito fœmina non potest carceribus commendari.*
- 2 *Fœmina inhonestæ, etiam pro causa ciuili, retinetur in carcere.*
- 3 *Fœmina nupta, etiam inhonestè viuens, pro ciuili causa non mittitur in carcerem.*
- 4 *Fauore matrimonij specialia conceduntur.*
- 5 *Iniuria facta uxori, afficit maritum.*
- 6 *Qui non deliquit, pœnam ferre non debet.*
- 7 *Statuta, quæ ordinant; Meretrices impune offendi, non comprehendunt nuptas.*

OBSERVATIO I.

CVM † pluribus priuilegijs gaudeant fœminæ, ijs potissimum fruuntur, si honestatis decore refuleant; ex quo licet regulariter pro ciuili debito in carcere

cere retineri non possint, Auth. sed nouo C. de cust. reo. l. 1. & ibi Auth. C. de off. Diu. Iud. Gaill. obser. 90. nu. 3. in 2. lib. Nec est p. causa criminali, quādo pēna est pecuniaria, latē in tel. comm. lib. 9. tit. de cust. reo. num. 19. & seq. † Inhonestā tamen sine repugnantia personaliter capitur, Dec. cum pluribus alleg. in l. 2. num. 73. tit. vlt. pand. & Balb. Decif. 393.

- 3 Sed † aduertendum est, an sit, vel nē soluta, cum nupta carceri commendari non possit, vel detineri quātum vis turpiter sui corporis copiam faceret.

OBLI.

Nostri Scribentes omnes ducunt argumentum ad id probandum ex l. si vxor. 13. §. 1. ff. de Adult. quatenus ad meretricem maritatam non porrigitur loquutio de accusatione illiciti coitus, cum meretrice commissi.

LEX.

Hoc primū ponderauit Io. Andr. in add. ad Specul. sub rub. de iniur. & damn. dat. sub initio, & per. cum deindē cōteri, præsertim in l. pleriq; de in ius vocand. vbi Alex. nu. 12. & Ias. nu. 35. Io. Lopez in c. per vestras de donat. inter vir. & vx. §. 21. num. 22. Socin. in regul. 229. in 2. fallent. & Viuius opin. 87.

AVCT.

- 4 Hoc † enim receptum est, quemadmodum ostendit Dec. d. loco n. 74. ob fauorem, ac priuilegium, seu reuerentiam matrimonij, & cōferunt ea, quæ refert Decian. in tract. crim. lib. 8. cap. 7. nu. 14. † si enim duceretur in carcerem, ipse quoq; Maritus, & damnū, & iniuriam pateretur, quod valdē iniquum esset; † nec ferendum, vt qui non deliquit in leges connubiales, alterius pœnam ferat, vt in nostris terminis scripsit Gomef. in c. Mulieres de lud. nu. 21.

RATIO.

- 7 Itā † quoq; statuto permittente, Meretrices impune offendi, dicerem non esse comprehensam Meretricē nuptam Bald. in rub. de quæst. vers. decimo quarto Roman. in l. si vero §. de viro nu. 23. solut. matr. Io. Lopez d. §. 21. nu. identidem 21. & Gomef. alleg. loco nu. 22.

ILLAT.

EPITOME

E P I T O M E

A sacris ordinibus arcetur nō qui cum pluribus concubuit, sed qui cum pluribus legitimè rem habuit.

S V M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 *Bigamus non admittitur ad sacros ordines.*
- 2 *Ex desponsatione eius, quam adulterio polluerat, quis non remouetur ab ordinibus.*
- 3 *Bigamus est is, qui cum pluribus se coniunxit matrimonio.*
- 4 *Fœmina, etiam ex illegitimo matrimonio, ipso facta priuator Tutela.*
- 5 *Nec potest eam recuperare, mortuo secundo marito.*

OBSERVATIO II.

OBSER.

VULT admitti ad Clericatum qui, dum erat coniugatus, aliam fœminam cognouerat, quam deindè, vxore mortua, sibi despôsauit; sed antè quàm maritali thalamo coniungeretur, ea quoq; è vita discessit. Et licet † cum pluribus vxoribus re habita, tanquam bigamus, non possit admitti ad beneficia Clericorum c. vnic. de cler. coniug. in 6. Abb. in c. sanèil 1. num. 5. de Cler. coniug. & latè constat ex traditis per Goff. Host. & DD. in rub. de Bigam. † contrarium tamen verius esse crederem in factò proposito.

Mouet

Mouet me decretum c. debitum §. de Bigam. quoniam verè hic est vnus, & vnus nec potest dici suam carnem diuissile in pluribus matrimonialiter.

Cum hoc. dem Inn. III. Decretum mouisset ante Io. And. & alios graues auctores, ita vt sit etiam decisum in Capell. Tholos. decis. 254. & confert plurimum ad hoc etiam præcedens decis. 253. cum his, quæ Hippol. Bonacoss. & Villal. tradunt in primo lib. recept. sent. tit. 7. nu. 37. in primo vol. Comm.

AVCT.

RATIO.

3 Ità † Iuris est, quia Bigamus ille dicitur, qui cum pluribus matrimonio legitimo fuit coniunctus, & cum pluribus legitimis vxoribus rem habuit d. c. 5. & c. apcriant 3 l. q. 1. cum add. à Goff. alleg. loco nu. 1. & Abb. in d. c. 5. post nu. 2. Ea verò fœmina quando fuit cognita non vxor, sed pellex erat, facta verò sponsa, non dum conuenerant.

4 Non enim † eodem modo arcetur vir, contrahens cū secunda, à sacris ordinibus, vt arcetur fœmina, alteri nubens, à tutela, quæ ab ea aufertur, etiam ex illegitimo matrimonio, statim eo contracto, vt ex doctrina Bald. in c. ex parte de appell. refert, & sequitur Chass. de cōsuet. Burg. rub. 3. §. 7. vers. Nè prend. la promess. nu. 6. & melius in rub. 6. tit. des enfans de plusieurs §. 8. in princ. † nec potest eam amplius recuperare, mortuo secundo viro Boer. Dec. 266. Bellacomb. lib. 5. recept. sentent. tit. 2. 2. nu. 10. in primo vol. Comin. in meis.

ILLAT.

EPI T O M E

Bona secundi Mariti fiunt obnoxia tutela, si, ea non reddita, contraxerit vidua, qua vt ex nuptijs, ita quoq; ex inhonestâ vita debet tutela priuari.

F SUMMA

SYMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Pupilli pro Tutela habent Vitrici bona obligata, matre tranſeunte ad ſecundas nuptias, Tutela non reſtituta.*
- 2 *Regula eſt, ne Maritus pro uxore conueniatur.*
- 3 *In pœnam Matris negligentis, filij habent obligata bona vitrici.*
- 4 *Mater luxurioſe viuens priuatur tutela.*
- 5 *Pro ſecundo Marito præſumitur Matrem ex-coriare Filios.*

OBSERVATIO. III.

OBSER.

CAVENDVM † plurimum eſt, dum matrimonium contrahitur cum ea, quæ Filiorum tutelam geſſit, an reddiderit rationes, & reliqua, nouumq; tutorem filijs decerni curauerit: filij enim, ſecundo matrimonio contracto, vltra materna, bona etiam ſecundi Mariti habent obligata, ſupradictis non adimpletis.

LEX.

Deciſum ita eſt in reſcripto Inapp. Theodoſij, & Valentiniani, quod eſt in l. ſi Mater. pen. ſub Rub. In quib. caſib. pign. vel hyp. tac. contrah. quod fuit confirmatũ nouiſſimè etiam ab Imp. Juſt. in §. ſi autem tutelam, in Auth. de Nupt. & facit tex. in l. 2. C. quando mul. tut. off. fung.

AUCT.

Et receptũ ab Interpretibus, videte Bald. in d. l. pen. Ant. Neguſ. de Fan. in tract. de Pign. & hyp. p. 2. memb. 4. nu. 188. Petr. de Anch. conf. 316. nu. 2. Nicol. Boer. deciſ. 200. nu. 2. Robert. Mar. in Prax. tit. de exeq. nu. 52, & ſeq. aſſerens, id eſſe ſingulare, & alios allegat Bellac. lib. 5. recept. ſent. tit. 22. in fin. nu. 12. & Gaill. obſer. 90. nu. 4. in 2. lib.

Dec

- 2 Dec. † verò in conf. 591. nu. 1. annuit quæ sit ratio, quare, stante regula, Nè Maritus pro vxore conueniatur, iuxta rub. & totum caput C. Nè vx. pro marit. Imperatores id statuerint, † Et factum est, secundum eū, in penam, & odium Matris, negligentis rationem, & reliquum reddere, nouumq; tutorem Filijs petere: & in fauorem ipsorum filiorum, vt latior ijs pateat via ad consequendum quod sibi ex administratione debetur, in quo iura valde sunt sollicita, vt deducitur ex §. pen. Instit. de satisdat. tut. & ex alijs quamplurimis locis.
- 4 Hic † verò, velim notetis, quod, quemadmodum ob secundas nuptias, perditur tutela, vt superiori obseruat. in fin. est probatum; ita perditur ob Matris luxuriosam, ac inhonestam vitam, ex eodem met Chass. d. §. 8. nu. 12. sub Rub. 6. cum relatis à Bonacoss. d. tit. 22. recept. sent. nu. 11. † Ob nouum amorem lex præsumit Matrem facillimè filios excoiaturam L. lex quæ tutores C. de adm. tut. Bart. in l. si quis sub conditione nu. 15. ff. de test. tut. & Chass. d. loco nu. 8.

RATIO.

ILLAR

E P I T O M E

*Si vxor in continenti non possit probare, Maritum abuti substantia sua, vt Creditores arceat à bonorum ademptione, insi-
deat in rebus ex Claus. (Constituti,) Data
licentia) & Quorum bonorum.)*

SVMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Vxor constante matrimonio potest sequastrare bona Mariti dissipantis.

F 2 2 Eadem

- 2 *Eadem pariter potest vti remedio l. si constante sol. matr.*
- 3 *Remedia concessa fœminis contra Maritos dissipantes requirunt probationem.*
- 4 *Cautela ad impediendum creditores, ne potiantur bonis debitoris cum damno uxoris.*
- 5 *Clausula (Constituti) Data licentiæ (Quorum bonorum) & similes, transferunt civilem, & naturalem possessionem.*
- 6 *Retentio iure pignoris, vel hypoteca, non impedit Iudicis exequutionem.*
- 7 *Clausula (Constituti) operatur, si tempore constitutionis constituens possidebat.*

OBSERVATIO IV.

NON vos fugit † fœminas, etiam coniugio vigēte, pro conseruatione dōrū aduersus Maritos dissipantes, & illorum Creditores; anelantes pro suis creditis sentētias exequi cōtrā eos, & eorū bona; posse vti sequestratione bonorū Mariti, l. si cū dotem 23. §. si vir dotem ff. sol. matr. † vel remedio, tum l. si constante 25. illo titulo, tum l. vbi adhuc. cum alijs de materia loquentibus, C. de iur. dot. † sed tamen neutrum ex istis, imminente, ac vrgēte periculo, potest vxorem tueri, cum requirant probationes iudiciarias, nec repētē possint impedire instantem Creditorum exequutionem: & admittere possessionem, ad eam postmodum, dictis remedijs, recuperandam, periculosum est, stante communi, etiam tyronum adagio: Melius valdē esse rem habere, quā cautionem.

Confu-

4 Consulere itaq; ad impediendam exequutionem, & bonorum distractionem † Recurrendum ad Cautelam, exaggeratam à Cefare Vrsillo ad Afflict. decis. 199. nu. 2. hoc est, de facto insidere in possessione bonorum Mariti, quæ controuerti non potest, stante in instrumēto clausula (Constituti) præsertim quoq; si adiuncta sit claus. (Datae licentiæ) (Præcarij) & vt Senis consuetum est (Quorum bonorum.)

OBSER.

Ad mentem Cyni. in l. vbi ad huc quæst. 13. C. de iur. dot. potest probari ex l. cū tibi. 10. C. Qui potior. in pign. hab. vbi quoq; idem plenius loquitur.

LEX.

Vrsillus motus est præsertim ex Decis. Neapolitana. 92. num. 18. relata à Thomm. Gramm. qui mouetur ex Cyn. & Bald. in alleg. l. 10. quos pariter sunt sequuti Bald. Nouell. in tract. Dot. part. 7. Priuileg. vlt. & est 47. in ordine, & Viu. opin. 526. relatus in Tressaur. recept. sent. lib. 5. Tit. solut. matr. nu. 72. in primo vol.

AVCT.

5 Quibus additur robur ex dd. clausulis † quæ maximā habent vim, per quam, & naturaliter, & Ciuilitè vxor intelligitur possidere l. interdum cum vulg. de acq. poss. cum alijs allegat. à Gramm. d. Dec. nu. 21. & seq. † Non enim, ijs stantibus, permissum est Creditori exequi super bonis debitoris mariti, sicuti permittitur quando tantum ratione pignoris, & hypotecæ retineret Bart. in l. Filio famil. sol. matr. per quem, & alios tenet Gramm. d. loco nu. 19.

RATIO

7 Verum tamen est † Quod ad hoc, vt clausula (Constituti) operetur, necessarium est probare, possedisse Maritum ea bona tempore factæ obligationis, & interpositi (Constituti) Bart. & alij communiter in l. quamuis §. 1. de acq. poss. Corn. Soc. Ruin. & alij plenè relati à Turret. consil. 60. nu. 29. in secunda parte.

ILLAT.

ACADEMIA QVARTA.

De Iure Dotium.

EPI T O M E.

Pro dotis constitutione, vel restitutione non minus alienantur bona subiecta restitutioni, quàm alienentur bona minorum sine Decreto.

SVMMÆ RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Ob fideicommissa multi abstinere à contrahenda affinitate cum grauatis.*
- 2 *Pro Dote constituenda, vel restituenda, possunt alienari bona fideicommissò subiecta ab Ascendentibus.*
- 3 *Etiàm facta specialiter prohibitione in causam dotis, secundum quosdam remissuè.*
- 4 *Pater tenetur dotem dare non minus quàm Maritus restituere, & donationem propter nupt. constituere.*
- 5 *Auth. Res, quæ. procedit ex præsumpta mente defuncti.*
- 6 *Causa dotis est publica.*
- 7 *Fideicommissa sunt ad merum priuatum commodum.*
- 8 *Fideicommissa rumpuntur pro alimentis liberorum*

eum, & murus, nec non praeinstruendis filiis in scientijs.

- 9 *Bona minorum non alienantur sine Decreto.*
- 10 *Sed pro dote constituenda vel restit. non est necessarium Decretum.*
- 11 *Senis, ut plurimum, ex poscitur Decretum.*
- 12 *Circà prædicta sunt observanda cautiones.*

OBSERVATIO I.

1 **N**ON † perrarò videmus homines vulgares, & in rebus suis, fortè nimis æquò, diligentes, abstinere à quibusdam Matrimonijs, nec velle sponsalia contrahere cum ijs personis, quæ habent bona vinculata, ac subiecta restitutioni, quæ fideicommissum vulgò dici solèt: in quem scopulum nè vos incidatis, hoc habetote.

2 Parentes † non obstante fideicommissò, ab Ascendentibus factò, pro filiabus in matrimonio collocandis, doteq; ijs danda, posse alienare bona fideicommissaria, & restitutioni subiecta, irrequisito fideicommissario. Et vice versa, Maritos, & eorum hæredes, & pro dote restituenda, & pro constitutione donationis propter nuptias, habere ius in fideicommissis, factis à Genitoribus, eaq; alienare posse, nò obstàte quavis prohibitione, &

3 in † specie ob causam dotiù constituendarù, vel consignandarum, secundum quosdam, quos referunt Petr. à Petra, & Pereg. in tract. de fideicomm. hic artic. 42. ille quæst. 8.

Est enim legum quadrata Decisio, relata in l. Mulier 22. §. cum proponeretur, & in l. A filia 62. ff. ad Trebell. & clarius iure nouissimo in §. quamobrem auth. de Restit. & ea, quæ &c. vndè formata est Auth. Res, quæ C. comm.

OBSER.

LEX.

comm. de leg. vulgaris quidem locus, ad quem, tanquam ad fontem materiæ, omnes confugiunt.

AVCT.

Nec dissident ab ea Interpretes, videte ibi Bart. nu. 2. & 4. Bald. & Castr. las. nu. 5. & 24. Ant. de Padill. nu. 42. & seqq. & nu. 52. & seqq. nec non nu. 109. & seq. & alios cōmuniter, vt locupetiis. testis est Bald. Nouel. in tract. de Dore part. 6. Priuileg. 13. nu. 1. & 3. & Dec. conf. 376. & seq. & vltra prædictos Pet. & Pereg. multos quoq; cumulat Præses Menoch. in casu 182. nu. 68. & seq. De Arbitr. Iud.

RATIO.

In † utroq; enim ex propositis capitibus militat eadem ratio, & est necessitas, qua tenentur prædictæ personæ ad dotem dandam, vel restituendam respectiue, vel ad donationem propter nuptias constituendam l. fin. C. de dot. permiss. Castr. in d. Auth. res quæ nu. 13. & Petr. d. q. 8. uu. 336. † Probabile etenim est quod si defunctus cogitasset, vel esset de extinctione fideicommissi interrogatus, quod audacter respondisset dari, vel restitui dotes, fidecomm. pœnitus amoto, ac omni prohibitione cessante Castr. d. loco nu. 10. Ferd. Loaz in l. Filius fam. §. Diui num. 140. deleg. 1. & Lud. Molin. de Primog. Hispan. lib. 4. cap. 6. nu. 5.

Quibus stantibus, non est mirum, quod causa dotis, quæ † publicam continet vtilitatem l. 2. cum vulg. ff. De iur. dot. & semper est prima, & præcipua l. prima. sol. matr. præferatur fideicommissio † ad merum priuatum commodum introducto §. 1. de fid. hæred. ibi (Gratia personarum) & hoc omnes approbant, & præcipui sunt Roland. de lucr. dot. quæst. 105. num. 9. & Menoch. d. loco nu. 66. & n. 72. infin. nec mirum, deducitur enim ex visceribus d. Auth. Res quæ, & ex corpore, vndè sumitur, & potest probari ex l. vnic. §. fin. C. de cad. toll. & ex sexcentis alijs locis. † Ab istis fontibus emanat licentia, quam tribuunt nostri Parentibus euer-

tendi

tendi fideicommissa, ut commòdè alant se, filiosq; , ac
norum, & nepotes, & etiam, ut possint instruere libe-
ros, ac in scientijs informare, secundum quosdam l. si fi-
lia §. 1. ff. famil. ercisc. Accur. in l. si quis à liberis. §. 1.
ff. de liber. agnosc. cum alijs latè cumulatjs à Padill. d.
loco, post num. 85.

- Et fortè etiam exemptio bonorum Minorum 25. an-
9 nis † quæ licet sine Iudicis Decreto alienari non pos-
sint, toto Tit. de Minor. & toto Tit. de præd. min. in 5. lib.
10 Cod. † si tamen distrahantur pro Dotibus dandis, vel
restituendis, etiam citrà periculum restitutionis in intè-
grum, alienatio valebit: latè tradit Bald. in d. Tract. ea-
11 dem parte 6. Priuileg. 48. & 60. in principio. † Quan-
uis Senjs in utroq; casu ad maiorem cautionem, soleat
12 decretum interponi. † Circà tamè omnia prædicta sunt
obseruandæ cautiones, quæ magis sunt percipiendæ ex
alleg. Scriptoribus, quam ex nostris scriptis, in quibus
accurratè consulimus breuitati, remitto vos ad Petr. d.
tract. q. 1. & q. 8. & ad Pereg. d. art. 42.

E P I T O M E

*Legatis centum pro monacanda, mille
verò pro maritanda, debentur nihilominus
mille in ingressu Religionis; ut legatum pro
nuptijs debetur Monasterio, & pœna statu-
ti contra sollicitantes nuptas, infligitur
sollicitanti Monialem.*

SVMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Prudentissimi aliquando falluntur.

G

- 2 Relictis

- 2 Relictis centum, si Monasteriū ingrediatur, mille, si nupserit, debentur mille, etiam ob ingressum Religionis.
- 3 Bald. tamen, & alij contrarium profitentur.
- 4 Sed eorum opinio militat in clara voluntate defuncti.
- 5 Per Italiam Dotes taxatas habent Monasteria.
- 6 Fæminæ non debent distrahi à Religione.
- 7 Valet argumentum de Matrimonio carnali ad spirituale.
- 8 Conditio (Nubendi) potest pro non scripta haberi.
- 9 Legatū pro maritanda debetur, si fiat Monialis.
- 10 Statuta de Maritata procedunt in Moniali.

OBSERVATIO II.

FALLVNTVR † etiam prudentissimi aliquando, præsertim dum sibi persuadent bona sua, remq; familiarem, cum minutione Patrimonij Ecclesiæ, conservare, vel augere: accidit potissimum in ijs, qui testamentum facientes, diuersam in eo constituunt Dotem filiabus, si aliquam Religionem profiteri velint, ac si carnali matrimonio copulentur.

OBSER.

Relinquit † puta, centum, si Monasterium, vitamq; Monasticam, ac Religiosam, separatam à communi turba hominū elegerint, Mille verò si nupserint: Hoc enim casu, non secundum eorum ordinationem dispositio sortitur effectum; sed eadem Mille, quæ pro matrimonio carnali destinata erant, debentur quoq; integra, si spirituale coniugium filia elegerit.

ALCIB.

Deduci potest satis clarè ex Papin. resp. 2. lib. Resp. relato

relato à Compilatoribus in l. Titia, si nupserit. 99. de cond. & dem. facit quoq; tex. in Auth. Nisi rogati C. ad Trebell.

Prædicant huius opinionis antesignanum Thomam de Formaginis Bononiensem, defendentem contra Riccardum Malumbre, quem postmodum sequuti sunt Io. And. ad Specul. in Tit. de stat. Monach. Bart. in l. 2. ff. de his, quæ pœn. nom. Mathesil. in sing. 52. & apostill. ibi adiecta, Alber. lib. 2. de statut. quæst. 104. nu. 6. Marsil. in Rub. de Fideiuss. num. 127. & latissimè Ferrat. Caut. 9. multos numerans, huius opinionis sectatores, quos omnes cum alijs congerit Gabriell. Tit. de legat. conclus. 2. in principio, & And. Facch. cap. 55. lib. 5. contr.

AVCT.

3 Non t obstante contraria sententia eius, qui profecto, autore Rom. & las. nihil ignoravit, Baldi, scilicet, in d. Auth. Nisi rogati C. ad Trebell. quem ibi sequitur Paul. de Castr. & alij, relati per Ferrat. primò d. loco Versic. Et licet contraria &c. mox Gabriell. alleg. concl. num. 7. quoniam in praxi prior opinio servatur, teste Imol. in l. Lucius la 2. de her. instit. & Alex. ad Bart. in apostill. d. l. 2. & clarissimè Ferrat. d. Caut. sub num. 1. vers. Tamen in consulendo.

4 Et t si tam ex parte Formagini, quàm ex parte Baldi sunt opiniones communes, & magis communes, ut nouissimè diligenter observavit Turret. in cons. 74. post nu. 4. vol. 2. cur non est magis favore Religionis iudicandum præsertim cum possit defendi opinio Baldi, & sequacium quando clara sit voluntas disponentis, ut observat Turret. ibid. nu. 7. cuius consilium est super facto, ad mentem cautionis traditæ à Ferrat. post num. 2. vers. Cautela est, ut concipias. Videte tamè Vrsill. ad Afflict. Decis. 348. nu. 2. Couarr. Variar. resol. cap. 20. nu. 9. & Io. Vaud. lib. 2. var. quæst. quæst. 6. t pro quibus vrget plurimum consuetudo Monasteriorum per

G 2 vniuersam

vniuersam Italiam, vt obseruat Vrsill. quæ habent Dotes taxatas ad certam quantitatem, congruentem loco, & necessitatibus Monasterij.

RATIO.

Credo tamen; licet praxis forensis, ob d. rationem, & quia minus erogatur in Monasterijs, magis adhæreat Baldo; iustiore esse Formagini sententiam, ob hanc rationem † Ne f. foeminae distrahantur à vita Religiosa, atq; contemplatiua, quemadmodum expressè notauit Bart. in d. l. 2. & Ferrat. in d. Caut. in principio † si enim in casu d. l. Titia, debentur ducenta, non centum, contrà ordinationem Testatoris; multò magis hic debentur mille, cum agatur de Matrimonio spirituali, & de meliori sorte, quam summopere omnium gentium Redemptor in Magdalena, & caritate, & vehementissimo amore insigni, commendauit.

Quare † conditionem illam (Nubendi) quippè quæ potest retinere filiam, ac distrahere ab ingressu Monasterij, quod non est ferendum §. sed hoc præsertim Auth. de Sanctis. Episc. putarem esse reiiciendam, & pro nō adiecta habēdā l. 1. & l. filius de cond. & dem. l. 2. C. de edict. Diu. Had. toll. & sunt de hoc in iure loca vulg.

ILLAT.

† Ex eadem prorsus ratione, cum legatum, factum pro nubendo, debeat ingredi Religionē, Euerard. in sua cent. loc. com. Vezz. relatus in comm. tit. de legat. nu. 27. mihi vol. 2. † libenter assentior Mariano Conciui in c. qualiter, & quando De Accusat. Dum poenam statutariam contrà molientes insidias honestati foeminarum nuptiarum, infligendam putat in eum, qui Moniales sollicitauerit, præsertim, cum hoc ipsum profiteatur quoq; Ferrat. alleg. Caut. 9. vers. Per quæ iura dixit Dionisius. Decian. post alios, in tract. criminal lib. 6. cap. 20. in principio, vbi exemplo Virginum Vēstaliū latè exaggerat, quanto in honore, ac reuerentia Moniales à Christianis sint habendæ.

EPITOME

E P I T O M E

Usura dotis, durāte vita, vel per decennium non petita, censetur remissa; non secus ac dos, per uxoris adulterium acquisita.

SVMMA RERVVM SINGVLARIVM.

- 1 *Usurae aliquibus in casibus utroque iure conceduntur.*
- 2 *Maritus, ob dotem non solutam, potest consequi usuras.*
- 3 *Usurae Dotis taxantur secundum consuetum loci, vel arbitrio boni iuri.*
- 4 *Maritus post decem annos an agat ad usuras. Eo mortuo, ex actio non fit ab heredibus.*
- 5 *Usurae dotis dantur pro alimentis datis uxori.*
- 6 *Dos non exacta, vivente Marito, secundum quosdam, non potest exigi ab heredibus.*
- 7 *Ob taciturnitatem praesumitur facta remissio, & donatio debitarum usurarum.*
- 8 *Observatio haec recipit distinctionem. Quidam putant, ius exigendarum Usurarum transmitti ad heredes.*
- 9 *Heredes Mariti non lucrantur dotem, quam ipse non exegit ab uxore adultera.*

OBSERVATIO III.

CVM † in multis casibus de Iure Ciuili, & aliquā-
do etiā, ex magis arcto Iuris Pontificij rigore, vsu-
ræ permittantur, vt docent Scribentes in varijs locis,
potissimum in l. curabit. C. de act. empt. & in c. salu-
briter. de vsur. commune dicit Alciat. in c. perniciosam
num. 7. De off. ord. † sine vllo animi periculo poterit
Maritus, ob Dotem sibi promissā, & nō solutam, vsuras
petere, si onera matrimonij pertulit DD. vtriusq; classis
in allegatis locis Bald. in consl. 94. parte 1. lo. López in
repet. c. per vestras de Donat. int. vir. & vx. §. 1. Didac.
Couar. lib. 2. var. resol. cap. 1. commune dicit Grat. re-
sp. 57. vol. 1. & p. eū Cachet. Decis. 132. n. 1. qbus addo
Zircou. lib. 5. recept. sentent. tit. 7. num. 104. † Easq;
consequi iuxta obseruantiam, & consuetudinem loci l.
6. §. quæ sunt. De admin. Tut. & per Corn. Grat. & alios
tenet Ant. Cordub. in l. si quis à liberis §. si quis ex his
nu. 56. & 57. De lib. Agnosc. & Ioseph. Ludou. in Cōm.
Tit. de consuet. Illat. 82. vel, vt alij volunt, ex taxatione
ad arbitrium boni viri Bald. consl. 94. in 1. vol.

OBSER.

Non tamē † Mariti negligāt exactionem, cum post
Decenniū, ijs secundū quosdam, vel sūm alios, post eorū
mortem, successoribus, actio denegetur, nec liceat am-
plius maturas, seu debitas consequi vsuras, seu interesse,
aut alimenta † cū illorū ratione, & propter onera ma-
trimonij, concedantur istæ vsuræ argumento l. in insu-
lam §. vsuras sol. matr. & tradit las. in l. quæ dotis num.
21. illo tit.

LEX.

Est clarus Papin. l. C. locus in l. vir vsuras 55. De Do-
nat. int. vir. & vx. & Vlp. in l. si quis pro vxore. 22. illo
ipso Tit. in §. si vxor. & confert tex. in l. cum oportet
6. §. sin autem C. de bon. lib. & in l. cum quidam 17. §.
Diuus. de vsur,

Sub-

Subscribunt huic sententię Bart. Salyc. & DD. in d.l. vir vsuras. & maxima exaggeratione Franc. Cremenf. fing. 5. Io. Campeg. in tract. de Dot. parte 2. quęst. 6. in fin. cum alijs deductis à Cordub. d. loco num. 61. & à

AVCT.

- 6 Cach. d. Decis. nu. 11. † Nec defunt qui putent, poffe extendi iftam præfumptionem ad Dotem, ipfamq; dotis sortem, Bald. Nouell. in tract. de Dot. 10. parte princip. nu. 15. Io. Gut. in Alleg. 11. nu. 15. & Cordub. d. §. fi quis ex his. nu. 62.

- 7 Lex † enim ex longa taciturnitate, & morte fubfequente, remiffionem, ac tacitam liberationem, feu Donationem totius crediti. vsurarum præfumat, vt indicat Scęuola in d. §. Diuus & Vlp. in d.l. vir vsuras, accedente præfertim fcolio Accurfij in verbo (Donationibus) & ita ponderant Bart. Crem. & alij præcitati in locis adductis, quibus adiungo clarę loquentem Boer. in quęst. 196. nu. 4. Eadem quoq; facilitate perfonę dilectę præftita alimenta cenfentur donata.

RATIO.

Eft † tñ Obferuatio redigenda ad terminos Ofafchi in d. Dec. 132. poft nu. 19. cum non defint grauiffimi viri, qui etiam hæredi. debitarum vsurarum viuenti Marito, exactionem concedant: & pleniffimè conatur demonftrare Dec. conf. 571. & tenet Cordub. alleg. loco num. 59. & Iofeph. Ludou. d. lib. Comm. tit. De Hæred. in 19. Illat. & alij, quos iunctos cumulat in d. Decis. 132. nu. 18. Cach. Interpellare faltem proderit ad liberandum creditores à controuerfa fententia noftrum.

- 9 Eft † tamē arctius præclufa via, ob d. donationis, ac remiffionis præfumptionem, hæredibus lucrandi dotem, quam viuus Maritus non abftroxit ab vxore adultera l. generaliter vbi DD. inter quos Rip. quæft. 61. nu. 203. C. de Reuoc. don. cum alijs enumeratis à Cach. d. loco nu. 5.

ILLAT.

EPI-

E P I T O M E

*Cursus biennij facit morosum extraneū
ad vsuras dotis non solutæ, & conductorem
latentem ad aperiendam Domum.*

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M

- 1 *Maritus, cui ab extraneo dos est promissa, prospiciat circa vsuras respectu onerum matrimonij.*
- 2 *Expedit Marito stipulari vsuras sibi ab extraneo promissæ dotis: & nu. 6.*
- 3 *Vsuræ dotis non solutæ ab extraneo, regulariter debentur post biennium.*
- 4 *Imò à tempore subiti onoris pleriq; affirmant.*
- 5 *Cursus biennij habet vim litis contestatæ.*
- 6 *Cursus biennij moram inducit.*
- 7 *Stante interpellatione, vsuræ antè biennium debentur.*
- 8 *Post biennium conductoribus aperitur domus, & bona describuntur.*

O B S E R V A T I O I V.

POSTQVAM in Dote sunt permixtæ vsuræ, vt præcedenti obseruatione est demonstratū; ¶ multum prospiciendum est Maritis, vt eas sine graui contro- uersia; cum onera matrimonij sustineant; possint cōsequi ab eo, qui Dotē promisit pro vxore, præcipuè si est extraneus, hoc est, si nec ipsa Mulier, nec Pater illius ad dotem

dotem promississent, argumento l. vñicæ §. extraneū C. de rei vx. act. per quem Bald. Nouell. in tract. de Dot. parte 6. Priuileg. 21. nu. 4.

2. Quæ ergo cautio erit? Cōstituat debitorem, interpellando, in mora: vel paciscatur † vsuras, stipulando eas à die contracti matrimonij, tunc enim dies ipsa interpellabit l. magnam 12. C. de contr. stipul. tradunt Legistæ in l. curabit de act. emp. & Canonistæ in c. salubriter. de vsur. † Aliàs enim, nisi post biennium à die contracti Matrimonij, vel potius oneris suscepti, non debentur.

OBSER.

Singulariter hoc probat tex. in l. fin. §. præterea C. de Iur. dot. ad quem, tãquam ad ancoram, omnes Scribentes confugiunt.

LEX.

Cynus Bart. Bald. & Salic. in commeto ad illum tex. id expresse dicunt, cum ijs Ias. in l. quæ dotis nu. 20. solut. matr. Alex. conf. 53. vol. 4. vers. Habet maritus. Bald. conf. 94. in principio. Ant. Cordub. in l. si quis à liberis. §. si quis ex his nu. 60. de lib. agnosc. cum alijs relatis à Chass. de consuet. Burg. Rub. 4. Tit. des droict. & appar. agens. &c. vers. sein soñsament. in §. 23. nu. 1. & seq. latè pertractās hunc casum, quem Aret. in §. fuerat nu. 20. de act. dicit esse menti tenendum † quamuis aliqui aliter sentiant, inter quos est Petr. & Acc. in gloss. fin. l. de diuisione ff. solut. matr. videte ad id post Bald. Chass. allegatis locis.

AVCT.

- Hæc tamen opinio habet rationem, cum biennij cursus, † qui vim habet litis contestatæ, secundum Rain. de Forro Liuij, & Bald. d. conf. 94. † inducat moram irregularem, vt Aret. Ias. Chass. & Cordub. supra relati; vno ore concludunt, per quam ab illa die habebit debitorem obnoxium, et pro interesse, Maritus † Nisi primum interpellauerit, vel de ijs conuenerit, operatur. n. biennium, mora non alio modo contracta Chass. alleg. loco.

RATIO.

H

Cursus

ILL.

Cursus † autem biennij adeò morosos facit, vt contrà conductores latitantes concedatur, ad commodum locantis, Domum aperiri, bonorumq; ibi inuentorū descriptionem fieri, Chassan. ibid. nu. 4. Quod fit aduersus quemcunq; morosum cōductorem finito tempore locationis Bellacomb. lib. 4. comm. Tit. 43. nu. 99. vol. 1.

E P I T O M E

Dos in loco alimentorum Filia naturali data, ea mortua, repetitur à Patre, ubi aliter à statuto circa Dotes non sit ordinatū.

S V M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Pater tenetur dotare Filias.
- 2 Sed hoc onus intelligitur de Filia legitima.
- 3 Controuersum est, an Filia naturalis sit dotanda.
- 4 Iure Pontificio Parentes tenentur alere Filios naturales.
- 5 Dotare Filias naturales tenentur Patres loco alimentorum & nu. 5.
- 6 Mortua Filia naturali, dos reuertitur ad Patrē, etiam stantibus liberis.
- 7 Dos filie naturali data vice alimentorum est.
- 8 Alimenta non debentur, nisi durante vita.
Dos data Filie spurie nō datur ultra eius vitam.
- 9 Pater non potest donare filia spuria.
Opinio Baldi reiecta.

- 10 *Subrogatus sapit naturam subrogati.*
 11 *Senis, ex statuto, Mariti lucrantur partem dotis.*
 12 *Statutum prædictum habet locum etiam in dote
 Filie naturalis.*

OBSERVATIO V.

- 1 **N**EC inutilis, nec iniucunda erit hæc postrema in
 materia dotium observatio. † Quamvis Regu-
 la sit, Patrem teneri filiæ dotem dare, de qua per Accur-
 tiū in l. obligamur ff. de ac. & oblig. ordine § 1. in verb.
 (obligamur) ad §. lege. & alios relatos à Io. Campeg. in
 2 Traç. de Dot. Quæst. 13. in prima parte † Intelligitur
 locum sibi vindicare in Filiabus legitimis; l. fin. C. de
 3 dot. promiss. l. qui liberos de rit. nupt. † Et in na-
 turalibus valdè cōtrouersum sit, vt idem Campag. eod.
 loco 17. quæst. prout latè differit Ant. Cordub. in l. si
 quis à liberis §. Idem rescripsit. ff. de lib. agnosc. nu. 4.
 4 & seqq. & n. 22. & seqq. † Tamen cum de Iure Pontif.
 his naturalibus liberis Parentes alimenta, saltem, præ-
 bere teneantur, c. cum haberet. de eo, qui dux vx. eam,
 quam poll. per adult. tradit Bart. in Auth. ex complexu,
 C. de incest. nupt. Cordub. alleg. loco, nu. 1. & 9. & seqq.
 5 Et † eorum loco, tempore debito, Dotem constituere
 tenebuntur: Expressè hoc dicit Bart. in d. Auth. ex com-
 plexu. Campeg. d. quæst. 17. nu. 2. Cordub. d. nu. 22.
 & seqq. & Didac. Couarr. in repet. c. 5. Quib. mod. spons.
 tol. cap. 8. §. 6. nu. 11. asserit, etiam aliorum auctoritate,
 hoc esse commune, inter quos est etiam Mar. Iun. alter
 Socinæ Familiæ splendor in l. 1. solut. matr. sub nu. 186
 6 Quæ † Dote data, in commodum dantis, eiusq; he-
 redum, aduertendum est (quod fortè paucis notum est)
 post ipsius filiæ mortem, non ad liberos, vel alios dotatæ
 H 2 hæredes

OBSER.

hæredes Dotem posse transferi, sed à Patre, vel eius hæredibus recuperari.

LEX. Ducitur argumentum pro facta Decisione ex l. 1. C. de Natural. liber nec non ex l. cum ij. 8. §. vult igitur. post medium, ff. de Transf.

AVCT. Et clarissimè probatur ex his, quæ tradit Bart. in l. fin. §. si à focero. nu. 2. ff. de his, quæ in fraud. cred. & in cons. 119 Dominus Dominicus, & post eū, tñ Bald. de Vbald. in leam, quam C. de fideicommiss. sub num. 48. quàm Bald. de Bartolin. in tract. de dot. parte 6. Priuileg. 16. nu. 5. in principio. Crauett. cons. 186. num. 16. Cordub. alleg. loco nu. 30. cum ijs, quæ tradunt Campeg. d. quæ. 17. num. 2. & Didac. in c. 5. quib. mod. sponsi. cap. 8. §. 6. num. 11. & seq.

RATIO. Et † profectò quidem id maximè conueniens est, quoniam, vt est dictum, dos hæc, vicè alimentorum, his filiabus est constituta † ex quo quemadmodum Alimenta non debentur, nisi durante vita eius, cui præstatur l. cum ij. 8. §. vult igitur de Transf. l. Dominus 63. §. fin. de vsuf. plures allegant Cordub. d. loco num. 76. & Didac. ibid. nu. 15. ità quoq; ipsa Dos vltra vitam, non debet ad dotatam, vel eius liberos, aut hæredes pertinere, † esset enim donatio, quæ prohibita est patri in commodum filij naturalis Bart. d. §. fin. Vndè iure optimo reiicitur Baldus d. Priuileg. 16. d. nu. 5. in principio: non † enim plus iuris debet esse in subrogato, quam in eo, cuius vices subrogantur l. si eum §. qui iniuriarum ff. si quis caut. l. item veniunt §. cum prædixerimus de Pet. hæred. cum vulg.

ILLAT. Senis † tamen, vbi ex statuto sub Rub. Quæ pars lucr. ced. mar. sol. matr. datur certa pars dotis Marito superstiti † Puto non posse repeti nisi quod superest, detracto d. lucro Crauett. ibid. num. 18. Bald. d. Priuileg. 16. & nouissimè Brogn. Decis. 10. nu. 28. in 3. part.

ACA-

ACADEMIA QUINTA.

Ad Extrauag. Pij Papæ V. super Censu,
emanata Anno MDLXVIII.

EPI T O M E

Census constitui potest etiam absq; pecunia numerata, ut in Donatione, Datione in solutum, legato, & fideicommissio; attamen ubi esset necessaria, si non interueniat, tuta cōscientia, etiam à singulari successore, fructus peti possunt, non solum hypotecaria, sed etiam actione personali.

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Constitutio perpetui Censui annui redimibilis, per Italiam, & Senis potissimum, frequens est.
Et Iuridica, ac legitima.
- 2 Bulla Censui Pij V. fuit facta Anno 1568. & sui Pontificatus Quarto.
- 3 Perpenduntur verba Bullæ in vers. Rursus nisi.
Verè in pecunia numerata &c.
- 4 Contractus Censualis an requirat scripturam.
- 5 Non in quocunq; censu pecuniæ numeratio est necessaria.
- 6 Papa exposcit numerationem in ijs contractibus, in quibus interuenit pecunia, & nu. 9.

7 Donatio

- 7 *Donatio pendet ex mera liberalitate.*
- 8 *Census donatus, vel datus in solutum, aut testamento relictus, non exposcit numerationem.*
- 10 *Papa in hac Extrauag. non intendit innouare naturam contractuum.*
- 11 *Non facta numeratione in ipso contractu, sed ante, vel post, etiam in mercibus, tunc fructus percipimus.*
- 12 *Fructus census possunt peti etiam à singulari successore.*
- 13 *Census non solum hypothecaria, sed etiam personali actione potest peti à singulari successore.*
- 14 *Etiam non facta excussione.*

OBSERVATIO I.

CYM † per vniuersam Italiam, & Senis potissimum constitutio perpetui redimibilis Census sit frequens admodum, & in commercio communi usitata, ac de iure recepta, vt docet Gul. Redoan in tract. de reb. eccl. non al. q. 2. cap. 27. nu. 14 & nouissimè testatus est latè Tessaur. Decis. 153. vtile, ac iucundum fore existimauit, hac die aliqua. obseruare de Censu, præsertim ad mentem Apostolicæ Extrauag. Cum onus † à Pio, Summ. Pont. huius nominis Quinto Anno MDLXVIII. Kal. Feb. Sancitæ, & Quarto sui Pontificatus, relatæ in Bullario sub cap. 80.

- Et antè omnia, placet mihi insistere in illis verbis †
- ” Rursus nisi verè in pecunia, numerata coram testibus, &
 - ” Notario, in ipsa confectione instrumenti numeranda.
 - ” Ex † quibus, vt puto, contractum census posse dici scripturam

scripturam requirere, argumento tex. in §. Aliæ autem de donat. ibi (Actis interuenientibus) & in terminis tenet Virg. Boccacc. Tract. de Censib. parte 2. nu. 189. & seq. quicquid Redoan. dicat in alleg. Tract. de reb. Eccl. non alien. Quæst. 17. n. 33. † ita credo verum asserere, Non in quacunq; census constitutione necessariam hanc Pecunię numerationem, sed in eo tantum contractu, qui pecuniam sui natura requirit, vt est contractus emptionis, & venditionis ex Iust. in principio de empr. & vendit.

- 6 Nulla † promptior est probatio, quàm d. extr Cum onus. vult enim Summ. Pont. pecuniam numerari in ijs contractibus, qui præcium exposcunt, non in alijs: esset enim ridiculum dicere, Pecuniam necessariam, si constitueretur census, per Donationem, quæ aded à pecuniæ datione abhorret † vt ex sola, ac mera liberalitate sub-
7 stitineatur, in eaq; tanquam in suis cardinibus, nitatur l. si quis argentum 35. §. fin. C. de donat. & in hunc sensum interpretatur Bullam prædictā Thom. Bonins. in Tract. ad iust. negociat. tit. de censib. cap. 14. nu. 2. in fin.

- 8 Ex, quo quādo † fiunt cēsus Donatione, Dotatione, Datione in solutum, & in vltimis voluntatibus legato, vel fideicommissio, aut similibus modis, in quibus annum censum constitui dubium non est, ad tradita per Crauett. conf. 217. n. 4. vol. 2. per Foller. in Prax. Cēsual. §. Huiusmodi cont. super reb. num. 66. & per Mart. Nauarr. in tit. de vsur. quæst. 22. sub nu. 30. pecuniam profectò frustrā exigimus: idem Nauarr. super hac Bulla Gloss. 17. nu. 2.

- 9 Nec mirum † cum iam probatum sit Summum Pō-
10 tificem in d. Extrauang. velle tantummodo comprehendere census, qui præcio interueniente fiunt, vt obseruāt Nauarr. & Boninsig. alleg. locis, alijs prætermis-
minus fraudibus obnoxij. † Non enim intendit Pon-

tisex

LIX.

AVCT.

RATIO.

ritifex Beatifs. nouam formam contractibus inducere, vel nouam ijs naturam iniicere; imò expresse pacta, & conuentiones secundum naturam contractus admittit in eo vers. (sicut enim annullamus) argumento l. cum præter. de iudic. ideò in contractibus, qui præcium non defiderant, pecuniam exposcere non debemus.

Noc tamen habetote † quod quando præcium in totum, vel in partem verè non esset actu numeratum, quamuis contractus in foro exteriori vacillaret, & cum sit ex ijs, qui pecuniam exigūt, subiaceret censura huius constitutionis, si tamen antea, vel statim postea, in pecunia, vel etiam in mercibus, iusto pretio extimatis, soluatur, tuta cōscientia, tamen emptor fructus percipit, eosq; suos, citrà vllum periculum restitutionis, facit: est edoctum ab eodem Nauarr. alleg. loco nu. 88. & num. 121. què sequitur idem Boninsig. in d. Tract. cap. 5. n. 6.

Qui fructus † exigi etiam possunt à singularibus successoribus rerum censualium † ne dum hypothecaria, sed personali quoq; actione, & in solidum, si plures sint, argumento l. Haftenus. de vsuf. tradit expresse Crauett. d. consil. 217. n. 6. Foller, in d. Prax. d. §. n. 27. Redoan. in d. quæst. 17. au. 62. & seq. & nu. 69. Gabriell. cons. 141. nu. 2. in 2. & Boninsig. alleg. Tit. de censib. cap. 8. præsertim in fin. † etiam non facta excussione Chassan. Rub. 5. §. 2. nu. 30. vers. Aduertendum.

E P I T O M E

In contractu Censuali non est reprobandum, venditorem soluere integras Gabellas, vel deduci in pactum, ut in extinctione census reficiantur emptori, quod in laudimio obseruatur, ob emphyteoticum contractum.

SYMM A

SYMMARIA RERUM SINGULARIVM.

- 1 *Explicatur vers. Bullæ (Sicut etiã annullamus.)*
- 2 *In censu, Pacta, quæ non congruunt naturæ contractus annullantur.*
- 3 *An sit licitum pacisci, Venditorem, rescindentem censum, teneri Vectigal restituere.*
- 4 *Foller. & Boecac. reprobant huiusmodi pactum.*
- 5 *Senis, ob Statutum, tale pactum vacillat.*
- 6 *De lure Vectigal soluitur ab eo, qui recipit commodum ex contractu.*
- 7 *Lure communi inspecto predictũ pactum valet.*
- 8 *Contractus censualis habet implicitam resolutionẽ.*
- 9 *In contractu resolutiuo emptor debet esse indemnus.*
- 10 *Redimens rem emphiteoticam restituit emptori solum pro laudimio.*
- 11 *Pro resolutione emphiteusis non est soluendum laudimium.*
- 12 *Ex resolutione census non præstatur iterum Vectigal, stante statuto Sen. de Vectigali soluendo.*
- 13 *Stante pacto de retrouendendo, nouum Vectigal soluitur ex retrouenditione.*

OBSERVATIO II.

- 1 **E**X† deducta Constitutione Extrauag. Pij V. in vers.
 3 (Sicut etiam annullamus) † dum videntur repro-
 2 bari ea pacta, quæ non congruunt naturæ contractus,
 posset dubitari † Num sit licitum Pactum, quo in reso-
 lutione census cõpelli possit vëditor restituere emptori
- 1 siquid

si quid impendit ratione Gabellarum in locis, in quibus ex huiuscemodi contractibus iura municipalia Gellam exposcunt † Petrus Foller. in Prax. cens. §. Nihil vltra nu. 24. & seq. per quem et Virgin. Bocc. part. 2. nu. 23. in tract. de censib. declarant, si ita pactum, contractum esse usurarium. † Horum ego opinionem in terminis statuti Senensis sub Rub. de Gabell. contr. vend. 150. in 4. Distin. facilius admitterem, cum in eo statuto utriq; parti, hoc est venditori, & emptori, onus soluendæ Gabellæ imponatur distinctè.

OBSER. Sed † quando vectigal soluitur ab eo, qui cōmodū ex cōtractu consequitur, ut est de iure, ad tradita per Bald. nu. 4 & DD. in rub. si cert. pet. † verius esse crederem, Pactum hoc, citrà vulgarium existimationē, substineri.

LEX. Est satis in terminis resp. Vlp. in lib. 1. ad edict. Curul. in l. debet. 27. de Aedil. edict. in fin. ibi (Dicemus hoc quoq; restituendam.)

AVCT. Nec credo dissentire ab hac resolutione Thom. Boninfig. Ad iustus negoc. Tit. de censib. cap. 12. dum vult. venditorem omnibus oneribus subesse, & faciunt And. Tiraq. in tract. de vtr. retract. tit. de retract. conuent. §. 6. gloss. 2. nu. 2. & Arius Pinell. in l. 2. de rescind. vend. parte 2. cap. 32. nu. 37.

RATIO Et ex † eodem met Vlpiani loco puto excipi rationem posse: Nam cum iste contractus censualis implicitam habeat naturam resolutiuam venditionis, † Decet, ut Vlp. dicit, emptorē discedere indemnem, q. haud dubito, an obseruauerint Foll. & Bocc. supra relati; Si. n. est de natura horum contractuum, ut, facta resolutione, nullum patiatur detrimentum emptor † cur in pactum nō deducetur, præcipuè cum semper fiant, ex communi usu, in venditionibus, cum pacto legis commissoriæ, vel resolutiuo, ut vulgares Senis dicunt?

ILLAT. Sic in simili † Redimens cum eodem pacto venditā rem

- rem emphitheoticam, teneretur etiam ad restituendum quod, laudemij nomine, Domino soluit emptor, ex Cagnol. in l. 2. de Pact. & Tiraquell. tenet Gugliel. Redoan. in Tract. de Reb. Eccles. non alien. quest. 66. nu. 9. † Pro qua tamen resolutione, ac extinctione, ut contra Jacob. de S. Georg. nō debet solui iterum laudemium, ex Red. ibid. nu. 10. † itā non debet ex d. statuto solui iterum vectigal † Nisi pactum esset de retrouendendo, quod longe distat à Pacto legis commissoriae, & ab eo, per quod, facta restitutione pretij, res dicitur incempta.

E P I T O M E

Census, ut Pensiones Beneficiorum, inter immobilia connumerari possunt; ideò continentur in dispositionibus, tam inter vivos, quàm in ultima voluntate, in quibus immobilium habetur ratio.

S Y M M A R I V M S I N G U L A R I V M.

- 1 *An in censu collocari possit illa pecunia, quæ destinata est ad comparanda immobilia.*
- 2 *Iuri consona est opinio affirmatiua.*
- 3 *Pensionem Beneficiorum immobilia censentur.*
- 4 *Publici redditus, & Loca Montium censentur Immobilia.*
- 5 *Census nō debet constituere tertiam nouā speciem.*
- 6 *Ratione coherentiae, census debet accedere rebus immobilibus.*
- 7 *Census habet fundamentum permanens.*

1 2

8 Lega

- 8 *Legatum rerum immobilium continet et census.*
 9 *Fratres Mendicantes non possunt possidere census,*
nec Pensiones Beneficiorum, & nu. 10.
 11 *Immobilia ad certam causam Medicamentis dari possunt.*
 12 *Dominus census est subiectus collectis loci, in quo*
est situs census.
 13 *Possidens census non tenetur dare fideiussores.*

OBSERVATIO III.

OBSER. **S**AEPISSIME † vidi controuersum, An possit in perpetuis censibus redimibilibus conuerti illa pecunia, quæ in bonis immobilibus, vel testantium ordinatione, vel pacto contrahentium, sit collocanda † Et cum in illam, & in istam sententiam vulgus iret; Non esse Iuri contrariū puto, in Affirmatiuā sententiā inclinare.

LEX. Suaderi potest ex duobus Rescriptis eorundem Imperatorum, Leonis scilicet, & Anthemii, primum est in l. Iubemus 14. de Sacros. Eccles. secundum in l. Hac editali 6. §. His illud de secund. nupt. Nec minus clarè ex c. 1. §. Sciendum de Feud. cogn.

AVCT. Assentiūtur Accursius in d. l. Iubemus in verb. (Annonas) & Cyn. Bald. & ceteri in d. §. His illud, & in pūcto Foller. in Prax. cens. §. Huius etat. super reb. nu. 25. & seq. & nu. 52. Hieron. Gabriell. cons. 141. nu. 5. & 10. in 2. Redoan. in tract. de reb. Eccl. non alien Quæst. 17. nu. 26. Boccac. Tract. de censibus parte prima, nu. 49 & n 80 & 98. & parte 2. n 49. & parte 3. n. 60. quod repetit in Tract. Vti possid. cap. 18. & nouissimè Milanens. in Decis 10. num 16 parte 2. cum relatis ab Ant. Gabriell. de verb. signif. concl. 8. lib. 5. recept. sentent. & Gaill. obser. 10 lib. 2.

Que-

- 3 Quemadmodum † pariter inter immobilia connumerantur annui Reditus, quorum in numero Canonistę annēctunt Pensiones, quę, intuitu Beneficiorum Ecclesiasticorum dantur Pensionarijs : videte Abbatē, & quę ibi tradunt addentes in c. ad audientiā nu. 2. de rescrip. cum relatis à Gabriell. d. conclus. 8. inter quos est Dec.
- 4 in c. in pręsentia de Probat. Loca † quoq; Montium, & credita publicorum reddituum inter prædicta recensentur ex d. conf. 141. Gabrielli sub nu. 23.
- 5 Si † quęramus de ratione, potest dici, Scribentes nō facile novas rerum formas inducere, ideō nolle, vt census, rei coherentes, tertiam speciem constituent, vt
- 6 alij census, Gabriell. d. conf. 141 nu. 16. † Ex quo propter coherentiam, quam habent cum rebus immobilibus, iustius est eos eisdem rebus immobilibus ascribere Gabriel, in d. conf. n. 14 per Ang. in §. Hęc ergō. n. 3. in Auth. de non alien. reb. Eccl. & etiam, inter alios, per Gemmam illam fulgentissimam, ac precio inestimabili Domus Petruccię, vulgō Feder. de Sen. appellatum in conf. 52. † Habent enim fundamentum permanens, atq; optimis radicibus consistens, secundum Bald. in c. 1. n. 5 de contr. inter Vassall & Episc. & refertur in d. conf. n. 5.
- 7
- 8 Hinc † plura decidi possunt, primō, legato rerum immobilium, & hos annuos, perpetuos census contineri, quod probat Gabriell. d. conf. post nu. 18. & per tot.
- 9 Secundō † Fratres Mendicantes, veram paupertatē vouētes, horum reddituum esse incapaces Boccae. d. 3. parte de censib. repetita in Tract. Vti possid. c. 18. n. 60.
- 10 Quod † accidit etiam in Pensionibus Beneficiorū, vt refert Dec. in d. cap. in pręsentia de Probat. nu. 70.
- 11 Nisi † fortē hi redditus relinquerentur ijs ad certam causam, puta, ratione studij, vel simili, idem Dec. ibid. n. 72.
- 12 Tertio † Dominū census esse subiectum collectis illius loci, in quo situs est ager, vndē census educitur, plenē

RATIO

ILLAT.

nè Boccac. dict. secunda parte numero 49.

Quartò † possidentes hos census, tanquam rerum
 inmobiliū possessores, satisfactione non onerari, Cyn.
 Bar. Bald. & DD. in l. sciendum. Qui satis. cog. Roderic:
 Suarez in l. 2. for. n. 28. Foller. in Prax. cens. §. præd. pari-
 ter nu. 28. Redoan. d. quæst. 17. num. 29. & Boccac. d.
 parte 3. n. 61. & nos plenè disputauimus in l. 2. solut.
 matr. ad materias extraordinarias, in Senensi Gymnasio.

ACADEMIA SEXTA.

De Minoribus XXV. annis, & de
 eorum contractibus.

EPITOME

*Non vacillat contractus, factus cum
 Minore sine Curatore, vel sine consanguini-
 neis, si nec Curatorem, nec Consanguineos
 habet, cautionem tamen ad id habemus ex
 Vlp. 32. ad edict.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

1. *Debile iudicium habemus in ætate minori.*
2. *Minores sine Curatore non possunt contrahere.*
3. *Statutum Senis reprobatur contractus minorum, nisi
 fiant Officialiū, et trium propinquorū consensu.*
4. *Sunt qui velint, statutum hoc obligare in cōscientia*
 § *Valeat*

- 5 *Valet contractus Minorum, factus sine Curatore, si curatorem non habeat, & nu. 8.*
- 6 *Fœmina, quæ habet Virum absentem, potest sine eo contrahere, statè statuto, quo eius consensus requiratur.*
- 7 *Minor sine Curatore reputatur Maior.*
- 9 *Ob necessitatē receditur à forma etiam statutaria.*
- 10 *Minor sine consanguineis potest contrahere, etiam quod per statutum eorum præsentia requiratur.*
- 11 *Ulp. dat Remedium, quo tuti sint contrahentes cum Minoribus.*

OBSERVATIO I.

- 1 **C**VM † legens considerent in immatura ætate debile esse, ac lubricum, maximèq; infirmum hominum consilium † Factum est, nè Minores viginti quinque annis, sine consensu Curatoris contrahere possint, & vt gesta per eos, absq; illius præsentia, ac consensu sint, ipso iure, nulla l. 1. totoq; Tit. de Min Bald. & DD. in l. si q. 3
- 3 *mibi bon. §. quod si de acq. hæred. † Et hic Senis viget statutum, quo Minorum viginti annis contractus redduntur omnino inefficaces, nisi Decreto Officialium Mercatorum, & trium propinquorum præsentia, fuerint vallati: est enim sub Rub. 129. de contract. min. & Fil. Famil. in*
- 4 *2. Dist. Aded equum, ac iustum † vt quidam sint, qui velint, peccare eos, qui cum Minoribus contrahant sine prædictis solemnitatibus, vt videre est apud Seraph. in Tract. de Priuil. Iuram. Priuilg. 83. nu. 70.*
- 5 *Sed † aduertendum est, an tempore cœlebrati contractus Curatorem habuerit, vel nè Minor, nam si eo caruerit, valebit, licet remedio Restitutionis in integrum infringi*

OBSER.

infringi possit, contractus.

LEX,

Est hoc decisum in l. si curatorem C. de in integr. restit. & facit, saltem ad metem Accursij, tex. in l. 1. §. fuit quaesitum, in fin. ff. ad Trebell.

AVCT.

Per quæ iura, primo Accurs. in Scholio ad. d. §. fuit quaesitum, in verb. (est) circa medium, postmodum Nicas. in §. nunc admonedi. n. 6. Inst. Quib. alien. lic. vel non, Odd. de rest. in int. q. 2. n. 6. & faciunt quæ tradunt Bald. Angel. & Alex. in l. Turpia de leg. 1. Seraph. Priuil. 73. nu. 41. & Crauett. cōf. 12. n. 4. & per eū Capif. in tract. de Num. Test. parte 1. cap. 10. num. 15. † qui duo postremi loquuntur in foemina nupta, quæ vagabundum habeat Maritum, vt possit sine eo contrahere, nō obstante, quod iurē municipij, eius consensus sit necessarius.

RATIO

Ratio † autem est, quia, eo casu, Minor reputatur maior, vt tradit Simō cell. in Tract. de Decret. Tit. 8. nu. 16. Et † cum palam sine Curatore contrahat, contractus sustinebitur, per ea, quæ refert Seraph. d. tract. Priuil. 83. nu. 53. † Reducitur enim quodammodo ad casum necessitatis, qua stante, etiam in huiuscemodi negocijs, recedere licet à forma, etiam statutaria, Crauett. d. cōf. 12. Capif. d. nu. 15. & seq. & nu. 20.

Et † ideò quia, in memorato hoc Statuto nostro, si Consanguineos non haberet minor, etiam sinè ijs conuentio facta valeret, Bald. Agnel. & Alexand. vbi supra, idem Bald. in l. 1. C. vnd. vit. & vx. idem Alex. in consil. 38. vol. 3. col. fin. Soccin. d. reg. 261. n. 4. Seraph. & Capif. alleg. locis, puto statuentes in eorum defectu exquisuisse amicos, & vicinos, quibus nunquam potest esse destitutus minor.

ILLAT.

Vt tamen † tutiores sint, contrahentes cum Minoribus, dat Remedium Vlp. in l. Iulianus 14. §. si quis colludente. de act. empt. Vt, nempè, agant aduersus Minores, vt declarent, an velint stare contractui, vel illum rescindere

scindere: quod latè exaggerant ibi Paul. & Fulg. cū quibus est Bald. in l. Dolum n. 2. C. de Pericul. & comm. rei vend. videte etiam Pinell. in l. 1. parte 3. nu. 34. & seq. C. de bon. matern.

E P I T O M E

Minor, & Ecclesia restituuntur à nō facta transactione, nō minusquàm ab omissa probatione post didicita testificata.

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M

- 1 *Litigatores interlitigandum sepè tentant de controuersia transigere.*
- 2 *Restitutio potest peti à Minore, ob non factam transactionem, & nu. 6.*
Aliqui tamen putant esse arbitrium Iudicis.
- 3 *Restitutio Minori conceditur ex quouis actu, per quem fuit lesus.*
- 4 *Minores restituuntur etiam ab omissis.*
- 5 *Minores restituuntur ad probandum, etiam post didicita testificata.*
- 7 *Eccles. habet restitutionem à sprete transactione.*

OBSERVATIO II.

- 1 **D**VM † lites instructæ peraguntur, solet vñ plurimum agi de componenda Controuersia, & transactione mediante receditur à lite. Quare cautè obseruabit Aduocatus Minoris, qui si fortè postquam sprauit
- K compo-

compositiones ab Aduersario propositas, cognouerit ludicem sentire contra Minorem † Nomine ipsius petat restitutionem in integrum à non facta compositione, ad hoc, nè subiaceat damno imminenti, vel iam contra ipsum lata, sententiæ.

LEX. Deducitur à Scribentibus hæc cautio ex text. in l. si ex causa 10. §. Nunc videndum ff. de Minor.

AVCT. Vim facit ad hoc in eo text. primus Accurs. in Scolio (subuenietur) & in Commento Bart. sub nu. 2. singulariter obseruatus à Roman. singul. 398. Bald. in l. 2. C. de rescind. vendit. Alios pro hoc cumulat Cæsar Contard. in amplissimo Traët. ad l. vnic. C. si de Mom. possess. in §. limit. nu. 15. & seq. commune prædicat Odd. de rest. in integ. q. 66. art. 5. nu. 26. † quamuis ipse credat esse remittendum arbitrio Iudicis.

RATIO. Puto emanare à generali ratione, vel priuilegio Minorum † Eos nempe restitui in quocunq; casu de læsione constet l. nō omnium 45. cum sexcentis alijs similibus, de Minor. † Ex ommissione quoq; l. fin. C. de repud. har. Put. Decis. 43. nu. 3. parte 2. Verall. Decis. 50. parte 3. Tessaur. Decis. 99. num. 15. 19. & seq. qualis est propositus casus, ob recusatam compositionem † Et esset pariter, si ommississet Iurium suorum probationem, congrueret enim, post didicita testificata, illum restituere ad probandum, Bart. in l. 1. §. nunciatio de nou. oper. nunc. Innoc. in c. Audistis de rest. in integ. quem refert, & sequitur Barbat. ad Bart. in l. in causâ §. nunc videndum, cod. Tit. de Min. Cacher. Decis. 158. num. 5. Et † in spræta conditione Transactionis monet, cautè esse obseruandum Cæpoll. caut. 6. & Franc. Cremenf. in singul. 28. const. antissimè affirmat, in praxi pro Minore obtinuisse.

ILL. Quod † non minori cura puto esse obseruandum ab ijs quoq; qui rem habent cum Eccl. cum ipsa pariter hoc beneficio

beneficio fruatur, & restitutionē habeat ob spretā transactionem, in puncto Bald. in c. fin. nu. 2. de Probat.

E P I T O M E

Minor victus in possessorio, intentato ad mentem l. fin. C. de edict. D. Hadr. toll. suspendit executionem Restitutione in integ. non obst. l. unic. C. si de mom. poss.

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Iura succurunt Minoribus læsis.
- 2 Scriptus hæres habet remedium l. fin. C. de edict. D. Hadr. toll.
- 3 In Iudicio possessorio interdicatur appellatio.
- 4 Minor, victus in iudicio possessorio, habet beneficium restit. in integ.
- 5 Lex unic. C. si de mom. poss. non extenditur ad restit. in integ.
- 6 Restitutio in integ. non comprehenditur in generali prohibitione.
- 7 Senis à sententia Rotæ non datur rest. in integ.
- 8 Stat. prohibentia omnia remedia, non comprehendunt rest. in integ.

OBSERVATIO III.

- 1 **F**AVENT † quidem Iura Minoribus læsis, ità, vt etiam in casibus, in quibus cæteris hominibus præ-
- K 2 clusa

clufa est omnis via proclamandi, & negotium iterum
instituendi, latus tamen ijs patet campus. † Adhoc 2
probandum, occurrit mihi in presenti locus pulcherri-
mus in Iudicio possessorio, hæreditatis petitionis, inter
scriptum hæredem, & successorem ab intestato, vel aliū
quemcunq; Contradictorem, secundum terminos l. fin.
de edict. D. Hadr. toll. † à quo omnis prorsus appella- 3
tio est interdicta per tex. in l. vnic. C. si de mom. poss.
commune dicit Cacher. Decis. Pedem. 25. nu. 9.

OBSER. Attamen † Minor, contrà quem fuerit iudicatum, 4
per restitutionē in integ. iterū Iudiciū instituere potest.

LEX. Facit, saltē in sua generalitate tex. in l. decurionibus
3. de silentiar. lib. 12. C.

AVCT. Possunt deduci ad hoc probandum Bald. in c. cum nō
liceat nu. 3. de Præscript. Ant. de Butr. in l. falsam C. si ex
fals. instr. & sexcenti, idem tenētes, cumulati à Cæs. Cō-
tard. in d. l. vnic. 8. limit. num. 10. vbi etiam gloss. pen. &
in l. Et si sine §. fin. de Minor.

RATIO. Nec † miretur quispiam vestrum; nā licet, d. l. vnic. 5
interdicat in eo iudicio appellationem; non tamen ex-
tēdenda prohibitio est ad beneficiū restitutionis † cum 6
ista nunquam comprehendatur, sub quavis generali pro-
hibitione (siue à lege veniat, siue à statuto fuerit indu-
cta) implorationis appellationis, officij Iudicis, recur-
sus, aut nullitatis, siue cuiusvis alterius prouocationis,
cum sit speciale, atq; extraordinarium remedium Gloss.
& DD. in c. corā felicitis de rest. in integ. Iason. in l. post
quam liti nu. 16. & ceteri post eum C. de Pact. & nouis-
simè Odd. in tract. de Rest. in integ. Art. 6. nu. 46. q. 15.

RELAT. Quibus † sic stantibus miror, cur inoleuerit praxis 7
in Auditorio Senarum, nē à sententia Dominorum Au-
ditorū Rotę Minores restituantur; cum statutū sub Rub.
de Auditoribus Rotæ, in 1. distin. Stat. non prohibeat
inspeciali huiusmodi remedium † cum sit commu- 8
nis

nis Scribentiū opinio, Talia statuta non intelligi de Re-
stitutione in integ. Cyn. in l. 2. C. quorum appell. cū alijs
connumeratis ab Odd. alleg. art. 6. nu. 44.

EPI T O M E

*Minor agendo iudicio rescissorio, non vē-
dicationis, aut reintegrationis, exoneratur
à probatione dominij, nec ei est necessarium
beneficium Restitutionis.*

S Y M M A R E R U M S I N G U L A R I U M.

- 1 Praxis in rescissionibus alienatarum rerum dā-
natur.
- 2 Praxis Speculatoris est magis expedita.
- 3 Iudicium rescissionis contractus, magis est expedi-
tum, magisq; tutum.
- 4 Rei vendicatio, & remed. c. reintegrande 3. q. 1.
exposcunt probationem dominij.
- 5 Probata nullitate contractus, Possessor tenetur rē
restituere.
- 6 Ubi est contractus nullus, rest. in integ. non est ne-
cessaria.
- 7 Contractus dolo initus ipso iure rescinditur.

OBSERVATIO IV.

- 1 **D**EPLORANDA † est, ac maxima pietate digna,
Praxis illa Agentium causas, his temporibus, in
rescissio-

rescissionibus alienationum bonorum Minorum, contra leges, & absq; solemnitatibus factarum, dum pro ijs recuperandis causam Dominij, & proprietatis instituunt, nimis onerantes ipsos Minores ob Dominij probationē, antiquæ possessionis, ac rei ipsius identitatis, non sine maximo illorum incommodo, & sæpissimè etiam cum difficultate, & periculo nō læui, vt ipsi Scribentes quoq; obseruant ad L. fin. ff. cōmod. † immemores profectō 2
præceptorū, & formulę traditę, hoc in iudicio, à Durant. in specul. Tit. de reb. Eccl. alien. vel non.

OBSER. Quare † ergò magis tuta erit, ac expedita via in recuperandis his, malè alienatis, bonis, sine iudicio vendicationis, instituere litem super rescissione cōtractus, officio Iudicis petendo, alienationem, & cōtractum, super ea factum, nullum, & inefficacem declarari, & possesorem compelli ad rem, quam detinet, dimittēdam, cum iniustam causam habuerit à Domino, non valente illam alienare; 3

LEX. Et quis non dicet fundamentum esse resp. Vlp. in l. in causę, la 2. de Minor. & constit. Iust. in §. 1. de Auct. Tut. dum statuunt, gesta à Minoribus sine solemnit. esse nullā?

AVCT. Istam praxim ex Specul. alleg. loco desumptā, exaggerando, insinuauit Paul. d. Castr. in cons. 105. nu. 2. vol. 2. incip. si non interuenit Iuramentum, exornando multis autoritatibus, quibus nititur pariter Io. Bapt. Plot. in repet. l. si quando C. vnd. vi. prædictis addens quā plures alias.

RATIO Est † eorum sententia maximè probabilis, cum nemo sit, qui non videat, Rei vendicationem, vel Remediū 4
c. Reintegrandæ 3. q. 1. similesq; actiones, quæ dominiū concernunt, necessariò requirere illius probationem, & recognitionem rei, quam practici identitatem dicunt. In † iudicio verò nullitatis cōtractus, & rescissionis 5
illius, cum ex facie instrumenti appareat, possesorem causam

causam habere ab Actore, probatis capitibus nullitatis, subterfugere non potest, quin illam non restituat.

6. Et adeo † promptum est hoc remedium, ut nè quidem in integ. restitutio sit necessaria l. in causę alleg. ff. de Min. & tanquam indubitatum prædicat Odd. in Tract. de rest. in integ. quæst. 17. art. 7. in principio † Præsertim quando contractus fuerit dolo initus, cum ipso iure tunc procedat rescissio Odof. in l. si dolo, de resc. vend. & Cacher. Dec. 165. nu. 9.

ILLAT.

EPI T O M E

Malè facta alienatio à Minore, tacite etiam, cursu temporis ratificatur, ex persona quoq; hæredis, cui fauet supplementum, etiam ad opponendam exceptionē Nonnumerata pecunia.

SUMMA RERUM SINGULARIVM.

- 1 *Alienatio à Minore facta sine Decreto, est nulla.*
- 2 *Etiam in utilitatem minoris facta.*
- 3 *Minor factus Maior potest ratam habere malè factam alienationem.*
- 4 *Etiam tacite, solo temporis cursu.*
- 5 *In Quinquennio includitur quadriennium, datis Minoribus ad petendam Restitutionē.*
- 6 *Cursu temporis completur Ratificatio per hæredē, alienante mortuo.*

7 *Tempus*

- 7 *Tempus inceptum à Defuncto regulariter completur ab heredē.*
- 8 *Biennium, ad opponendam exceptionem incoatū per Defunctum, continuatur in heredem.*
- 9 *Tempus insinuandi instrumenti currit heredi.*
- 10 *Decēdiū ad appelladū inceptū, cōpletur ab heredē.*
- 11 *Nec ab Iudice, nec à partibus potest prorogari.*

OBSERVATIO V.

POSTREMO † circa Minores, animaduersionē dignum censeo, quod, licet alienata à Minore annis 25. sine Prætoris decreto, nulliter distracta sint l. lex quę 22. C. de Admin. Tut. Iuniores habent textū in §. Nunc admonendi Inst. quib. alien. lic. vel non † quamuis illi afferant vtilitatem, & commodum, vt tenet Iacob. Menoch. in Tract. de Arbitr. Iudic. cas. 171. nu. 63.

Potest † tamen, Maior factus, alienationem ratam habere Minor l. 1. & 2. si Maior. fact. rat. hab. lib. 2. Cod. ē† tacitē, quod fit quoq; tacendo per quinq; annos post maiorem ætatē l. fin. vbi gloss. & DD. si maior fact. alien. fin. Decret. lib. 4. Cod. tradit Ruin. conf. 63. nu. 7. in prim. & Paril. conf. 16. nu. 95. in 2. Simoncell. in Tract. de Decret. inspect. 1. nu. 4. & 5. cum alijs relatis ab Ant. Gabriell. in receptario Comm. Opin. Tit. de Minor. concl. 4.

In quo † quinquennio continetur etiam quadriennium, quod, in locum anni vtilis, iisdem minoribus est datum, ad petendam restitutionem in integrum l. ea quę 5. de Temp. in integ. rest. eo enim tempore transacto, nō audiuntur l. ult. d. Tit. de Temp. in integ. restit. latē tradunt de hac materia Menoch. in Tract. de Recuper. Possess. 15. Remc. n. 115. & Odd alleg. Tract. quęst. 19 & 20.

Dubium

- 6 Dubium † tamen est, si infra d. Tempus, quadriennij scilicet, & quinquennij, antequàm plenè compleatur tacita ratihabitio, alienantes moriantur: Num quid tempus, quod superest, cedat in commodum hæredis? ita vt per eum compleatur Ratihabitio contractus? Et quidem respondendum est, compleri.

OBSER.

Sine dubio cernitur expræssû in d. l. fin. Si maior fact. alien. fin. Decret. in l. interdum 20. de Min. & in d. l. ea, quæ de temp. in integ. rest.

LEX.

Deduco ad idem Accurf. tam in d. l. fin. quàm in d. l. ea, quæ Bald. & DD. ibid. Iacob. de S. Georg. in l. Minoribus C. De rest. in integ. & plenè differit Odd. alleg. Tract. quæst. 20. art. 8.

AVCT.

- 7 Est † enim iure receptum, Tempora, incepta à Defuncto, compleri per hæredem, probat I. C. in l. Emilius Largianus 38. de Minor. & Impp. Diocl. & Max. in l. vnic. si aduers. Vsucap. saltem secundum intellectum Salicet. & faciunt ea, quæ dicit Ruin. consil. 135. sub nu. 9. vol. 4.

RATIO.

- 8 Et ideo † Biennium ad opponendum non numeratæ pecuniæ exceptionem, incohatum per Defunctum, currit quoq; ipsi hæredi, tex. est clarus in l. si instrumenta 8. C. de non num. pec. tradit Balb. in tract. Præsumpt. parte 1. vlt. part. principalis, cas. 23. nu. 33. facit Bald.

ILL.

- 9 dum † vult, quod tempus insinuandi instrumenti currat etiam hæredi, in d. l. fin. † Quæ confirmantur, cum tempus decem dierum, datum ad appellandum à lege, si fuerit incohatum à Defuncto, compleatur in hærede, vt tradunt scribent. in Auth. Hodie C. de Appellat. & in c. cū dilecti de elect. † Nec ab Iudice, nec à litigatoribus expræssè, nec tacitè, possit prorogari Marant. Tit. de Appell. n. 241. nisi grauamen cōtineret actum successuum, Io. And. in c. dilecti de rescript. Maranc. d. loc. n. 216.

L ACA.

A C A D E M I A S E P T I M A .

De Fœminis, & eorum Priuilegijs.

E P I T O M E

Fœmina potest renunciare beneficio S. C. Velleiani cum certificatione, & alijs solemnitatibus, de quibus Iust. in l. Antiqui 23. ad Velleian.

S Y M M A R E R U M S I N G U L A R I U M .

- 1 *Senatusconsultum Vellian. factum, fuit ne fœmina ex fideiussione conueniantur.*
- 2 *Senatusconsulto Vell. regulariter renunciari non potest.*
- 3 *Fœmina, renunciando, Senat. Vell. debet certificari per Notarium.*
- 4 *Certificationem, confert, notari in instrumento.*
- 5 *Renunciare his, quæ non intelligimus, non possumus.*
- 6 *Erranti in iure subuenietur, dum agitur de damno vitando.*
- 7 *Renunciatio est quid facti.*
- 8 *Extrinsæca solemnitas non præsumitur.*
- 9 *Iust. in l. 23. Ad Vell. de Formam, quomodo fiant renunciaciones Velliano.*

OBSER-

OBSERVATIO I.

- I**N his, quę pertinent ad foeminas, maximum negociū
 accessit Prouisio S.C. Velleiani; ideo acturus de foeminis, hoc Senatuscōsultū antē omnia in medium proponam † Censuit enim Senatus, Syllano, & Velleio Tutore Conss. nē foeminę ex fideiussione conueniri possent Vlpian. l. C. lib. 29. ad edict. in l. 2. Tit. 1. 16. lib. Pandect. & passim per totum illum Titulum. Dec. in l. foeminę de reg. iur. num. 10. † Cui Decreto nec, regulariter, renunciari posse manifestum est, Gloss. & DD. in c. si diligenti, de for. compet. Socin. Regul. 234. cum alijs adductis ab Ant. de Padill. in l. Nē passim de iur. & fact. ignor. n. 7. & seq. Quę tamen Regula pluribus in casibus excipitur, quorum aliquos numerat alleg. loco Socin.

- Quarē si contingat aliquando in casu permissio, foeminas renunciare, aduertat is, qui cū illis contrahit, nē sola simplici renunciatione sit contentus; † Sed curet specificē renuciari, ac per Notarium eas expressē in ipso facto de suo Priuilegio informari, hoc est, de viribus Senatusconsulti certificari.

Excitabo ad hoc probandum, cum Scolio, tex in l. fin. §. fin. ff. ad Vell. & in l. fin. C. quādo mul. Tut. off. fungat.

Expressis verbis hoc dicit in d. §. fin. Accurs. nec non in §. Hęc Episcopali causa. Inst. de except. cum ijs, quos refert Seraph. in Tract. de Priuileg. iur. & Fulg. & Crot. & alij testātur, hanc opinionem esse cōmunem, adeo vt alio modo facta renuntiatio esset omnino inefficax Socin. in reg. 273. & Padill. alleg. loco nu. 9.

- 4** Sed † amplius necessarium est ad validitatem, Notari a Notario Certificationē in instrumento ipso, iuxta ea, quę tradit Paul. de Castr. in d. l. fin. ad Vell. in fin. & Lanfr. in c. Quoniam contrā de Probat. col. 10. vers. Item potest per hoc determinari, formam autem nos habe-

L 2 mus

OBSER.

LEX.

AVCT.

mus clarè expressam in Formulario Senensi, nuper impresso.

RATIO. Quomodo + enim potuisset, (& sit hæc ratio primi Capituli) efficaciter renunciare Iuribus, quæ fortè ignorabat l. mater decedēs. de inoff. Testam. l. legitimā C. de pet. hered. l. cum Aquiliana 5. ff. De Transf. & docet Padill. alleg. loco? † Cum in huiusmodi casu, & si erret in iure, cum agatur de damno vitando, ei subueniendum fit, vt tradit in his terminis Bart. Socin. in cons. 263 in fin. † Et faciliter Renunciatio, quæ est facti Castr. in d. l. fin. infin. probetur, stante, quod præsumptionem non admittat, tùm ex d. causa, † tùm quia sit extrinseca solemnitas, ad tradita per Ias. & DD. in l. sciendum de verb. oblig. (quæ est ratio secundi Capituli) & vtraq; iam relata ratio optimè, & rationibus, & auctoritatibus confirmatur à Seraph. in alleg. Priuileg. in principio.

ILLAT. Formam † autem d. Renunciationis, & solemnitates, quæ in ea adhibendæ sint, signanter congerit Iust. in l. Antiquæ 23. Ad Vell. constitutio proculdubio singularis, parum à nostris cognita, sed, nè corruant renunciationes, ab omnibus aduertenda, & albo lapillo signanda.

E P I T O M E

Fideiussio, facta pro Dote, non iuuatur Velleiano, etiam sine consensu Mariti, & propinquorum adiecta.

SVMMA RERVM SINGVLARIVM.

1 *Mulier fideiubens pro dote danda, vel restituenda, non iuuatur Velleiano.*

2 *Fauore*

- 2 *Fauore Dotium cessat Velleianum.*
- 3 *Plura aduersus regulas sunt sancita, gratia Dotiū.*
- 4 *Promissio Dotis, facta à Fæmina coniugata, an valeat sine Mariti consensu.*
- 5 *Ex Stat. Senis Fæmina non possunt se obligare sine consensu Mariti, & duorum propinquorū.*

OBSERVATIO II.

DE eodem Senatusconsulto Velleiano, etiam hoc est sciendum: Quantum vultis sit prohibitum renunciare eius beneficio, sine certificatione, vt iam est probatum superiori obseruatione. † Quando tamen Mulier intercedit pro Dote, siuè dāda, siuè restituenda, etiam sine certificatione, & quod magis est, nec facta villo modo renunciatione Velleiano Senatusconsulto, quominus promissa adimpleat, se defendere non potest.

OBSER.

Rescripserunt ad Sepidutam Matrem, pro filiæ dote obligatam bona sua Valer. & Gallien. Impp. in l. si dota-re 12. & confirmavit post Iust. in l. fin. sub cod. Tit. ad Velleian. & probat in sua generallitate tex. in l. Promittendo ff. de iur. dot.

LEX.

Hoc in terminis prædicant verum Bald. Nouell. in Tract. de Dot. parte 6. in 12. Priuil. Bapt. de S. Blas. pariter in tract. de Priuil. dot. Cent. 1. nu. 51. Hieron. Chuchalon. in Add. ad Dec. in l. 2. num. 13. De reg. iur. & faciunt ea, quæ refert Ant. Cordub. in l. si quis à liberis §. si quis ex his nu. 256. & seq. de lib. agnosc.

AVCT.

- 2 Ratio † autem nulla alia melior, aut insita magis rei, esse potest, quàm ipse fauor dotis, quæ est pia causa, & de ducitur ex doctissimò omnium Præceptore Acc. in d. l. 12. super verbo (Putauerunt) & comprobatur ex dictis à
- 3 Bald. Bapt. & Cordub. alleg. locis † sunt .n. plura aduersus

RATIO.

sus Iuris regul. fauore Dotis sancita, & ordinata, vt dicitur in d.l. fin. & probat Bapt. in citato tract. in Præfat.

Compellit † etiam ista ratio, Mulierem soluere promissam dotem, etiam quod sine consensu Mariti (cum distinctione tamen relata à Cordub. alleg. loco n. 260.) & Propinquorum, in casu, in quo requireretur à Statuto † vt Senis est ex Capiz. sub rub. De contr. mul. cōiug. in 2. Dist. se obligauerit, vt tenet in proprijs terminis Bald. d. parte 6. Priuileg. 48. plenè comprobatus à Cordub. alleg. loco d. nu. 256. & seq.

E P I T O M E

Insequentes fœminas honestas possunt cōueniri actione Iniuriarum.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM

- 1 *Insequentes honestas fœminas damnantur.*
- 2 *Christus Dominus funiculis eiecit negociantes in templo.*
- 3 *Ciuititer possumus agere contrà insequentes fœminas inhonestas.*
- 4 *Frequens Iuuenum comitatus prabet ignominia honestis fœminis.*
- 5 *An agatur actione iniuriarum contrà non asurgentes, vel locum non cedentes.*
- 6 *Roma controuersia oborta inter fœm. ob pcedentiã.*
- 7 *Contrà occupatorem nostri loci, an detur officium Iudicis.*

Conciliatio opinionum ex Chassaneo.

OBSER-

OBSERVATIO III.

- 1 **C**ONTEMNENDA † nimium, atq; omni exaggeratione damnanda est consuetudo Iuenum nostra ætatis, dum vesano Mulierū alienarū amore capti, assiduo obsequio, eas comitantur, atq; prosequuntur quocunq; ierint, etiam (scelus abominandum) in ipsa
 2 Dei Domō, in Sanctis. nempe Templis, † Ex quibus Redemptor noster, sæuissimis funiculorum flagellis negociantes expulit.

Quamobrem, utinam, Mariti, & quicunq; alij, qui Mulierum curam habent in retundenda incautorum Iuenum temeritate, civilibus armis (quibus possunt) uterentur, non enim cum sæuo mucrone vindictę, se ipsos pariter cum ijs impię sapissimę iugularent.

- 3 Ciuilia † autem Arma, si quis à me peteret, quę nam sint, Responderem, esse Gladium Vlpiani l. C. quod parauit in l. Item apud labeonem §. Aliud est. de Iniur. quatenus contrā huiusmodi insectatores, ac prosequutores (nē dixerim Persequutores) alienarum sceminarum, & ad eos arcendos, ac reprimendos, dat Actionem Iniuriarum, quod etiam admittit Iust. in §. Iniuria Inst. de Iniur.

Huius autem Gladij aciem acuerunt præcipuē Budeus in l. ult. De Senatorib. versicul. Attentari autē prætestatum &c. & Nicaf. nu. 10. & Ioach. Min sing. num. 8.

- 4 in prædicto §. Iniuria. † Nec esset sine graui dispendio famę ipsius Rei, per ea quę congerit Clar. in d. §. iniuria nu. 9. in Prax. criminal.

- 5 Nec † Ariolis opus est ad excogitandam rationem: cum ille frequens comitatus præbere aliquam ignominiam sceminis honestis videatur, ut ostendit Mart. Nauarr. super 6. Præcept. Decal. cap. 16. nu. 15. in Manual. dubitari non debet, quin Maritus, vel Parentes cum transgressoribus agere possint §. patitur præd. tit. de iniur. vbi

AVCT.

RATIO.

Io. Fab. & ceteri scribent. & probat l. fin. infin. ff. eod. Tit de iniur. & nō parum facit alleg. l. item apud Labconem §. sponsum quoq;.

ILLAT.

Sed † nunquid eadem iniuriarum actio competet, si quis in contemptum ijs non assurgeret, vel in loco cōsueto eas stare non patiatur, magna est apud nostros altercatio, & fortè maior ea, quæ, ob nō absimilē causam, oborta est in vrbe, anno superiori, inter præclaras, atq; Illustres dignitate, ac sanguine Matronas, † Bald. in l. 7 obseruare §. antequā nu. 3. de off. proc. cū quo inter alios est Petr. Gerard. in sing. 33. inclinat in affirmatiuam dē-tentiam; † Io. Fab. in §. Aliam. instit. de Bon. possess. ab ea acerrimè de flectit, & profitetur, dandum esse officium Iudicis, si inferior non assurgat, non sinat, vel stare in loco, vel in Ecclesia præire ad offerendam, vel candelam sumendam, & Fabrum sequitur Ias. in l. si nō for-rem §. libertus nu. 23. de cond. indeb. † Vtranq; par-tem conatur conciliare Chass. in Catalog. Glor. mund. parte 1. considerat. 2. & cum eo Rebuff. in l. vnic. C. de sent. quæ propter, & quod interest profer. in gloss. 1. post num. 353. quos omnes refert Ant. Cordub. in l. si quis à liberis. in principio, post num. 21. de liber. agnosc. quem vos videatis, quoniam in facti contingentia scopum attingeret.

EPI T O M E

Dos, à Patre Filia constituta, censetur congrua, & ob id non compellitur aquare dotes filiabus.

SV M.

SUMMA RERUM SINGULARIUM

- 1 *Parentes non possunt cogi ad constituendam Dotem Filiabus aequalem Senis ex statuto.*
- 2 *Nec alibi per Ius commune.*
- 3 *Minor Filia non iustè expetit à Patre tantum sibi dari in dotem, quantum filia maiori.*
- 4 *Filia potest vocare in iudicio Patrem, ut det sibi dotem.*
- 5 *Dos, constituta à Patre, congrua censetur, & nu. 9.*
- 6 *Nullus Amor vincit paternum.*
- 7 *Lex plurimum confidit in Patre.*
- 8 *Stat. Sen. approbat Dotem, filia à Patre statuta.*
- 10 *Quid Iuris, quando maiores sorores dotem inaequalem habuerunt, cui sit equanda dos minoris.*
- 11 *Ex consuetudine Parentes, & fratres possunt dotare faminas in minori quantitate, quam in legitima.*

OBSERVATIO IV.

- 1 **A**PERTI † Iuris esse credo, nè dum in hac Ciuite per ius municipale, relatū in statuto 161. sub
- 2 *huo. de Dot. constit. mulier. exclus. † Sed etiam quocunq; loco, ex iuris communis censura; Non posse cogi Parentes ad æqualem dotem constituendam omnibus*
- 3 *filiabus. † Ex quo filia, minor natu, non potest abstringere Patrem ad sibi dandam in dotem æqualem pecunię quantitatē, ei, quam natu minori dederat: vel vice versa, si fortè maior dos constitueretur posteriori nupta, prior ad supplementum nequaquam agere poterit,*

M Facit

OBSER.

LEX. Facit in argumento tex.in l.cū post diuortium §. Gerner, de iur.Dot.quatenus valet illud pactū, fortè quia, pater, qui tenetur dotare filiā, l. qui liberos De rit. nupt. & l. fin. C. de dot. promiss. † à qua potest ob hanc causam vocari in iudicium Bald. Nouell. in Tract. de Dot. Part. 6. Priuileg. 16. vers. & adde, quod in tantum. non poterit compelli ad certam quantitatem. 4

AVCT. Sed clarè id exprimitur, & comprobatur à Dec. in conf. 26. nu. 2. & per tot. & à Rob. Marant. in. 10. quæst. nu. 23. & plurimum vrgent quæ dicit Bald. conf. 386. in fin. vol. 4. & alter Bald. Nouell. d. Priuileg. 16. & Vrill. ad Afflic. Decis. 160. nu. 3. & quæ plenissimè cumulant Gramm. Dec. 101.

RATIO. Si † cnim ista Filia posset conqueri de Patre, & eum 5 compellere ad sibi dandum æqualem dotem, id profectò accideret, cum non videretur congruè dotata à Patre, nec iustam esse dotem, sibi ad arbitrium Patris constitutam; quod quidem in proposito hoc casu non potest considerari, cum lex, † stante, quod nullus Amor 6 vincat paternum l. isti quidem §. fin. ff. quod met. caus. l. fin. C. de seru. fugit. † plurimum confidit in Patre l. Patre Furioso, de his qui sunt sui vel alien. Iur. cum vulgar. & præsumat, cum optimum capere consilium pro filiis l. nec in ea. infin. de Adult. † Et sic Dotem congruam 7 (quod sufficit, per ea, quæ tradit Marant. alleg. loco) Filiabus esse constituturū; quare quæcūq; dederit, vti congruam, recipit, & admittit, Paris. conf. 26. nu. 88. in 3. & plures cumulans, Gramm. in d. Decis. nu. 29. † Et 8 præsertim quando Statutum approbat Dotem per Patrem constitutam, vt in proprijs terminis de statuto confirmat Gramm. n. 70. & Menoch. d. Tract. de Arbitr. Iud. cas. 148. nu. 2. ex quo desumitur ratio hæc, præcipuè ex his, quæ dicit sub nu. 4. 9]

Ego † tamen habui in facto inter Nobiles de Maluoltis, 10

lauoltis, & de Peccis, supplementum esse deducum in stipulatione, sed difficilior erat resolutio, cum alijs filiabus Pater diuersam dotē numerasset. Videte l. Quod si nuptura 46. de iur. dot. l. cum in eo 45. de Pact. & l. si fundum 35. cum leg. seq. ff. Mand. Socin. consil. 55. in primo, & Salicet. in l. Hac edictali de secund. nupt.

- II Sed Consuetudo † Senarum, & Italiae totius constituendę Dotis, longē minoris, legitima, nē dum à Patribus, sed etiam à fratribus, substinetur, vt credo, absq; periculo, propter communem omnium obseruantiam, facit quod dicit Bald. Nouell. d. Priuileg. 16. & Brun. ad stat. foemin. exclus. Articul. 9. nu. 45.

ILLAT.

EPI T O M E

Facultas substituendi per exemplarem, cōcessa ex Priuilegio Fæminis, cessat ijs existentibus in secundo matrimonio.

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Fæminæ filios non habent in potestate.
- 2 Fæminæ non possunt substituere pupillariter.
- 3 Exēplaris est introducta ad exēplum pupillaris.
- 4 Mater per exemplarem filio substituere potest.
- 5 Mater, quādiu est in secundo Matrimonio, non potest exemplariter substituere.
- 6 Mater secundo nubens perdit Tutelam.
- 7 Et si Tutorem petere ommisserit, quoq; successionē.
- 8 Lex dubitat, nē fæminæ pro ditandis Maritis, auferant bona à filijs.

M

2

9 An

- 9 *An Mater, ob secundum Matrimonium perdat legatum. sibi factum a filio, sub conditione castitatis DD. controuertunt.*

OBSERVATIO V.

QUAMVIS † Fœminæ, quippèque filios non habent in pōte §. fœminæ Inst. de Adopt. † Pupillariter filijs substituere minimè possint, tex. & ibi DD. in princ. instit. de Pupill. subst. Ad faciendam tamē exemplarē substitutionē, † ad pupillaris similitudinē introductionem § qua rationem d Tit. de pupill. subst. † admitti solent l. humanitatis 9. C. de Imp. & alijs subst. & ibi DD. tradit Vigl. in d. §. qua ratione n. 5. & Io. Vaud. lib. 2. var. quæst. quæst. 9.

OBSER.

Sed † tamen hac in re obseruandum puto, Non semper Matrem posse exemplaliter substituere; si enim secundo nubat, quandiu est in matrimonio, nō potest uti hoc priuilegio.

LEX

Qui hanc partem tuentur (est enim controuersa valde) nituntur præcipuè ex tex. l. lex, quæ Tutores 22. C. de admin. Tut. & posset opitulari §. optimi num. de non elligi secūd. nub. quatenus sola successio relinquatur.

AVCT.

Sunt autem Propugnatores, qui commētati sunt Lex facta de vulg. & pupill Bart. primus sub nu. 12. & seq. & Angel. num. 4. Raph. Cum. & Alex. num. 32. cum his videtur esse Bald. in d. l. humanitatis num. 35. & Ioach. Mynsinger. in d. §. qua ratione num. 8. Aduersantur Salyc. & Imol. sed prioribus adhæsi, cum viderim, post longam discussionem, eos approbantem Lancell. Polit. conciuem de exemplar. subst. loquentem in suo Tract. substit. vers. Tertiū est dubium num quid Mater. & c. cui puto, ob ingenij acumē, ac præstantem doctrinam, maximè in materia substitutionum, plurimum tribuendum.

Ex

RATIO.

- 6 Ex iisdem met Autoribus colligitur, ex diffidētia legis hoc contingere, ob quam † dum ad nouas nuptias aduolant, Tutelā, quoq; filiorū ipsa eripit Auth. Saeramentum C. quando mul. Tutel. off. fung. vbi latē DD: tenent, cum pluribus alleg. Matth. Cher. in Tit. de secund. nupt. num. 21. lib. 5. recep. sent. vol. 2. & Chass. de consuet. Burg. Rub. 6. §. 8. num. 1. (& si † Tutorem non petierit, secundum quosdam, etiā iura successionis l. omnem C. ad Trebl. latē Gabr. Tir. de secund. nupt. cōcl. 9.
- 7 Suspecta † enim est Matris fides legi, cum possit filiorum iactura ditare Maritum d. l. 22. & Chas. ibid. nu. 9.
- 9 An † autem, per hoc nouum matrimonium, vt perditur Priuilegium substituendi, perdatur etiā legatū, factum à filio, sub conditione (si castē vixerit) est magis controuersum apud nostros, & Scribentes in l. Mulier §. cum proponeretur ff. ad Trebell. & præsertim Bart. & Alex. longē dissentiunt, eos refert, testatus de magis recepta, Ant. Cordub. in l. si quis à liberis §. Vtrū nu. 88. De liber. agnosc. videte cum.

ELAZ

ACADEMIA OCTAVA.

De Alimentis.

EPI T O M E

Carceratis sunt à Creditoribus præstanda alimenta: Senis tamen datur dietim certum quid, à statuto ordinatum.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

1 Creditor debet præbere cibum debitori Carcerato.

2 Cauem.

- *Cauendum est, nè quis fame pereat.*
- 3 *Anima hominis cunctis rebus antepositur.*
- 4 *Alimenta Carceratis sunt ordinata lure Ciuili.*
- 5 *Carceratis omnibus, Senis quotidie, sunt certæ elemosinæ ordinatæ.*
- 6 *Senis qualibet die solidi duo sunt dandi Carceratis à Creditore.*
- 7 *Omissa solutione duorum solidorum per unum diem, Debitor liberatur à Carceribus.*

OBSERVATIO I.

OBSER.

QUIS aliquando inuitus cogitur, etiam extraneis, præstare alimenta; vt ecce † Qui Debitorem egenum, & pauperem Carceribus commendat, cibum, & alimenta in singulis diebus illi dare tenetur.

LEX.

Facit in argumento tex. in l. si victum 33. ff. de re Iudic. & in l. cum sepè 17. circa medium C. de erog. milit. ann. lib. 12.

AVGT.

Id annotare videtur Auth. in d. l. 17. in Glossa super verbo (Agnoscere) & clarè tradit Bart. in Tract. de Carcerib. in fin. Guid. Pap. quæst. 211. & Io. Petr. Surd. in Tract. de Aliment. Tit. 1. quæst. 71. nu. 2. & seq. quàmplures referens: Ex quo non est mirum, si Angel. Aret. in §. fin. de Action. num. 25. dicit specialiter esse annotandum.

RATIO.

Ratio † vt mihi persuadeo, eadem est, qua moti Imp. Honor. & Theod. fanciuerunt constitutionem l. Iudices 10. C. de Epif. audient. Nè, scilicet, fame pereat, quod videtur annuere Bart. alleg. loco † vita enim, atq; Anima hominis cunctis rebus est anteponenda c. si habet 24. q. 3. l. fancitus C. de Sacros. Eccles. Felin. in c. in præsen-

præsentia de Probat. & pulcrè exemplis aperit Plutarch.
in suis Paralell.

- Statutum tamen hic Senis, sub rub. de Cacerat. de-
bit. solut. 159. in 2. Dist. potuit providere circa hoc, &
4 minuere ista alimenta, † cum illa debeantur ex mera
luris civilis ordinatione, ad tradita p. Cornel. Benincas.
5 in Tract. de Paupert. quæst. 7. spec. 2. nu. 20. † & etiã
quia, qualibet die alimentis certis, saltem sufficienti Pa-
nis quantitate, piarum personarum cura, Carceratorum
necessitati succurratur.
- 6 Ordinavit † autem d. Constitutio, cuicumq; Carce-
rato petenti semel dando esse à Creditore, singulis die-
7 bus, solidos Duos. † quod si à Creditore ommittatur,
etiam, eo invito, Iudex competens tenetur, sub per-
iurij pœna, & multâ pecuniaria cum à carcere liberare.
- 8 Quod † fit quoq; de Iure communi, si desistat Credi-
tor ab alimētorum præstatione Aret. alleg. loco, & post
eum Ant. Cord. in l. si quis à liberis §. solent. num. 38.
De liber. agnosc.

ILL.

E P I T O M E

*Alens animalia, illa pro expensis habet
hypotechata, & præfertur cæteris; nõ secus,
ac Marefcalchus pro medicinis præstitis.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Animal, quod dedit damnum, potest retineri à
damnum passo quousq; recognoscatur.
- 2 Animal licitum est retinere quousq; reficiuntur
expensæ, pro eo alendo factæ.
- 3 Animal

- 3 *Marescalcho licet retinere Animal pro medicinis illi datis, & nu. 6.*
- 4 *Licetum est retinere rem pro impensa facta.*
- 5 *Alens meliora iura habet in re quocunq; alio Creditore.*
- 7 *Medius pro laboribus, & Medicinis præstatis infirmo præfertur.*
- 8 *Pro expensis, factis in animalibus, computantur mercedes ex locatione.*

OBSERVATIO II.

OBSER.

CAVEANT ij, quorū in bonis ab alienis Animalibus damnum datum fuerit † qui, si ea, vt frequenter accidere solet, retinerent quousq; recognoscere-
rētur, iuxta terminos l. quintus, & l. seq. ff. ad leg. Aquil.
si † fortè ijs alimenta, per illud tempus, præstiterunt, nē è manibus, & potestate eorum eximantur, non re-
fectis expensis: cum eo casu † vt Marescalcho licet re-
tinere equum pro medicamentis, ei datis Bald. in l. fin. C.
Commod. relatus à Bellacomb. lib. 4. Recept. Sent. Tit.
de Edilit. act. nu. 8. vol. 2. & à Vinc. Carocc. in Tract. lo-
cat. & cond. Tit. de Medic. quæst. 11 nu. 1. † Ità quoq;
ijs licitum erit illa retinere quousq; solvantur impensæ,
in alimentis factæ.

LEX.

Salicetus deducit pro hoc l. in summa. 6. C. de Pi-
gnor. & hypot. & facit tex. in l. Hoc amplius 9. §. Nèra-
tius ff. de Damn. infect.

AVCT.

Habebitis pariter hoc comprobatum, apud Plot. in l.
si quando C. vnd. vi. nu. 874 Io. Coraf. ad l. 1. de Seruit.
num. 140. & apud alios, relatos à Surd in Tract. de Ali-
ment. Tit. 8. quæst. 62. sub nu. 3. Ego plenius comproba-
ui

ui in 3. Tit. 2. lib. Inst. de seruit. & ad Rub. de Priuileg
Cred. parte 1. section. 3. cap. 20.

5 Qui † Surdus paulò post sub nu. 4. docet quæ sit ra-
tio, hoc est illa communis, quia licitum est ex Iuris censure,
retinere rem pro impensa, in ea facta, ut docet Acc. in l.
non sortem. §. si centum de condit. indebit. in verb. (Re-
tinebit) tradit quoq; Bald. in loco supra alleg.

RATIO.

6 Et † hoc priuilegium adeò efficax est, ut præbens
alimenta, meliora, & potiora etiam iura in alimentato
habeat; ita ut, quibuscunq; Creditoribus soleat præfer-
ri, Bart. in l. interdum, Qui pot. in pign. hab. nu. 1. Ne-
gus. in Tract. de Pignor. & hypot. in 3. Memb. 7. part. nu.
21. cum alijs alleg. à Surd. præd. loco nu. 13. & a Brogn.
Decis. 23. nu. 31. in prima parte.

ILLAT.

7 Quemadmodum in simili † Medicus pro laboribus,
& industria, in medicinis parandis infirmo, & (nè recedā
ab exemplo supra deducto) Marefcalchus Equo, cœte-
ris Creditoribus meliora iura habet Carocc. d. loco sub
num. 1. & 2. in quarum computum mercedes locationis
cōputatur, si fortè locassent animalia Surd. d. loco n. 14.

E P I T O M E

*In extrema necessitate constituti, ex bonis
aliorum, inuitis possessoribus, sibi possunt
parare necessaria, quàmuis, per eandem ra-
tionem, fœminis non liceat se prostituer.*

SUMMA RERVM SINGULARIVM.

- 1 Bart. princeps eorum, qui iura sunt interpretati.
- 2 Egestas affecit totam Italiam anno 1590.

N

3 Furtum

- 3 *Furtum Casareis, & Pontif. constitutionibus prohibitum.*
- 4 *Furtum iure diuino prohibitum.*
- 5 *Furtum apud quasdam Gentes impunitum.*
- 6 *Furans in extrema necessitate non peccat.*
- 7 *In necessitate omnia sunt communia.*
- 8 *Utens re communi non dicitur furari.*
- 9 *Fœmina non licet se prostituere ob extremam necessitatem.*
- 10 *Homo est nobilissima creatura.*
- 11 *Ideo non est in fructu.*
- 12 *Plato in sua rep. omnia volebat communia.*
- 13 *Fornicatio nunquam committitur sinè peccato.*

OBSERVATIO III.

COMMENDATIONE quoq; hac in materia non caret Dictum illud † Interpretantium omnium Principis Bartoli in l. 2. §. cum in eadem ff. ad leg. Rhod. nu. 4. non parum accomodatum his temporibus † in quibus ob summam frumenti inopiam, quæ Italiam penè totam, præsertim hoc anno 1590. miserrimè afficit; etiam in hac nostra Ciuitate (quauis in ea non ad eò crudeliter sæuiat, intercessione quidem Deiparæ Virginis, cuius tutela conseruatur) aliqui publicè audeant ex Pistorum officinis Pancem arripere, nè illius penuria, fame pereant; quippè cum secundum illius sententiam, quamuis † furtum, & ciuili, l. 1. de furt. & Pontificio c. 1. & 2. de furt. & deniq; † etiam Diuino iure in Decalogo Exod. cap. 20. Deuteron. cap. 5. sit prohibitum, vt ostendit Beninc. in Tract. Paupert. quæst. 3. Specul. 9. nu. 1. &

1. & Surd. in Tract. de Alim. Tit. 8. quæst. 39. nu. 1. ita vt apud ipsos quoq; Scytas, referente Iustino, nullum esset maius delictum † licet apud quosdam Barbaros impunitum, vt refert Chassan. de consuet. Burg. Rub. 1. Tit. Dos iustic. & doric. §. 5. gloss. Nen perdia nu. 7.

6 Surripientes † tamen in extrema famis necessitate, & in Animi, & in contentionis foro tuti sunt, & sine vilo periculo ex acceptis bonis se alere possunt.

OBSER.

Sacra decreta, vnde hanc licentiam congruentius est emanare, sunt aperta: videre c. Discipulus de consecrat. dist. 5. c. fin. 25. q. 1. & c. 3. vbi Gloss. de furt.

LEX.

Nec dubitant subscribere Interpretes, nam clarè hoc tradunt Bald. Castr. & alij in d. §. cum in eadem Goffr. num. 9. in rub. de furt. Dom. Sot. in Tract. de Iust. & Iur. lib. 5. quæst. 3. art. 4. Clar. in §. furtum num. 24. Menoch. de Arbitr. Iud. cas. 182. n. 27. cum alijs deductis à Surd. alleg. quæst. 39. num. 314. commune prædicatum à Beninc. d. Special. 9. nu. 22. & à Clar. alleg. loco.

AVCT.

7 Nec debet † vlli scrupulum iniicere, cum ob illam extramā necessitatem, per quā omnia reputantur communia c. sicut hi 4. Dist. Gloss. in c. sepè de restit. spoliat.

RATIO.

8 & in d. c. Discipulus † vtens re communi, iure suo proprio vtatur, & per cōsequens nullū committit furtum l. meritò ff. pro Soc. Surd. d. loco nu. 5.

9 Quæ ratio † manifestè demonstrat non esse admit- tendam sententiam eorum, qui contrà l. Palàm. §. non est, vbi Accur. & DD. de rit. Nupt. existimant, fēminis, ob maximam famis necessitatem, licere corpus suum pro-
10 stituere, quippè cum homo † qui est nobilissima ctea-
tura, vt etiam nostra tempestate exclamauit nobilissimo ingenio, ac doctrinæ singularis præstantia clarus vir D.
11 Franc. Piccolominus in exordio Moralis Philosophiæ †

ILL.

12 non † sit in fructu §. In pecudum de rerum diuis. non possit effici communis † quāmuvis aliter fortè diuinus

N 2 ille

ille Plato in sua republica ordinauerit; & ideo illius non esse promiscuum vsum, vt obseruat quoq; Surd. d. Tractat. Priuileg. 40. nu. 3. vel etiam secundum Benincas. al. leg. loco nu. 33. quia, ob eam communionem, acceptio illa, atq; cōtrectatio Panis, nec furtum, nec scelus aliud dici possit; quod profectò haud est in fornicatione, tquā, 13 tanquā malum, non possumus perpetrari absq; peccato, quamuis per eam à periculo mortis, ob expletam famem, liberaremur, argumento c. non est, cum vulg. 30. q. 1. latè Sor. d. art. 4. Surd. d. Tract. tit. 7. quæst. 16. nu. 40. & seqq. & nos quoq; demonstrauius ad Rub. C. qui ammitt.

ACADEMIA NONA.

De Creditorum, & Debitorum Iuribus.

EPI TOM E

In iure querendo Debitoris, etiam ex legato, & legitima, nullū ius habet Creditor, ideo non potest illum compellere adire.

SVMMÆ RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *In hereditate Debitori relicta, Creditor nullū ius habet ante aditionem.*
- 2 *Hereditas, non dum adita per Debitorem, non dicitur in bonis illius.*
- 3 *Legatum transit recta via in legatarium.*
- 4 *Legatarius*

- 4 Legatum non agnitum, non est obnoxium creditori.
- 5 Repudiare hereditatem, vel legatum, non est patrimonium minuere.
- 6 Quasita perdere, & lucrum non facere differunt.
- 7 Creditor non habet affectus quartas competentes Debitori, siue Trebell. siue Falc. siue legitimam.
- 8 In lucro, ex dote uxoris proveniente, ante acceptationem, creditor ius nullum habet.
- 9 Creditores non possunt impugnare renunciaciones, factas futuris lucris à debitoribus.
- 10 Pater potest renunciare ususfruct. ex bonis filij.
- 11 In fraudē creditoris an, tuta conscientia, renūciatur.

OBSERVATIO I.

- 1 QVOD † Creditor nullum ius habeat in hereditate, Debitori suo delata, cum ille possit eam arbitrio suo spernere, ac repudiare ex Vlp. responso in 66. lib. ad Edict. mirum non est, mea sententia, quomodo enim tale ius obnoxium habebit, si nondum in bonis debitoris est l. precia rerum, cū simill. ff. ad leg. Falcid. ?
- 2 Admirationem † quidem, & non leuem, apud me præbet id, quod ex eod. Vlpiani loco deducitur, ob legatum eidem Debitori relictum (quod † recta via in legatarium transit l. à Titio 66. de furt. l. 1. §. si damnum ff. si quid in fraud. patr.) quippè quia † nec minus in illo, ius habere Creditorem, credatur.
- 4 Quia expressum reperitur in alleg. Vlp. resp. quod est in l. qui autem 6. in Tit. Quæ in fraud. credit.

OBSER.

LEX.

AVCT.

Confirmant Bart. & scribebant. in d. l. 6. Socin. Iun. in cons. 24. lib. 3. in principio Brogn. in Tract. de Usuf. mul.

mul.relict.nu.186. & nō sine acclamatione Guter. in c.
quamuis pactum, in principio nu.20, de Pact.

RATIO. Sed † cesset quidem omnis admiratio, cum & casus
iste pendeat ab eadem ratione, desumpta ex Vlp. alleg.
loco, scilicet, quia repudiare legatum, sicut hereditatē,
non est patrimonium diminuere, sed illud non augere,
nec amplificare, ad quod compelli non potest à Credi-
toribus. † Differunt enim vel maximè, quesitā perde-
re, & lucrum non capere l.fin. C. de Codicill. l. si spon-
sus §. si maritus ff. de Don. int. vir. & vxor.

ILLAT. Propter quam rationem † nec in vlla quarta Ius ha-
bebit Creditor, siuè sit Falcidia, siuè Trebellianica, aut
illa ipsa legitima, quam iurè naturæ Filio debitam no-
stri (haud dubito an benè) credunt l. Patrē 19. & l. seq-
d. Tit. quæ in fraud. Credit. latè Guter. d. loco nu.24.

Nec † minus in lucro, ex dote vxoris prouenienti, ob
nostrum statutum, sub Rub. Quæ pars lucr. ced. & c. 136.
in 2. Dist. prout in terminis tenet Brogn. d. tract. num.
187. † Et ob id Socin. d. conf. 124. & consil. 109, eo-
dem vol. 3. defendit renunciationes, de legato factas;
contrà instantes Creditores

Non † semel tamen ego Consului Parentibus, vt ob
hanè causam renunciarent Vsufructum aduentitiorum
Filij ex Bened. Capr. conf. 46. nu. 10. & facit Gut. d. loco
num. 37. † Dum tamen ipsi consulerent, an expediret
eorum saluti, cum, tutā conscientia, in fraudem non re-
nunciari Iuri de futuro, apertè profiteatur nouissimè
in amplo, ac pulcherrimò tract. Matr. lib. 6. tit. de Don.
int. vir. & vx. Disp. 4. nu. 9. Thom. Sanch. doctrina, & re-
ligione insignis; nec mirum, cum sit ex numero † eo-
rum, qui scripti sunt in Societate Iesu, in qua nullus
est, qui scientia, ac pietate singulari non eminens sit.

E P I T O M E

Debitor pecunia satisfacit offerendo meliora bona, & Socius, vel Maritus solum in quantum facere possunt, tenentur.

SVMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Aliud pro alio solui non potest.*
- 2 *Debitor, si pecuniam habere non possit, debet offerre meliora bona.*
- 3 *Frequentatur, Debitorem consignando bona stabilia Creditori, liberari ab obligatione, remissum.*
- 4 *Modus redigendi ad praxim hoc remedium.*
- 5 *Non reperto iusto precio, dantur bona creditori, estimatione facta à Peritis.*
- 6 *Ex lege 12. Tab. Debitor contumax poterat discerpi.*
- 7 *Contemptio legum civilium, facta à Phauorino Philosopho.*
- 8 *Antiqua seuitia contra Debitores ex lege Petilia sublata.*
- 9 *Sanguinem ex Rapo. Adagium.*
- 10 *Privilegium offerendi bona competit etiam heredi, si pecunia in bonis defuncti non reperiatur.*
- 11 *Socius, & Maritus non possunt conveniri nisi in quantum facere possunt.*
- 12 *Doctores, & Aduocati gaudent eodem privilegio secundum quosdam.*

- 13 *Statuto dictante, Debitores cogi, non obstante quocunq; priuilegio, non comprehendit Doctores.*
 14 *Milites non tenentur nisi in quantum possunt.*
 15 *Debitores Ecclesie non conueniuntur nisi in quantum possunt.*

OBSERVATIO II.

ALIVD † pro alio, inuito Creditore, solui non
 posse, scriptum reliquit Paul. ad Edict. vt videre
 est in l. 2. §. mutui datio in fin. si cert. pet. probat quoq; l.
 si se non obtulit ff. de re Iudic. † Sed aduertat Debi-
 tor, & si ei aurum, & argentum, aut æs obsignatum; ad
 quod tenetur; comparare non licet, offerat intrepidè
 Creditori bona stabilia, ex melioribus, quæ possidet,
 quorum facta obsignatione, statim ab obligatione libe-
 rari debet.

SEX. Armat hoc factum nouissima Constitutio Iust. Imper.
 in Nouell. De fideius. quæ recensetur in C. Tit. de so-
 lut. Auth. Hoc nisi debitor.

AVCT. Assentiuntur Patres, Cynus primum, mox Bald. &
 cœteri Scribētes, vno ore, & præsertim Beninc. in Tract.
 Paupert. Quæst. 4. num. 30. † Ità vt vbiq; locorum ob-
 seruari in praxi testetur Papien. in formul. libell. in Act.
 hypot. §. exceptionem solutionis nu. 3. infin. & ità iudi-
 cari Tholosæ Capell. Decis. 68. & in Senatu Pedemont.
 Tessaur. testatur in Decis. 153. nu. 3. † & modus redi-
 gendi ad praxim refertur à Marcell. Cal. in tract. de Mo-
 do. articul. num. 773. † Et ad æstimationem bonorum
 consignatorum æquam, ac iustam efficiendam, putarem
 conferre formam, traditam à Math. de Assiict. Decis.
 358. nu. 4. & 5. in dandis bonis in solutū Creditori quan-
 do non reperiatur ex ijs iustum præcium, remitti nempe
 arbitrio

arbitrio peritorum, quod puto singulariter obseruandū.

RATIO.

- 6 Erat † enim nimis dura, ac rigore plena illa Pauli constitutio in egeno Debitore, cui pecuniam comparare impossibile penitus erat, præsertim attento legum decemuiralium decreto, quo permittebatur etiam Creditori facultas laniandi Debitorem suum, post sententiam contumacem. † Quod præbuit Phauorino Philosopho apud Gell. lib. 20. cap. 1. latum campum deridendi leges nostras. Fuit † tamen ex lege Petilia C. Petilio, & L. Papirio Conf. referente Liuius lib. 8. primæ Decad. & ex nostris Couarr. lib. 2. var. resolut. cap. 1. nu. 1. omnino explosa, ex cuius tenore est rescriptum Imp. Valer. & Gallien. in l. 12. Ob es, de act. & oblig. quod cōgruit veteri adagio † Sanguinem ex rapo deduci minime posse. Ex quo iurè licuit Iustiniano ob impossibilitatem pecuniæ inueniendæ, vt obseruat Accurs. in d. §. Mutui datio, super verb. (Potest) d. constitutionem in fauorem miserabilium personarum sancire, quod sentire etiam videtur Tessaur. d. num. 3. per quam purus rigor Pauli in similibus casibus fuit penitus reiectus, vt obseruat Didac. Couarr. d. loco.
- 9

- 10 Et † Priuilegiū cōceditur ēr hæredi, qui beneficio Inuētarij est adeptus hæreditatē, quādo pecunia in bonis hæreditarijs non extat, vt tradit Syluan. conf. 150. nu. 1. in 2. vol.

ILLAT.

Sed maiora videmus aliquando ob causam concedi Debitoribus, prout est remittere debitum, vel saltem

- 11 partem ipsius, † quod accidit inter socios, inter Coniuges, & similes, inter quas personas aliquando non fit exactio integræ quantitatis, sed tātum vsq; ad eam partem, quam commodè præstare possunt l. verum 64. pro Soc. l. Maritum 13. ff. sol. matr. cum simil. † Quibus placet nonnullis connumerare Doctores, & Aduocatos, pro quibus videatis Bart. in l. Miles De re iud. Guid. q.
- 12

388. nu. 3. Caccial. in Tract. de Debit. Suspect. quæst. 5
 Priuil. 5. nu. 9. vers. Quartò quæro. Et nouissimè Brogn.
 in Tract. de Tut. nu. 318. & 319. vbi † potissimum agit 13
 in terminis statuti, præcipientis, capi Debitorem, reiecto
 omni priuilegio, in quibus terminis loquitur etiã Cac-
 cial. loco alleg. † Quibus possemus, fortè connumera- 14
 re Milites, cum nec personaliter capi, secūdum quosdā,
 possint, Didac. d. lib. 2. var. resol. cap. 2. nu. 4. & Rip. in d.
 l. Miles num. 3. loquens in Milite cœlestis Militiæ, & M.
 Mant. in Tract. de Priuil. Milit. n. 263. † Nec nō Debito- 15
 res Ecclesiæ, cum iustum sit, cum Ecclesia sit pia mater
 omnium, & eius bona ad vsum pauperū destinata. Abb.
 in c. non minus num. 6. de immun. Eccl.

ACADEMIA DECIMA.

De locatione, & conductione.

EPI T O M E

*Ob nouam causam locator potest expelle-
 re de domo Conductorem, & Creditor antè
 diem conuenire Debitorem.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Rationi conueniens est Pacta seruare.*
- 2 *Quæ de nouo emergunt, nouo egent auxilio.*
- 3 *Locator, ex noua causa, potest discedere à locatione.*
- 4 *Res nostra debet primum nobis seruire.*
- 5 *Caritas incipit à nobis ipsis.*

6 *Ex*

6 *Ex causa possumus convenire Debitorem in diem,
vel sub conditione, statim.*

OBSERVATIO I.

1 **C**ONVENTIONES † & pacta observari, & rationi,
& æquitati conveniens esse, Prætor in suo edicto
manifestissimè testatur, Vlpiano referente 4. ad edict. lib.
in l. 7. §. Prætor ait de Pact. tamen aliquando ex nova
2 superuenienti causa, ut est illud vulgatum † Quæ de
novo emergunt, nouo egent auxilio l. de etate §. ex cau-
sa ff. de Inter. act. ab ijs discedere, inexpressibile peccatum
non crederem.

3 Casus est in locatione † Dominus domum suam lo-
cauit, mox, quia vel duxit uxorem, vel ob aliam, non le-
uem causam, vsu Domus suæ eget, est nè ob conuentio-
nem suam comprimendus? Non quidem, sed etiam non
dum locationis tempore elapso, poterit inquilinum ex-
pellere, etiam ex æquitate canonica.

Si queritis fundamenta, legite primum c. Propter ste-
rilitatem 3. in fin. de locat. & rescriptum Imp. Anton.
in l. Ede, quam 4. locat. quibus confert quoq; tex. in l.
Planè ff. ut in possess. legat.

Mox percurrite scripta vtriusq; Siculi, Andreae si qui-
dè, & Nicol. de Matarell. quos refert, & sequitur Franc.
Rip. in Tract. de Pest. parte 2. nu. 21. cum his maximè
auctoritatis virum Couarr. cap. 30. Pract. quæst. nu. 3.
in fin. Anton. Gabriell de locat. 3. concl. & nouissimè
plures allegatè Claud. Tut. alleg. 24. nu. 5. quorum sen-
tentia comprobatur etiam ex his, quæ fuerunt decisa à
Rot. Rom. coràm Domino Capoz. 303. & 304. Decis.
relatis, à Verall. Episc. Caputaquès. parte 1. Nec præter-
mittatis Abbate, & ceteros Can. in d. c. p. sterilitatem.

O 2 Ab

OBSER.

LEX.

AVCT.

RATIO. Ab his, & ex Cyno Pistoriense potissimum in alleg. l. Ede. rationem percipietis; ipse enim dum quærit causam, ob quam, in quolibet ex casibus, in lege compræhensis, fuerit ab Alex. Cōstitutio facta, iuxta tenorem d. Rescripti, in vers. Secundus casus. ostendit illud, quod quærimus, dicens † conueniens esse, ut nobis primum seruiat res nostra, cæteris alijs ommissis, quia in nostro periculo est, & si cui benè faciendum sit, nobis primum benè faciamus † cum caritas à se ipso debeat exordiri l. Præses 6. de seruit. & aqua tradit Socin. conf. 48. circa med. parte 1. quam rationem deindè sequitur Vinc. Carocc. in Tract. locat. & conduct. parte 4. Rubric. de Recusat. quæst. 2. nu. 6.

HLAT. Ità ex noua quoq; causa superueniente † permittitur creditori in diem, vel sub conditione, ante statutum diem, vel conditionis complementum, Creditum à Debitore petere, non minusquam si purè promississet, puta si inciperet perdere sua, vel alia ex causa fieri suspectū, aut fugitiuum Abb. in c. lator, de Pignor. nu. 4. & tradit Carocc. allegat. loco nu. 11. & Lud. inter commun. tit. de solut. concl. vnic. 3. limit.

E P I T O M E

Conductor non fit remissio quando sterilitas ob sua scelera potuit contingere.

SVMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Peccata nè dum occidunt Animam, sed etiam nocent ad acquisitionem temporalium.
- 2 Conductor, turpiter viuenti, ob tempestatem, vel sterilitatem, non fit remissio.

3 Propter

3 *Propter peccata veniunt aduersa.*

4 *Ob Decimas non solutas, frequenter veniunt sterilitates, & tempestas.*

OBSERVATIO II.

MALI † mores, vitaq; culpis notata, nè dum ad Animę salutem, sed etiam ad commoda bonorū fortunę non parum sūt impediementi; non solum quoniam omnium rerum effector, ac Parens Deus Optim. Max. flagitiosis hominibus minus profusè ista impertiri soleat, vt conatur demonstrare D. Chrysost. in Homel. de Hel. & sterilit. scelera enim impunita non debent remanere, D. Augustinus in Psal. 58. & nostri per l. 59. de sol. sed etiam quatenus ad iuris nostri Constitutiones, ac priuilegia, prout casus pulcherrimus in hac materia locati, & conducti potest considerari.

OBSER.

Quando † conductori ob sterilitatem, vel aduersam aliam tempestatem, aut quamuis temporis iniuriam, iuxta c. Propter sterilitatem de locat. & l. si merces, 28. §. vis maior ff. locat. esset facienda remissio; si tamen turpiter vixerit, & peccatorum cœno sit inuolutus, locator remittere non tenetur.

Eliciunt hoc nostri Scribentes, & Canon. præcipuè ex c. reuertimini 16. quæst. 1. vbi id satis clarè D. Hieronymus videtur dicere.

LEX.

Ex quo deindè non dubitarunt clavis verbis asserere: videte Gemin. & DD. in c. 1. de decim. Host. Io. And. & alios in c. propter sterilitatem, præcitato de locat. Boss. in Tract. de remiss. merced. cond. n. 88. Guid. Pap. quæst. 639. nu. 2. Franc. Rip. in Tract. de Pest. Tit. de Priuileg. cōtract. caus. pest. nu. 33. cum alijs alleg. à Vinc. Carocc. in Tract. loc. & conduct. Tit. de remiss. merce. q. 8 n. 40. Ratio-

AVCT.

RATIO. Rationem quilibet per se excogitare potest, cum facile sit credere, Deum Opt. Max. Prædium sterile reddidisse, vel fructus ex eo eripuisse ob conductoris scelera, cum † vulgatum sit illud, propter peccata aduersa nobis contingere, Perus in c. 1. de decim. in 6. Hanc rationem confirmat Rip. alleg. loco nu. 34.

ILL. Inter præcipua conductoris scelera conuenerem, retentionem decimarum, dolo factam, cum Ioan. And. & Host. in d. loco, potissimum inuehant contra detrectantes decimas iustas persolvere Rip. alleg. loco, & Io. de Imol. relatus à Viu. tit. de decim. in comm. lib. 1. vol. 1. quoniam verè ijs, in pœnam perfidiæ, sterilitatem minatur Dominus; à quo cuncta bona emanant, in d. c. reuertimini, & facit non parum tex. in cap. Maiores 16. quæst. 6.

EPI T O M E

Judici, Professori, & Aduocato quemadmodum debitum honorarium totius anni, Domino mortuo, soluitur; ita post eorum mortem, illo viuo, actio heredibus datur: In famulis, autem, & cæteris, qui fabriles operas locant, contrarium seruatur.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 D. Antonius Caucus Commend. laudatur.
- 2 D. Stephanus Benassaius lucensis laudatur.
- 3 Aduocatus, mortuo cliente, debet habere salariũ totius anni.

4 Mortuo

- 4 *Mortuo Aduocato, salarium totius anni debetur heredibus.*
Senis, professore mortuo, datur salarium heredibus, & nu. 7.
- 5 *Don Ferdin. Medices Mag. Dux Etr. laudatur.*
- 6 *Doct̃or Achilles Sanct. laudatur, & nu. seq.*
- 7 *Don Cosmus Med. Magn. Dux Etr. laudatus.*
- 8 *De iure communi; mortuo Professore, soluitur salarium totius anni.*
- 10 *Dum moritur Professor, vel Iudex in officio, non stat per eos, quò minus non compleant officium.*
- 11 *Contingens vni non debet nocere alteri.*
- 12 *Obligatio Iudicis, Professoris, vel Aduocatis non consistit in mero labore, sed etiam in industria.*
- 13 *Existens in officio, si ad aliud vocetur, & moriatur, transfert ad heredes salarium vtriusq;.*
- 14 *Famulo mortuo, salarium reliqui temporis non debetur heredibus.*
- 15 *Famulo egroto, non debetur salarium.*
- 16 *Domino mortuo, famulis debetur salarium, nisi locent operas suas alteri.*
- 17 *Familiaribus Domesticis Principum debetur totum salarium.*

OBSERVATIO III.

IN hoc Locationis, & Conductionis tractatu non iudicabitur fortè extrà rem omninò, inferere quod respondendi, diebus elapsis, petentibus, quid nam essem
 con-

consequutus ob Mortem admod. Ill. ac Reuer. D. Antonij Cauci à Commédonis † Sanctifs. D. Papę Prothonotarij, Abbatis S. Galgani, Patricij Veneti, inter Romanę Curię Prælatos diuitijs; doctrina, & vitę integritate nulli fortè secundi: Ex Tabulis Testamenti nihil me esse assequutum (ijs tantum, qui in Domo commorabatur legata, & quidē non modici momenti, munificentissimè scripsit, † & D. Stephano Benassaio Lucēsi I. V. D. à secretis ipsius Reuerēdis libros omnes, maxima pecunię quantitate emptos, ob eius probitatem, doctrinam ac ingentia merita, reliquit.)

OBSER.

Posse † me tamen consequi, si vellem, Aduocationis honorarium, quod mihi, singulis annis, præstabat honorificentissimum, quamuis nouus annus, dum moreretur, vix esset inceptus.

LEX.

Nec puto, ob proprium interesse, à veritate aberrare, cum habeamus cumlatum responsum Pauli, & Vlpiani, vnum quippè in l. qui operas 41. §. Aduocati. Alterum in l. Sed addas 21. fin. ff. locat. quibus consonum est, quod ante eos respondit communis vtriusq; Præceptor Papinianus, tum in l. Diem functo 22. eod. tit. locat. tum in l. Diem functo 4. de off. Assess.

AVCT.

Accursius, & Scribentes ad Papin. omnes assentiuntur, ex quo communi omnium calculo esse receptum, testatur Curt. Iun. præsertim num. 53. quem nouissimè refert, & sequitur Vinc. Carocc. in Tract. locat. & cond. ad Tit. de remis. Merce. 8. quæst. sub nu 201.

Et † contrà, idem accideret, si ego mortuus essem, illo superstite, debita etenim esset hæredibus meis totius anni pensio, tex. est clarus in l. 1. §. Diuus de var. & extraor. cognit. vbi præceptor Acc. & in l. post duos 15. §. fin. C. de Aduoc. diuers. Iud. Franc. Rip. tradit in Tract. de Pest. cap. 1. nu. 115. commune Curt. vbi suprà.

Senis † verò semper fuit in vsu merita professorum pub.

pub. Gymnasij hac liberalitate in hæredibus compensare, & hoc potissimum tpe, regnante Serenifs. Ferdinando Mediceo Mag. Etrur. Duce, quo nullus vnquam fuit, vt in cæteris actionibus splendidior, ita in perfoluendis stipendijs proutior, ac generosior † Et cum, nescio quo casu, Officialium cuntatione, dilata sit solutio hæredibus Eccellētifs. D. Achillis Santes, primarij Antecessoris matutini in Iure Ciuili, Præceptoris mei Recolēde memoriæ, maximo omnium merore, ac Sclarium lacrimis 20. Decembris 1600 diem extremam obeuntis † Serenifs. Cosmus II. paternę generositatis non minus quàm Regni successor, vt qui, dum vixit, Gymnasij fuit ornamentum, mortuus stipendij debito decore carere, diu non est passus, & statim gratioso rescritto Officialibus suis retardatam solutionē perfolui munificētissimè cōmisit.

Scit † enim optimè Princeps Serenifs. quàm liberaliter cum Doctoribus legentibus publicè Scribentes agant, communi Scola acclamante, Bologn. consil. 71. Curt. vbi suprā nume. 37. & in eadem lege Iacob. de S. Georg. nume. 17. & cum pluribus Carocc. d. loco, num. 197. † Nec defuerunt, tum sibi met ipsis, tum nobis cæteris perpendendo, ac maturè resoluendo quid agendum sit, egrotante, vel mortuo Professore D. Polidorus Rip. in Gymnasio Pisano honorificis stipendijs Professor Singul. Obser. 371. & D. Philipp. Massin. ab Innocent. in eod. Pisano Gymn. è prima Sede Ius Ciuile summa cum laude Interpres, qui plenissime materiam hanc multis in casibus absoluit, in Cent. 1. Select. Iur. Dittin. ad Serenifs. Christinam à Lotharingia Magn. Etru. Ducem. in Dittin. 88. cum quinque, vel sex. seq.

Ratio † prædictorum desumitur ex iisdem Vlp. & Paul. d. l. 21. & 41. quia nempe in prænarratis casibus, nec per Aduocatatum, nec per Officialem, vel Professorē stat, quò minus executioni mandetur munus inceptū;

P sed

sed Mors intercedens, tū ex partē Doctoris, tum ex parte eius, cui officium præstatur, impedit incoati muneris, vel officij absolutionem, & itā sentit Acc. in d. §. Diuus & Carocc. d. loco nu. 193.

Verum quoniam, mortuū ijs, qui debent officium præstare, durius videtur, quā mortuo Conductore, & repugnare sensui, cum videatur potius per eos stare, † & casus, contingens in persona vnus, non debet alteri nocere l. si verò, §. Item cum quidam, cum vulg. ff. locat; Ideò inuestigandū est, quæ magis propria ratio sit; quod profectò pendet ab his, quæ tradit Bart. in d. §. Diuus nu. 5. & seq. communiter receptus, teste Laur. Siluan in conf. 28 nu. 13. parte 1. vbi latè † Dicit enim ibi Bart. quod cum simus in conuentione, quæ succedit in locum legalis ordinationis, non est secundum tempus faciendæ scissio, cum illud, quod à Iudice, vel à Professore, aut Aduocato promissum fuit, non consistat in mero labore, sed in industria, & in ingenio, quod diuisionem non admittit, sicut tempus, & pecunia, idè nec præmium, siue honorariū, pro eo conuentum, scindi debet. † Quinimo cumulatür etiā aliquādo, nam qui gerit officiū, si ad aliud vocatus, moriatur, vtrūq; honorarium consequitur arg. l. fin. C. de Domest. & Protect. lib. 12. tradit Petr. Bell. de re Milit. parte 1. Tit. 10. nu. 15. & Petr. Gerard de priuileg. Doct. parte 4. nu. 139.

Hinc † licet inferre, quod, famulo mortuo, salarium reliqui tēporis nō debetur hæredibus † Immo, eo egrotante, cessat præstatio pensionis, cum merus labor in eius seruitiō spectetur, & merum tempus, quæ diuisionem recipiunt, l. si vnus, de Vfus. leg. Ant. de Butr. Petr. de Anch. & alij relati à Siluan. d. loco nu. 2. & latius de veritate quærens num. 23 cui adijcitur Iacob. vbi suprā nu. 36. † Sed Domino mortuo, famulo debetur integri temporis merces, nisi alteri operas suas locasset l. sed addas

11

12

13

14

15

16

- 17 addas §. fin. locat. l. as. in d. l. Diem functo de offic. Assess. num. 22. in 3. not. Quod † in Curialibus, ac Domesticis. Familiaribus Principum facilius observari crederem, ob l. fin. C. de Domest. & Prot. lib. 12. cum in inferioribus, ac merè mercenarijs, an sit vsu servatum nondum benè noui.

E P I T O M E

Ob pactum de non alienando re locata, vel ex speciali illius hypotheca, conductor nō poterit expelli, saltem non reſectis damnis, & contra ſingularem ſucceſſorem poteris agere, non facta excuſſione.

S V M M A R E R V M S I N G V L A R I V M :

- 1 Locationes reſcinduntur ex venditione.
- 2 Pactum de non alienando re locata plurimum prodeſt conductori, & nu. 4.
- 3 Hypothecatio rei locatæ prodeſt conductori, & nu. 5.
- 6 Pandectæ Piſanæ lectæ ordinatione Fran. Curt. & Bart.
- 7 Pactum de non alienando, cum conductore factū, impedit dominij translationem.
- 8 Hypotheca, conductori conceſſa, dat ius in re, & ut poſſit peti, & retineri.
- 9 Qui non eſt cautus ſibi imputet.

- 10 *Iurans in contractu locationis, vendendo rem, non distrahit locationem.*
 11 *Hypotheca, & cautio de non alienando, dat Conductorius contra singularem successorem, etiam non facta excussione.*

OBSERVATIO IV.

LOCATIONES factæ † frequenter solent, cum maximo Conductorum præiudicio, rescindi, vel venditione rei locatæ, vel altero quoq; simili, alienationis titulo l. emptorem, cū l. seq. C. locat. l. arbores §. pensiones de vñf.

OBSER.

Caveat † ergò Conductor per locatorem sibi promitti rem locatam non vendere, nec alio modo alienare, † vel saltem sibi eam specialiter, aut etiam in generali obligatione hypothecari, quia † ex tali conventionē, & nullam distractionem facit, ob conventū pactum de non alienando, † & ob hypothecam habebit ius persistendi in re, nec ex ea poterit amoveri, non resectis expensis, damnis, & omni interesse.

LEX.

Singularem tex. ad id (sic eum appellant Angel. & Imol.) omnes adducunt in l. si creditor 7. §. fin. ff. de dist. pign. maximè secundum Lecturam Pisanam † de qua certitudinem ex ipsis libris petierunt Bart. & Franc. Curtius in calore disputationis, vt testatur idēmet Bart. ad l. ea lege nu. 4. C. de cond. ob caus.

AVCT.

Luculenter idem Bart. tradit in d. l. emptorem, quem refert, & sequitur Aufer. ad Capell. Tholos. Decis. 420. Bart. Salic. Imol. & DD. in d. l. 17. §. fin. Bart. las. & DD. in l. si ita quis, de verb. oblig. & in d. l. ea lege C. de cond. ob caus. & las. in l. filius famil. §. Diui, num. 122. Roder. Suarez in l. post rem iudicatam de re iud. limit. 1. ad declar.

declar. leg. Regn. num. 8. & communem in utroq; casu
asserens Necus. in Tract. de pignor. in 2. parte princip.
nu. 5. & seq. & optimè pariter distinguēs utrunq; caput
Io. Guter. in l. nemo potest nu. 43. & seq. de leg. 1.

7 Quatenus † ad pactum de non alienando, est ratio ,
quia talis conventio impedit dominij translationem, ut
videtur sentire Ias. d. 1. lect. nu. 93. & ex communi sen-
tentia Suarez. alleg. loco nu. 12.

RATIO.

8 Quatenus ad hypotecham † est, quia mediante illa
obligatione, cōductor cōsequitur ius in re, & sic actionē
ad petendam, quare multò magis ei exceptio permitti
debet l. 1. §. quod autem, cum vulg. de superfic. insistit
enim in re sibi ante hypotecata, quod ius locator non

9 potuit venditione diminuere † emptor enim cautius
agere debebat, vulg. reg. Qui cum alio Tit. ult. Pandect.

10 Quinimodò, † & si fortè fuisset iuratum, durior eius con-
ditio esset, cum, ob illud iuramentum, locatio præcisè
esset feruanda Necus. alleg. loco sub nu. 9.

11 Quæ † conventio tamen, præfata forma ordinata,
alterum pulcherrimum, non minus utilem, effectum pa-
rit, ut nempe exequutio fiat cōtrà singularem successorem,
& immissio in possessionem, nulla facta discussione con-
trà principalem, Bart. in l. creditore C. de pignor. quem
refert Rod. Suarez alleg. loco nu. 5. & nu. 13. quod etiā
signanter attendit Guter. alleg. loco, nu. 30.

ILL.

EPI T O M E

*Fœmina inhonesta à vicinis expelli po-
test inuita, & contrà locatoris volunta-
tem.*

SVM-

SYMMÆ RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Non semper est liberum conducere, quam volumus, Domum.*
- 2 *Fœmina inhonestæ potest à vicinis expelli.*
- 3 *Socius inimicum Socij, eo inuito, non potest retinere.*
- 4 *Honestæ Fœminæ, inhonestarum exemplo, nō sunt incitandæ ad malum.*
- 5 *Fœminæ, turpem vitam agentes, non possunt circâ Gymnasium Senense habitare.*

OBSERVATIO V.

OBSER.

NON semper † liberum est cuicunq; quam voluerit Domum, vel habitationem conducere † iure enim potest fœmina inhonestæ, etiâ inuita, à vicinis ex domo conductæ, vel propria expelli.

LEX.

Pia hæc, non minusquam moralis constitutio reperietur in l. Non aliter 7. ff. de usu, & habit. attentæ præsertim declaratione, ibi facta in Scolio ab Acc.

AVCT.

Tradit quoq; manifestius Paul. de Castr. in l. 2. C. de Summ. Trinit. & fid. Chatol. nu. 5. vbi quàmplures refert Franc. Curt. in Addit. idem tenentes, & præsertim Cepoll. in Tract. de Seruit. in 5. cap. nu. 6. † vbi etiam ostendit Socium non posse retinere Socij sui inimicum, inuito Socio.

RATIO.

Quæ † nam sit causa deducitur ex §. Non enim Auth. de lenon. Non enim, illarum exemplo, honestarum fœminarum mores delicati corrumpi debent, iuuenibusq; præbenda causa rixarum, & peccati; Faciunt notata Angeli ibi, & expressè dicit Ant. Gomef. lib. 3. var. resol. cap. 6. in fin. sub rub. de iniur.

Quo

3 Quo † iure Senis utimur : Immo expresso Serenifs.
Don Ferdinandi Medices Magni Ducis Etrurię ; nè Sco-
lares, cum maximo animi detrimento, à studijs distrahā-
tur ; rescripto ordinatum est , nè huiusmodi scēminę in
Domibus, vicinis publico Gymnasio, inhabitare possint.

ILLAT.

ACADEMIA VNDECIMA:

De Cautionibus, & Fideiussionibus.

E P I T O M E

*Campfor, fideiubens, nō habet beneficiū ex-
cussionis, quemadmodū, nec pater, vel statu-
to, vel ex ipsa fideiussione, pro filio obligatus.*

SYMMÆ RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Mercatores conveniuntur, nulla prius facta ex-
cussione principalis.*
- 2 *Excussio est de apicibus iuris.*
- 3 *Mercatores apicces iuris non attendunt.*
- 4 *Pater, fideiubēs p filio, nō habet benef. excussionis.*
- 5 *Nec obligatus pro eo ex forma statuti.*
- 6 *Vbi adest stat. quod sola veritate inspecta agatur,
non fit excussio.*

OBSERVATIO I.

CALLIDE profectō eum agere iudicarem, qui, in
obligationibus contrahendis, fideiussores recipe-
ret

ret Camplores, & Mercatores alios quoscunq; , spratis ijs, qui ob diuitias, ex hominum opinione, eos fortè superarent, non quia Mercatores semper paratam pecuniam habeant † sed quoniam eos possumus conuenire, nulla prius facta principalis debitoris discussione, ac nostrum creditum, recta via, ab ijs extorquere.

LEX. Ad fauorem Creditoris deducunt Scrib. tex. in l. si fideiussor 29. §. quædam ff. Mand. ex generalitate illius responsi.

AVCT. Sed clarius Franc. Acc. in glossa (Moderno) in §. Argētariorū Auth. de fideiuss. quæ est pen. in illo tit. post cum Scribent. ibi, las. in l. si constante num. 204. solut. matr. & multos idem tenentes congerunt, cum Marf. in rub. de fideiuss. num. 8. tum Gabriell. pariter in tit. de fideiuss. concl. 1. 27. limit. num. 88. & per And. Gaill. lib. 2. Obseruat. Obseru. 27. & per alios confirmat Tessaur. ita fuisse iudicatum in Senat u Pedem. ann. 1582. in decis. 166. numero 7.

RATIO. Excussio † enim est de apicibus iuris, vt per Deciū, & alios tradit Crauett. consil. 263. num. 3. & post eum Tessaur. decis. 52. nu. 2. † Qui cum longissimè à Mercatoribus debeant abesse d. §. quædam, prohibitum est illis de excutiēdo principali excipere, vt tradit Bened. de Plumb. in tract. de Discuss. in fin. Matth. Coler in tract. de process. exequut. parte 1. cap. 10. nu. 266. & nu. 269. & faciunt ea, quæ tradit Benuen. Stracch de Mercat. in tit. Quom. in caus. Mercat. proced. sit. in rub. de exceptionibus nu. 5. & seq. cum his, quæ tradit Petr. Du-en. reg. 335. in verb. de fideiuss. quippè cum præcipuam Fidem ijs homines præstent Cacher. decis. Pedem 2. n. 6.

ILLAT. Euitatur † quoq; ista exceptio, vel vbi Pater recipere-
retur in fideiussorem pro filio, vt latè Boer. quæst. 221. quem refert, & sequitur Tessaur. in prima limit. ad d. decis. 166. nu. 5. & alios cumulat d. conclus. 1. Gabriell.
num.

num. 109. & Michael. Grass. lib. 7. Recept. Sent. Tit. de fideiuss. nu. 165. 2. vol. Commun.

5 Vel † quando, ex iure Municipij, pro ipso filio te-
6 neretur, Boer. & Gabriell. alleg. † Quæ potissimum haberent locum ubi vigeat statutum, ut Senis, quod in causis procedatur, sola veritate inspecta. Videre Grat. resp. 87. nu. 27. in 1. & resp. 63. nu. 45. in 2. volum.

E P I T O M E

Constitutio, vel Pactum, obligans ad dandum fideiussorem, intelligitur, si fuerit petitus; Ità statutum, quod Senis obligat Iudicem ad dandam sententiam infra certum Tempus, intelligitur, precedente instantia litigantium.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Cosmus Medices Magn. Dux Etrurie concessit securitatem Debitoribus, præstito Fideiussore.
- 2 Debitoribus, obligati ad dandum fideiussorem, non sunt in mora, nisi petatur.
- 3 Senis extat, statutum quo Forenses non admittuntur ad Iudicium, non præstita cautione.
- 4 Utens priuilegio stat. debet adimplere formam illius.
- 5 Obligans ad cauendum satisfacit iurat. cautione.
- 6 Moratoria, concessa à Principe, debet esse cum fideiussore.

2 7 Quib.

- 7 Quilibet potest fauori suo renunciare.
 8 Creditor, non petendo cautionē, videtur remittere.
 9 Vusufructuarius non dat cautionem, si nō petatur. ?
 10 Vusufructuarius accipiens fructus, scientē Domi-
 no, illos facit suos, et si non dederit fideiuſorem.
 11 Senis adest statut. quo Iudices sub pœna Cōpellun-
 tur sententiam infra certū tempus ferre, & n. 13.
 12 Et incidunt in illud, si sententia petatur.
 14 Promittens dare auxilium, non est contumax,
 si non petatur.

OBSERVATIO II.

PRINCIPES aliquando subditis immunitates concedere solent, & dilationes ad exoluendum æs alienum, idonea tamen satisfactione præstita Creditoribus † vt factum fuit à Serenissimo Cosmo I. Mag. Etruriæ Duce I. sub anno 1560. per publicum Edictum, in fauorem oberatorum, habitantium in Ciuitate, & Do minio Senensi.

OBSER.

At † Creditores debent esse solliciti in cautione ex-quirenda, alioquin Debitores Priuilegio fruuntur, etiam illa non præstita, nec minus oblata.

LEX.

A Principibus quoq; emanat fundamentum, quo nititur ista tam gratiosa facultas, nam rescriptum Imperatorum Gratia. Valent. & Theod. ad Florian. Præfekt. præbet amplam materiam releuandi debitores à d. one- re, vt manifestè obseruat Accurs. in Scolio (Præbeatur) ad l. Vniuersa 4. De Præcib. Imper. offer. quamuis, & Vlp. primum 2. ad Edict. satis clarè suam de hoc aperuerit sententiam, Videte eum in l. 1. §. Non exigit, vt in poss. leg. seu fideicommiss.

Pro-

AVCT.

Profitetur hoc Decius in Conf. 2. nu. 7. vers. Qui vero debet prestare, &c. nec fuit prætermissum à Marsil. oculatissimo, præsertim in materia fideiussionum, dum ad hanc rub. multa dicit sub nu. 145. infin.

3 Quemadmodum † in simili contingeret hic Senis, si Forensis vocaret iudicio ciuem, cum sit receptum. Nè Forenses possint in iudicio conuenire Ciues Senenses, nisi præstita cautione: nam, & hoc casu debet à Ciue cautio peti, alioquin Processus est validius, vt tradit idem Accur. in d. l. Vniuersa, & ibi Ias. nu. 2. & seq. referens opinionem Castrenf. in l. Peto. §. fin. nu. 3. De leg. 2. afferentis id esse singulare, & menti tenendum, cum, secundum hanc opinionem, in praxi obtinuerit.

4 Nisi † fortè statutum concederet aliquod nouum, vel speciale beneficium, vt est statut. sub Rub. Quod Constit. Senens. non profint Forensibus, &c. 63. in 4. Dist. nã eo non possent vti Forenses, nisi darent fideiussorem, etiam non petitum.

5 Sed † in utroq; casu satisfactum erit iuratoria cautione, per ea, quæ Surd. in Dec. 141. nu. 8.

RATIO.

6 Ea † aut potest esse ratio: Cautio hæc respicit merum fauorem Creditoris, cum moratoria, sine cautione à Principe concessa, fortè vacillaret, vt probat eadem l. Vniuersa, & facit quoq; l. Rescripta 7. & Bart. & DD. in dd. locis, sub eod. tit. de Præcib. Imper. offer. Quo † stante, cum quilibet fauori suo renunciare possit l. pen. De Episc. & Cler. l. pen. C. de pact. Cum vulg. Non † petendo Creditor, eam remisisse intelligitur.

8 Quemadmodum † in simili accidit in Cautione ab

9 Vsfufruituario danda, de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, ea enim non præstita, saltem per iuratoriã cautionem Auth. generaliter, vbi DD. de Episcopis, & Cler. Surd. d. Dec. 141. nu. 7. non facit fructus suos l. 1. C. de

10 Vsfufruit. Surd. ibidem nu. 1. † Verum si Vsfufruitua-

Q 2 rius

rius, sciente, & patiente Domino proprietatis possideat, etiam non data cautione, lucratur tamen fructus Bart. & DD. in l. Vxori, De Vsufr. leg. & post Ruin. in Conf. 43. num. 3. vol. 2. in puncto, faciunt quæ congerit Brogn. in Tract. de Vsufr. Mulier legat. post nu. 89.

ILL

Hinc † habemus resolutionem statuti Mercatorum nostrorum, teneri nempe Magistratus omnes Ciuitat. Senen. ferre sententiam † infra statutum tempus sub poena centum Florenorum, intelligi arctare Iudices, si fuerit à partibus expressè petita, vt Marf. alleg. loco num. 45. † Et ipse vidi aliquando in Curia Mercatorum, Magistratum punitum, ob prætermittam sententiam, petitam instantè ab Actoribus, stante d. statuto illius Fori, sub Rub. Mod. di proced. nelle domand. e liti così per l'Att. & c. in 2. Dist. loco 55.

Idem † quoq; contingeret stante pacto, cum habemus, quod promittens præbere auxilium (puta Feudatarius Domino) non tenetur, nisi fuerit petita cap. 1. De Nou. Fid. Form. tradit Abb. in conf. 49. n. 3. vol. 2.

E P I T O M E

Fideiussor, qui diu stetit in Fideiussione, potest compellere Debitorem ad se liberandum: non tamen ex statuto, quo causa habent exequutionem paratam; sed benè Senis per aliud statutum ad materiam sancitum.

SVMMA RERVM SINGVLARIVM

- 1 Fideiussor antequam soluat, non potest cogere principalem debitorem ad se liberandum.

2 Fide-

- 2 Fideiussor, si diu stetit in Fideiussione, potest cogere principalem, ut se liberet.
- 3 Pro re, diu hypothecata, potest agi, ut liberetur.
- 4 Diu quando intelligatur, est arbitrium Iudicis.
- 5 Senis ex statuto, instrumenta habent executionem paratam.
- 6 Controvertitur, an Fideiussor possit agere ad se liberandum statim, ubi est statutum, quo instrumenta habeant executionem paratam.
- 7 Angelus contra Bald. tenet negativam.
- 8 Ratio pro opinione Angeli.
- 9 In Curia Mercatorum extat statutum, quo Fideiussores possunt cogere principales Debitores ad se liberandum.
- 10 Exbrigatores non possunt cogere principales ad se liberandum.

OBSERVATIO III.

- 1 **F**IDEIVSSOR † antequam soluat non potest regulariter conuenire principalem debitorem ad se liberandum l. si pro ea C. Mandat. c. fin. De fideiussor.
- 2 Nisi † fortè diu steterit in fideiussione l. Lucius ff. Mand. Acurs. antesignanus in d. l. Si per ea. Necus. in Tract. De Pignor. par. 6. in 3. Memb. num. 68. Gomes. lib. 1. Var. resol. cap. 13. nu. 10. Chassan. de consuet. Burg. rub. 5. §. 2. n. 25. vers. Sed quæro. in fin. & Mynsing. in §. si quid
- 3 autem. Instit. De fideiuss. n. 5. † Quod obseruatur etiam in re nostra diu pro alio obligata, et sic in pignore, ut per
- 4 d. l. Lucius. affirmat Necus. ubi supra nu. 66. † Et quanto tem-

to tempore protrahatur istud, diu, Scribentes referunt officio Iudicis declarandum, Bald. in d.l. si pro ea vers. 6. Mynsing. d. nu. 5. & latè Menochius. De Arbitr. Iud. cas. 41. num. 2.

OBSER.

Sed † in locis (vt Senis accidit) in quibus extat statutū, per quod instrumenta habeant exequutionem paratam; An statim, post factam obligationem, possit fideiussor quærere liberationem, valdè controuersum est, † Nam Bald. in d.l. si pro ea, num. 7. & in l. certum num. 9. C. Famil. Ercif. quem refert. Socin in Reg. 147. 9. Fallent. cum alleg. à Marfil. in Rub. De Fideiuss. num. 216. & à Chassan. vbi sup. nu. 27. tenet Fideiussorem statim agere posse, propter periculum instans, & paratam exequutionem. † Angelus verò in l. Fideiussor de Fideiuss. tenet contrarium.

LEX.

Quæ sententia habet fixas radices in d. l. Fideiussor, quæ est ordine 46. in illo Tit. de fideiuss.

AVCT.

Cum Angeli sententia videtur esse Acursi in d. l. fideiuss. dum iuribus corroborat textum, & clarius profiteri Socin. alleg. loco num. 9.

RATIO.

Nec † caret ista sententia ratione, fidem enim dedit creditori fideiussor de soluendo, cum sciret, vigere in Ciuitate tale statutum, & incipi posse ab exequutione, ex quo, nè decipiatur creditor, cogitur omnino, saltem diu, stare in fideiussione Acursi. in d. l. si pro ea, & tenet Socin. d. num. 9. Suarez. in l. Post rem iudicatam ff. de re Iud. ad Declar. leg. Regn. num. 11. vers. No. andum secundo. Qui mox num. 14. dat cautionem ad hoc, vt liceat fideiussori creditorem compellere statim.

PLAT.

Sed † hic Senis in curia Mercatorum habemus salutare Remediū per stat. sub Rub. Promesse com. debben proced. per la sua indenn. cap. 110. in 2. Dist. Permittitur enim ex eo cuicumq; fideiussori per mensem, antè aduentum diei, agere contra Principalem, in cuius gratiam fide-

fideiussit, ut liberetur à periculo soluendi.

- 10 Sed † ego crederem, non iuvari hoc statuto fideiussores indemnitis, quos vulgò Exbrigatores appellamus, per ea, quæ tradit in materia Caball. in Tract. De Euiet. §. 2. num. 19. Et multos casus, qui possunt excipi à Regula, superius relata, & à statuto prædicto, refert Afflict. De consuet. Regn. Sicil. in consuet. si Dominus Vasall. gloss. 2. in 3. lib.

EPI T O M E

Ex pluribus, contendentibus de possessione, illum possidere Iudex statuet, qui primus fideiussorem offeret.

S Y M M A R I U M S I N G V L A R I U M.

- 1 Datio Fideiussoris impedit sequestrum.
- 2 Senis est ius municipale, per quod expeditur materia sequestrationis.
- 3 Primus offerens fideiuss. mittitur in possessionem.
- 4 Prior in tempore, potior est in iure.
- 5 Sequestratio fieri solet ob periculum dilapidationis.
- 6 Fideiussio in sequestro obligatur, nè dum ad restituendum, sed etiam ad conservandum.
- 7 Creditor, mediante Fideiussione, conservatur indemnis.
- 8 Statutum Mercatorum Senis imponit pœnam amouenti rem sequestratam à sequestrario.

OBSERVATIO IV.

FIDEISSIONIS † dationem Sequeſtrum facien-
 dum impedire, et iam factum reuocare explorati
 iuris eſſe videtur l. ſi fideiuſſores §. fin. & ibi Bart. & Iaſ.
 præſertim numer. 17. & Scribentes omnes ff. Qui ſatiſd.
 cog. l. fin. & ibi. 2. not. Bald. & ceteri De ord. cogn. latè
 Pariſ. conf. 41. vol. 1. Guid. Pap. Quæſt. 246. infin. & ibi
 Add. Præſt. Parienſ. in emendat. De form. Sequeſtrat.
 Matth. Chærian. in tit. de Interd. n. 14. lib. 7. recept. ſent.
 mihi vol. 2. Quod proſectò in poſſeſſione rei litigioſæ
 nullam habet difficultatem, Senis præſertim † vigente
 Stat. ſub rub. de Reuocat. Intef. & ſequeſtr. 110. in 2.
 Diſt. ſtatutorum.

OBSER.

Difficultas tamen eſſet reſoluere quando, vel ambo,
 hoc eſt Actor, & Reus, ſibi perſuadent poſſidere; vel
 neuter eſſet in poſſeſſione † Quare in hoc peritus, ac
 diligens Aduocatus Clienti prohibet, ſi in offerenda fi-
 deiuſſione Aduerſarium præcurrat, ei enim tunc dabi-
 tur res litigioſa.

LEX.

Qui non credit Martino huius opinionis Auctori, vi-
 deat textum clarum apud Vulp. l. C. 30. ad Edict. in l.
 1. §. apud Iulianum ff. de poſit.

AUCT.

Et in hoc loco, excitando Martinum, tenet ipſe met
 Commentator Acurſ. & poſt utroſq; Iacob. de Aret. in
 Tractat. De ſequeſtr. ſub nu. 24.

RATIO.

Eſt enim valdè conueniens ex plurib. de eadem re li-
 tigantibus eum præferri, qui primus obtulit † Cum
 prior in tempore, in iure quoq; potior eſſe debent l. ſi
 & iure, ubi gloſſ. & l. ſeq. ff. Qui por. in pign. hab. nulla
 hac in re Aduerſario facta iniuria; Nam cum ob pericu-
 lum dilapidationis concedatur ſequeſtrum l. ſi cum do-
 tem §. ſi autem ſol. matr. DD latè in d. §. ſi aut † Cum
 Fide-

Fideiussio contineat obligationem, & pro conseruanda, & pro restituenda rē, Bart. in d. §. fin. num. 2. † ea mediantē, ipse penitus tutus conseruatur, c. cum cessantē De appell. & in proprijs terminis sequestri docet Paris. d. conf. in fin. num. 49.

- 7 Accipienti † autem rem sequestratam de potestate sequestrarij contrā ipsius voluntatem, manet grauissima pœna, ordinata in statuto Mercatorum in fin. sub Rub. Integ. ò Sequestr. cap. 124. in 2. distinctione.

ILLAV.

EPI T O M E

Principalis se offerens in Iudicio, contrā Fideiussorem moto, potest ex persona sua excipere, si à Fideiussore victo posset conueniri, secus contrā.

S V M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Prodest causæ, si fideiussor moneat Principalem Debitorem de lite sibi mota.
- 2 Principalis potest se offerre in iudicio, contrā fideiussorem moto, & excipere ex persona sua.
- 3 Exceptio ex persona Principalis debet proponi in Iudicio, contrā fideiussorem moto, ad hoc ut profit.
- 4 Exceptio ex persona Debitoris non prodest quando à fideiussore non posset compelli.

OBSERVATIO V.

OBSER.

ET pro Fideiussore, & pro Principali Debitore hoc erit obseruatione dignum † Pro fideiussore, vt denunciaret litem sibi motam ei, pro quo intercessit; Pro Debitore verò, vt ex persona sua exceptiones opponat, quas habet, competentes ex persona propria, quæ verè fideiussori non competerebant † Hoc enim casu Principalis, se offerens in iudicio, impedit eius executionem.

LEX.

Ex sententia Iuliani fuit obseruatum à Vlpiano, relato in §. Generaliter l. Idemq; x. tit. Mand. & in l. Verum 64. Pro Soc.

AVCT.

Tradit quoq; in terminis Bart. in d. l. Verum, in pri. sub nu. 3. & post eum Bald. in l. quoties in fin. sub nu. 5. C. De Præcib. Imp. offer. & faciunt dicta Marfilij in rub. de fideiussor. cum alijs adductis ab Alex. in l. cum filius §. 1. De verb. oblig. num. 6.

RATIO.

Hoc enim, vt mihi persuadeo, fuit à Vlp. statutum, cum alioquin † Priuilegium, & exceptio ipsius Principalis obligati frustratoria redderetur, cum posset, vt annuit Bart. in prin. l. etsi fideiussor, de re iudic. conueniri à fideiussore, ea non obstante, quod luctuosum ei fieret, & ideò salutari remedio prouidendum l. fin. in fin. C. de Vfur. rei iud. & faciunt quæ latè tradit Bart. in l. Sticchum §. quod vulgò de solut.

ELAT.

Quare † vt tenet Cyn. in d. l. quoties de Præcib. Imper. offer. & repetit Alex. in d. l. §. in fin. Non proderit hoc Remedium quando aliqua ratione non posset reus principalis à fideiussore conueniri.

EPI T O M E

Rogatus Fideiubere non repetit, & commendatus non restituit, quamuis commendans non obligetur regulariter.

SYMMÆ RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Fideiussor, rogatus fideiubere à Testatore, soluendo, non repetit.
- 2 Hoc intelligitur secundum mentem Romani.
- 3 Cautela pro Testatoribus, vt liberent vsufructuarios à fideiussore.
- 4 Fid. ex præcedenti rogatione debet esse gratuita.
- 5 Commendatio Testatoris quando operetur legatū.
- 6 Commendans Amicum non censetur fideiubere.
- 7 Ordinans solui Creditoribus intelligitur etiam de ijs, quibus ex Fideiussione debet.

OBSERVATIO VI.

TESTATOR hæredem, vel alium; quem in testamento honorauit; grauauit, vt pro Titio fideiuberet; morem gessit, & fideiussit, temporeq; conuen-

OBSER.

- 1 to etiam soluit † Queritur an possit à suo principali repetere. Papinianus xvj. quest. respondit. Non repetere.

Relatum fuit hoc resp. à Compileribus expressis verbis in l. Tribus 6. De Vsuf. earum rerum, quæ vsu consum.

LEX.

Hoc ipsum responsum summopere exaggerant. DD. præsertim Bald. in l. indebitam 47. De cond. indebit. Barb. in addit. ad Batt. in d. l. Tribus, & Angel. in l. si quis mandato De Neg. gest. † Quod puto verum secundum declarationem Roman. in singul. 796. quem refert Iason. & sequitur in l. si Fideiussor nu. 6. De leg. primo. Et hoc est optimum pro Testatoribus, qui volunt Vsufructuarios immunes à præstatione fideiussionis.

AVCT.

- 3 Eam † autem esse rationem constat, vt docent Bald.

RATIO.

R 2 & las.

& Ias. allegati, quia ista fideiussio debet esse gratiosa, & ad commodum debitoris aliquid operari † vt ad commodum eius, qui commendatur à testatore, commendario, si efficaciter fiat, & non vulgariter, sed specialiter, vt nostri dicunt, quia leuiter facta, & communi, ac generali quodam modo, nihil operaretur. Videte Alex. Conf. 158. volu. 2. & Crauett. in Tract. De Antiquir. Temp. part. 1. §. Vidimus, & abundè. & num. 45. vsq; ad fin.

ILLAT.

Qui † verò commendat Amicum Creditori, puta, vt exactionem differat, orando; vel testetur de idoneitate, aut optima voluntate soluendi; credo quod defenderetur ex his quæ Acurf. dicit in l. Quod venditor 38. De Dol. & per illum textum nisi nimis profusè processerit verbis, de quo cauendum est diligenter. Percurrite Bart. in l. eleganter §. quod venditor C. cod. tit. De Dol. & quæ per Barb. Alexand. & alios refert Chass. De Consuet. Burg. rub. 5. §. 2. num. 1. in Addit. Vers. An verò quis.

Qui † Chassan. paulò post num. 29. ponit alterum pulcherrimum casum in Testatore, qui multis est obnoxius, nè dum nomine proprio, sed etiam alieno, hoc est tanquam fideiussor: & ordinauit hæredi, vt solueret omnibus debentibus recipere, nam hæres teneretur soluere etiam ijs, quibus erat obligatus; & sine spe recuperandi à principalibus Debitoribus. Videte pro resolutione Ias. & DD. in d.l. si Fideiussor in pri. De leg. pri. præsertim num. 8.

ACADEMIA DVODECIMA.

De Usuris, & Interesse.

E P I T O M E

In recipienda sortē prodest de Usuris protestari, nè censeantur remissa.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Usuræ non petuntur ab eo, qui simpliciter sortē petit.*
- 2 *Tutius agit qui recipit sortem sine liberat. debitoris.*
- 3 *Omissa petitione Usurarum, possunt iterum peti cum sorte nouo libello.*
- 4 *Creditor, simpliciter recipiendo sortem, videtur remittere Usuras.*
- 5 *Usuræ præstantur officio Iudicis mercenario.*
- 6 *Officium Iudicis Mercennarium non potest quicquam extir. Et a principali actione.*
- 7 *Dominus, recipiens cautionem, debet protestari circa caducitatem.*
- 8 *Creditor soluendo debitori non remittit creditum ex alio capite.*

OBSERVATIO I.

1. **D**VM † Creditor exigit sortem ab eo Debitore, qui etiam ad accessorias Usuras tenetur, de ijs prote-

protestetur, alioquin nullus ei daretur regressus ad eas petendas.

LEX.

Nullus locus clarior est quàm rescriptum Imp. Alex. ad Timocratum, ob vsuras debitas, ex vsu pecuniæ depositæ, & sic accessorias, non conuentas: est enim hoc in l. si deposita 4. in tit. deposit. Quæ protestatio, & si fortè, secundum quosdam, prodesset, etiam facta sortis quietatione; actione præscriptis verbis eo casu competente; † Tutius tamen est sortem simpliciter recipere, nec liberare, & de interesse protestari. argumen. l. 3. §. Idem Iulianus, de eo quod cert. loco.

AVCT.

Inculcat hoc Bart. in l. fin. nu. 4. d. tit. de eo quod cert. loco, & ibi quoq; Ias. num. 4. in parte saltem assentitur Rot. Gen. Decis. 89. num. 9. & facit Hieron. Gabriell. conf. 35. in prin. vol. 2. † tradens, stante sententia condemnatoria, ante executionem, quomodo succurratur creditori, quod excitauerat quoq; prius Bald. in d. l. si deposita. Peti nempè iterum sortem, nouo libello, adiecta etiam petitione vsurarum?

RATIO.

Non † enim concedunt DD. peti vsuras ommissas in exactione sortis, non solum quia creditor; recipiendo sortem, uidetur illas remisisse, sed etiam quia vsuræ debita; possunt ex eo exigi, cum veniant in consequentiam petitionis principalis, factæ de sorte; † Præstantur enim officio Iudicis mercenario, quod inseruit, ut dicunt nostri, actioni intentatæ L. centum capuæ in fin. d. tit. quod cert. loc. l. si per collutionem §. 1. §. fin. de act. empt. Bart. in d. l. 3. cod. §. Idem Iulianus num. 5. Et † ideò, extincta principali actione, non posset quicquam operari officium Iudicis, clarè Acurf. in d. l. 4. & tradit Menoch. in Tract. Præsumpt. 6. lib. Præsumpt. 25. num. 13. & Io. Petr. Surd. in Tract. de Aliment. tit. 1. quæst. 43. num. 10. & per tot.

ILLAT.

Prodest † etiam ista protestatio Domino recipienti

cano-

canonem, ad conseruandum ius pro expellendo Emphiteuta, cessante per biennium, vel tirenium Ias. d. loco. Abb. Corbul. in Tract. de Caus. ex quibus quis cadat ab emph. in causa ob non solum canonem. † Et Creditori soluenti debitori suo, nè uideatur remissum debitum, quamuis non putem, protestationem ei necessariam esse. Videte Syluan. conf. 186. nu. 17. par. 2.

E P I T O M E

In fundo, ob Dotem oppignorato, fructus percepti non minuunt sortem, cum illi citrà crimem usurae, & in statutum, & in pactum deduci possint.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *In Dote, saltem post bienniu, usurae permittuntur.*
- 2 *Fructus, percepti ex pignore, sortem minuunt.*
- 3 *Quamuis aliud seruetur in rebus ob dotem pignoris.*
- 4 *Dissident Scribentes, cur in Pignore dotis fructus non minuunt sortem, & septem refert rationes Martinus Nauarrus.*
- 5 *Leges Naturam imitantur.*
- 6 *Natura, producto animali, statim gignit materiam, proportionatam pro cibo, ad illud conseruandum.*
- 7 *Educatio liberorum est de iure Naturae.*

Ex-

- 8 *Expedit fœminas esse dotatas ; & dotem ijs conseruari .*
- 9 *Dotes debent inferuire oneribus matrimonij.*
- 10 *Onera Matrimonij non possunt subſtineri ſine aliquo emolumento .*
- 11 *Promittens Dotem Cappella tenetur ad fructus, ſi eam non ſoluat .*
- 12 *Uſura Dotis in pactum deduci poſſunt .*
- 13 *Statutum Sen. quod Vidua dentur alimenta quouſq; Dos non fuerit reſtituta, non eſt uſurarium.*

OBSERVATIO II.

PROſequamur materiam uſurarum , & intereſſe in contractibus Dotium † In quibus ita debite ſunt uſuræ , ſaltem poſt biennium à die qua perducta ſponſa fuit ad domum viri l. fin. § præterea C. de Iur. dot. quam ſingularem reputant Angel. & Iaſ. num. 20. in §. fuerat Inſt. De act. & cum ijs Capicc. Decif. 18. num. 2. cum cumulatis à Surd. in Tract. de Aliment. nu. 140. in quæſtione 7. & ad hoc faciunt quæ refert per Bald. Io. Lopez. in c. per veſtras §. 1. num. 1. De Donat. int. virum , & vxor. † Vt quamuis regulariter fructus ex pignore ſortem minuant l. qui dominum C. de Pign. l. 1. & 2. C. de pign. act. latè tradit Fanenſ. in Tract. de Pign. 5. pri. 5. Memb. n. 199. & ſeq. † Nullo tamen pacto poterit compelli Maritus ad eos in ſortem dotis computandos , ſi quos perceperit ex ijs predijs, in hanc cauſam in pignus acceptis.

Et cum materia Uſurarum non ſolum pendeat à Cæſareis legibus, ſed etiam à Pontificijs Constitutionibus, ideo

ideo ex istis excitabo expressum textum in c. salubriter
16. De vsur. ex illis l. fin. de dol. mal. & met. except.

Sunt pariter eorūdem ordinum DD. deducendi, ideo
videatis Innoc. & Abbat. in d. c. salubriter. Bald. Angel.
& DD. in l. Diuortio solut. matr. cum alijs relatis ab
Vrfill. ad Aff. Decis. 284. num. 1. & testantem; opi-
nionem hanc esse communem, Didac. Couarr. in 3. var.
resol. cap. 1.

AVCT.

TIT.

RATIO.

De ratione non congruunt Scribentes, alij aliam af-
ferendo, & septem potissimum refert Mart. Nauarr. vir
oculatissimus, & ob summam integritatem conspicuus
in Comment. de Vfur. post nu. 64. Quarè fortè non re-
probabitur quæ fixas habet radices in campo Naturæ,
4 quàm † iura nostra sequentur, vulg. §. minorem natu
5 De Adopt. † Ea siquidem cum primum aliquod viuens
in esse deducit, atq; in lucem prodit, statim quoq; gi-
gnit id, per quod in vita illud conseruari possit, quem-
admodum obseruat subtilissimus Naturę perscrutator
Arist. & experientia ipsa docet, statim enim filio nato,
6 vbera Matri lacte abundant; † mox docuit Iust. accu-
ratissimus Imp. dum in prin. 2. Tit. lib. 1. Instit. dixit edu-
cationem liberorū à Natura proficisci, quod quomo-
do debeat intelligi, latè differit Cordub. in exponenda
l. si quis à liberis §. Parent. De liber. agnosc. à num. 1.
ferè vsq; ad 20.

7 Cū ergo † deceat in proposito scēminas esse dota-
tas, eamq; dotem conseruari l. 1. sol. matr. l. vbi adhuc
8 de Iur. dot. † & inferuire oneribus Matrimonij l. Pom-
ponius. famil. ercisc. c. per vestras. De donat. int. vi-
9 rum, & vxor. † Substineri autem onera non possint sine
congruo emolumento; ob id iurā præsumunt obliga-
tum ad dotem, & non soluentem, ad illud quoq; obli-
gatum haberi, per quod suggeruntur necessaria, & per
consequens, dato pignore, pactum quodammodo, vt

S fructus

fructus ex eo percepti vicem præstent; † Non secus, ac promittens Dotem Capellæ teneretur ad fructus congruos; si institutus Rector Diuina in ea peregerit; non dū præstita dote, quod ad id refert Nauar. alleg. Commen. nu. 66. vers. secundo quod qui promittit. 10

ILLAT.

Hinc † duo deducuntur obseruanda secundum Nauar. ibi. nu. 67. Vnum est, quod hoc emolumentū, siuè interesse infra limites iusti, & æqui, potest deduci in pactum à Marito, Abb. & Scribent. in d. c. salubriter Dec. Conf. 39. nu. 1. Vrsill. nu. 2. & Couarr. vbi supra loa. Baptista Lupus ad c. per vestras De vsur. num. 6. & passim seruat consuetudo. 11

Alterum † non esse reputandum vsurarium statutum nostræ Ciuitatis sub rub. De Alim. Viduæ præstand. quo ordinatur, ab heredibus Mariti præbenda esse alimenta Viduæ quou'q; dotem restituant. Nauarr. num. 68. cuius opinio profecto æquior est, & magis expedit Viduis, & Ciuitati, quicquid dicant qui profitentur, talia statuta sapere vsurariam prauitatem: aliquos tamen casus expendit Vrsill. alleg. dec. nu. 6. & seq. 12

E P I T O M E

Ob moram irregularem debetur interesse correspectiuum, sed ob regularem, etiam cum estimatione quanti plurimi.

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Emptor, & Venditor, si morosi sint, tenentur ad interesse, non ad damna, & nu. 2. & seq.
- 3 Ob moram irregularem interesse est correspectiuū.
- 4 In-

- 4 Interesse correfpectuum consideratur in fructibus.
- 5 Expedit Creditori Debitorem morosum facere.
- 6 Vera mora admittit Usuras restaurativas, non
Vera tantum recuperativas.
- 7 Usurae correfpectivae etiam in dote considerantur.
- 8 Intellectus l. fin. C. de Iur. dot.
- 9 Senis usurae dotis sunt quinq; pro centenario.
- 10 Et in dote, & in venditione potest considerari ali-
quando lucrum cessans, & damnum emergens.

OBSERVATIO III.

FREQUENTER accidit, ut vel venditor moram faciat in tradendo rem venditam, vel emptor in solvendo precium: Damna autem, quae ex his dilationibus patimur, refarciuntur nè, vel quale interesse praestatur? † Damna profecto nullo casu reficiuntur: at in utroq; interesse peti, & consequi potest absq; alia interpellatione ob moram irregularem.

OBSER.

- 2 De † venditore est clarus textus in l. Si sterilis 14. §.
- 3 si venditor De act. empt. † De emptore in l. curabit 5. in eod. tit. Cod. quae censura Iuris Pontificij confirmantur, ut docet noster Commentator Accurs. ibi in verbo (Ratio) & in gloss. 1. l. 2. C. de Usur. loa. Andr. Castr. Socin. Purpur. & alij alleg. ab Ant. Gabriell. lib. 3. recept. sensent. tit. De empt. & Vend. Concl. 4. n. 5.

LEX.

Propositionem tam in emptore, quam in venditore probat Lup. in tract. de usur. ad l. curabit num. 138. & 156. Castr. & DD. in d. l. curabit, & in d. l. 2. Corn. conf. 195. in 2. & Paris. conf. 76. num. 17. in 4. & faciunt relati à Gabriell. d. concl. 4.

AVCT.

- 4 Sed † advertendum est, quod ob hanc moram irregularem

S 2 larem

larem, interesse est correspectiuū, vt clarè explicat Lup. in alleg. locis † Vnde debet considerari ratione fructuum percipiendorum ex re distracta; † ita vt, erit vtilius creditori interpellare debitorem, vt per moram regularem teneatur ad interesse, quātiplurimū Bart. las. & DD. in l. Vnic. C. de sent. que pro eo quod int. prof. Socin. conf. 156. in 2. Plaut. in l. quod. te. nu. 29. Si cert. per Magon Rot. Luc. Decis. 17. & Genu. 194.

RATIO.

Nec † miremini, cum vera mora admittat vsuras, restauratiuas, quas appellant, Mora autem non vera tantum recuperatiuas, vt Lup. d. loco §. 7. nu. 146. vers. Sed aduertendum, &c.

ILLAT.

Iste † quoq; correspectiuæ vsuræ procedunt hodie etiam in dote † Ad eas enim refertur constitutio l. fin. C. de iur. dot. secundum Bald. ibi ad §. Præterea nu. 4. dicentem expressè, hodie reduci ad interesse probabile, quod etiam consideratur secundum consuetudinem loci † Senis verò præstantur quinq; pro quolibet centenariio, & anno; vel secundum ius municipale vbi talia statuta vigerent.

Sed † hic in dote quoq; vt in alijs supra relatis casibus, fortè posset considerari effectus lucris cessantis, vel damni emergentis, circa quæ creditor debet diligenter obseruare; & moram deducere per interpellationem, & per omnia remedia opportuna.

Finis Primi Libri.

AL-

ALCIBIADIS

LVCARINI

PATRICH SENENSIS

OBSERVATIONVM

PRACTICARVM IN ACADEMIA

VNITORVM TRACTATARVM

LIBER SECVNDVS.

AD VLTIMAS VOLVNTATES.

ACADEMIA PRIMA.

De Testamentis.

EPI T O M E

Non obstante promissione de Dote restituenda Socero, soluto matrimonio, facta à Marito, filia post mortem patris maritum heredem instituere potest.

SVM-

SYMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Refertur dispositio testamentaria.
- 2 Senis Maritus superstes lucratur dimidiâ dotis.
- 3 Aquensis tenet, filiam non posse testari de Dote, stante promissione Mariti de ea restituenda Patri, soluto matrimonio.
- 4 Auctôr contrâ, non obstante pacto, putat, filiam per Testamentum de Dote posse disponere.
- 5 Senis Dos filiarum succedit loco legitima.
- 6 Filia, ut disponderet de legitima; ita de Dote disponere potest.
- 7 Promissio de Dote restituenda restringitur ad partem, quàm Maritus non lucratur.
- 8 Ex promissione, facta à Marito, Patri de Dote restituenda, actio consolidatur in filia.
- 9 Hæredes stipulatoris tenentur restituere Viduæ dotem, si recepissent.
- 10 Dos debet transire ad filiam sine onere.
- 11 Alterâ dimidia Dotis ex Statuto debet ad filiam pertinere, licet statutum non disponat expressè.
- 12 Quando dotata liberos habet, seruatür Senis statutum 136. in 2. Distin. & nu. seq.
- 13 Casus, à statuto ommissus, deciditur secundum Iuris Communis decisionem.
- 14 Parentes super Dote filie non possunt fideicommissum ordinare.

OBSER-

OBSERVATIO I.

ILLVD nudius tertius fuit nobis in dubium reuocatum à vestro Sperimentato ꝑ occasione nobilis nō minus quàm honestæ fœminæ D. N. quæ Maritum dilectissimum hæredem in dimidia Dotis instituit: Vtrum fœmina nullos habens liberos de dimidia Dotis, ꝑ quæ non pertinet ad Maritum ex statuto sub Rub. Quæ pars lucr. ced. vir. sol. matr. 137. in 2. Dist. stat. Sen. possit testari. eamq; partem, Marito præsertim, relinquere, qui in instrumento Dotis promisit, fortè etiam cum iuramento, Socero in omnem casum Dorem restituere.

3 Vos, ni fallor, ꝑ accomodabitis huic facto opinionem Aquensis in l. si post dorem sol. matr. quem etiam refert Cagnol. in l. fin. C. de Pact. num. 100. hoc est, Testamentum non valere existimabitis, cum ex stipulatione, facta cum Patre vxoris defunctæ, appareat Maritus obnoxius ad restituendam hanc partem Agnatis; mortuo Socero; præsertim cū statutum videatur quodammodo eos respicere in parte, Marito non concessa.

Ego tamen partes fœminæ prædefunctæ, vel potius **4** viuentis Mariti assumens ꝑ Senis fœminas hæc, etiam in vltima voluntate, disponere posse, affirmabam, de parte, à statuto viro non concessa, filiis non existentibus.

Huius decisionis fortissimum est fundamentum tex. in d. l. Post dorem 41. solut. matr. quatenus Pap. vult stipulationem à Patre factam, nomine filij factam videri.

Paulus de Castro ad cōmuniendam hanc sententiam, mea sententia, probatissimus est testis, dum infortioribus terminis loquitur in l. si cum Dorem, eod. tit. solut. matr. num. 11. cum eum sequuti fuerint Doctores suæ tempestatis insignes.

5 Moueor ꝑ quia Senis propter statutum exclusiuum fœminarum dotatarum, Dos succedit loco partis hæreditatis

OBSER.

LEX.

AVCT.

RATIO.

reditatis patemꝛ, & in legitimam transfunditur l. quoniam nouella 29. C. de inoff. Test. Socin. lun. conf. 79. num. 44. & 87. vol. 3. Chassan. de Confect. Burg. Rub. 7. §. 12. vers. Nè retourne nu. 1. † Ex quo quemadmodum in parte, vel in legitima non prohibetur filia testari; ita nec in dote. † Et licet promissio de dote restituenda Patri facta esset, intelligitur ad mentem iuris, hoc est mandato filiæ, ex d. l. 41. & de portione vltra illud, quod promittens ex statuto lucratur, iuxta ea, quæ latè tradit Roland. à Vall. De lucro Dot. quæst.

Quæ † pars vltra lucrum non per hoc est debita Patri, sed actio ad eam petendum ex d. l. 41. consolidatur in filia † cui etiam tenerentur hères stipulatoris remittere, si illam exigissent l. fin. De collat. Dot. per quam Cagnol. d. loco nu. 101. & Bart. Alex. & Ias. precipuè num. 89. in d. l. Post dotem. † Ità enim transit Dos ad filiam sine onere, & cum effectu; argumento l. qui volebat De hères. institut. & eorum; quæ ibi Bart. in quo maximam vim facit Dec. conf. 106. nu. 2. ex Sententia Iacob. de Rauen. Petri de Bellapert. & concuiis nostri subtilissimi, ac in iure Ciuili optimè versati Vbald. de Malauolt. ad l. 1. §. videamus de rei vxor. act. & aliorum; vt ibi per eum.

Et ideo † hanc rationem aduertentes, de parte ad Maritum non pertinente, nihil ordinarunt statuentes, si liberos habeant fœminæ, † Si verò habeant, aliud est ordinatum in altero statuto sub rub. Quod mul. habens fil. &c. 136. in eadem Distin. † Quod in quarta parte bonorum dat liberam facultatem fœminis disponendi, tam per cōtractum, quàm per vltimam volūtatem; † & sic in casibus non comprehensis à statuto, ius cōmune; prout nempè supra est expositum, obseruabitur, argumento ducto ex d. l. si cum dote cum alijs vulgatis.

Hinc † habetur resolutam difficultatem, excita-

tam

tam paulò antè ab Informato hoc est, Num Pater super Dote Filie possit Fideicommissum constituere, nam verè hic Senis, cum, vt plurimum, minores legitima sint Dotes, Fideicommissum non valeret; ità tenet idem Cagn. ibid. n. 102. circa fin. & clarè conclusum est in Concilio Gratianop. videte Guid. Pap. Quæst. 613. per totam.

ILLAT.

E P I T O M E

Iuramentum, adhibitum in testamento infirmi, substat actum, tanquam ex fideicommissis,

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Ex testamento infirmi non datur locus voluntati disponentis.*
- 2 *Cautela est in Testamento iurare.*
- 3 *Stante Iuramento, relicta debentur, tanquam ex Fideicom. & ad ea præstanda legitimi heredes censentur rogati.*
- 4 *Iuramentum habet vim clausule codicillaris, & omni meliori modo, & similia.*
- 5 *Clausule prædictæ habent vim, vt scripti heredes censentur rogati ad exequenda disposita.*
- 6 *Iuramentum operatur, vt non adharendum sit scripturæ, si actus non valeret.*
- 7 *Iuramentum, adiectum in secundo testamento, tollit primum, etiam sine clausula Derogatiua.*

T OBSER-

OBSERVATIO II.

OBSER.

EX † testamento informi, Testatoris voluntatem effectum non fortiri, explorati Iuris est l. si vnus. cum vulg. De testam. passim, & sparsim Dom. Capiserr. de num. test. in test. adhib. neq; in vim codicillorum, nisi fuerit dictum Angel. in l. si quis n. 3. C. de codicill. r Medicinam afferet, non leuem Testator, si sacramento illud munierit; Eo .n. casu quamuis ex defectu Testium, aliarumue similibus solemnitatibus, nulum sit, d. l. si vnus † scriptis tamen hæredibus, & legatarijs bona à legitimis successoribus præstabuntur, tanquam rogatis ex Fideicommissio restituere.

LEX.

Pendet ista cautio tota ex l. cum patet 79. §. filius de leg. 2. cui similis quoq; est tex. in l. cum quis decedens 35. §. Codicillis de leg. 3.

AVCT.

Ab † ea non dissentit Accurs. in gloss. (Iurisiurandi) in d. §. filius, & in puncto tradit Bart. in l. si quis pro eo. num. 13. de fideiuss. Io. Durant. De Art. Test. Tit. 5. caut. 26. num. 3. Seraph. Conciuis de Priuileg. Iur. Priuileg. 97. nu. 10. plures referens nouissimè Illustriss. Card. Mantica. de coniect. ult. vol. lib. 1. tit. 9. nu. 12.

RATIO

Est enim † communis resolutio nostrorum Patrum, Iuramentum habere vim clausulæ Codicillaris, clausulæ Simon valet vt ago, &c. & clausulæ omni meliori modo, Felin. in cap. cum super de offic. deleg. nu. 9. Seraph. vbi supra, & Priuileg. 98. per totum, cum allegatis per eum, testantem de communi.

Censentur enim † ex istis clausulis rogati successores, ab intestato venientes, hæreditatem per fideicommissum restituere, & adhibita uis actui, vt valeat eo modo, quo possit facilius sustineri Afflict. Dec. 69. num. 3. ex communi Bursat. conf. 88. nu. 22. vol. 2. † Ipsumq; iuramentum importat, vt, pro validitate actus, nunquam dispo-

disponens censeatur adhæsisse scripturæ, sed omnem aptiorem viam elegisse Gabriell. cons. 144. num. 51. & 55. in secundo.

Quod † iuramentum, DD. volunt, vt adiectum in posteriori testamento, compos sit, quod prius factum crit, tollere; quamuis in posteriori nulla sit clausula derogatoria, vt in puncto tenet idem Durant. prima caut. num. 5. tit. 10. cod. tractat.

ILLAT.

E P I T O M E

Senis dispositio per Testamentum redditur facilior, tum ex statuto sub Rub. De Testam. tum ex alio, quo precipitur, causas cognosci, sola facti veritate inspecta, quod est, illam quodammodo referre ad terminos Jurisgentium.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Senis ex statuto facilis redditur dispositio testamentaria, & num. 3.
Ibiq; testamenta fiunt coram tribus testibus.
- 2 Valent statuta, per quæ minuitur numerus Testamentum in testamentis.
- 4 Senis causæ cognoscuntur summarie, et sola facti veritate inspecta.
- 5 Iudex Senis potest approbare testamentum, ratione solemnitatum, imperfectum.

T 2 6 D. Pe-

- 6 *D. Petrus Laurentius Fortiguerra Pistor. Eques S. Stephani.*
D. Nicolaus Placidus professor insignis Senis.
 7 *Approbatio Testamenti D. Nicolai Placidi, morientis inter testandum.*
 8 *Clausula, sola facti veritate inspecta, tollit ambages Iurisciuiis, & redigit ad Iusgen.*
 9 *De Iuregent. omnia testamenta, perfectæ voluntatis, obseruantur.*
 10 *In testamentis, iuregent. inspecto, probationes vero similes admittuntur.*
 11 *Sufficit Testatori dicere, Hoc est meum testam.*
 12 *Testamenta substinentur, etiam ex nuncupatione implicita.*

OBSERVATIO III.

PRæbet † quidem facilem viam Senis disponendi in vltimis Elogijs statutum sub rub. de testam. 147. 1
 in 2. Dist. stat. quàmplures solemnitates, iurè communi requisitas, remittens, & præcipuè numerum testium, requirēs solos tres, vbi sit testamentū redactū in publico instrumento, quatuor verò in priuata scriptura † Quod 2
 posse fieri in terminis tradit Aret. in §. fin. nu. 4. Inst. De Test. Socin. Iun. in cons. 144. nu. 29. & seq. vol. 2. faciunt dicta Iason. in l. 1. De Sacros. Eccles. cum alijs latè cumulatis à Dom. Capif. in Tract. de Numer. Test. in Test. adhib. pri. par. cap. 22. vbi testatur esse fauorabile, & ampliandum.

OBSER.

Sed † fauorabilius, iudicio meo, aliud statutum 3
 est sub rub. Quod summar. in caus. & litib. proced. 4.
 in

in ead. 2. Dist. † Præcipiens causas in foro à Iudicibus terminari de plano, sine figura iudicij, & sola facti veritate inspecta; † Ex quo Iudex, coram quo vertitur lis de testamento, defectu solemnitatis imperfecto, potest illud approbare.

Argumentum, satis concludens, si qui cuperent, obferuent l. Hac consultissima §. ex imperfecto C. de in off. test. quatenus voluntas attenditur, quamvis deficient solemnitates, vbi lex ordinat, à qua non distat casus noster, cum ordinet statutum Civitatis, quod lex est.

Clarius est probatio apud consulentes nostros, & alios Scriptores in praxi, cum ita tradat in terminis Decian. conf. 46. num. 86. vol. 2. & per cum Illustriss. Mantic. De coniect. ult. vol. lib. 2. cap. 14. num. 9. in fin. versicul. Vnde etiam. & faciunt dicta Decij in conf. 11. num. 20. infin.

Et † doctissimè (inter alia tamen) Excellentiss. D. Petrus Laurentius Fortiguerra Pistoriensis causarum civilium in prima instantia hic Iudex primum, ob eius integritatem, doctrinam, ac ingenuos mores in auditorio hoc Rotæ Senensis mox accitus, in qua tunc tanta cum laude, quanta nunc cum Bononiensium acclamatione in Bononiensi Ius dicit; † observavit ad sustinendum testamentum Excellentiss. D. Nicolai Placidi Professoris IC. eximij, in ipso actu, testamenti condendi, decedentis, & illud, tanquam perfectum, publicandum mandavit, quod postmodum etiam Rota confirmavit.

Resolutio † tota pendet à vi clausulæ præscriptæ (sola facti veritate inspecta) quæ inter alias prærogativas, hoc habet proprii, vt relictis Iuriscivilis ambagibus, negotium gestum redigatur ad terminos Iurisgent. Aret. & las. nu. 41. in §. In bonæ fidei de Act. cum alijs, quos refert, & sequitur Cacher. Decis. pri. num. 20. & 2. num. 10. † De iure autem gentium quæcunq; testamenti,

LEX.

AVCT.

RATIO

menta, quę reperuntur absq; defectu voluntatis, recipiuntur quantumcunq; destituta alijs solemnitatibus Iurisciuils d. l. hac consultissima §. ex imperfecto, & ibi DD. tractant in terminis Bart. Iaf. & DD. in l. Mulieres C. de Test. Milit. & in auth. Nouissima C. de inoff. test. cum alijs alleg. à Capiserr. in Tract. de num. test. in Test. adhib. pri. par. cap. 2. num. 9. & seq. † & pro illis recipiuntur probationes etiam verosimiles Dec. d. conf. 11. num. 20. in fin.

ILLAT.

Ex † alio quoq; specialiter obseruando, fuit per d. D. Petrum Laurentium comprobatum d. Testamentum, nimirum quia Dominus Testator à principio porrigendo, propria manu, Notario, præscentibus testibus, schedulam testamenti implicatam, seu inuolutam (erat enim in ea descripta ordinatio suę voluntatis) dixit, his proprijs verbis (Hoc est meum testamentum) † Ex quo saltem per nuncupationem implicitam, videtur esse adempta successori legitimo omnis spes succedendi, vt ego potissimum, autē alios Testamenti Patronos, deduxi, ac ponderaui singulariter d. l. hac consultissima in ijs verbis. (Dum tamen testibus præscentibus testator suum esse testamentum dixerit) quę verba, data opera videtur ab Impp. relatā ad substinendam hanc d. D. Nicolai voluntatem : Scribentes etiam aliquos ad hoc cumulaui, quos omnes ommitto, sat enim est habere præ manibus Ludouicum Zunt. in pulcherri- mo, non minusquā pleno consilio, quod pro vxore sua conscripsit.

ACA-

ACADEMIA SECUNDA;

De Instituendis, vel exheredandis liberis;
tàm legitimis,quàm naturalibus.

EPI T O M E

Spurij possunt sub conditione institui, naturales uerò, etiam simpliciter, cum legitimis in parte, ijs non existentibus, etiam in toto.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Non est tutum simpliciter spurijs heredes instituere ei, qui legitimos non habet.
- 2 Spurij possunt institui sub conditione, si à Principe legitimentur.
- 3 Actus consideratur à tempore, in quod confertur.
- 4 Paria sunt, quid facere tempore permissso, vel prohibito, quando confertur in permissum.
- 5 Filij legitimati, et cum legitimis, institui possunt.
- 6 Spurij sūt omninò incapaces hereditatis paternæ.
- 7 Spurio non sunt bona restituenda in cōscientia, etiā quod promissum esset illius Patri.
- 8 Naturales filij in parte cum legitimis institui possunt, in tota hereditate, ijs non extantibus.
- 9 Etiam Testamento imperfectò existente.

OBSER-

OBSERVATIO I. C. A. D. A.

QVONIAM † sola Iurisciuiſis trutina apud ſe-
ucioris cenſurę Canoniſtas periculoſum eſſet,
fortè, ſpurijſ filijs totam, vel partem hæreditatis
relinquere, tutius eſſe crederem in vtroq; ſero, legitimos
filios non habenti † inſtituere ſpuriũ ſub conditione
(ſi à Principe fuerit effectus legitimus) valet enim, citrà
controuerſiam, hoc modo facta inſtitutio .

OBSER.

LEX.

AYCT.

Posſumus deducere probationem ex tex. l. in tempus
62. de Hæred. inſt. probantem ex ſua generalitate .

Auctores præterea non deſunt , nec ex antiquis, neq;
ex modernioribus , ideò videantur Accurf. in Gloſſ. l.
1. de reg. Caton. Bald. in l. 1. nu. 17. de inſtit. & ſubſt.
ſub cond. fact. cõmune dicit Iaſ. in l. Gallus §. inſtituens
num. 2. de lib. & poſth. & Clar. in §. Teſtamentum queſt.
31. num. 17. Didac. Courarr. in Rub. de Sponſal. cap. 8.
§. 5. nu. 12. & nouiſſimè Hieronym. Gabriell. conſ. 29.
num. 16. & ſeq. vol. 1.

RATIO

Receptum † eſt enim, actum cenſeri validum iuxtà
tempus , in quod conſertur .l. ſi quis hæres de vulg. l. ſi
Sponſus §. ſi vxor de Donat. int. virum, & vx. per quem
pariter in ærminis tenet Io. Roias in Epit. ſucceſſ. cap.
24. nu. 5. oftendens expreſſè per l. ſi quis inſtituatur hæ-
res de Hæred. inſtit. † Paria eſſe, quid facere tempore
permiſſo, vel prohibito , dummodo conferatur effectus
in tempus permiſſum . † Si enim iſte ſpurius eſſet legi-
timatus ; dubium non eſſet , quin poſſet inſtitui, etiam
cum alijs filijs legitimis l. qui in prouincia de rit. nupt.
Auth. Præterea C. De Natur. liber.

ILLAT.

Et † Quoniam, dum in eadem conditione manent ,
qua nati ſunt, iſti ſpurij omnino in capaces ſunt bono-
rum paternorum, † ideò credunt quidam , Hæredem
ſcriptum à Patre ſpurij , nec in interiori Animi iudicio,
teneri

- 8 teneri bona spurio restituere, quamvis Testatori fidem de restituenda hæreditate, præstiterit. Didac. in loco, quo supra num. 9. † Reprobatus enim est, & infamis iure canonico huiusmodi conditionis filius Cordub. in l. si quis à liberis §. idem rescripsit sub num. 49. C. de lib. agnoscend.
- 9 An † verò sub prædicta conditione ordinata substitutio pupillaris filio naturali sustineatur, diù anceps fui, & ad l. moribus 2. de vulg. ex pupill. subst. ultimo loco, licet aliàs aliud statuissem, defendi opinionem affirmatiuam Bart. in q. 11. Habeo filiam, & in d.l. 2. n. 10. quæ communis est, teste Socin. nostro ibid. nu. 58.

E P I T O M E

Institutus in re certa, vel exheredatus filius non tenentur ad onera, etiam imposita filio necessitate per statutum.

S Y M M A R E R U M S I N G U L A R I U M.

- 1 Senis filij sunt necessarij hæredes Patris, & etiam nullis bonis acceptis tenentur ad onera.
- 2 Cautela pro Patribus decoctis, in testamento adhibenda, ad commodum filiorum.
- 3 Institutus in re certa, vel Clericus, vel Equis, aut pius locus, non possunt conueniri, nisi usq; ad vires rerum acceptarum, & nu. 6. & 7.
- 4 Institutus in re certa, hærede vniuersali adeunte, est tanquam legatarius.

V.

5 Filius

- 5 *Filius est honorandus nomine institutionis.*
- 7 *Clerici, vel equites, aut loci pij, adeundo, possunt conficere inuentarium.*
- 8 *Exheredatus non tenetur ad debita Patris.*
- 9 *Filius, renuncians hereditati Patris cum Iuramento, non potest à creditoribus Patris conueniri.*

OBSERVATIO II.

Vtilissima cautio est hæc, & albo lapillo, vt aiunt, obfignanda à filiis oberati Parentis, præsertim Senis † vbi ex statuto sub rub. de repud. heredit. patern. vel auit. 173. in 2. Dist. filij non possunt abstinere ab hereditate, vel eam repudiare, nisi adhibitis quibusdam ceremonijs, parum honestis, citrà quas, etiam nullis paternis bonis acceptis, subiecti sunt hereditarijs oneribus.

OBSER.

Pater † itaq; qui optimè scit quas in ruinas filios suos, moriendo, conijciat; Eos instituat in aliqua certa, vel certa pecuniæ quantitate, et si quem habeat filium Clericum, aut Equitem Hyerosolimitanum, sin minus alium quemcumq; extraneum, prefatarum conditionum, aut Pium aliquem locum heredem faciat in vniuerso asse, qui sit accepturus hereditatem: † Subtrahet profectò illos à periculis, cum nullus ex istis possit à creditoribus conueniri, nisi vsq; dumtaxat ad æstimationem rerum ex testamento perceptarum.

LEX.

Collecta fuit hæc cautio à nostro Batt. Socin. ex tex. l. Quoties 13. C. de Hered. instit. cui confert l. fin. C. de Hered. act.

AVCT.

Eamq; primus tradidit in Commentario ad l. filius, qui patri num. 5. ff. de vulg. & pupill.

RATIO

Et, mea sententia, tutissimum est remedium hoc filiis, ne

nè teneantur ad debita Patris, quia ex aditione hæredis vniuersalis subſtinetur teſtamentum §. 1. & quæ ibi tradunt Scribent, de Hæred. quæ ab inteſt. defer.

- 4 Et † filij inſtituti in re certa aſſumunt quodammodo natram legatariorum d. l. quoties vbi gloſſ. & DD. Rip. in l. 1. in principio nu. 16. Quor. legat. Pereg. in tract. de fideicomm. Art. 47. nu. 43. & quando, & quibus verbis hanc inſtitutionem fieri contingat, tradit poſt deductos Gomeſ. lib. 1. Var. reſol. cap. 10. Ludou. Molin. in tract. de Iuſt. Diſput. 155. & plenè congerit Illuſtriſſ. Tuſch. in Verb. inſtitutus in re certa Concluſ. 232. † Deducti tamen, vt par eſt (nec aliter valeret diſpoſitio) in teſtamento honorifico nomine inſtitutionis † non per hoc obnoxij oneribus Molin. & cœteri d. loco Verſic. Hoc iacto fundamento. † A quibus non minus eſt exemptus Clericus, Equeſ, vel Pius locus, quamuis hæredes vniuerſales ſint, cum iuxta formam l. ſcimus C. de iur. de lib. & §. ſed noſtra de hæred. qual. & diff. iure communi inſpecto; cum ſtatutis locorum non ſint ſubiecti; poſſint vñ beneficio inuentarij, vt Scribent. tradunt in d. l. ſcimus, & in d. §. ſed noſtra. Naſt. Con. 565. & 574. Roland. à Vall. conſ. 74. in 2 Cephal. conſ. 392. in 3.

- 8 Et † quemadmodum hæc pericula docet equitari So-
 9 cinus iſta artiſcioſa inſtitutione; ita quoq; è contrà ex-
 hæredatione † vel renunciatiōe. putat filium liberari,
 etiam ſtante neceſſitate ordinata ex iure municipali, quo
 filij ſubijciuntur oneribus Patris, etiam non adita, vel
 repudiata hæreditate, vt in d. l. filius qui num. 5. & 6. &
 reperit in l. cum filius nu. 9. de Verb. oblig. referens Bald.
 in d. l. dotis num. 3. de iur. dot. & ſequitur Stracch. Tit.
 de decotor. nu. 26. & Menoch. in tractat. præſumpt. lib.
 4. Præſumpt. 28. nu. 9. & Mantie. Card. Illuſtriſſ. lib.
 4. de coniect. vlt. volunt. cap. 12. nu. 16.

ILLAT,

E P I T O M E

Exhereditatio non ignominiosa fit etiam Posthumus, & sine causarum expressione.

S V M M A R E R V M S I N G V L A R I V M .

- 1 *Filio exhereditato sine expressa causa, testamentum est nullum.*
- 2 *Exhereditatio non ignominiosa valet sine causa expressione.*
- 3 *In §. Aliud quoq; Capitulum Auth. Vt cum de appell. cognosc. datur exheredationis forma.*
- 4 *Intellectus d. §. Aliud quoq; capitulum.*
- 5 *Exhereditatio non ignominiosa fieri potest in meris terminis Iuris Digest.*
- 6 *Posthumus, exheredatione non ignominiosa, exheredari potest.*
- 7 *Item, & filius natus, Vbi ex statuto teneatur ad debita Patris, etiam si repudiauerit hereditatem.*
- 8 *Sed tunc secundum quosdam non liberaretur à debitis paternis.*

O B S E R V A T I O I I I .

DE † exheredandis liberis illud est satis decantatum, vt causa exheredationis in testamento testator exprimat, nè citrà quarela remedium testamentum sit nullum Auth. Non licèt C. de lib. Præter. † Eorum etiam opinionem, sum semper, etiam in circularibus disputa-

OBSER.

putationibus, sectatus, qui exheredationem, quam non notæ causa factam Paulus I.C. in l. Paulus respondit 48. primo de Bon. libert. & ex indè etiam Scribentes, & Vigl. Zuic. inter alios in §. fin. in fin. Inst. De Exhered. lib. & Thob. in rub. d. Tit. nu. 3. etiam non facta causæ ingratitudinis expressione, valere autumarunt, nec ex hoc vitiarum esse testamentum.

Commodè potest deduci ex tex. vulg. l. Multi non notæ 18. & l. si. Patronus la. 2. §. si quis non mala d. Tit. De liber. & posth.

LEX.

Profitentur hanc sententiam, inter alios, is, quem vas legum Azzo appellavit, Bald. in Auth. ex causa C. de lib. præter. num. 23. Scribent. in Auth. licet eod. tit. & Alex. præcipuè num. 2. & Iason. 10. Vigl. vbi supra, & nouissime Illustris. Card. Mantica. in Tract. de Coniect. ult. volunt. lib. 4. cap. 12. num. 14. cum alijs latè congestis à Gabriell. in titul. de legat. num. 20. libr. 6. recept. sent. Quorum opinionem defendimus legentes Senis in commentario 10 ad d. l. multi non notæ.

AVCT.

RATIO

- 3 Quærenti † ob quam causam, Respondi, in textu §. Aliud quoq; capitulum Auth. vt cum de Appell. cognos. in quo datur forma exheredandi filios cum expressione
- 4 causæ † Imperatorem non tractare de hac exheredatione, sed tantum de odiosa, & de ea, quæ à Parentibus fit ad orbandos successionem filios, animoq; quodammodo, si non vindictæ, saltem penæ inferendæ, vt in terminis tenet Alex. d. num. 2. Quæ opinio primum fuit Cyni, Imolæ, Angeli, & Antiquorum, à quibus non recedunt Recensiores, quorum vnus est spectatæ doctrinæ Roder. Suarez. in l. quoniam in prioribus De inoff. Test. in prima limitat. num. 3. ita vt Alex. prædict. in d. l. multi non notæ, num. 2. testetur, etiam contra Bart. ibi, communiter contrarium teneri. † Ex quo sequitur, casum Vlp. in d. l. multi non notæ, & in d. l. si Patronus §. si quis non mala

mala regulari secundum iura pandectarum, & Codicis, quod est valere exheredationem, nulla expressa cā l. maximum vitium C. de lib. præter. vel saltem nulla ex relatis in d. §. Aliud quoq; cap. quod annuit Bald d. n. 23.

ILLAT.

Ex † dictis credo, Posthumos in istis terminis, † & Natos quoq; in locis, in quibus viger statutum, filios teneri ad es alienum Patris, quamvis hereditatem repudiau-
uerint, vel abstinuerint ab ea, posse exheredari, primum probat Mantic. d. loco num. 15. & seq. secundum Suarez præcitata limit. num. 1.

Sed † fortè in istis terminis non operaretur liberationem filij ab ere alieno paterno, vt odiosa exhereditatio, ad mentem Baldi in l. Dotis tuæ nu 3. C. de iur dot. quem sequitur Bart. Socin. in l. filius Patri num. 4 ff de vulg. & pupill. substit. faciunt, quæ tradunt Addent. ad Baldum d. loco in vlt. Apostella in verb. Parag. penult. lit. K.

ACADEMIA TERTIA.

De Substitutionibus, tam directis,
quàm obliquis.

EPI T O M E

Vulgaris substitutio, facta filio, tollit necessitatem adeundi, & remissio solemnitatis statutaria Senis recusatione ignominiosam.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Consilium pro filijs, nè ad paterna debita teneantur.
- 2 Ex statuto 173. Senis repudiatio paterna hereditatis

- ditatis fit cum ignominia.
- 3 Pater, ad validitatem Testamenti, debet filios instituere.
 - 4 Filius ab intestato est Patris successor.
 - 5 Confert in hoc remedio plures gradus substitutionum facere, & ultimo loco servum, vel locupium instituere,
Servus institutus, non tenetur ultra vires heredit.
 - 6 Datio substituti vulgaris facit de necessario voluntarium.
 - Pariter tollit suitatem secundum Alexandrum.
 - 8 Auctor contra.
 - 9 Cautio est expressè remittere filio necessitatem adeundi, secundum hoc remedium.
 - 10 Remittenda quoq; est solemnitas Stat. 173. nè filius cum ignominia recuset.
 - 11 Minor ordine Patris, alienat sine Decreto.
 - 12 Authenticè resq; C. com. de leg. renunciari potest.
 - 13 In hoc remedio abstinendum est à claus. fideicom.
 - 14 Ob fideicommissum hæres compellitur adire.

OBSERVATIO I.

PATRI † iam penitus perduto, ac decocto, vel potius miserrimo, ac prorsus disperso filio; nè post Parentis obitum, vel cum maximo rerum suarum detrimento in carceribus vitam degere cogatur; vel maxima cū ignominia, & ciuitate, ac existimatione priuetur, ultra dicta superiori Academia secundo loco, Consilium erit opti-

optimum, & salutare, si prudens Aduocatus curet in Testamento Patris filio dari substitutum vulgarem aliquem, qui sit accepturus hereditatem, & pro omni securitate, si forte non adiretur hereditas, remitti filio omnem necessitatem adeundi, & obseruandi solemnitates statutaras, si aliquę sint inductę, † vt Senis ex statuto sub rub. de Repud. hered. 173. in 2. distin. ignominiosę fanne, & ingenuo viro indignę. Quod vt clarius pateat, plenius explicabitur.

ORER.

Ordinet † ergo Iurisperitus; vt pater iste validum, & efficacē condat Testamentum, filios sibi heredes instituendo l. inter cętera 30. De iniust. rupt. test. §. 1. inst. de exhered. liber. † Mox etiam vt derijsdem substitutum vulgarem, qui cum posset forte non adire hereditatem, ex quo ab intestato filij essent futuri heredes §. 1. inst. de hered. quę ab int. defer. † Plures faciat substitutos, vt saltem vnus reperiatur, qui velit succedere, & in subsidium, vltimo loco, vel Seruum, vel Clericum, vel Hospitale, vel alium pium locum substituatur, qui tutō possit adire, nec vltřa vires hereditatis opprimatur.

LEX.

Fundamenta huius cautionis sunt collocanda in l. iam dubitari 86. ff. de hered. instit. & non leuiter faciunt l. 1. §. si proponatur ff. si quis omiss. caus. test. & l. fin. de cond. institut.

AVCT.

Sunt quoq; sita in his, quę tradunt Bart. Bal. & Scrib. in l. si filius heres de lib. & posthum. Gomez. facit lib. 1. Variar. resol. cap. 1. num. 15. vers. sed his non obstant. Io. Guter. in §. sui autem inst. de hered. qual. & diff. nu. 30. & Minfing. in princip. de vulg. subst. num. 12. lib. 2. instit. nec pretermittendus est Durant. de Art. testand. tit. 5. caut. 2.

RATIO

Ratio desumitur ex alleg. Doctoribus, & præsertim ex Minfing. cui addo etiam Rip. in l. heredes mei de vulg. & pupill. nu. 179. cum clarē constet ex ijs † Dationem vulgaris

vulgaris substituti efficere filium de necessario heredem voluntarium, ob textum in l. si filius de lib. & posthum.

- 7 Confert † etiam communis illa Decisio, de qua testatur Alex. in d. l. si filius hæres. Fernand. Vasq. De success. creat. §. 21. num. 183. & 187. Gomes. d. nu. 15. & Güter. d. §. sui autem num. 49. Tolli nempè suitatem eadem
- 8 Datione substituti vulgaris. † Quamvis nos contrariū sequuti simus in gloss. (Necessarium) de vulg. subst. in princ. auctoritate Gomes. d. num. 50. Vasq. d. loco nu. 184. & Minsing. vbi sup. nu. 13. vltra Bald. Angel. Rom. Bened. de Plumb. Cuman. & alios antiquiores, rationibus à præfatis adductis.

- 9 Sed † ad tollendas omnes controuersias, fiet à Testatore expressa remissio necessitatis huiusmodi adeundę hæreditatis, nè quauis machinatione possint compelli filij adire, quod vltra prædicta probat. l. verba. 12. de cond. institut. & l. Cornelius 69. De Hæred. institut.
- 10 Et † quod rein, maximamq; continet, remittat aperte omnem solemnitatem, ac ordinationem d. statuti, & quamcumq; aliam ignominiosam paternę, vel à vitę (ad fauorem quoq; Nepotis poterit hæc cautio adhiberi) hæreditatis repudiationem, vel renunciationem, quod videtur permissum ex Socin. in l. filius, qui Patr. num. 5. & seq. de vulg. & pupill. † cum etiam in simili Pater remittere possit solemnitates de iure communi requisitas, in alienatione bonorum Minoris l. 3. C. quando Decret. op. nō est. tradit Simoncell. in Tract. de Decret.
- 11 lib. 2. cap. 7. num. 108. & seq. † Et quilibet extraneus beneficiū auth. Res. quæ C. comm. de legat. vt latè tradunt Petros à Petra, & Peregrin. in Tract. De fideicom. Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis l. fin. De Pact. conuent. Men. conf. 152. num. 6. in 2. cum qua longè mitius agere solemus l. Celsus de Arbitr. & licet aliqui credant solemnitates statutarias remitti non posse

X per

per testatorem, eorum tamen opinionem non crederem procedere, quando solennitates ad fauorem Testatoris essent inductæ, vel quâdo posset dici, inficere bonos mores, vel saltem aliquo modo ledere statum, vt in casu, quem præ manibus habemus Bald. las. & cœteri excitati à Chassan. de Conf. Burg. rub. 4. §. 20. in gloss. De sceindre num. 8.

ILLAT.

Cauendum tamen est in Testamento, vt supra ordinato, nè adijciatur Clausula Codicillaris, quæ de more solet interponi à Notarijs, vel alia, quæ Fideicommiss. portendat; cum tunc ex communi sententia, teste Vasq; d. §. 21. num. 193. & 204. & facit Durant. d. Tract. tit. . . caut. 2. necessitas non remittatur, † quippè cum substitutus; si voluerit spernere vulgarem aditionem; ob fideicommissum poterit compellere filios adire vulg. l. quia poterat 4 & l. ita tamen 27. §. qui rogatus cū vulg. ad Trebell. quâuis ad onera Patris lubeūda non noceret, cum institutus adeat periculo substituti ex dd. Iuribus, proderit saltem cautio ad redimendā vexationem.

EPITOME

Seruo, vel Monacho effecto hærede, ignorante Testatore, datur concursus inter substitutum, & Dominum, vel Monasterium.

SYMMARIA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Instituti, & substituti admittuntur ad hereditatem, ordine successiuo.
- 2 Datur tamen inter eos concursus quando testator errauit

erravit in persona primi hæredis.

- 3 Instituto seruo pro libero, concurrit cum Domino substitutus.
- 4 Ratione dubij datur iste concursus.
- 5 In dubijs est media via eligenda.
- 6 Concursus iste datur, etiam si primus institutus esset effectus Monachus, & admittitur Monasterium.
- 7 Propter dubium iuris, in quavis controuersia licet Iudici diuisione uti.

OBSERVATIO II.

- 1 NOTVM † est cuicumq; ordine successiuo, admitteri ad hæreditatem Institutos, & substitutos hæredes Vlp. lib. 6. ad Sabin. in l. 3. de acq. hæred. † Admisit tamen concursus inter eos siuè Tiberius Cæsar, siuè D. Pius, quicumq; fuerit, vt legitur in l. & hoc 41. ff. de hæred. instit. quando erravit Testator in persona primi hæredis, credens liberum hominem, & Patrem familias sibi hæredem facere, cum tamen seruum alienum instituisset, eidemq; vulgariter, vt dicitur, substituisset; † In hac enim hypothesis concurrunt in hæreditate Dominus instituti serui, & substitutus, fitq; inter eos hæreditatis in partes æquales scissio.
- 3

Duo loca habemus pro hoc luculētissima Alterū Iuli I. C. in l. si pater famil. 40. d. tit. de hæred. instit. alterū Iust. in §. fin. de vulg. subst.

In hoc §. fin. potissimum tradunt omnes Scrib. & præcipuè Theophil. & Aretin. post eos Franciscus Conna. lib. 10. Comm. Iurisciui. cap. 7. num. 5. latius cœteris

X 2 alter

OBSER.

LEX.

ACT.

alter Franc. Duar. nempè in eit. de vulg. & pupill. cap. 10. in versic. Excipiuntur quidam casus.

RATIO

Quod † si quidam sint, qui magis Principis auctoritate, quàm aliqua vera ratione putent id esse sancitum, videant lo. Fabi. in d. §. fin. & post eum Aretin. & coeteros, ostendentes id factum esse, cum rationes essent, & fundamenta, non leuia, tam pro instituto, quàm pro substituto, nec, quæ potentiora essent, possit diiudicari, Ex † quo mediam viam eligi voluerunt, argum. textus in l. Titius, vbi Alex. ff. ad Trebell. Petr. Anch. conf. 210. cum alijs alleg. nouissimè à Tesaur. in Decis. 89. num. 1. & in proprijs terminis vltimarum voluntatum, subtilius quàm coeteri, more suo perpendes, noster Alex. Turam. nunc in prima Sede Neapolitanæ Academicæ Iura ciuilia docens, ad l. non puto de Iur. Fisc. in 3. part. quæst. 1. num. 15. & seq.

ILLAT.

Diuisionem hanc † dum interpretati sumus d. §. fin. in patrio Gymnasio, extendimus etiam ad casus, in quibus, ex parte instituti, aliquis fauor specialis intercederet, puta in ijs, qui Religionem ingressi sunt, testatore ignorante; dato enim substituto, crederem diuidi debere pro dimidia inter Monasterium, & substitutum, quod videtur sentire Fab. num. 3. in fin. ibi, & clarius Vigl. nu. 4. Aret. verò nu. 7. ibidem fauet omninò Monasterio.

Et † ratione Iuris dubij, etiam in quauis controuersia, non dedeceret, mediantè diuisione, Iudicem dirimere quæstionem, vt in facto dubio fieri posse est demonstratum Dec. conf. 445. num. 3. Honded. conf. 8. in fin. Odd. conf. 45. in fin. cum alijs excitatis à Tesaur. d. Decis. 89. & à Brog. Decis. 23. nu. 15. in 3. par.

E P I T O M E

Impuberi emancipato potest Pater in testamento per indirectum, ex consilio Cascellij, & Trebatij providere.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Non permittitur vna via, quod alia est prohibitum.
- 2 Per indirectum fit, quod directè aliquando est prohibitum.
- 3 Pater impuberi emancipato non potest directò substituere per pupillarem.
- 5 Ad substituendum directò impuberi emancipato emanauit Consilium Labeonis, Offilij, Cascellij, & Trebatij, & num. seq.
- 6 Conciliatio l. cum ex Filio de vulg. cum l. quoniam in prioribus C. de Inoff. Test.
- 7 Castrensis, & Aretinus consulendo diffident,
- 8 Parentes, filiis dissipantibus, possunt in legitima providere.
- 9 Onus ad commodum onerati valet.

OBSERVATIO III.

- 1 QVAMVIS † regula sit cap. cum quid de reg.
 2 Iur. Alia via haud permitti, quod vna prohibetur, † conceditur tamen aliquando per indirectum
 3 quod directè est prohibitum. † Pater habet filium impuberem

puberem emancipatum , & est certum, quod ei non potest heredem directè constituere vulg. l. 2. de vulg. & pupill. Iust. in §. 1. de pupill. subst. † si tamen voluerit in his , quæ ei reliquerit, heredem quoq; comparare , utatur consilio Labconis, Offilij, Calcellij, & Trebatij, quod refert Iabol. in l. cum ex filio 39. d. tit. de vulg. † Hoc est, directò substituat quem vult heredem filij , eumq; per fideicommissum roget, ut hereditatem filio emancipato restituat , cum in suam tutelam venerit ; Tunc .n. si filius adhuc impubes moriatur, cum non sit adimpleta conditio fideicommissi, hereditas pertinebit ad scriptum heredem ; si verò fiat pubes, paterna hereditate fruatur.

OBSER.

LEX.

AVCT.

RATIO

Est hoc consilium prefatorum Patrum relatum à Iabol. in d. l. cum ex filio 39. ff. de vulg. & pupill. subst. Mox receptum à Bart. Castr. & alijs in d. l. 39. quibus addo. Lud. Suarez in l. quoniam in prioribus C. de Inoff. testam. limit. 1. sub. num. 4.

Quin, & ipse Bart. in allegat. loco num. 2. rationem perpendit , dum querit, an illa lex, 39. ex l. quoniam in prioribus , reddatur nulla hodierno iure , & consilium ibi relatum ab Iaboleno frustratorium: ostendit. n. quantumvis legitimam portionem contineat , merum tamen commodum , & fauorem filij impuberis respicere , cum habeat, hac via, quodammodo heredem, quod etiam d. num. 4. admittit quoq; idem Suarez .

ILLAT.

Id † iudicio meo, dirimit discrimen, quod est in consulendo inter duo iuris nostri propugnacula Paulum , nempe à Castro, & Franciscum de Aretio; quorum vnus in conf. 77. num. 2. prim. vol. probat , Parentes , etiam infra limites legitimæ , posse filijs prodigis , inexpertis , & parum versatis , aut fortè etiam impuberibus , prohibere alienationem , durante impedimento; Alter verò in conf. 19. prorsus il negat. Sed verè cum huiuscemodi prohibitio tendat ad commodum prohibiti , debet omni-

omnino subſtineri l. ſi ita relictum de leg. 2. l. in fidei-
commiſſi §. cum Pollidius de Vſur. l. Titio centum ord.
70. De cond. & dem. & conſuluit pro hac parte Petr. de
Anch. cōſ. 440. &, poſt longam rationum diſcuſſionem,
concludit pariter ad fauorem Caſtrenſis Suarez d. loco
præcipuè nu. 8. Videte quoq; Pereg. de Fid. art. 36. nu.
66. & ſeq. & cogitate.

E P I T O M E

*Hærede repudiante , non poteſt Fideicom-
miſſarius vniuerſalis capere propria aucto-
ritate fideicommiſſum ; licet ſecus ſit in par-
ticulari.*

SVMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Reſponſio ad petitionem Sitibundi, & nu. 3.
- 2 Primo hærede non adeunte, admittitur ſecundus.
Item legatarij, & fideicommiſſ. particulares.
- 4 Fideicommiſſ. vniuerſalis non gaudet priuilegijs;
conceſſis legatarijs, & Fid. particularibus.
- 5 Legatarij, & Fideicommiſſ. particulares non poſſunt
cogere hæredem adire.
- 6 Fideicommiſſ. vniuerſalis cogit hæredem adire.
- 7 Legata, & Fideicommiſſ. ſunt exequata antiquo;
& nouo iure.
- 8 Non obſtante exæquatione, multæ adhuc ſuper-
ſunt differentiæ inter legata, & fideicommiſſ.
- 9 Fideicommiſſa nutu fiunt, non legata.

- 10 *Non datur legatum vniuersale, sicuti fideicom.*
 11 *In Gymnasio Senen. Professores concursu licetario Cathedras obtinent.*

OBSERVATIO IV.

CVPIT † Sitibundus vester ex angusto ingenioli nostri fonte, ad explendam sitim, haurire veritatem in illa controuersia, An fideicommissarius vniuersalis gaudeat iisdem priuilegijs; circa testamenta eorum, qui fortè, cum falcidiam prohibuerint, scripti hæredes detrectarunt adire hæreditatem; quibus gaudent legatarij, & particulares fideicommissarij; † eo enim casu substituti secundi heredes, legatarij, & fideicommissarij particulares admittuntur, & Testamentum illud valet, quamuis heres primus non adiuerit hæreditatem §. sed cum expræssim §. si quis autem, & §. si verò nullus Auth. De hæred. & Falcid. quod maxima exaggerat acclamatione Bart. in l. nemo potest in 4. opposit. num. 5. de leg. pri. ab omnibus communiter receptus, vt ibi testatur Io. Annibal. num. 206. Alc. num. 31. & Grot. num. 33. & tradit quoq; Roman. in Conf. 71. nu. 5.

OBSER.

Pulcra † quidem dubitatio, & Iuene nobili, ac erudito non indigna; in ea tamen enodanda, & voluntati illius, & veritatis expræssioni me satisfacturum confido; si dicam, † Fideicommissarium vniuersalem non gaudere priuilegijs prædictis.

LEX.

Quod puto probatum in d. §. sed cum expressim De heræd. & Falcid. cum ibi, secundum Scribentes, agatur tantum de Fideicommissarijs particularibus, & per consequens non extendendus, quia quod lex non dicit, nec nos dicere debemus Iurib. vulgat.

AVCT.:

Hoc ipsum defendit Iacob. de Beluis. in d. Auth. de heræd. & Falcid. §. Hinc nobis Bald. in l. filium, quem ha-

habentem C. famil. Ercisc. nu. 41. & alij relati à Guter. in d.l. nemo potest num. 314. & Bologn. num. 117. quorum auctoritatem sequuti sumus, & nos, dilucidando Auditoribus nostris d. l. Nemo potest.

RATIO

- 5 Differentiæ † ratio deducitur ex alleg. Doctoribus, & præcipuè ex Crot. & Guter. Non. n. lex concessit legatarijs, vel fideicommissarijs particularibus, vt possint cogere hæredem scriptum adire l. si quis ommissa ff. si quis ommiss. caus. Testam. & ideo succurrit ijs, vt possint plenè alio remedio sibi satisfacere † Verum quoniam vniuersali fideicommissario est consultum, vt possit cogere hæredem l. quia poterat, Ad Trebell. §. Restituta de Fid. hered. non eget his priuilegijs, & si via, sibi concessa, non vtatur, sibi debet imputare.

- 7 Nec † obijciatis exæquationem factam tum antiquo iure, à Vlp. relatum in l. 1. de leg. 1. tum iure nouo ab Iustin. Imper. per l. 2. & 3. Comm. de leg. † quoniam præterquam quod multæ adhuc supersunt differentiæ inter legata, & Fideicommissa, vt latè Alex. Turam. in Paradox. Disput. legat. & fideicom. cap. 3. & 4. conatur demonstrare, inter qua silla est præcipua † Vt fideicom. nutu fiant, non legata l. nutu de leg. 3. In hoc potissimum exæquatio fieri minimè poterat, cum desideretur terminus ad quem. † Legata enim vniuersalia, sicuti Fideicom. asserere dari falsum est, secundum communem Senensium Scolam, abundè probatam à Turam. alleg. loco cap. 2. num. 10. & seq. † Et nos vtrumq; pronunciatum delendimus in formidabili illo discrimine concurtus, facti, iuxta nouissimam Gymnasij reformationem cum eruditissimis nostri Collegij Doctoribus, ex quo deindè summa Dei Trini Vnius, ac Deiparæ Virginis gratia, ad Ius publicè interpretandum a Sereniss. Dom. D. Ferdinando Mediceo Magno Etruriæ Duce Domino nostro benignissimè reuocati truius.

Y ACA-

ACADEMIA QVARTA:

De Fauorabili Fideicommisso, ratione
Coniunctionis.

Affectu filiorum præsimitur reciproca substitutio, & solum in ultimo moriente verificari conditionem, ad fauorem Fideicommissarij.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM:

- 1 Refertur factum.
- 2 An successio deferatur ad fideicommissarium moriente cuiusq; filiarum, an post vltimam morientem, quasi reciprocè sint substitutæ.
- 3 Defenditur substitutus.
- 4 Auctor contrà, defendit filias.
- 5 Conclusio contrà substitutum.
- 6 Filij præferendi sunt extraneis.
- 7 Voluntas in Fideicommissis spectatur.
- 8 Reciproca substitutio inter filios facta præsimitur, stante pupillari in vno.
- 9 Etiam quod esset sub conditione si sine liberis etc.

OBSERVATIO I.

TESTATOR + instituit filias, quas, non existentibus Marculis, supràstites re.iquit, & forsan si
fine

sine Filijs decederent, substituit ijs extraneum.

- 2 Controuertebatur † vtrum successio pertineret ad substitutum ex morte cuiuscumq; ex Filiabus; an verò esset inter illas inducta reciproca substitutio, ità vt alia ad successionem alterius vocaretur, nec locus esset substituto, nisi adimpleta conditione in ea, quæ post cœteras, nouissimo loco, suos compleret dies † Excellentiss. Dominus N. motus ex Papin. 9. resp. in l. Pater filium ad leg. Falcid. & ex Scœuol. 25. Digest. in l. Lucius 78. §. Caio ad Trebell. partes substituti ruebatur, nec inductam reciprocam substitutionem asseribat.

Confirmabat opinionem suam ex Imol. & Alex. in l. qui duos de vulg. quibus addebat Ias. in cons. 142 vol. 2. Socin. cons. 104. lib. 3. & Rip. latè differentem in l. Hæredes mei §. cum ità num. 14. ad Trebell. qui locus est sedes, huius quæstionis.

- 4 Nos † contrà, non admitti fideicommissarium, nisi impleta conditione in vltima moriente ex filiabus.

Credimus ità responsum ab ijsdem Iureconsultis. à Papin. nempè lib. 1. Definit. à Scœuola 18. Digest. in d. l. qui duos 42. De vulg. & pupill. & in l. Codicillis 34. de Vfus. legat.

Nec nobis quoq; defunt Auctoritates, & quidem grauissimorum, quorum in primis, tanquam Antesignani, sunt Socin. Sen. & Castrenf. quos refert, & sequitur Rip. ibidem num. 27. Socin. Iun. pariter in d. §. cum ità n. 24. Ias. cons. 33. in prin. & Bellon. cons. 82 n. 4. & seq.

- 5 Sed † demum, post non breuem discussionem, manus dedit, & efflagitanti ab eo consilium respondit contrà substitutum: Posuit falcem ad radicem, cum agatur de excludendo substituto extraneo in fauorem filiarum testatoris, quas excludi cum voluisse, non est præsumendum l. pen. C. de Impuber. & alijs substit. † filij enim semper prælati censentur l. cum acutissimi in fin.

OBSER.

LEX

AUCT.

RATIO

De fideicomm. † Quæ voluntas in fideicommissis semper respici debet l. quoniam indignum C. de testam. & ex hac, & leges adductæ decidunt, & Scribentes relati concludunt. 7

ILLAT.

Ratio, † superius à nobis relata, viget in fortiori casu, proposito à Paul. de Castr. in d. §. Caio num. 3. deducto à Socin. in d. §. cum ità nu. 71. puta, si Testator ex dd. Filiabus vni ordinasset substitutum pupillarem extraneum illum, cui reliquit fideicommissum, tunc enim mortua Pupilla, succederent aliæ sorores, eo excluso. † Et multò fortius, stante conditione, si decesserit sine liberis, per ea, quæ tradit Ripa in d. §. cum ità num. 118. & seq. 8

EPI T O M E

Facto Monacho, Herede rogato sub conditione (si decesserit sine liberis) succedit post annum probationis Monasterium, nisi sit substituta persona dilecta.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Rogatus restituere (si sine liberis decesserit) transfert in Monasteriũ, dum Religionem ingreditur.
- 2 Si in præfata substitutione esset scriptus aliquis ex liberis, præfertur Monasterio.
- 3 Et pro hac opinione in praxi iudiciatur.
- 4 Testator, moriente herede sine filijs, interrogatus quem vellet admitti, resp. Monasterium.
- 5 Præsumptio est magis pro coniuncto.

6 Affe-

6 *Affectus naturalis superat præsumptum à lege.*

7 *Monasterium non succedit, nisi post annum probationis.*

OBSERVATIO II.

1 **I**N † eius quoq; testamento, qui rogavit heredem alteri restituere, sub illa vulg. claus. (si decesserit sine liberis) facto Monacho hærede, Monasterium solet admitti §. sed & hoc præsentī Auth. De Sanctiss. episc. & est in Auth. Nisi rogati C. Ad Trebell. Illustriss. Card. Mant. lib. 11. De coniect. ult. vol. tit. 7. in princ. & nu. 7.

2 Verum † si Testator in substitutione comprehendisset aliquem ex liberis, vel personam aliquam, valde dilectam, penitus excluderetur Monasterium, & hæreditas devolueretur ad Filium, vel nepotem, aut similem substitutum.

OBSER.

Ex duobus utriusq; Iuris locis potest liquidò desumi huiuscemodi resolutio: ex cæsareo à l. Lucius 85. de her. instit. ex Pontificio à c. fin. 17. q. 4.

LEX.

Et clarè eam profitentur Accur. noster in l. si quis ad declinandam de Episc. & Cleric. Socin. Sen. in l. cum Avus num. 42. de condit. & demonstr. † Bald. verò in Consil. 196. vol. pri. in fin. asserit in contradictorio iudicio pro substituto obtinuisse, quod etiam testatur Socin. allegatus cum alijs à d. Mant. præcitato loco n. 13.

AVCT.

4 Quando † enim Monasterium admittitur, ex eo profectò admittitur, quia lex præsumit Testatorem piè adeò dilexisse Monasterium, ut si ab eo fuisset petitum, Nunquid, moriente hærede sine liberis, vellet Monasterium admitti, utiq; respondisset, admittendum: ut in d. Auth. Nisi rogati. tenent Castrenf. & alij, quos refert, & sequitur præd. Illustriss. Card. d. loco. n. 8. † At quando

RATIO

do volumus excludi Monasterium à substituto ex liberis, propter affectionem filiationis, & sanguinis coniunctionem, credere est, Testatorem magis diligere coniunctum, cui est abstrictus arctiori vinculo necessitudinis, quæ habet sitas radices in fundamentis naturalibus. Affectus † enim iste naturalis, vt obseruat Bald. in cap. in presentia num. 10. in fin. de Probat. longè superat affectum, lege præsumptum, de quo supra, & ideo admittitur ille coniunctus, Monasterio prorsus excluso, vt Mant. obseruat d. nu. 13.

MLAT.

Tamen † ilud verum est, dum Monasterium succedit, iuxtà prædicta, non esse omni spe destitutum extraneum substitutum, nisi completo anno probationis, quo elapso verè succedit Monasterium, antea enim hæres dici non potest absolutè ingressus Religionem, quippè cū reuocabilis sit eius voluntas, Auth. Ingressi, & ibi tradūt Scribentes C. De Sacros. Eccles. & Mant. ibid. nu. 11.

ACADEMIA QVINTA.

De bonorum, restitutioni subiectorum,
alienatione.

EPI T O M E

Bona, prohibita alienari, si commodam nō patiantur diuisionem, alienantur, onere in precio, vel re: ex illo emptæ: remanente: nisi ob necessitatem vel in dotem, vel in alimenta conuertatur.

SVM-

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Exponitur factum presentis observationis.*
- 2 *Datur cautio circa illud.*
- 3 *Laudatur Doctor Hieronymus Benevolentus.*
- 4 *Alienari potest res, subiecta restitutioni, quando in re non potest conseruari fideicommissum.*
- 5 *Neceffitas nulla lege abstringitur.*
- 6 *Bona Fideicommissaria pro Dote alienari possunt.*
- 7 *Item, & pro alimentis.*
- 8 *Item & pro redimendis captiuis.*

OBSERVATIO I.

VEHEMENTER torquemur aliquādo, dum ob aliquam necessitatem premimur, nec ad eam subleuandam licet nobis uti commodo eorum bonorum, quæ, nè alienentur, saltem tacitè, qui nobis ea reliquerunt, in eorum elogijs prohibuerunt, quod Fideicommissum vulgus appellare solet.

- Sed quoniam nullum malum adeò perniciosum est,
- 1 cui medicina aliqua commodè non queat adhiberi † In Fideicommisso ordinato à S. L. in bonis sibi à Parente relictis, cum onere restituendi Fratribus, si contingeret, ut verè accidit, eū decedere sinè liberis, & ob id non poterat sustineri, nisi in legitima, ad eum spectante, nec non in Trebellianica, reliquum sibi vindicantibus Fratribus, & nepote ex paterna, & auita dispositione respectiue.
 - 2 Consului † ut venderentur bona, quæ commodam diuisionem non admittebant, cum consensu omnium (ad maiorem cautionem) quorum intererat, & vniciq; debita

debita pecunię parte tradita; quę precium erat dd. quartarum, conuerteretur in emptionem aliorum bonorum, eodem onere fideicommissi ijs adiecto, ad mentem d. S. L. & interim ad hunc effectum deponeretur apud aliquem idoneum Campforem, quo peracto, non dubito, quin bona disponentis possint ab emptore tutę retineri.

LEX.

Credo enim id sufficienter probari ex l. cum in fundo 81. de iur. dot. in §. si fundus. & ex l. 1. de fund. dotal.

AVCT.

Accursius quoq; perbellę facit vtrobiq; & Bar. in d. l. pri. Et licet loquantur in dote, vel in fundo dotali, non dubitavi tamen transferre ob symbolum, & similitudinem ad hunc casum: † Pro quo, remedium, & comprobantem, & laudantem commemoro Dominum Hieronymum Beneuolentum, virum clarissimum, atq; Excellentissimum, & ita in iure nostro versatum; vt non solum ex nostra Ciuitate omnes, sed etiam ex vniuersis Italiae partibus multi ad intelligendos subobscuros legum sensus ad eum conuolare soleant. In puncto tñ postmodũ reperi Pereg. de fid. art. 42. n. 67. p. Rim. cõs. 483. & 562.

RATIO

Et si de ratione quæreretur † Responderem id permitti ex necessitate; inducta ex iusta diuisione, atq; legitima, ob quam in illis quartis non poterat seruari fideicommissum. † Necessitas enim nullius abstringitur legis vinculis l. 1. C. de oper. lib. l. 2. de offic. Consul. cum vulg. Venditio ergo legitimę facta dicetur, & absq; rescissionis periculo bona translata in emptorem, fideicommissio conseruato in pecunia, & bonis, ex illa emendis c. factum legitimę de reg. in 6. Pereg. d. nu. 67.

ILLAT.

Permittitur † tamen aliquando rem alienari prohibitam, distrahi, etiam non translato onere in pecunia, vel bonis alijs, quod contingit nedum in dotis constitutione, vt supra lib. 1. Academia 4. Obseruat. 1. per Auth. Rel. quæ C. comm. de leg. & alia ibi relata, ab vndę est demonstratum, † Ac alimentorum occasione

sione, vt ibid. n. 7. & probant Bart. & Castr. in d. Auth. res, quæ, Euerard. in Cent. loc. 71. nu. 12. affirmans id ex communi nostrorum traditione recipi, quod post eum refert Hier. Gabriell. in cons. 157. nu. 18. vol. 2. & Pereg. d. art. 42. num. 47. † Sed etiam pro redimendis filijs ab ea captiuitate, in qua sine eorum culpa inciderunt, idem Bart. in d. Auth. res, quæ, Marzar. in Epit. Fid. quæst. 39. Capra cons. 92. cum alijs add. per Pereg. d. art. 42. nu. 90. & seq.

F P I T O M E

*Alienata re fideicommissaria, bona fide, non spoliatur possessor, nisi in subsidium: si-
cuti non priuatur emphitheusi cessans à so-
lutione Canonis, nec feudo, per vim aufe-
rens Arcem à Domino, quando possit esse
probabilis ignorantia.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Alienatio rei fideicommissariæ, facta ab igno-
rante, valet.*
- 2 *Hæres rogatus, vendendo, bona fide, tenetur fidei-
commiss. dare pecuniã, veniente casu restitutionis.*
- 3 *Rogatus, ob res venditas, tenetur non solum ad
precium acceptum, sed ad iustam æstimationem.*
- 4 *Fideicommiss. grauato existente non soluendo,
potest auocare rem à Possessore, etiam bona fide.*

Z

§ Emens

- 5 *Emens bonafide, suspicione non est notandus.*
- 6 *Non dicitur peccare, qui ex probabili ignorantia errat.*
- 7 *Scientia fideicommissi quomodo probetur.*
- 8 *Non priuatur feudo, qui arcem à Domino aufert, ignorans esse feudalem.*
- 9 *Non cadit, qui ignoranter non soluit Canonem.*
- 10 *Ignorantia probatur iuramento, C. nu. 6.*

OBSERVATIO II.

OBSER.

A LIENANTVR aliquando, etiam citrà inue-
 stitionem, vt vulgò dicitur, bona restitutioni sub-
 iecta, & transferuntur tutè in possessores, qui; hærede
 rogato pecuniam fideicommissario tradere valente; à
 rei præstatione liberantur † fit autem hoc quando hæ-
 res ignarus fideicommissi, bona subiecta restitutioni al-
 teri, pariter ignaro, cōcedit fortè in emptionem † Tunc,
 mortuo rogato, vel alio modo purificato fideicommiss-
 so, possessor non est bonis priuandus, hæres tamen roga-
 ti tenetur fideicommissario pecuniam, quam ex bonis
 recepit, refundere.

LEX.

Hæc est pulcherrima resolutio, & omninò conser-
 uanda memoriæ, quam Compilatores varijs in locis re-
 tulerunt, & præsertim in l. fin. §. fin. De leg. 2. in l. qui-
 dam 25. §. fin. ad Trebell. & in l. Stichio 36. de Vfus. leg.

AVCT.

Tradit Accur. & Bart. post eum in d. l. fin. Alex. Socin.
 & Scrib. in l. Marcellus ad Trebell. Io. Vaud. lib. 1. Var.
 quaest. quest. 46. circa fin. vers. sed & si iusta. & alij relati
 à Pereg. de fideicomm. artic 40. nu. 38. de communi re-
 statutur, tum Tesauro. Decis. 151. num. 12. tum Hieron. Ga-
 briell. cons. 44. num. 9, in 2. † Afferens vltèrius roga-
 tum,

tum, vel eius hæredem, nè dum teneri ad iustum precium receptum ab emptore, sed etiam ad veram rei æstimationem, quod tamen plenius differit Pereg. d. loco vers. Dubium est. † In facto verò, pro quo consuluit, Gabriell. quoniam rogatus, vel eius hæres non erant soluendo, concedit, Fideicommissarium posse à possessore rem fideicommissariam recuperare, ob specialem rationem paupertatis Grauari, aut eius hæredis.

- 5 Petamus † rationem à Bald. in Auth. Res, quæ C. comm. de leg. num. 1. in prim. not. dum conciliat illum textum cum §. fin. d. l. fin. de leg. 2. Afferit enim id accidere propter ignorantiam contrahentium, ex qua nullus ex ijs, & præsertim possessor bonorum, suspicione malæ fidei est notandus, quod etiam sentit Gabriell. conf. 93. num. 18. vol. 2. & Pereg. alleg. num. 38. & seq. † Non enim peccat, qui ex probabili ignorantia in errores aliquos prolabitur cap. 2. de cognat. spirit. c. excell. & c. seq. 11. q. 3. Gabriell. conf. 119. in primo: Scientia autem fideicommissi quomodo probetur tractat Marcell. Cala in Tract. de mod. articul. & prob. in gloss. vnic. §. 2. num. 541. post Cacher. Decis. 73 nu. 5. & seq.

RATIO

- 7 Ob † id libentius Vaudij, quam receptam sententiam comprobarem in controuersia inter Dominum, & Vasallum, dum ipse Vasallus vim intulit, & expugnauit eam Arcem, quā Dominus Feudi, eo prorsus inscio, retinebat, quod munitur auctoritate textus in cap. 1. post princ. De Noua Form. Fidelit. & in c. 1. Qualit. lur. deb. Vasall. Domin. Fidelit. & satis plenè comprobatur opinio- nem suam Vaud. d. quæst. 46. pro qua etiam faciunt tradita à Gabriell. d. conf. 119. num. 1.

ILLAT.

- 8 Reperio † etiam quod emphiteuta inscius non cadit ab emphiteusi, si credens rem allodialem, tempore constituto, canonem non soluerit Anchar. conf. 114. nu. 5. Marfil. in Rub. De Probat. num. 124. Cala d. Tract. in

Z 2 d. Gloss.

d. Gloss. num. 1580. Corbul. in tract. ex quib. caus. quis cad. ab emph. in caus. non solut. can. † De qua ignorantia standum est iuramento deficientis à solutione, vt per Anch. d. n. 5. & Grat. resp. 79. in pri. & 151. in 2. tenet, & alios allegat Cala d. nu. 1580.

ACADEMIA SEXTA.

De Portione legitima.

EPI TOM E

Parentibus, non valentibus filio impuberi in legitima per Fideicommissum substituere, permissum est grauare in ea successores legitimos Pupilli.

SVMM A RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Leges dant morientibus liberam disponendi facult.*
- 2 *Patres possunt per pupillarem substituere filijs, etiam in legitima.*
- 3 *Patres, per Fideicommissum substituendo, non possunt pupillos grauare in legitima.*
- 4 *Pater, vt fideicommissum comprehendat etiam legitimam, grauet successores ab intestato ipsius pupilli, & num. 9.*
- 5 *Secundum istam cautelam Dinus obtinuit.*

6 Suc-

- 6 *Successoribus filij non est debita legitima, ut filio.*
 7 *Pater non substituendo pupillariter filio, videtur
 vocare eius successores, qui ab intestato illi suc-
 cedunt.*
 8 *Hoc Fideicomm. à Matre fieri non potest.*
 10 *Hæc cautela, ut valeat, nominatim sunt grauan-
 di venientes ab intestato.*

OBSERVATIO I.

- 1 **I**URA † quamvis profusè concedant liberam facul-
 tatem disponendi Testatoribus l. 1. De Sacrosanc.
 Eccles. §. Disponat Auth. de Nupt. cum concordanti-
 2 bus. † Aliquando tamen, fortè in his, quæ minus ha-
 bent momenti, eam restringunt, atq. coharctant. Con-
 cedût, si quidem, Parentibus liberis impuberibus, etiam
 in ea parte, quam ipsa quodammodo Natura ijs refer-
 uavit, directò quoq. substituere l. ex tribus 26. C. De
 3 Inoff. Testam. † Interdicunt autem id per Fideicomm.
 fieri, ut facit textus in l. cum Patronus 28. & in l. cum
 Pater 79. §. Titio, à contrario de leg. 2. expressè pariter
 est dictum ab Accurs. in vulg. l. quoniam in prioribus,
 eo. tit. de inoff. test. in Scholio fin. communiter, ut par est,
 à cæteris Scribentibus approbato, teste Ludou. Suarez
 ibid. in pri. lim. num. 13. circa med.
 4 Non † tamen ex hoc est omnis via ad fideicommis-
 sum ordinandum Parentibus præclusa, Quamobrem Pa-
 ter, ut fideicommissum seruetur, non filium, sed eius suc-
 cessores legitimos roget, ut mortuo filio impubere, re-
 stituant cui velit, hæreditatem suam.

OBSER.

In vulgaribus Pandectis legitur in l. si Titio (quæ in-
 cipit in Pisanis, Iulianus, & est pars præced. legis, hoc est l.
 si fun-

LEX.

fi fundus 94.) 95. in ord. tit. de leg. pri. in §. sicuti, conferunt etiam tex. in l. 96. eod. tit. & tex. in l. 1. §. sciendum de leg. 3.

AVCT.

A stipulari videtur qui nobis frequenter preſto eſt, doctiſs. Comm. Accurf. in d. l. 1. quem ſequuntur Bart. Bal. & alij in d. §. ſicuti. † Cyn poſt longam diſcuſſionem in l. ex tribus alleg. refert, Dinum maxime auctoritatis virum ita ſemper iudicare ſolitum fuiſſe: ex communi ſententia, etiam in fortioribus terminis, tradit Suarez nē dum excitato num. 13. ſed etiam ſub num. 20. & multos cumulat Ant. Gabriell. lib. 6. recept. ſent. Tit. de legit. num. 34. in 8. limit. concl. pri. quibus poſſumus addere Socin. Sen. conf. 116. in 1. verticul. ſexto, & vlt. & Anch. conf. 27. num. 3. & 4.

RATIO

Ratio † ſecundum Cynum alleg. loco, quem refert, & ſequitur Suarez ibid. num. 16. eſt, quia illi ſucceſſores legitimi non habent ex neceſſitate hanc portionem legitimam, quemadmodum habent filij, ſed ex voluntate mera teſtatoris. † Qui cum poſſet ſubſtituere pupillariter filio ſuo, & non ſubſtituit, videtur ex voluntate expreſſa relinquere hæreditatem ſucceſſoribus filij, ab inteſtato venientibus d. l. 1. §. ſciendum, & ideo poteſt iure optimo eos ad libitum grauare, & onus fidei commiſſi, etiam in portione legitima, imponere l. ab eo C. de fidei comm. facit idem Accurf. in d. §. ſicuti in gloſſ. fin. & expreſſe ſequitur Paul. de Caſtr. in d. l. ex tribus num. 3. verſic. Aut relinquitur tale fidei commiſſum.

ILLAT.

Duo † puto eſſe cauenda circa hoc fidei commiſſum: Primum à Matre fieri minime poſſe, quippè quæ filios non habet in poteſtate, & per hoc nec facultatem ijs ſubſtituendi per pupillarem ſubſtitutionem l. 2. cum materia de vulg. & pupill. Socin. iun. conf. 125. nu. 12. vol. 1. & pro hoc videatis alleg. Suarez d. loco nu. 17.

Alterum † ad tollendas difficultates inter noſtros, circa

- 7 circa modum componendi præd. fideicommissum, est ut
 7 ordinetur nominatim à venientibus ab intestatò, ut no-
 tat Bart. in l. cohæredi §. quod si nu. 2. de vulg. & pupill.
 & Addent. ad Bald. in d. l. ex tribus in verbo (detraha-
 tur) † Semper tamen expirabit pubertate ipsius filij,
 8 Castr. in d. l. ex tribus num. 3. verfic. Aut relinquit tale
 fideicommissum.

E P I T O M E

9

*Legitima non publicatur, nec patitur
 computationem, si quid Pater soluit pro
 condemnatione filij, vel pro eo, ab hostibus
 redimendo.*

S Y M M A R E R U M S I N G V L A R I U M.

- 1 Boni oderunt peccare virtutis amore, non formi-
 dine pænæ.
- 2 Pro delicto à filio famil. commisso, nullum ius ha-
 bet Fiscus in bonis patris.
- 3 Filio exbannito, Fiscus non succedit in alimentis.
- 4 Viuente Patre non consideratur legitima, nec po-
 test à filio peti.
- 5 Si Pater omnia venderet, vel posceret, filius de le-
 gitima non potest conqueri.
- 6 Legitima Patroni non consideratur nisi post mor-
 tem liberti.
- 7 Si Pater omnia, quæ habebat, ludo ammisit, reuo-
 cabit

cabit filius vsq ad legitimam, sibi debitam.

- 8 *Pater soluendo pro filio condemnato, vel liberando eum ab hostibus, non computat in legitimam.*
- 9 *Filius succedit in legitima, patre viuo, stante statuto, quod ordinet publicari legitimam.*
- 10 *Et tale statutum valet ex communi.*

OBSERVATIO II.

HOMINES † abstinere à delictis, nè summam
illam Dei Maiestatem offendant, & magis virtu-
tis amore allectos, quàm vllius pœnæ metu, mihi per-
suadeo, ex quo non credidero, relaxare habenas licen-
tiæ, si dicam † Fiscum, pro delictis, à filijs famil. com-
missis, ius vllum non habere, nec ad pœnam, nec ad pu-
blicationem, in legitima, etiam Parentis morte sequuta,
sicuti † nec ius vllum habet in alimentis debitis ipsi filio
ex bonis Patris.

OBSER.

LEX.

Facta attestatio de legitima potest probari ex l. 1. §. si impubere ff. de collat. bon. maximè iuncta l. 3. C. De bon. proscrip.

AVCT.

Fulciuerunt hanc sententiam Comm. Accurs. in Sco-
lio ad l. si emancipata C. de iur. & fact. ignor. Bart. in d.
§. si impubere. Specul. in tit. De exequut. sentent. §. se-
quitur videre, versicul. Quid si filius las. in Auth. Nouissi-
ma C. de inoff. test. num. 3. Gomes. cap. fin. nu. 1. par. 3.
Variar. resol. Guter. in §. liti autem de Hæred. qual. &
diferet. n. 94. & vltra Didac. Couar. cum suis alleg. Ant.
de Padill. testatus de communi in d. l. si emancipata nu.
33. & nouissimè Brog. in tract. de vsu. mul. leg. nu. 238.

RATIO

Satis † liquet, ratio, ni fallor, Certum est enim hanc
portionem, quam legitimam dicunt, Patre viuente, non
esse

- esse in consideratione, nec minus debitam filio, aut ius vltimum ad eam habere, dicitur enim tantum quasi debita l. fin. §. pen. De Curat. Furios. l. cum quæritur, & ibi Auth. nouissima C. de inoff. test. gloss. in d. l. si emancipata, vbi Ant. de Padill. num. 32. & seq. Ant. Cordub. in l. si quis à liberis §. item rescripsit num. 16. de lib. agnosc.
- 5 Et † per hoc non licet filiis eam acceptare, præta hereditate, Bartol. in l. quia poterat ad Trebell. & Padill. ex
- 6 communi d. loco nu. 35. † Quibus stantibus, constat Fiscum non posse prætere, cum ad bona futura non possit aspirare l. eius, qui §. 1. De testam. l. si mandaue-ro §. is cui ff. Mand. Padill. d. loco nu. 34.
- 7 Hinc † constat, quod si Pater omnia venderet, ac fortè etià turpiter dilapidaret, vel in Mari, vt ita loquar, proijceret, filij non possent conqueri, post alios Cordub. d. l. si quis à liberis §. Item iudex n. 19. & Chass. de Con-fuet. Burgand. rub. 3. §. 2. tit. de tresquaie nu. 4. 5. limit.
- 8 Si † tamen in ludo Pater omnia perderet, si non esset infamis, aut legibus damnatus, auderem dicere, me re-uocaturum filiorum legitimam, Bald. in l. 1. C. si in Fraud. Patro. vbi addentes refert, & sequitur Chassan. d. lo-co num. 5. præsertim in 2. limit. Paris de Put. in tract. de Lud. n. 52. Thomm. Act. in tract. de Lud. Scacch. quæst. 11. n. 50. Io. Bapt. Caccialup. in tract. de lud. quæst. 17. n. 81. & omissis alijs, quos, consulendo aliàs pro Conci- uie nostro, qui Romæ plusquam 70. millia aureorum lu- do ammisit, latius congeffimus, excito Vrsill. ad Afflict. Decis. 86. sub num. 5.
- 9 Si autem † Pater spontè solueret Fisco, & conden- nationem pro delicto, à filio commisso, præstaret, vel eum captum, ac retentum ab hostibus redimeret, in le- gitimam nullo modo computaret, nec in partem Bart. in l. Sticchus in fin. ff. de Pecul. legat. & las. post eum in allegat. Auth. nouissima nu. 7.

ILLAT.

A a

Nisi

Nisi † fortè ordinatum esset per statutum Accursi. in 10
 rub. de Decret. Decur. lib. 10. communiter approbatus,
 teste Ias. alleg. loco num. 8. † Vbi post longam discus- 11
 sionem, huiusmodi statutum valere, ex receptiori senten-
 tia, demonstrat: huius quoq; sententiæ fuit Angel. in l. si
 qua nu. 1. De his, qui sui sunt, vel alien. iur. & alij, quos
 excitat Chassan. d. loco num. 5. in 5. limit. Padilla alleg.
 loco num. 3. & seq.

ACADEMIA SEPTIMA.

De Legatis.

EPI TOM E

*Nupta cum tribus millibus potest pete-
 re supplementum legati, non minusquàm
 Ecclesia, si minorem viuens Testator dedis-
 set dotem, quàm in testamento ordinasset.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Explicatur factum.*
- 2 *Filia, cui sunt 4000. relieta pro Dote, si à Patre
 viuo fuit cum 3000. nupta, potest supplemen-
 tum petere.*
- 3 *Legatum, factum cum taxatione, non minuitur
 per adiectionem causæ.*

4 Ca-

- 4 *Capella, si minorem dotem recepit à Testatore vi-
uo, ab hæredibus petit supplementum.*

OBSERVATIO I.

- 1 **P**ATERFAMIL. † cum scriptum sit; Dispone do-
mui tuæ, quia morieris; Testamentum fecit, & filię,
quam habebat ætate nubili, (instituta masculis, quod est
fatis ex statutis Italiæ) legavit (puta) quatuor millia, ad
hoc, ut ex ijs commodè, & honestè, secundum dignita-
tem familiæ suæ, posset nubere: Verum deindè ante-
quam moreretur, reperto nobili honesto viro, qui dignus
esset acciri in Generum, filiam suam prædictam in vx-
orem illi dedit, & dotis nomine ex conventione Triamillia
numerauit: Mox, Patre mortuo, cum legeretur in testa-
mento legatum quatuor millium, filia, & eius vir petie-
runt ab hæredibus saltem sibi dari mille, quæ reliqua
sunt, ad complendum legatum, collatione dotis facta.

- 2 Scribentes † in l. lucius la 1. de leg. 2. discrepant in
resolutione facti propositi, magis recepta conclusio est,
filiam, saltem pro residuo, esse audiendam.

OBSER.

- Est decisum, mea sententia, ex rescripto Alex. Imp. in l.
filia legatorum 11. De legat. ibi Si ea, quæ in testamento
reliquisset, viuis Pater postea in dotem dederit: In hac
specie non est datum, quod in testamento est relictum,
ex quo non parum proficiemus hæredi, compensando,
quod pro dote datum fuit.

LEX.

Huius opinionis primum reperio Dinum in d. l. lucius,
à quo non discrepat Bart. secundum Couarr. in c. officij
num. 10. de test. qui pariter idem tueretur cum alijs relatis
nouissimè à Fab. de Ann. conf. 91. post. nu. 14. par. 1.

AVCT.

- 3 Regula † communis est formalis ratio, nam legatum,
factum cum taxatione, non minuitur per adiectionem

RATIO

Aa 2 causæ

ILLAT.

causæ l. creditor ff. mand. l. lucius de Adimend. legat.

Per quam regulam † Iacobin. in d. l. filiæ legatum n. 4
 s. dicit, idem seruari debere in dote, constituta Capfelli,
 si maior deindè reperiatur relicta in testamento, vt per
 c. cum sicut De consec. Eccles. vel alt. tenet Couarr.

E P I T O M E

*In restitutione Fideicommissi cadunt etiam
 prælegata, facta generaliter, vel collecti-
 uis verbis, præsertim antè constitutionem
 fideicommissi.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Prælegata, verbis generalibus facta, sunt subie-
 cta restitutioni.
- 2 De Prælegato, simpliciter facto, an transeat in
 Fideicommissarium, distinguitur.
- 3 Prælegatum, post fideicommissum factum, non
 venit in restitutione fideicommissi.
- 4 Prælegatum, antè Fideicommissum factum, re-
 stituitur cum fideicommissi.
- 5 Dispositio non refertur ad non dum gesta.
- 6 Hereditas, nomine prælegati relicta, venit resti-
 tuenda in fideicommissi.
- 7 Secus in pupillari substitutione.
- 8 Filius sprata hereditate, non habet prælegatum,
 quando continet maiorem partem hereditatis.

OB-

OBSERVATIO II.

DE Prælegatis quoq; hoc loci agendo, illud scia-
 ris. † Nullam esse dubitationem, quin præle-
 gata sint subiecta restitutioni, si fuerint ordinata verbis
 generalibus, & collectiuis l. cum virum, & ibi Iaf. & DD.
 C. de fideicom. l. Marcellus 4. §. quidam liberis ff. ad
 Trebell. tractat Boer. quæst. 28.

2 Controuertitur † tamen, quando factum est fidei-
 commissum simpliciter, nec generalibus, nec collectiuis
 verbis, quo casu pro decisione sic distinguitur.

3 Aut † testator primò statuit hæredem restituere de-
4 bere, & mox prælegauit: † Aut verò primò prælegauit,
 postea hæredem de restituendo onerauit; primo casu,
 Prælegata restitui minimè debent: secundò casu, contrà,
 cum hæreditate enim prælegata quoq; restituentur.

Primum caput verificatur in l. Titium ad l. Falcid. se-
 cundum in l. Titius de legat. 3.

In vnà, & altera lege Comm. Accurs. vtrunq; probat
 respectiue, nec nō in d. l. cū virum, in Scholio, super ver-
 bo (esse) & in scholio magno, Post eum Boer. vbi sup. n. 8.
 & Alex. testatus de communi in conf. 25. col. fin. vol. 1.
 Villalob. num. 121. Bellacomb. num. 70. & M. Cherion.
 num. 120. in tit. de fideicom. lib. 6. recept. sent. mi-
 hi volum. 2.

5 Ratio † potest deduci ex dispositione l. in lege, Ad
 leg. Falcid. & l. in lege 77. De contr. empt. quatenus di-
 spositio nullo modo potest referri ad illud, quod non
 dum est in esse tempore dispositionis, nam verè quan-
 do factum fuit Fideicommissum, si nil de prælegato scri-
 ptum erat, restitutio in eo non operabitur, si verò erat
 scriptum, eandem cum hæreditate fortunam sortietur:
 quod est ex mente Accursij in d. gloss. (esse).

6 Sed † quando Pater, diuisa hæreditate, vnicuiq; ex
 filijs

OBSER.

LEX

AVCT.

RATIO

ILLAT.

filijs partem assignaret, licet indistinctè restituantur; nulla facta distinctione, an prius, vel posterius scripta sint, ex facta diligenti obseruatione à nostro Bartolomeo Socin. ad reg. 303. † Non propter hoc veniunt in pupillari substitutione l. Sextilium de leg. 3. confert quod refert Donat. à Fin. in tit. de legat. n. 82. d. 2. vol. recept. sentent. nisi secundum terminos, relatos à Rip. in l. hæredes mei, de vulg. & pupill. num. 178. † Nec minus, repudiata hereditate, peti possunt, idem Socin. in limit. ad reg. 156. quem refert, & sequitur idem Donat. à Fin. allegat. loco num. 80.

ACADEMIA OCTAVA:

De Vsfufructu legato.

EPI TOM E

Filius ex Vsfufructu, Matri relicto, non restricto, secundum mentem Bulgari, ad alimenta, deducit legitimam, quæ, nec voluntaria, patitur onus.

SYMM A RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Bulgarus Vsumfructum omnium bonorum taxauit ad alimenta.*
- 2 *Senis Ius municipale dat formam legato vsumfructus, relicto vxori.*

3 *Ex*

- 3 *Ex facto à Patre generali legato Vfusfructus, filij tam in proprietate, quàm in fructibus deducunt legitimam.*
- 4 *Secundum hanc opinionem iudicatur in Senatu Pedemontano.*
- 5 *Pater nullum onus, nec quo ad fructus, potest ponere in legitima filiorum.*
- 6 *In legitima, nec causale commodum, ponitur.*
- 7 *Senis filia debet acquiescere doti, à Patre ordinata.*
- 8 *Pater, nec in legitima voluntaria, debet onus imponere.*

OBSERVATIO I.

- 1 **C**VM ordinatio Vfusfructus in vltimis voluntatibus frequentissima sit, eam studio, & attentione vestra dignam iudicavi † Et in vusufructu generali omnium bonorum à Patrefamil. extantibus liberis, cuicumq; relicto, etiam vxori; quando, non redigitur ad alimenta, in quibus terminis consuluit Decis. Conf. 118. num. 1.
- 2 Lud. Gozad. conf. 47. & Grat. resp. 117. par. 2. contra consuetudinem Bulgari, de qua plenè nouissimè Illustri.
- 3 Mantic. lib. 9. cap. 7. De Conie. vlt. volunt. † Quam est amplexa constitutio nostræ Ciuitatis in stat. sub rub. 116 De Vusufruct. vxor. leg. in 2. dist. Statutorum † Pro filijs, orbatis commodo fructuum, obseruandum est, Eos posse sibi retinere legitimam, tùm in portione debita proprietatis, tùm etiam in vusufructu, illud enim generale relictum in vusufructu, redigitur ad partem extrà legitimā.

OBSER.

Ad vnguem id probat locus Imper. Iust. in Auth. de Trien. & semiss. in §. Prohibemus.

LEX.

Cor-

AVCT.

Corroboratur ex sententia Accursij in secundo Scholio ad l. omnium 35. ff. de vsuf. cui accedit Paris. conf. 96 in fin. vol. 2. Plot. conf. 166. num. 80. inter consilia vltim. volunt. vbi etiam Matth. de Aduocat. par. 2. conf. 74. & ante hos Bart. in l. vxori meæ, de vsuf. legat. nu. 3. Quid plures? commune prædicat inter alios Socin. in conf. 107. nu. 7. vol. 1. quem refert, & comprobat Tefs. Decis. Pedem. 137. nu. 3. Qui pariter in Decis. 184. num. 9. refert ita iudicatum in Senatu.

RATIO

Fundamenta † autem huius opinionis sunt in ea ratione, Patrem vllum onus non posse imponere in legitima filijs debita, nec quo ad vsumfructum, vt in terminis probat textus in Auth. Nouissima C. de inoff. test. per quæ Bald. in l. fin. C. de Indict. vid. toll. nu. 9. Vsq; in d. Auth. nouissima, Gomez. lib. 1. Var. resol. cap. 11. nu. 26. plures numerans, & nouissimè Brogn. Causal. in tract. de vsuf. vx. legat. num. 31. & 96. versic. Quo ad hæredem, cum alijs adduct. à Tessaur. in dd. Decision. 137. & 184. † Ideo nec in ea causale commodum recipiunt Doctores, vt tradit Ruin. in consil. 194. nu. 7. vol. 2.

Secundum relata, superioribus diebus respondi in contingentia facti hæreditatis quinquaginta millium aureorum, vel circa, ad fruendum relicte liberè vxori, refragantibus à principio tribus ex nostri Collegij eruditiss. Patribus, sequentibus M. Anton. Cuccher. in Tractat. de legit. & Zuccard. in conf. 59. par. 1. profitentes, legitimam in sola proprietate conseruari; qui postmodum in hanc ipsam sententiam discesserunt.

ELAT.

Et † ob præfatam rationem est resolutum quoq; de legitima voluntaria, prout facile contingere potest Senis, vbi ex statuto sub rub. de dot. constit. foemin. excl. à success. per mascul. 161. in 2. distinct. statutorum, per quod filia, à Parentibus dotata, portione sibi pro dote ordinatæ debent esse contentæ; † Nam pater in hac ipsa

por-

portione dotali non potest filię onus imponere, & impositum rejicitur, vt resolutè concludit, tanquam singulari ex sententia Salic. Bald. Iaf. & aliorum in l. quoniam in prioribus C. de inoff. test. Gomef. lib. 1. Var. resolut. tit. 11. num. 28. & tangit Bald. Nouell. de dot. par. 6. Priuil. 49. in fin.

EPI T O M E

Fundo uni legato, alteri Vusufructu, datur concursus, quod non facile contingit cum hærede, cuius Jus in solo onere potest consistere.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Proponitur factum.
- 2 Accomodatur Decisio.
- 3 Decisio l. si alij de Vusufruct.
- 4 Fructus sunt pars fundi, & num. 6.
- 5 Fundus propriè non dicitur, demptis fructibus.
- 6 Nō dat fundū qui nō dat iusufructū percipiēdorū
- 7 Inter legatarium fundi, & Vusufructus datur concursus in usufructu.
- 8 An detur concursus in fructibus inter legatarium Vusufructus omnium bonorum, & hæredem.
- 9 Auctor non dat concursum inter legatarium, & hæredem, nisi instituantur sub certa formula.
- 10 Hæreditas etiā in sola proprietate stare potest.

Bb

11 Hæ-

10 *Hæreditas potest consistere in solo onere:*

11 *Inter Vsumfructuarium , & proprietarium eadē declaratione Iudicis, non datur concursus.*

OBSERVATIO II.

TESTATOR † legauit Sempronio Fundum Tusculanum; Seio verò eiusdem Fundi Tusculani Vsumfructum; Quis non dicet Seium, dum uiuit, habiturum omnes fructus, Sempronium verò interim solius proprietatis esse Dominum, Seio verò mortuo, plenum, & integrum Ius in fundo, etiam quoad fructus, consequuturum? † Sed toto Cælo erraret, vt .n. contineatur infra Iustitię Cancellis, Sempronio quidem primum totam proprietatem cōcedere debet: Sed in vsumfructu admittere concursum inter legatarios, Pars enim dimidia Seio, altera dimidia cum proprietate Sempronio danda.

OBSER.

LEX.

Hæc † fuit singularis Decisio Modest. I.C. in lib. singular. de Neuremat. (quam esse menti tenendam meminit Barbat. ad Bart.) relata à Compilatoribus in Tit. de Vsumfr. legat. in l. 19. incipienti, Si alij lib. 33. Pandect. & repetita sub Iulia. I.C. in l. si tibi decem 6. De Vsumfructuum rerum, quæ vsu consum. in §. Nam si fundus.

AUCT.

Ita quoq; sentit Bart. in d. l. si alij Castr. Conf. 223. vol. 2. Paris. conf. 97. n. 11. & seq. vol. 2. Ludou. Gozzad. conf. 47. nu. 2. & melius nu. 12. Durant. de Art. Testand. tit 6. Cautel. 24. Gomez. tit. De Seruit. nu. 5. par. 2. Var. resol. & Villalob. & Vezzin. in commun. tit. de Vsumfr. legat. num. 47. in 2. vol.

RATIO

In † inuestiganda autem ratione necessarium est supponere, fructus, & Vsumfructum ita se habere ad fundum, eiq; ita esse annexum, vt pars ad totum † ita vt verè, & propriè fundus sine eo fundi nomine non mereatur

tur

- tur appellari: in terminis Iulian. l. C. in l. qui vsumfru-
 6 ctum § 8. de verb. oblig. † verè enim reputantur pars
 fundi l. fructus de rei vendic. Mantic. de Coniect. lib. 9.
 cap. 3. num. 6. Quo stante, non potest dici Sempronium
 verè Fundum Tuschulanum ab hērede consequi, nisi ius
 7 percipiendorum fructuum ei quoq; tradatur: † Sed
 quoniam in eodem vsufructu habet coadiunctum So-
 cium, nempè Seium ex iudicio Testatoris, quo casu ex
 vulg. iuris decisione, res legata inter legatarios scinditur
 pro virili l. re coniuncti de leg. 3. §. si eadem de leg. §. si
 plures de Hæred. instit. Bart. & Scribent. in d. l. re con-
 iuncti; meritò dimidiatum vsumfructum consequetur
 cum integra proprietate.

- 8 Sunt † tamen quidam, qui volunt, hæc quoq; lo-
 cum sibi vendicare inter hēredem, & legatarium vsus-
 fructus omnium bonorum, inter quos est Bald. in l. fin.
 C. de Indic. vid. toll. num. 9. vers. Caue tibi, & cum eo
 Alex. conf. 56. Perspectis verbis Testamenti. volum. 4.
 Gomel. d. num. 5. & Brogn. in tract. de vsuf. mul. leg. nu.
 68. Quod ego (pace eorum sit dictum) non admitte-
 rem, nisi fortè Testator in instituendo hērede, vsus esset
 hac clausula (instituo hēredem in omnibus bonis pleno
 iure) vel simili, vt Brogn. ibid. & Surd. de Alim. Tit. 2.
 q. 15. nu. 108. & seq. & confirmor cum Baldus reprehendatur à Paul. de Cast. in conf. 218. vol. pri. approbato à
 9 Gozzad. d. conf. 47. in eodem nu. 12. † Et eorum ratio
 efficax est, Cum hæreditas, nè dum sinè vsufructu, sed si-
 ne proprietate quoq; stare possit l. hæreditas De pct.
 hēred. cum vulg. & in solis oneribus l. nihil aliud de reg.
 iur. fundus aut nequaquam sinè vsufructu, vt est dictum.

- 10 Sequar † tamē libentius Bald. tradentem in l. In cō-
 mune C. Com. diuid. in fin. ex Iudicis Decreto concursū
 non dari, qñ nempè sentētia Iudicis vnus vsufructuarius,
 alter proprietatis dominus in eadem re, essent declarati

ILLAT.

E P I T O M E

Pater commoditatem, quam habet ex usu fructu, relicto filio, etiam, eo mortuo, frui debet, nisi sit relictus mera filij contemplatione.

SYMMETRICAE RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Servitus servitutis non datur.*
- 2 *Pater capies ex testō, non est usufruct. relictōrū filij.*
- 3 *Usufructus filiofamil. relictus queritur patri.*
- 4 *Relicto usufructu filio, fit concursus cum Patre.*
- 5 *Mortuo Patre, usufructus non consolidatur cum proprietate, sed cum titulo, & ad filium pertinet.*
- 6 *An ius hoc in Patre sit usufructus, vel quaedam commoditas, dissentiunt Scribentes.*
- 7 *An per filij mortem extinguatur usufructus in damnum patris, controuersum est.*
- 8 *Quando dicatur usufructus relictus contemplatione filij.*
- 9 *Usufructus, contemplatione filij relictus, extinguatur eius morte.*
- 10 *Quando dicatur usufructus filio relictus, Patris contemplatione.*
- 11 *Usufructus relictus filio Patris, intuitu, durat in Patre, etiam mortuo filio.*
- 12 *Quando est dubium cuius intuitu sit relictus usufructus, per mortem ultimi morientis extinguatur.*
- 13 *Ufus.*

- 13 *Vsusfructus vsufructuarij morte estinguitur.*
- 14 *Beneficium, et pensio extinguitur morte possidentis.*
- 15 *Vsusfructus, radicans in patre, ab eo qualificatur.*
- 16 *Vsuf. serui cōsideratur à Domino, qui cū alienauit.*
- 17 *Monachus, effectus Prælatus, non portat secum bona, quæ iam Monasterio quæsuerat.*
- 18 *Filio vsufruct. etiam post Patris casum, fruitur.*
- 19 *In dubijs media via eligitur.*
- 20 *Salomon propter dubium iudicauit rem litigiosam scindi.*
- 1 *In dubio possunt compelli litigantes transigere.*

OBSERVATIO II.

- R**ELICTO filiofamil. vsufructu, vel generali omnium bonorum, vel particulari alicuius Fundi, vel cuiusvis alterius rei, fructum dantis, † licet seruitus seruitutem non admittat l. 1. de vsufruct. legat.
- 2 Accurs. & DD. in l. cum antiquis de vsufruct. † Si non sit in eodem testamento onoratus aliquo relicto Pater, vt post Bartol. & alios recenset Surd. de Alimen. tit. 2. quæst. 15. num. 22. † Illi quoq; nihilominus quæriur l. fin. C. de vsufruct. vbi Bald. num. 8. & alij Scribent. Io. Vaud. lib. 1. Var. quæst. quæst. 11. & nouissimè plures cumulans Brogn. in tract. de vsuf. mulier. relicto. nu. 179.
 - 4 Fit † enim isto casu concursus inter Patrem, & Filium, Filius quo ad Titulum, Pater quo ad effectū, vsufructuarij sunt. † In Patre durat dum ipse viuit, post reuertetur ad suam primeuam originem, nempè ad filium, nec eo viuente, consolidatur cum proprietate, vt post Bald. tradit Salicet. in d. l. fin. quos deindè refert; & sequitur Ludouic. Suares in disput. quæst. Maiorat. n. 12. Jatè disle-
- rens

rens quomodo hoc possit procedere. † An vero in Patre verè sit vsusfructus, vel commoditas, non pertinet ad præsentem inuestigationem, videatur Brogn. d. nu. 179. ver. Vnde potest ex prædictis. Franc. decis. 10. & Maluag. conf. 22. vltra ea, quæ dicit d. Suares alleg. loco.

OBSER.

His † stantibus, An per mortem filij, Patre adhuc vivo, extinguatur vsusfructus, vel nè, ardua est, ac difficilis resolutio, teste Castrensi in d. l. fin. ego tamen talem adhiberem distinctionem. † Aut vsusfructus est relictus contemplatione filij, quod fit quando maior est familiaritas cum filio, quam cum Patre, vel cum de meritis ipsius agitur, vel de amore, quo eum prosequabatur Testator, fiat mentio, vel quando (si relinquatur scemina) apposita sit conditio, quousq; castè vixerit, vel vidua permanferit, vel alia simili, vt docet Castr. in d. l. fin. in fin. & Brogn. d. tract. num. 184. † & hoc casu extinguatur morte filij † Aut est relictus contemplatione Patris, q̃ tunc censetur à nostris, cum de illo facta fuerit mentio, vt post Bart. in alleg. l. fin. tradit alleg. tract. Brogn. num. 179. vers. Quod autem, vel vt magis arcta mensura metitur Rot. Rom. in nouiss. Decis. 150. quæ est Crasfi sub num. 3. par. quando in specie de potestate patria agitur. † Et tunc, etiam filio mortuo, perdurat in patre † Aut tandem negocium est dubbium, nec tutò dici potest, magis filij, quam Patris contemplatione factum esse legatum, & tunc suspenditur in futurum euentum, ita vt vigeat semper in eo, qui superuixerit.

LEX.

Vnicus reputatur textus in hac materia, præcitata l. fin. C. de Vsufr. variè accomodatus, secundum præfatos casus, ex Accur. & aliorum Scribètium interpretatione.

AVCT.

Reperietis relatam distinctionem potissimum in commentario Bald. ad d. l. fin. nu. 5. cui concinunt Castr. alleg. loco nu. 2. versic. Sed dubium procedit. Brogn. d. loco Boer. Decis. 172. num. 33. & seq. Ar. Pinell. in l. 1. in pri.

pri.par.nu.4.& 39.de bon.matern.testatus de cōmuni.

- Ratio in vnoquoq; capite est exquirenda † & quidem in primo nulla difficultas est, nam, voluntate testatoris minimè refragāte, vsusfructus sortitur finem suum, qui est morte vsusfructuarij finiri, atq; terminari, & ad proprietatem reuerti §. finitur Instit.de vsufruct.vbi latè Scribentes † non secus, ac soleat accidere in Pensionibus, ac Beneficijs, alijsq; dignitatibus Eccle. quæ cū persona extinguatur. Gigaſ. de Pens. q. 53. Gab. cōſ. 19. in 2.
- In 2. capite † Cum iam vsusfructus esset radicans in persona Patris, non poterat ab eo ità facilè auelli † quēadmodum accidit in seruo, qui vel in totum, vel pro parte fuit alienatus à Domino, qui ex persona illius, & operibus fruebatur vsufructu: qui casus est decisis in l. inter antiquam C. de vsuf. † Quod est pariter in eo Prælato, qui dū, erat Monachus, acquisiuit Monasterio, putā aliquam hereditatem, non tamen potest eam secum ferre, vel suis necessitatibus applicare, dum ad illam dignitatem promouetur c. statutum 18. q. pri. & hæc ratio est ex mente Bald. in d.l. fin. nu. 1.

- Postremò † Ratio tertij capitis deducitur ex ipsamet alleg. l. fin. nam cum casus dubius faueat filio, ipseque sit nominatus; etiam post Patris calamitatem, vt dicitur ibi, ad eum vsufructum pertinere oportet. Nec decet ex contrario, cum morte filij Patrem etiam vsufructu orbare, † expedit enim ratione dubij vtrumq; pari modo consequi ex legato commodum, per quamdam mediam viam, vt ponderat ipse Bald. in d.l. fin. nu. 5. & facit vulg. reg. l. Antiqui ff. si pars hæredit. petat. † Quo stante non solum Iudex potest litigatoribus satisfacere, vt exēplo Solomonis habetur in sacra Pagina, & refertur in c. Afferte de præſ. † Sed etiam potest compellere partes ad transigendum, vt probat Tess. Decis. 89. n. 1. & 3. quem deduximus supra hoc ipso libro Acad. 3. Obser. 2.

ACA-

A C A D E M I A N O N A :

De Detractione , quæ fit per legem
Falcidium .

E P I T O M E

*In detrahenda Falcidia ex legato usus-
fructus , relicto in simul Seni , & Iuueni ,
computatur ætas solius Iuuenis , cum non
consolidetur morte Seni , sed accedat Iuueni
per Ius accrescendi .*

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M .

- 1 Describitur factum .
- 2 Ultra dodrantem fit locus legi Falcidiæ .
- 3 In legato Ususfructus habetur ratio vitæ legatari-
orum , quando Falcidia operatur .
- 4 Detractio ob legatarios Iuuenes maior , ob Senes
minor fieri debet in Falcidia .
- 5 Senem citius moriturum quàm Iuuenem , iura
presumunt , & num. 8 .
- 6 In Sene breuius est tempus relegationis , quàm in
Iuene .
- 7 In duobus legatarijs , Iuene , & Sene computatio
vna est , ætatis nempe Iuuenis , quoniam sunt
coniuncti , & num. 10 .

8 Mor-

- 9 *Mortuo legatario Seniore, ususfructus non confolidatur, sed accrescit Iuniori.*
 11 *Facta detractiōe ex lege Falcidia, non attenditur, si legatarij ususfructus morerentur antea.*
 12 *Ususfructus, constitutus à Testatore usq; in ætate 25. annorum hæredis, non finitur si antea moriatur.*

OBSERVATIO I.

- 1 **C**ONCVRRVNT † in usufructu duo, vnus adhuc
 2 Adolefcens, alter ætate maturus, ambos enim
 3 coniunctiōe abstrinxit in testamento Testator, excessit
 4 tamen Dodrantem legando: † quare fit locus dispositioni
 5 legis Falcidiæ l. 1. & per tot. ff. & C. ad leg. Falcid.
 6 Iuniores habent tit. de leg. Falcid. in 2. Instit. lib. † Et
 7 quoniam in eius detractiōe ratio cuiusq; legatarij ha-
 8 beri solet, ita vt vel maiori, vel minori æstimatione le-
 9 gatum perpendi debeat, vti fuerit vel minor, vel maior
 10 ætas legatarij, prout declarat Macer. l. C. in l. hæredita-
 11 tum 68. ad leg. Falcid. & Accurs. in l. omnium 35. De
 12 usufr. tradit quoq; Ruin. in cons. 194. nu. 8. vol. 2. & latè
 13 Brogn. in Tract. de usufruct. mul. leg. num. 225. † At si
 14 quærerem à vobis, quæ nam detractiō sit faciēda in pro-
 15 posito casu, scopum fortè attingerem, si crederem, Vos,
 16 vno ore, esse responsuros, attenta dispositione d. l. hæ-
 17 reditatum, ex parte Iuuenis maiorem, ex parte verò Se-
 18 ni minorem, † cum citius moriturum senem iura præ-
 19 sumant l. is, qui, vbi Accurs. de fideicommiss. libert. &
 20 probat. d. l. hæreditatum, cum his, quæ congerit Menoch.
 21 Præf. 46. nu. 30. in 6. lib. Præsumpt. † per quam cau-
 22 sam breuius est relegationis tempus in eo, quàm in Iu-
 23 Cc uene

uene l. 2. De termin. mōt. Luc. de Penn. in l. pri. C. de Consul. lib. xi. Menoch. alleg. loco nu. 31.

OBSER.

Ego † tamen aliud sentirem, crederem enim equa- 7
litate esse seruandam inter vnum, & alterum legatum,
& tam ratione Seni, quàm Iuuenis, eandem æstimationem fieri; & quidem ætatē Iuuenis metiri quoq; vitam Seni, non dubitorem, asserere.

LEX.

Hanc sententiam credunt omnes esse probatam in d. l. hæreditatum 68. ad leg. Falcid.

AVGT.

Pro qua facit aliquantulum quod Accur. dicit in glos. pri. super l. sacrilegij 6. ad leg. Iul. peculat. & claris verbis est expressum ab And. Alciat. viro doctissimo, in Tract. Præsumpt. reg. pri. P. præsump. 43. n. 2. per quem Brogn. 8
primò in d. tract. nu. 64. mox verò Menoch. in d. nu. 30. 9

RATIO

Nec profectò desideratur ratio † Nam cum ille senex, 8
falter ex legis præsumptione, citius è vita sit discessurus 9
Menoch. loco alleg. † & vsusfructus non consolidetur, 10
eius morte, cum proprietate, sed iure accrescendi pertineat ad Iuuenem l. 1. §. interdum de Vsufr. accrescend. Iason. in l. re coniuncti de leg. 3. n. 222. & seq. & Angel. de Perus. consil. 154. † conueniens est, vt pro tempore 10
eius vitæ detractio ex lege Falcidia fiat d. l. hæreditatum cum materia.

ILLAT.

Factam † autem detractiōem ex præsumpta legis 11
auctoritate, si citeriori tempore iuuenis moriatur, haud 12
augeri crederem, cum nec augeretur, mortuo hærede, ante vigesimum quintum annum, facta destinatione per defunctum, vt vsusfructus duraret quousq; ad d. ætatem peruenisset, † cum, eò casu, verè morte hæredis vsusfructus non finiatur, sed protrahatur, vsq; ad designatum tempus argumento l. ambiguitate C. de Vsufr. Brogn. in d. tract. num. 137.

E P I T O M E

¶ In legato Dotis Falcidia non operatur, nisi quando, vel continet commodum representationis, vel soluitur totum ab eo, qui non posset conveniri nisi in quantum facere potest.

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 *Legat. dotis continet rem, et commod. representat.*
- 2 *Res dotalis non minuitur Falcidia,*
- 3 *Legatum dotis pium est.*
- 4 *Redditur res sua Viduæ, dum ei legatur Dos.*
- 5 *Maritus ad dotem tenetur in quantum potest.*
- 6 *Ideo si totam leget, falcatur illud plus.*
- 7 *Ex cōmodo, representationis legati dotis dubitant DD. an Falcidia locum habeat.*
- 8 *Sed distinguitur, an Vidua sit diues, vel egena.*
- 9 *Legatum dotis in Vidua paupere est actus pius, quoniam inseruit pro alimentis.*
- 10 *Legatum dotis in Vidua diuite non censetur pro alimentis, ideo non reputatur pium.*
- 11 *Ex commodorepresentationis in Vidua diuite deducitur Falcidia.*
- 12 *Sed habito respectu ad Priuilegium Mariti.*
- 13 *Senis non debet deduci Falcidia ex commodorepresentationis, stante statut. de Alim. vid. præst.*
- 14 *Senis ex stat. soluitur Gabella de legatis.*
- 15 *Ufus. consolidato cū proprietate, nō datur Gabella.*

OBSERVATIO II.

LEGATVM † Dotis, Viduæ restituendæ ab hære-
 dibus Mariti ; Duo continet : Dotem ipsam , &
 commodum repræsentationis : † Quo ad dotem, hoc est
 quantitatem, remq; ipsam dotalem, certum est, Falcid-
 diam nō operari l. si usufructus 80. § Dos ff ad leg. Falc.
 & faciunt ea , quæ tradunt Roman. & Scriben. in Auth.
 similiter C. ad leg. Falcid. † Non quia Dotis legatum
 Pium reputetur Bald. Nouell. in Tract. de Dot parr. 6.
 priuileg. 49. cum relatis à Tiraquell. in Prefat. ad Tract.
 de priuileg. piæ caus. Versicul Item cum dos. & in pijs
 legatis impium sit, Falcidiam acuere Falcem d. Auth. si-
 militer Tiraquell. d. Tract. priuileg. 26. † Sed quia Viduæ
 res sua redditur, vt dicit Caius IC. in d. §. Dos. † Nisi
 fortè tale legatum ordinatum esset ab eo , qui, ex Iuris
 censura , non posset conueniri , nisi in quantum facere
 posset, iuxta l. Maritum, & ibi Alex. & DD. solut. matr.
 tunc enim quia Actione ex testamento, ad solidum, pos-
 sunt conueniri hæredes † in eo, quod plus soluerent
 rōne legati, deducunt Falcidiam, vt obseruat idem Bald.
 d. priuileg. xi. vers. Nam idem esset dicendum, quia tan-
 tum esse in legato reputatur, quantum hæredes ob d.
 remedium possent ex dote retinere.

In † parte verò commodi repræsentationis , hoc est
 in interuulurio, quod medio tempore, legali ex dilatione,
 deducere posset hæres, l. vnic. § exactio De rei vx. act. an
 interueniat, vel nē, Falcidia , est controuersum † Et
 quidem in Vidua pauperrima eandem mensuram ser-
 uarem, quam in ipsa dote, quia clarus est textus in l. cum
 dotem 58. d. tit. ad leg. falc. & confert. d. §. Dos. constito
 .f. de solutione dotis , ex parte vxoris factæ . In diuite
 verò, & habente bona extrā dotem, siuè parapherna, siuè
 quæcumq; alia, dissentirem propter responsum IC. in l.

2. de

2. de dot. prælegat. incipiens si Socer. in pand. vulg.

Magnus Accursius in d.l. cum dotem in Verbo (est) excitat hanc doctrinam, quam plenius confirmat, ac corroborat idem Bald. Nouell. d. Tract. priuileg. 1.1. par. 8.

AVET.

9 Et hæc est ratio differentię † quia in Vidua diuite cessat causa, ob quam est inhibita Falcidia, nempe, Pietas ; eo enim censetur pium illud commodum, cum ex illo alimenta deducat Vidua, vt obseruat Bald. in d.

RATIO

10 priuileg. xi. † Ex quo dum relinquitur ei, qui habet vnde viuere possit, constat non dari pro alimentis, & ita magis euidenter apparet, cum maiori incommodo hæredis, merum lucrum legatarij continere. † Et ob id

11 Falcidiam esse deducendam, argumento tex in c. cum cessante de appell. † Habito tamen respectu ad cōmodum,

12 quod esset percepturus hæres tempore, quo pro dote nō posset conueniri : † quod fortè cessaret, si aliqua legiti-

13 ma causa nō fas esset hæredi illo commodò frui, vt Senis contingeret ob statut. sub rub. de Alim. Vid. præstand. cum hæres, quo tempore differt dotis restitutionem, teneatur ad præstanda alimenta Viduæ: nisi diceretur, cessare istam Prouisionem statutariam per ordinationem Testatoris, ex qua cum sit grauatus hæres, debet gaudere priuilegio legis Falcidię.

14 Hoc † autem commodum representationis in casu, in quo onerat hæredem, & beneficio falcidię minuitur, vt releuat hæredem in detractiōe, & reliquum vergit ad merum lucrum legatarię ; ita eandem afficit in præstatione Gabellæ, facienda Cōmuni, stante statuto, vt Senis est, sub rub. De Gab. legat. & Don. quo legatarij abstringuntur ad soluendum certum quid pro re, sibi legata, vt per doctrinam Bald. in l. si non designata n. 3. C. de falf. caus. adiect. refert, & confirmat Bald. Nouell. in d. Priuileg. xi. vers. & ideo stante statuto, est enim in his casibus ex facto hæredis Dos aucta, & facta noua acquisitio, ideo

ILLAT.

Ga-

Gabellarum statuto comprehensa † quod secus est dūm
 vñsfructus accedit proprietati, quę in se ipsa est aug- 15
 mentata absq; facto hominis, vt obseruat Bart. ideo ex
 commodo vñsfructus Gabella non pręstatur, Videte d.
 Bart. in l. 1. ff. de Iur. dot. & Bertacch. & alios ad idem
 cumulat Marcab. in cons. 18. nu. 234.

ACADEMIA DECIMA.

De Lucro contingenti, matrimonio
 dissoluto.

EPI TOM E

*Coniugato a geno superstiti datur quarta
 ex bonis alterius mortui, si diues fuerit.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Marito pauperi, & uxori indotata debetur ex
 dispositione legis certa portio.*
- 2 *Vidua pręgnans est alenda ab heredibus mariti
 diuitis.*
- 3 *Quidam loco quartę concedunt alimenta.*
- 4 *Quarta debetur a geno coniugi ante pręstantionem
 legatorum.*
- 5 *Debetur quoq; ante aditam hereditatem.*
- 6 *Dissoluto coniugio, coniugati non debent mędicare.*

- 7 *Litis expensæ, & alimenta sunt præstanda liti-
gatori ægeno.*
8 *Expensæ, nec alimenta repetuntur à victo ægeno.*

OBSERVATIO I.

1 **M**ATRIMONIO † per mortem alterius ex
Coniugibus dirempto, is ex Coniugatis, qui su-
perstes est, pro se alendo, iure nouissimo, quartam con-
sequitur in bonis defuncti diuictis, quando nempe vir
pauper est, vel vxor indotata, & vterq; omni præsidio
destitutus. (Fæmina diues non alitur, nisi pregnans sit l.

OBSER.

2 Curator de vent. in poss. miet. Surd. de Alim. tit. 1. q. 44.
num. 51.)

Est hoc nouissimè constitutum ab Imp. Iust. à Com-
pilatoribus relatus in Auth. Præterea C. Vnd. vir. & vx.
desumptus ex Tit. de Exhibend. reis, & ex tit. vt liceat
Matri; & Auiq; in Nouell.

LEX.

Comprobat Accurs. tam in d. Auth. Præterea, quàm
in §. si verò expressum Auth. de Hæred. & Faicid. in ver-
bo (Hæredem) cum quo consonat Gloss. in c. Rainutius
de Testam. tradunt Dec. & DD. in d. Authen. Præterea
Socin. conf. 108. & plures cumulat Florian. conf. 21.
Ioseph. Ludouic. in commun. tit. solut. matr. Conclus.
pri. Brogn. decis. 7. num. 73 par. 3. & Surd. d. tit. 1. q.
34. nu. 14. & tit. 9. q. 35. nu. 22. & q. 37. num. 17. & seq.

AVCT.

3 qui † tamen videtur illam redigere ad alimenta in d.
Tit. 1. q. 44. num. 44. & seq. & quæst. 46. & quæst. 11.
n. 10. tit. 9. Menoch. autem de Arbitr. lud. Cas. 65. & seq.
explicat qui, secūdū hos terminos, possint dici pauperes.

4 Et † adeo est debita ista portio ægenis Coniugibus,
vt possit deduci ante solutionem legatorum, vt ostendit

5 Corn. conf. 4. vol. 4. vers. Ita quod. † Et quod magis
est

est antè aditam hereditatem, vt ibid. in fin. docet Corn. facit Surd. d. quæst. 35. nu. 22.

RATIO

Cuicumq; † autem patere potest, quæ impulerit Iustinianum ratio ad promulgandam hanc Constitutionē: ea profectò est, Nè dissoluto coniugio, is, qui superuiuit, (in quo censetur durare matrimonium l. fin. de bon. mat. & ideo reputatur de familia Surd. de alim. rit. 4 q. 29. nu. 36. & seq.) mendicare cogatur, (sicuti morientē ægeno funus pariter fieret ex substantia diuitis Chass. de cons. Burg. Rub. 4. §. 9. vers. & facitis n. 4.) & eodem tempore duplici afflictione præmatur, ità Castr. in d. Auth. Præterea num. 5. facit Florian. alleg. consil. 7. & latè Roland. à Vall. cons. 15. num. 4. & seq. vol. 3. & Surd. d. num. 44. & d. nu. 10.

ILLAT.

Et nè beneficium legis redderetur lusorium † Petenti sunt, lite pendente, danda alimenta, & expensæ litis, quæ etiam sequestratis bonis deducerentur † etiam sine spe recuperandi, si petitor succumberet, vt faciunt congesta per Aufer. ad Casell. Tholos. Decis. 477. & Anchar. Regim. quæst. 47. par. 1. cum cumularis à Brogn. Decis. 3. nu. 41. & Decis. 23. nu. 25. in pri. par.

E P I T O M E

Lucrum statutarium ex dissoluto matrimonio magis ad Socerum, quàm ad Maritum pertinet.

SVMMA RERVM SINGVLARIVM.

- Senis Maritus superstes lucratur partem dotis, dum liberos non habet.

2 Sta-

- 2 *Statutum Senense sub Rub. 137. in 2. dist.*
- 3 *Proponitur factum.*
- 4 *Refertur Iuris Decisio.*
- 5 *Cuman. Castr. & Alex. concedunt lucrum dotale Marito, non Socero.*
- 6 *Din. Bart. & alij volunt ad Socerum pertinere.*
- 7 *Lucrum dotale ibi debet esse, ubi fuit onus matrimonij, & nu. 9.*
- 8 *Lucrum dotis, respectu Soceris, dicitur profectitium, non aduentitium.*
- 10 *Fruetus dotis communiter pertinent ad Socerum.*
- 11 *An Avus teneatur dotare Neptes ex filio.*
- 12 *Socer agendus à Nuru alendus est.*

OBSERVATIO II.

- 1 **I**VRE † Municipali servamus Senis, Maritum superstitem uxori, liberos ex alio matrimonio tantum habenti, tertiam partem dotis, dimidiam, nullis liberis relictiis, lucrari † Statutum est in 2. dist. 137. sub Rub. Quæ pars lucr. ced. vir. sol. matr. superstit. Iuxta hoc, referam notandam decisionem † Fingite Filiumfamil. ducere in uxorem foeminam; liberos habentem, vel non, nihil. n. refert; eiq; superuiuere absq; prole; sit locus dotali lucro, vel in tertiam, vel in dimidiam, iuxta tenorem d. statuti: † Hoc lucrum, cui est applicandum (& in hoc vertitur difficultas) filio nē, vt demonstrant verba statuti, an Patri, in cuius est potestate, & cura?
- 4

- 15 Et quidem, cum tale lucrum, tanquam aduentitium, considerari possit l. 1. in fin. C. de bon. libert. † Cuman. Castr. Alex. & alij filio illud concedunt, argumento l. fin.

Dd C.de

OBSER.

C. de Collat. † Din. tamen in l. si cum dotem §. transgrediamur ff. solut. matr. quem sequitur Bart. in Tract. de Duob. Fratrib. quæst. 5. num. 5. contrarium resoluit, vult enim ad Patrem pertinere, qui filium, & Nurum penes se retinuit, quod est verum.

LEX.

Nec est probatio remota, quæ deducitur ex l. Actione 66. §. fin. & l. seq. Pro Soc. cum statuatur, Socium participare de lucro dotis alterius Socij.

AVCT.

Præsertim cum latè de hoc statuto consuluerit Dec. in conf. 560. & verissimam partem hanc prædicet Eman. Suarez lib. 5. recept. sent. Tit. solut. matr. nu. 71. mihi vol. pri. plures, idem sectantes, enumerans, ultra quos refero Io. Petr. Surd. in tractat. de Aliment. tit. pri. quæst. 38. num. 10.

RATIO

In eo tamen ratio sita est † quod Pater, qui filiū habet in potestate, cum cum vxore sua domi retinuit, ijs alimenta præbuit, & alia præstitit omnia, quæ ad conseruandum matrimonium necessaria sunt: ex quo conueniens esse debet † Ibi esse lucrum Dotis, vbi onus fuit matrimonij, vt ex d. §. fin. & ex l. seq. deducitur, & in nostris terminis optimè probat Marsil. Sing. 264. latè Roland. de lucr. dot. quæst. 4. & 82. num. pri. & Surd. d. loco † Reputatur enim, eo casu, lucrum hoc peculium profectitium, vt obseruat Petrus de Vbald. in Tract. de duob. Fratrib. in 5. part. princip. quæst. 12. Videtur habere relationem ad onera lucrum, vt tenet Abb. in conf. 79. in versic. Hac ratione. de hoc ipso statuto nostro loquens. † Quæ confirmantur, cum videamus ubiq; seruari, Socerū percipere fructus dotis, quod tangit Dec. d. loco nu. 4. & tradunt Scribent. in l. Dotis fructus, de Iur. dot. & in l. si filia, famil. ercisc.

ILLAT.

Hic esset locus congruus decidendi arduam, ac controuersam difficultatem, † An Auus teneatur de suo dare dotem Nepri, sed sufficit tetigisse, ob periculum, quod

quod imminet in familia nostra, sat est excitare Auctores, alij plenius, ac maturius perpendant. Videte igitur Rom. tum in l. pri. sol. matr. n. 13. tum in l. quæ neptis in princ. De acq. hæred. Surd. d. tract. tit. 9. quæst. 13. cum alleg. à Brogn. Decis. 7. nu. 29. par. 3.

- 12 Dicam † tamen de eodem Socero, à viua Nuru esse alendum, non minusquam maritum, si inopia laboraret: de quo plenè tractat. Surd. d. tract. tit. pri q. 39. per tot.

EPI T O M E

A filijs facta renunciatio bonorum maternorum evanescit, Patre secundas nuptias contrahente.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Dissolutio matrimonij filijs affert aliquando commodum.
- 2 Parentes, transendo ad secunda vota, perdunt commodum, quod ex filijs primi matrimonij consequuti erant.
- 3 Parentes secundò nubentes, in modum mulctæ privantur, sibi à filijs facta, donatione.
- 4 Filij succedunt Parentibus duplici ex causa, iure sanguinis, & legis dispositione.
- 5 Renunciatio, facta à filijs Patribus, respicit iura sanguinis, non pœnam, impositam secundò nubenti.
- 6 Filius, non obstante renunciatione, admittitur

Dd 2 ad

ad p̄nam ex secundis nuptijs Patris, sibi cōm-
petentem.

7 *Filio nuptijs Patris consentiente, non reuocabitur*
donatio.

8 *Filij renunciantes non faciunt partem.*

9 *An filia dotata Senis faciunt partem.*

OBSERVATIO I.

NVM † & filijs Parentum luctuosa Mors, & indif-
solubilis thori nexum solui, aliquando proderit?
Et hoc profectò accidere nulli dubium est † Singulare
tamen puto, & vestra laudabili curiositate dignum, cum
filij (professuri fortè Religionem aliquam) hēreditatis
vel Paternæ, vel Maternæ in manibus Parentum, com-
modum renunciauerint; Nam ijs mortuis, si fortè, post
prioris casum, superstes nouas contraxerit nuptias, po-
terunt prædicta bona, quamuis à semet ipsis abdicata,
etiam religione iureiurandi, consequi.

OBSER.

LEX.

Inducuntur ad hoc l. fœming 3. C. de secund. nupt. in
§. illud, vnà cum l. qui cum Tutoribus ff. de transact. &
cum l. damni infecti in pri. de Dan. infect. † Multatur
secundò nubens in commodo, quod ex persona filij per-
cepit, cui non est renuciatum per filios.

AVGT.

Non ommisit id diligēs, & accuratissimus obseruator
Accursius in d. l. 3. in scholio (Relicta) ex quo in parla-
mento Delphin. ità fuit conclusum, referente Guid. Pap.
in quæst. 228. & tradit Dec. in cons. 206. nu. 2. & 230.
fuit enim communiter receptus Accursius, vt testatur
doctis, Didac. Couarr. in c. quamuis pactum, de Pact.
in 3. Relect. §. 3. nu. pri.

Pro decisione † est aduertendum, huiuscemodi filijs
du-

duplici ex causa successionem ex morte Parentum obvenire, hoc est iure sanguinis, & legis reservatione Dec. in d. conf. 230. num. 2. & Didac. vbi supra. † At facta renuntiatio respiciebat iura sanguinis, non poenam amissionis bonorum, qua plectuntur parentes, ad secunda vota transeuntes, d. l. foeminae, & dd. l. Danni infecti, & l. cum Tutoribus. † Et ideo ad ea, quae ijs possunt competere ob d. poenam vocantur, renuntiatione minime attentata, & iuramento non obstante, Old. conf. 294. & Dec. dd. locis.

7 Liberarentur † Parentes ab hoc periculo, si curarent, filios assentiri nouo matrimonio, quoniam volenti nulla fit iniuria c. scienti De reg. in 6. l. cum damni C. de Transact. & ita consulit Dec. d. conf. 206. sub num. 3.

8 An vero † isti filij ita renunciantes, vel emancipati (si non succederent) partem faciant in computatione legitimae, iuxta terminos Auth. Nouissima C. de Inoff. Test. tangit d. Guid. Papae quaest. 228. num. 2. & resoluit in quaest. 295. in princ. dicendo, contra Pet. hos filios non esse considerandos, cum Parentes non teneantur eos instituere, vel exheredare: quae opinio videtur magis recepta teste Dec. in consil. 607. † Quod facit ad stat. nostrum sub rub. 197. in 2. Dist. sub verbis Quod mul. dot. non ven. ad success. cum Fratrib. de quo Marian. in cons. 25. vol. pri. Pro quo volunt obseruari diligenter verba dispositionis statutariae, & multos congerit Antonius Gabriell. lib. 6. recept. sentent. tit. de legit. concl. 2.

ILLAT.

ACA-

ACADEMIA VNDECIMA.

Ad Statutum Ciuitatis Senarum 136. In 2.
 Dist. Stat. sub Rub. Quod Mulier.
 habent. liber. non dispon.
 vltr. quart.

EPI T O M E

*In Traditione rerum nostrarum, quem
 modum volumus, possumus adijcere, etiam
 prater iura, & ob id, fœmina poterunt dis-
 trahere oīa bona, et Eccl. tenebitur ad onera.*

SYMM A RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Senis fœminæ, habentes liberos, non possunt dispo-
 nere vltrà quartam.
- 2 In bonis aduentitijs potest dari Senis fœminis libe-
 rior facultas disponendi.
- 3 Tradens Senis mulieribus potest adijcere modum,
 vt de ijs liberè disponant.
- 4 In traditione suæ rei quilibet potest adijcere mo-
 dum ad arbitrium suum.
- 5 Ecclesia potest, ratione bonorum relictorum, subijci
 collectis Laicorum.

OBSER-

OBSERVATIO I.

1 **P** R I M V M † in hoc statuto illud est obseruandum,
angustioribus cancellis restrictam esse Senis facultatem disponendi de bonis fœminis, liberos habentibus, quippè cum ex Statuto sub cap. 136. in 2. distinct. quarta tantum pars omnium bonorum, & Dotis relinquatur ijs, tanquam liberum, & absolutum patrimonium, quod obseruauit Paul. de Castr. in cons. 441. vol. 1.

2 In † bonis tamen aduentitijs relaxari possunt habere
3 Si † qui fœminis relinquunt, donent, aut quocūq; modo tradant, adijciant in dispositione, vt liceat fœminæ accipienti, de bonis, sibi traditis, arbitrio suo, non obstante prædicta Municipali lege, disponere.

OBSER.

Non deduco ad hoc legem loquentem planis verbis, sed tamen satis liquidò concludentem l. 1. in principio, ibi (Nisi vt id fieret Parentes) & in §. si defunctus, nec non l. magis puto §. si fundus ff. de reb. eorum, quæ sub. tut. & l. 2. C. quando Decret. opus non est.

LEX.

In terminis verò proprijs huius statuti tradit noster Bart. Socin. plenè in consil. 48. vol. pri. & in casu magis arduo Laur. Syluan. in consil. 49. par. pri. præsertim nu. 83. & seq. post cum tractant Lamberteng. in Tract. De Contract. eorum qui sunt sub. cur. gloss. 1. n. 3. Menoch. in tract. de Arbitr. Ind. Cas. 171. nu. 6. & seq. & Surd. in Tract. de aliment. tit. 8. priuileg. 16. nu. 9.

AVCT.

4 Habet † tamen patentem, ac manifestam rationem, pendet enim ab illa vulg. reg. Quemcumq; in traditione suæ rei, posse quem voluerit, modum, & conditionem imponere, vt clarus est textus in l. 2. & 3. de Donat. quæ sub mod. in l. legem C. de pact & in l. traditionibus eod. tit. in Pand. & Socin. d. cons. 48. & Syluan. d. num. 83. in fin. & num. 84. † Ius enim querendum tractabilius est, ac debilius quæsito, ex quo etiam Prælati illi, citrà

RATIO

pc-

reuocationem potest renunciare, vt contingit in acquirendis legatis, hæreditate, & similibus Abb. in c. p. de Dolo, et cont. n. 21. & seq. per Fider. cõs. 9. & alios alleg.

Hinc † possumus credere optimè consultum à Pert. de Anch. in cons. 217. dum voluit, Rectorem Eccl. teneri ad collectas pro quibusdam prædijs, à Testatore, cum huiusmodi onere, relictis, nec illa alienare posse credere, si ad certum aliquod onus, vel opus, essent relictæ, per ea, quæ congerit Gulielm. Red. in tract. de reb. Eccl. non alien. quæst. 19. nu. 77. & 119. & sequ. Imò fortius, & in incapacè transferri possent, si traderentur tali adiecta conditione, puta, causa exempli, vt in ijs Spurijs succederent, ita ex Baldo, & alijs tradit Chass. de consuet. Burg. Rub. 8. §. 3. nu. 10.

E P I T O M E

Ini adeunda materna successione Senis recipitur protestatio de oneribus reiiciendis, vt de iure communi, in recipienda quarta ex bonis libertorum.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Cautio Socini, vt filij recipiant successionem Matris cum protestatione, & nu. 5.
- 2 Filij ex statuto Senis debent succedere in tres partes bonorum maternorum.
- 3 Facta protestatione, filij consequuntur tres quartas bonorum maternorum, sine onere.
- 4 Bona Parentũ, accipienda sunt titulo hæreditario:

5 Sta.

- 5 Statutum Senense 136. dat filijs tres pates bonorum maternorum tanquam quotam bonorum non hereditatis.
- 6 Idem statutum vocat filios, tanquam filios, non tanquam hæredes Matris.
- 7 Num hoc statutum, quod loquitur de filijs, procedat in Nepotibus.
- 9 Filij, etiam non hæredes, possunt consequi lucrum factum, occasione matrimonij.
- 10 Filij, etiam non hæredes, possunt habere rem emphyteoticam à patre pro se, & filijs, acceptam.
- 11 Patronus accipit quartam sine onere.

OBSERVATIO II.

OB idem statutum puto deindè observandam cautionem ex praxi Senensis Fori, testatam à viro præclariss. Mariano Socin. in quodam suo cons. manuscripto viso à Lauren. Syluan. in loco, quem monuero infra † Et est, filios, dubitantes de oneribus, existantibus in hereditate Matris, & de obligationibus ab ea factis, adeundo bona materna, debere declarare, ac potestari, se accipere bona; tanquam filios, successores statutariorum, non tanquam hæredes † Et ità ad se tres tantum partes trahere sine vlllo onere ex dispositione d. statuti, penitus quarta parte altera spreta, ac relicta.

Est vrgens argumentum textus in l. cum à Matre 14. C. de rei vx. act. & non modicè confert nouella Iust. relata in Auth. Hæres C. de sec. nupt.

Socinum, testantem de uiribus memoratæ consuetudinis, refert Laur. Syluan. in cons. 49. num. 88. in pri. par.

Ec verfic.

ONER.

LEX.

AVCT.

reuocationem potest renunciare, vt contingit in acqui-
rendis legatis, hæreditate, & similibus Abb. in c. p. de
Dolo, et cont. n. 21. & seq. per Fider. cōf. 9. & alios alleg.

Hinc † possumus credere optimè consultum à Pert.
de Anch. in cons. 217. dum voluit, Restorem Eccl. tene-
ri ad collectas pro quibusdam prædijs, à Testatore, cum
huiusmodi onere, relictis, nec illa alienare posse crede-
rem, si ad certum aliquod onus, vel opus, essent relictæ,
per ea, quæ congerit Gulielm. Red. in tract. de reb. Eccl.
non alien. quæst. 19. nu. 77. & 119. & sequ. Imò for-
tius, & in incapacè transferri possent, si traderentur tali
adiectæ conditione, puta, causa exempli, vt in ijs Spurijs
succederent, ita ex Baldo, & alijs tradit Chass. de con-
suet. Burg. Rub. 8. §. 3. nu. 10.

E P I T O M E

*In adeunda materna successione Senis re-
cipitur protestatio de oneribus reiiciendis; vt
de iure communi, in recipienda quarta ex bo-
nis libertorum.*

S V M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Cautio Socini, vt filij recipiant successionem Ma-
tris cum protestatione, & nu. 5.
- 2 Filij ex statuto Senis debent succedere in tres par-
tes bonorum maternorum.
- 3 Facta protestatione, filij consequuntur tres quar-
tas bonorum maternorum, sine onere.
- 4 Bona Parentū, accipienda sunt titulo hæreditario.

5 Sta.

- 5 Statutum Senense 136. dat filijs tres pates bonorum maternorum tanquam quotam bonorum non hereditatis.
- 6 Idem statutum vocat filios, tanquam filios, non tanquam heredes Matris.
- 7 Num hoc statutum, quod loquitur de filijs, procedat in Nepotibus.
- 9 Filij, etiam non heredes, possunt consequi lucrum factum, occasione matrimonij.
- 10 Filij, etiam non heredes, possunt habere rem emphiteoticam à patre pro se, & filijs, acceptam.
- 11 Patronus accipit quartam sine onere.

OBSERVATIO II.

OB idem statutum puto deindè observandam cautionem ex praxi Senensis Fori, testatam à viro præclaris. Mariano Socin. in quodam suo cons. manuscripto viso à Lauren. Sylvan. in loco, quem monuero infra † Et est, filios, dubitantes de oneribus, existantibus in hereditate Matris, & de obligationibus ab ea factis, adeundo bona materna, debere declarare, ac potestari, se accipere bona; tanquam filios, successores statutariorum, non tanquam heredes † Et ità ad se tres tantum partes trahere sine ullo onere ex dispositione d. statuti, penitus quarta parte altera spræta, ac relicta.

Est vrgens argumentum textus in l. cum à Matre 14. C. de rei vx. act. & non modicè confert nouella iust. relata in Auth. Hæ res C. de sec. nupt.

Socinum, testantem de uiribus memoratæ consuetudinis, refert Laur. Sylvan. in cons. 49. num. 88. in pri. par.

Ec verfic.

OBSER.

LEX.

AVCT.

versic. & ad hoc vt dicta conclusio. Quin, & ipsum Ma-
rianum Socin. possumus legere, alibi idem testantem,
nempe in conf. 116. 5. col. vers. Nec obstat. vol. pri. cui
adijcio Paul. de Castr. conf. 44 r. nu. 5. in fin. lib. pri. An-
char. conf. 112. in fin. † Consequuntur enim tunc filij
tres quartas, hoc est nouem vncias Dotis, & bonorum,
absq; vlllo onere Socin. dict. vers. Nec obstat. & Castr.
alleg. loco.

Hæc † autem cautio, quamuis, stricto iure fortè, ex
dispositione iuris communis non sufficeret, cum bona
non possint accipi à filiis nisi iure hæreditario, & ita in
totum, non pro parte, vel sine oneribus l. 1. de acquir.
hæred. l. iam dubitari de hæred. instit. Bart. tradit in l. qui
totam nu. 1. d. rit. de acquir. hæred. & Scribent. in l. quia
poterat ad Trebell. & communiter recipi à nostris; testa-
tur Syluan. d. loco. † Substinetur tamen, & in Forensi
vfu Senis frequentissima est, (etiam sine protestatione)
vt refert d. loco Syluan. in versicul. Huic parti, ibi (etsi
dixerit) & ante eum Socin. d. vers. Nec obstat.

RATIO

Consuetudo † tamen habet suas radices, fixas in op-
tima ratione, deducta specialiter à mente d. statuti, quæ
fuit, has tres partes debere filiis pertinere, ceterum quotam
bonorum, non hæreditatis, cum prohibuerint Statuen-
tes quamcunq; dispositionem in filiorum damnum, vt
facit Castr. d. conf. n. 3. † Vocat enim eos statutum nõ
tanquam hæredes, sed tanquam filios: quo casu permit-
titur præfata distinctio §. Solutio Auth. de nupt. ibi, &
dabuntur hæc filijs tradit Socin. cum alijs alleg. ab eod.
d. versic. Nec obstat † Vbi etiam diligentissimè que-
rit, an tale Priuilegium competat successoribus filiorum.

ELAT.

Hinc † perdiscimus, filios posse consequi lucrũ, quod
factum fuit à quocunque ex parentibus, altero præde-
functo, quamuis eiusdem hæredes non sint, qui sunt pro-
prij termini d. Auth. Hæ res C. de sec. nupt. & d. §. Solutio.

10.

to. vnde sumitur, & conferunt Bart. & Angel. in eorum
 10 Cōmentis. † Et pariter posse consequi rem emphiteo-
 ticam, pro se, & filijs, à parentibus simpliciter compara-
 tam, vt ex communi sententia tradit Clar. in §. emphit.
 Quest. 37. præsertim sub num. 2.

¶ In simili † quoq; Patronus, grauatus à liberto su-
 11 perfluis oneribus, illa præterire, sola integra quarta sibi
 reseruata, ex dispositione legis, potest, vt in terminis est
 textus in l. si libertus Patrono 41. ff. de bonor. libertor.
 Petr. de Anch. in cons. 312. nu. 3.

EPI T O M E

*Quarta in secundo nubente, dum relin-
 quit filios tantum ex primo matrimonio, Se-
 nis confunditur in tertiam, nisi bona extra
 dotem etiam mulier habeat.*

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M .

- 1 An femina, secundo nubens, possit ultra quartam
 dotis alienare.
- 2 Dare in dotem est alienare.
- 3 Senis, existentibus filijs ex priori matrimonio, lu-
 cratur tantum tertiam partem dotis maritus.
- 4 Vidua nubendo Senis, potest alienare tertiam par-
 tem dotis, in damnum filiorum.
- 5 Statutum, permittens lucrum dotis, concedere vi-
 detur illius alienationem.

Ec 2 6 Pro-

- 6 *Proponitur secunda difficultas.*
- 7 *Lucrum, quod à statuto datur Marito, fit sine facto vxoris, & etiam ea inuita.*
- 8 *Statutum, prohibens fæminis disponere de rebus suis, non comprehendit casum, in quo agunt de se maritandis.*
- 9 *Patrimonium fæminarum multiplex est.*
- 10 *Bona fæminarum vel sunt dotalia, vel extrà dotem, quæ parapherna, vel receptitia dicuntur.*
- 11 *Statutum, quod concedit quartam alienari à fæminis, intelligitur de toto patrimonio, sine distinctione.*
Statutum, quod concedit lucrum tertiæ partis marito, loquitur solum de bonis dotalibus.
- 12 *Vxor, vtrà dotale lucrum, poterit relinquere Marito ex propria voluntate, si habet bona vtrà dotem.*
- 13 *Vxor potest relinquere Marito ex suis bonis, animo compensandi cum dotis lucro.*
- 14 *Vidua ex secundo viro, potest gaudere beneficio huius statuti, & disponere de quarta.*
- 15 *Præ moriente fæmina in secundo matrimonio, Maritus lucratur tertiam ex statuto, & antea facta dispositio de quarta pericitur.*
- 16 *Distinctio tertiæ, & quartæ partis dotis.*
- 17 *Statutum hoc auget legitimam filiorum, vsq; ad Dodrantem.*
- 18 *Statutum sub rub. 137. minuit legitimam filiorum*
in

in vncia respectu nostri statuti.

- 19 In legitima statutaria magis strictè procedimus,
quam in legali.
- 20 Fæmina, stâte hoc stat. nubendo nō præiudicat filijs
ultra stat. 13. Et ita iudicat Rota Sen. C. n. 23.
- 21 Cur validius obligetur tertia, quam quarta.
- 22 Statutum 137. tollit aliquando stat. 136.
- 23 Fæmina, quæ habet liberos ex utroq; merito, potest
disponere de quarta ad suum arbitrium.
- 24 An prædicto stat. 137. debeat regulari secundum
formam l. hac edict. C. de sec. nupt.

OBSERVATIO III.

- EX hoc ipso statuto exoritur non levis controuersia,
1 digna studio, digna attentione vestra † Satis enim
ex illius verbis videtur posse elici, Viduam, secūdō nubē-
tem, non posse dare in dotem viro, nisi quartam bono-
rum suorum partem, vel rectius loquendo, ex ijs Virum
non posse lucrari plusquam quartam, cum vltà eam
nullum filijs possit afferre damnum, cum Bart. Socin. in
conf: 58. in prin. vol. 1. probet tale statutum iurè posse
2 fæminis, & coarctare facultatem disponendi † Dare. n.
in dotem est alienare (quod ijs prohibitum est) vt tradit
3 Roland. à Voll. in tract. de lucr. dot. quæst. 105. num. 4.
Et † tamen ex alio statuto sub Rub. Quæ pars lucr. ced.
mar. sol. matr. in eadem 2. distin. 137 Marito superstiti
4 vxori, liberos ex alio matrimonio habenti, cōceditur tertia
pars dotis: Quomodo ergo lucrabitur Maritus tertiam, si
5 quartam tantum vxori distrahere permittitur? nunquid
6 quarta maior est tertia? vel euanesceat illud plus in tertia,
quod

quod desideratur in quarta, quod fortè non esset longè à mente Socini in cons. 83. post vers. Sed ad hoc respondetur, eod. pri. vol.

Sed † profectò, paruo negotio, etiam mediocris Geometra æquaret omnia, cum eidem foeminae, quæ, citrà matrimonium, liberam habet facultatem disponendi ex hoc Statuto 136. de quarta parte suorum bonorum, ad concilianda matrimonia, relaxarunt statuentes habenas ex alio statuto 137. ut se ipsam nubendo, transferat in Maritum ius lucrandi tertiam partem dotis, & commodum Antiphati, nullis susceptis liberis, & consequenter, etiam facultatem dotis in nouum Maritum transferendi. † Cum statutum, quod ex dote lucrum concedit, permittat quoq; ipsam dorem dari Roland. d. quæst. 105. nu. 8. Anch. in cons. 380. nu. 3. & Paris in cons. 95. num. 37. in 3.

Sed † difficultas, quæ actis temporibus segetem, ac materiam litium præbuit non leuem, versatur in hoc: Num eadem foemina; quæ, Matrimonium conciliando, tertiam suæ dotis partem posuit in discrimine, possit, alia dispositione, quartam deinde alienare, vel contrà, possit nè tertiam afficere spe Mariti, quæ prius quartam obligauerat? † Quod non videbatur negandum, cum tertia illa statuto 137. distrahatur; etiam inuita foemina, argumento l. si sponso 16. C. de don. ant. nupt. & conferunt deducta à Bald, in l. hæreditati de sec. nupt. nu. 2. & à Rol. in d. tract. quæst. 82. n. 11. & seq. & à Flor. cons. 21. nu. 18. † Quod confirmatur cum receptum sit, statutum nostrum 136. non comprehendere casum, in quo foemina contraxit, se nubendo, Roland. d. quæst. 105. nu. 29. & repetit Anchar. in d. cons. 180.

Pro veriori resolutione, præmitto † Patrimonium foeminarum diuersi generis esse, ut ex Campeg. in tractat. de dot. in primis quæstionibus colligitur † Ad factum

no-

- nostrum, illud distingo in duo genera, vnum, quod me-
ram, & simplicem dotem complectitur; Aliud, quod cę-
tera bona omnia, siuè sint, quę, communi nomine Para-
pherna dicuntur, siuè speciali, receptitia † & statutum
11 nostrum 136. tam de vno, quam de altero genere loqui-
tur, cum alterum statutum 137. solum de bonis dota-
libus disponat.
- 12 Hoc supposito, decisiuè concludo † si fœmina ha-
beat vtriusq; generis patrimonium, poterit quidē; etiam
post quęsitum ius Marito in tertia dotis; siuè per con-
tractum, siuè per vltimam voluntatem ex alijs bonis ex-
trā dotem cuicumq; voluerit, etiā Marito, infrā can-
cellos quartę partis, relinquere, & iurē debetur, Castr.
conf. 441. in princ. † Nisi; quando relinquunt Marito;
13 appareat dari ab vxore animo compensandi Socin. conf.
93. vol. 1. & Afflict. Decis. 44 & ibi Vrsil.
- 14 Quod † si solam habeat dotem; si superstes sit Ma-
rito, sit locus statuto nostro 136. si pręmoriatur tantum
debetur Marito ex altero stat. 137. tertia pars † cef-
15 sante penitus dispositione, & facultate nostri statuti 136.
etiam si fœmina ad mentē illius, antē matrimonium dis-
31 posuisset, nisi fortē maior tertia, quarta esset, vel quid
16 aliud superesset, puta † Fœmina in primo matrimonio
habebat dotem 4000. aureorū, ex quibus, virtute nostri
statuti 136. alienauit, fortē donando, mille, quę sunt pars
quarta: mox cum alijs 3000. nupsit, ijsdem nouo Mari-
to in dotem datis: moritur, relicto (nullis suscepit filijs)
viro, cui debetur ex alio stat. 137. tertia pars, quę con-
17 tinet mille aureos, si dedūcerentur istę duę quantitates,
filij orbarentur loco quartę, vel tertię partis, medietate
bonorum, quod est: contrā vtrumq; statutum, tam in
mente, quā in verbis consideratum: quamobrem pro
sua tertia parte Maritus sibi retinebit mille aureos, & ac-
ceptis alijs duobus millibus, filij septingentos, & quin-
qua-

OBSER.

quaginta reuocabunt à Donatario, vt integras habeant quoq; tres quartas, vnà cum c. iabus tertijs, illis pro eorum plenis portionibus, competentibus, vi dd. Statutorum, apud donatarium verò pro nuda quarta remanebunt reliqui 250. qui cum dd. 1000. Marito quæsitis, complēt integros 4000. aureos, qui sunt patrimonium fœminæ.

LEX.

Quærere autem iura, & auctoritates in puncto, puto difficile, deducam tamen affinia, potissimum textum in l. In quantitate 73. in fin. & in l. fin. Ad leg. Falc. Nec longè sunt l. cum qui 3. de interd. & releg. & c. pri. de success. Feud.

AVCT.

Sunt ponderanda ad hoc tradita per Scribentes in Authent. nouissima C. De inoff. Test. & in §. fin. De hæred. ab intest. quos obseruat Bertacch. in Verbo quarta pars: quibus addo Castr. Roman. Roland. & Soc. alleg. locis. Sed magis accedentes ad casum Oct. Cach. in 20. Dec. Ped. nu 7. & Brog. in Dec. inf. alleg.

RATIO

Ratio saltem non deerit, quæ deducenda est à visceribus statuti 136. præsertim; quia vult † legitimam filiorum in bonis maternis extendi quodammodo vsq; ad Dodrantem, cum permittat solum matribus, vt de tribus vncijs possint disponere. † Quibus addit aliam vnciam, ratione matrimonij, Statutum 137. & cum iterum alteri nubendo alienet, vt est demonstratum, consequens est dicere, quod totam tertiam partem distraxerit, iuxta d. stat. 137. nec de cœtero, quartam potuerit alienare, quippè quæ iam sit erogata cum augmento vnius vnciæ, auctoritate alterius statuti 137. per transitum ad secunda vota † Arcius enim est ius huius legitimæ, quantum eius, quæ iure communi debetur, quippè cum ista in vita non possit minui, vt obseruant Scribentes, & Castr. d. conf. 441. n. 3. † ita vt, nec nubendo potest Mater disponere, aut pacisci, vltra prædicta, in perniciem filiorum, vt ex cōi testat Bellac. in 5. Recept. sent. tit. De sec. nupt. n. 17. vol. 1.

Pri-

- 21 Reuocari ꝑ aut magis ab extraneo, quàm à Marito alienata, habet fomentum, tum in genere contractus, cum sit matrimonium, tum in causa, quæ est magis onerosa in Marito, tum in fine, per quem publica utilitas spectatur, faciunt tradita per Dec. in Auth. præterea num. 188. De sec. nupt. Roland. d. q. 105. nu. 9. Cacher. Decis. 21. n. 18. ꝑ Quibus accedit traditio nostrorum, recipiens, statutum nostrum cessare per aliud stat. 137. Anchar. conf. 380. Roland. d. q. 105. nu. 9. Phanucc. de lucr. dot. gloss. 10. nu. 5. & Borg. d. Decis. 4. nu. 7. Aliàs enim iste Maritus auctoritate statuti 137. esset deceptus, quod non est ferendum l. 1. C. de his qui ven. erat. imp.

- At ꝑ vltà præfatas rationes, possum etiam testari,
23 Rotam Sen. ad fauorem Mariti iudicasse de anno 1582. & in prima instantia anno superiori D. Borgn. qui deindè inseruit Decisionem in quart. parte quarto loco, videatis per eum.

- 24 Sed ꝑ si etiam ex secundo viro fœmina liberos relinquat, cum nihil Maritus lucretur l. 1. C. de rei vx. act. & in d. stat. 137. expressè cautum sit, & reitegetur ad beneficium stat. nostri 136. poterit relinquere quartam cui voluerit, etiam ipsi Marito Rom. præd. conf. 498. post
25 n. 2. ꝑ An autem vel in casu dicto, vel quando vigeat dispositio statuti 137. debeat obseruari forma l. Hac edictali C. de sec. nupt. est controuersum apud nostros ex Bald. in d. l. hac edictali nu. 3. & traditis à Rom. conf. 44. & Anch. conf. 380. & credo non esse iniustu, minclinare in negatiuam ob generalia verba d. statuti.

ILLAT.

ACADEMIA DVODECIMA:

De Fœminis Reintegrandis ad bona ma-
terna, vel auita, ex stat. sub Rub. de
success. ab intest. in hered. matr.
& Auię 1 § 3. in 2. Distin.
statut. Senen.

E P I T O M E

*Deficientibus Masculis, Senis fœmina
reintegrantur ad bona materna, pro numero
succeedentium.*

SYMMÆRERVM SINGVLARIVM:

- 2 Senis ex statuto, solum masculi vocantur ad suc-
cessionem Matris.
- 2 Deficientibus masculis, fœminæ reintegrantur ad
bona materna.
- 3 In reintegratione fœminarum Rota Sen. variavit.
- 4 Masculi quo ad se succedunt irrenuocabiliter, re-
spektu fœminarum renuocabiliter, & nu. 10.
- 5 Quomodo se habeat reintegratio fœminæ.
- 6 Reintegratio quid sit.
- 7 Exclusionem fœminarum, hereditas matris iure non
decrefcenti impingatur.

- 8 *Fæminæ, exclusæ à statuto, reputantur non natæ, nec faciunt partem.*
Hæredes conditionales, ante conditionem decedentes, non transmittunt hæreditatem.
- 9 *Viuis masculis, fæminæ, præteritæ in testamento matris, non impugnabunt testamentum.*
- 10 *Morte masculorum hæreditas matris non impugnetur per ius non decrescendi.*
- 11 *Descendentes ex fæminis illas representant in reintegratione.*
- 12 *Fructus ciuiles, vel census à matre stipulati, non dum exacti tempore extinctionis masculorum, augent hæreditatem.*
- 13 *Idem fructus pari modo cedunt commodofideicommissarij, non hæredis.*

OBSERVATIO I.

- E**X relatis in præcedenti sessione, cum tres quartæ, vel duæ tertię ex bonis maternis, vel dote, debeant ad nlios, Matre mortua, integrę peruenire; † non tamen partes indistinctè omnibus tribuuntur, sed est seruanda forma Statuti sub Rub. de succession. ab intest. in hæred. Matris, & Auiæ 153. in 2. Dist. statut. Senensium, quo solum Masculi vocantur, † fœminarum tamen iuribus, quamdiù illi extiterint, penitus suspensis † ex quo, deficiente Masculino genere, controuerti hîc Senis frequenter solet, quæ fœminæ, & quam in partem debeant succedere, & Rota Sen. variè rotauit: quamobrem nè vera decisio vos lateat, hæc sunt obseruanda.

Ff 2 In

OBSER.

In reintegratione + igitur faciendā, quoniam Masculi; 4
quatenus ad eorum personam, succedunt Matri irreuocabiliter, quatenus ad personam foeminarum reuocabiliter; & per consequens acquisitio in eorum portione certa est, in parte autem, ob exclusionem foeminarum, competenti, vacillat, ideo sequens forma seruanda est.

Superstitibus + Matri sex filijs, puta, vno Masculo, & 5
quinq; foeminis; si dum moritur masculus, vel masculi descendentes ab eo, omnes viuant foeminae, vel descendentes ab illis, successio diuidetur in sex partes, & vnaquęq; reintegrabitur ad sextam partem, si verò vna tantum superesset foemina, in duas solummodo partes diuidetur, & vna retenta à successoribus masculi, ad alteram, & sic ad dimidiam, reintegrabitur foemina.

At si in eodē numero filiorū, tres sint masculi, & post mortem vltimi omnes viuērent foeminae, vel descendētes ab ijs, sectio successionis erit pariter in sex partes, quarū tres retinebunt successores masculorum, aliæ tres restituentur foeminis, vel eorum descendētib; vnicuique virilis: et si vna tantum foemina superstes esset; vel eius descendentes, alijs mortuis ante extinctionem masculorum, fierent quatuor portiones, tres pro heredibus masculorum, quarta pro foemina, vel eius filijs, ita vt semper pro numero succedentium diuisio fiat.

LEX.

Leges, vndē possint prædicti, & similes casus regulari, sunt potissimum l. 2. C. ad Orphic. dum Imp. Diocl. & Max. præcipiunt fieri diuisiones pro numero filiorum succedentium. Conferunt quoq; l. 1. §. si quis proximior ff. Vnd. Cognat. l. hæc scriptura 26. & l. si separatim 30. De cond. & dem. l. Item prætor §. si quis de suis, & legit. l. inter omnes qui satisfd. Cog. & l. si duobus de leg. pri.

AUCT.

Habemus quoq; classicos Auctores, inter quos connumeramus Mariā. Socin. Senior. in conf. 84. nu. 7. versic. Sed in præsentī vol. 1. Corn. in conf. 314. vol. 4. Capr. conf.

conf. 76. in fin. Brnn. de sta. exclus. fœm. art. 9. q. 10. n. 40. Peregr. in tract. de Fid. art. 38. num. 74. Vinc. Honded. conf. 17. Io. Francisc. à Pont. conf. 21. nu. 11. & conf. 68. num. 12. & Eugen. conf. 6. nu. 12. & seq. & secundum istam partitionem iudicavit Senis Borg. ut ipse plenè comprobatur in Dec. 1. per totum par. 4.

Potentior ratio est, quæ colligitur ex eodemmet statuto 153. dum in fine expressè ordinat, deficientibus masculis fœminas, prius exclusas, reintegrari. † Siquidem reintegratio nil aliud est quàm restitutio ad illud, quod fuit antè ablatum l. 1. & l. quod si minor §. restitutio de Min. l. restituere de verb. signif. Tess Decis. 29. num. 4. cum alijs adductis ab Odd. de rest. in irreg. art. 4. q. 1. & à Borgn. d. Decis. 1. nu. 6. nihil enim aliud fuit ablatum, quàm illud, quod à nobis fuit concessum, tantam enim partem habuissent à principio, per ea, quæ tradit Socin. conf. 52. nn. 6. & seq. vol. 3.

RATIO

Prædicta † ratio semper quadrat, quamvis secundum diversos casus, diuersam concessimus portionem, pars. n. quæ vacat ex fœminis, non adcurrentibus, per ius non decrescendi impinguat totum corpus hereditatis Dec. conf. 434. nu. 8. & seq. Salic. in d. l. 2. Franc. Dec. 105. n. 28. in pri. par. † nulla prorsus habita ratione mortuarum, vel alio modo deficientium antequam fœminis deferretur hereditas, quia reputantur non natæ, & ideo non magis eam transmittere possunt, quàm heredes conditionales, si moriantur ante implementum conditionis Socin. d. Conf. 52. n. 4 & seq. Io. de Mont. Sperell. conf. 23. n. 24. cum deductis à Borgn. d. Decis. 1. n. 14. † Ab extinctione enim masculorum incipiunt ius habere, & deferri sibi hereditatem, ideo præteritè non primum possent maternum testamentum impugnare Gabriell. tit. de statut. concl. 4. nu. 15 & seq. & refert Borgn. d. Decis. nu. 16.

Morte verò † masculorum, cum ipsi à principio ob sibi delatam

delatam successionem, tum ex iure communi, tum ex statuto, numerum fecerint, & suam portionem irrevocabiliter receperint, & ad suos hæredes transmiserint, nulum commodum potuit afferri cohæredibus, nec hæreditas impinguari, ut deinde scemina viuentes tempore extinctionis masculorum, vel repræsentantes illas † (datur enim his casibus repræsentatio in descendentibus Borg. d. Decif. 1. nu. 17. & num. 21.) possent ampliorem partem consequi. 11

ILLAT.

Data reintegracione, † In computatione materię successionis, Borg. qui plenè hanc materiam dilucidauit, 12 vult venire fructus ciuiles, siuè pensiones, & census annuos, prouenientes à stipulatione, & pacto matris, si non sint ex acti à masculis, quamuis maturi, ijs viuentibus; sicuti † cedunt in beneficium fideicommissariorum, 13 non hæredis grauari, argumento textus in l. postulante §. Sed huiusmodi ad Trebell. Franc. & alij, relati ab eodem Brogn. ibid. nu. 46.

E P I T O M E

Uterinus cum utrinque coniuncto equaliter fruitur commodo ob communes sorores exclusas, quas tamen non magis excludit solus, quàm quilibet alius insuccessibilis.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Proponitur dubium.
- 2 Resolutio Senensium ad fauorem fratrum utrinque coniunctorum.

3 Con-

- 3 *Contrarium tuentur Gabriell. & alij.*
- 4 *Persona, à nemine exclusa, succedit aequaliter cum non exclusa.*
Persona exclusa habetur pro mortua.
- 5 *Portio personæ exclusæ accrescit ad favorem omnium succedentium in pari gradu.*
- 6 *An Uterinus frater concurrat cum Vtrinq; coniunctis ad dotandas sorores exclusas, remissive.*
- 7 *Uterinus ex hoc statuto non excludit sororem Uterinam.*
- 9 *Masculi, solum habiles ad succedendum, excludunt sorores ex hoc statuto.*

OBSERVATIO II:

EX eadem materia reintegrationis oboritur alia; non leuior difficultas, & est in Iure accrescendi, seu potius in iure non minuendi inter Fratres vtrinq; coniunctos, & uterinos, ob portiones vacantes, respectu foeminarum exclusarum, † exempli causa, Mater habet ex vno, & altero Matrimonio filios masculos; qui agunt de excludendis foeminis; ex primo, puta, vnum masculum, & duas foeminas; ex secundo duos masculos, & vnam foeminam, an portiones foeminarum augeant solum portiones fratrum vtrinq; coniunctorum, an etiam uterinorum quoq; : ardua quidem controuersia, defensata ab vtraq; parte à grauissimis Doctoribus.

Nostri Senenses † fauent Fratribus vtrinq; coniunctis, inter quos primus est Marianus Socin. Sen. in consil. 5. & 84. vol. 1. & alter Socin. in consil. 241. vol. 2. Hos sequuntur Ruin. consil. 39. in 3. Abb. consil. 111. in 2. last. in l.

in l. seruo legato §. si testator num. 6. de leg. pri. & Alb. Brun. in tract. de stat. exclus. foemin. art. 13. q. 3. testatur, communiter in praxi obseruari.

OBSER.

Hieronym. Gabiell. Roman. † in conf. 15. præsertim nu. 14. vers. Cont. opinio, quæ verissima est, &c. diuersam opinionem tuetur, & concludit ad fauorem Vterinorum, tradens, portiones foeminarum augere in communi totam hæreditatem ad commodum Vterinorum fratrum, nè dum vtrinque coniunctorum, cui opinio- ni, pace nostrorum, libentius subscribo.

LEX.

Ex fonte legû, mouet me textus in l. 2. §. sed si fuerat ad Tertill. in l. fin. §. si autem defuncta C. ad Tertill. & in §. Si fuerat Inst. eod. tit. ad Tertill. nec sunt spernendæ l. 2. §. si duo de collat. bon. & l. 1. §. qui habet ff. cont. tabul.

AVCT.

Ex turba Scribentium libenter cum Hieronym. Gabriell. in d. conf. 15. cum labo Corn. conf. 10. volu. 3. Signor. conf. 98. Brun. d. art. 13. q. 3. & faciunt Bald. Castr. & Corn. in l. si viua matre C. de bon. matern. consulto alios ommittens, cum Gabriell. d. loco, præsertim nu. 13. & seq. & nu. 29. neget opinionem Mariani communem esse, & hanc verissimam prædicet, post num. 22. vers. Non obstat igitur, & longiori sermone conetur respondere rationibus Mariani, quare aliud addere superuacaneum puto.

RATIO

Ex rationibus illam adducam, qua potissimum vtitur Gabriell. d. nu. 14. post d. vers. Contraria tamen opinio, hoc est Personam, à nemine exclusam, & quibus portionibus admitti cum non exclusa, exclusa porus perinde, ac si non adesset, iudicata, ac penitus pro mortua reputata Corn. in d. conf. 10. & in d. l. si viua de bon. matern.

Et † cū verè mortua non sit, & possit aliquando succedere, non plus iuris habebit, quàm is, qui in secundo gradu institutus est, quo casu portio exclusi accrescit omnibus, existentibus in pari gradu successionis Bart. in

l. re

l. re coniuncti de leg. 3. in 6. quæst. & ibi las. num. 61. & seq. Panorm. conf. 286. vol. pri. & alios cumulat Gabriell. alleg. conf. 15. num. 18. † Qui post num. 30. & seq. subtiliter disputat, an respectu huius lucri, Vterinus teneatur concurrere cum vtrinq; coniunctis ad dotandas has exclusas sorores.

7 Et † stantibus prædictis, iuxta factum propositum, si moriatur frater, solus ex primo matrimonio, non dubitarem, partem quartam cuilibet ex sororibus dare, quippe quæ nec à iure potuissent excludi à Fratribus Vterinis tantum, ad quos nostrum statutum non porrigitur, ut ipse obtinui pro Domina Olympia de Gabriellis nobilissima, atq; honestissima Fœmina, & Matre tam. solertissima, vxore D. Hieronymi eiusdem familiæ de Gabriellis, dum petebat admitti ad successionem D. Portiæ de Beringuccijs matris, cū maiore fratre vterino, & allegavi inter alios Socin. Sen. conf. 84. vol. pri. & Marz. in consil. 9. num. 18. prædicantem, temerarium esse aliter iudicare.

ILLAT.

8 Hoc † idem contingeret, si masculi hæreditatem repudiarent, vel essent aliquo modo incapaces successionis, ut sunt fratres, vouentes paupertatem, etiam in cōmuni, vel exules, & similes, argument. l. 2. ad Tertill. & l. 1. §. filiam ybi Bart. & Angel. ff. contr. Tab. cum alijs adductis à Corn. conf. 314. liçt. E. vol. 4. & à Gabriell. alleg. conf. 15. num. 29. De Clericis autem, & similibus quærite apud Socin. conf. 241. vol. 2. in 1. col.

Quid autem iuris sit in prenarratis casibus de lucro, facto à Matre occasione cuiusq; matrimonij, puta. Antiphati, optimè resoluit Marian. d. conf. 84. in fin. hoc est, habendam esse rationem cuiusq; matrimonij, ita ut filij consequantur soli quæ consequuta fuerit Mater occasio matrimonij, ex quo nati sunt, ad quæ conferunt ea, quæ Scriben. tradunt in l. Hac adictali C. de sec. nupt.

Gg ACA-

ACADEMIA DECIMATERTIA.

De Clausulis Vltimarum Voluntatum.

E P I T O M E

*Clausula si non valet vt ago, &c. sub-
stinet testamentum Filijfamil. saltem in vim
Donationis causa mortis.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Filijfamil. nec patre permittente possunt testari.
- 2 Senis, & serè per totam Italiam substineri possunt
testamenta filiorum famil. stipulante eo, cuius in-
terest, vel Notario pro eo.
- 3 Notarij in testamentis solent ex stilo apponere Clau-
sulam, si non valet iure testamenti &c.
- 4 Testamenta filijfamil. substinentur tanquam Do-
nationes causa mortis.
- 5 Clausula prædicta operatur, dispositionem valere
in vim Codicillorum, vel donationis causa mortis.
- 6 Dispositio, quæ non potest valere, vt testamentum,
substinetur modo, quo potest.
- 7 In Clausula Codicillari non sufficit vti verbis præ-
sentis temporis, sed necessarium est apponere
etiam futurum.

- 8 *An de bonis Castren. & quasi, vel aduent. in quibus patri non queritur ususfructus, filius testari possit.*
 9 *Intell. §. pri. Auth. de lic. Mater, & Avia.*

OBSERVATIO PRIMA.

De Clausula Codicillari.

QUAMVIS clarum sit † filios, sub potestate Patris constitutos, nec quidem, eo permittente, testandi ius habere l. Tam is 25. in fin. de donat. caus. mort. l. qui in potestate ff. de testamen. l. Senium, vbi gloss. & DD. C. qui testam. fac. poss. tradit Clar. in §. testamentum quæst. 18. ex communi, & post eum Hieronym. Gabriell. conf. 107. nu. 2. vol. 1. cum alijs latè congestis à Bellacomb. lib. 6. Recept. Sent. tit. de test. num. 145.

Dicam † tamen hodie Senis, & ferè per vniuersam Italiam, disposita in testamentis filiorum famil. eo præsentē, & acceptante, cui relinquitur, vel saltem Notario, nomine ipsius, adhibito quoq; parentis consensu, valere.

OBSER.

Substinentur † enim huiusmodi dispositiones tanquam Donationes causa mortis, quæ filijs, etiam paternæ addictis iurisdictioni, à legibus permittuntur.

Legendus est Vlpian. lib. 48. ad Sabinum in l. 7 filiusfamil. §. Pari, tit. de donat. & Mart. lib. 9. Instit. in d. l. Tam is §. filiusfamil. de donat. caus. mort.

LEX.

Defenditur à Iul. Clar. in §. Donatio, quæst. 6. num. 8. & ab Ioa. Vaud. quæst. 1. lib. 1. Varr. quæst. vers. si enim fecerit ex permissa. nec videtur dissentire Testaur. inter Decis. Pedem. Decis. 150. nu. 12. & in hoc DD. concordare, testatur Socin. Sen. conf. 112. vers. Aliquando, & secundo. vol. pri.

AVCT.

Gg 2

Ex

RATIO

Ex † consuetudine enim Notariorum semper in Testamentis apponitur Claus. si non valet iure testamenti, quam vulgò Codicillarem appellant, † quæ id operatur, ut si dispositio non valet, prout disponitur, hoc est pro testamento, valeat saltem in vim Codicillorum, & in filiosam. potissimum, Donationis causa mortis, ut tradit post relatos Gambas in tract. de Claus.

Et ideo † dispositio illa, quæ non poterat valere tanquàm testamentum, in filiosamil. valebit tanquàm Donatio causa mortis Socin. d. consil. 112. vers. Quod aliquando d. Claus. vol. 2. & testatus de communi cons. 125. in princ. vol. 3.

Cauendum tamen est, quoniam ad hunc effectum † non sufficit fortè concipere hanc Clausulam per tempus præsens (si non valet) nisi dicatur, quoq; per futurum (vel valebit) ut tradit Bart. in l. si ita scriptum, in fin. ff. De leg. 2. cum alijs alleg. à Gabriell. cons. 169. num. 55. in princ. & plenius ab altero Gabriell. in commun. tit. De Claus. Claus. 8.

ILLAT.

Attamen † in bonis filiosam. datis sub conditione, nè ad Patrem pertineat ususfructus, non minus quàm in castrensis, vel quasi, factâ dispositione, credere posse substineri, nec egere hac Claus. vel cautione: absolute enim uti testamentum valere defenderem, auctoritate d. Vaud. in d. quæst. pri. ob nouam Iustin. constitutum in §. pri. Auth. ut lic. matr. & Aulæ.

Quamuis † hunc testum restringant aliqui ad dispositiones inter vivos, ut refert Crauet. cons. 92. num. pri. vol. pri. & faciunt ea, quæ traduntur à Clar. d. c. 18. num. 2. quæ tamen sunt considerata, cum ipse Clar. velit filium testari de bonis Castrensis, vel quasi.

E P I T O M E

Clausula omni meliori modo, ut operatur solutionem integram legatorum, non obstante Falc. ita operatur validitatem testamenti, si vitium sit in ordinatione legitima.

SUMMA RERUM SINGULARIUM.

- 1 *Falcidiam in testamentis prohibere, prohibitum est.*
- 2 *Iust. concedit expressam Falcidie prohibitionem.*
- 3 *Clausula, omni meliori modo, ex stilo Notariorum adijcitur in testamentis.*
- 4 *Stante ista Clausula in testamento, legata tota solvuntur, & nu. 7.*
- 5 *Eadem Clausula censetur prohibita Trebellianica.*
- 6 *Expressio duplex est, implicita, & explicita.*
- 8 *Verba (solvantur legata tota, & integra) important expressam prohibitionem Falcidie.*
- 9 *Clausula, omni meliori modo, operatur expressione implicita.*
- 10 *Testamentum, relatum ad Schedulam dicitur factum nuncupatione, id est expressione implicita.*
- 11 *Clausula, omni meliori modo, operatur relictum filio referri ad legitimam.*
- 12 *Item relictum censi lre constitutionis.*
- 13 *Hoc ipsum facit Claus. Codicillaris.*
- 14 *Potērior est Claus. omni meliori mō, quā Codicill.*
- 15 *Iuramentum habet vim Claus. omni meliori modo.*

OB-

OBSERVATIO II:

De Clausula omni meliori modo.

LICET; postquam Falcidius in fauorem testamentorum deductionem in legatis induxit; † iura constituerint, nè quidē Testator eam posset prohibere vulg. l. quod de bonis §. 1. ad leg. Falc. † Nouissimis tamen Constitutionibus, ex benigna Iust. ordinatione, fuit concessa renunciatio, dummodo expressè testator id peregerit §. Hinc nobis Auth. re hæred. & Falc. quem Compilatores congefferunt in lib. 6. C. sub eod. tit. in Auth. sed cum testator.

OBSER.

Inuestigent † tamen accurati legatarij, si dubitent de rescacatione legatorum, an sit in tabulis testamenti Claus. (omni meliori modo) solet enim frequenter in similibus dispositionibus à Notarijs accomodari † Tunc. n. quamuis expressa Falcidiæ, vel Trebell. prohibitio non repariatur in testamento, crederem posse defendi legatum, vel Fideicommissum integrum, & absq; vlla diminutione esse soluendum, & Falcidię præsumi renunciatum, ac Trebellianicæ.

LEX.

Possumus recurrere ad ponderationes, quę fieri possunt ad textum in l. 2. §. Ad filiorum in prin. C. quando, & quibus quart. pars debeat. lib. x.

AVCT.

Et in utroq; casu post Ruin. tradit Hieron. Gabriell. conf. 86. nu. 22. vol. 2. quos cumulat Menn. Pręf. 198. num. 31 in 4. lib. Pręsumpt.

RATIO

Sed ratio est aduertenda † duplex est modus rerum exprimendarum: vnus explicitus, alter verò implicitus, vt tradunt Scribentes in l. hæredes palam de testam. Quo sic stante, quamuis testator vere explicitis verbis, & clavis deductionem hæredi non inhibuerit, cum tam en præfatam

fatam clausulam adiecerit, saltem implicitè, eam prohibuisse censetur † Illa enim refertur ad exequutionem, & ad actû consequendi rem legatam; ita vt; quemadmodû Gabriell. vult d. nu. 22. idem operetur, ac si testator dixisset, volo, vt legatarij consequantur legatum integrum, & nulla in parte minutum, omni modo meliori. † Quo casu Falcidiæ renunciatum docet Accurs. in gloss. fin. l. Decem de fideicommiss. libert. & per consequ. legat a integra sunt persoluenda; † & ex dicta causa dicitur renunciatum Falcidiæ expressè, expressione tamen implicita † Quemadmodum in simili in testibus dicitur, eos expressè intellexisse contenta in testamento ex declaratione testatoris per relationem ad Schedulam, vel quouis alio modo implicato, & de ijs ità intellectis expressè deponere Bart. & DD. in l. si ità scripsero in fin. De cond. & dem. Castr. in l. vti autem §. sed qui vinum num. 2. de verb. oblig. Ias. in l. questione nu. 13. & seq. C. de Fid. cum alijs connumeratis à Lud. Zunt. in consil. pro vxor. num. 95.

10 Defendit † ergò Claus. hæc (Omni meliori modo) in fauorem legatarij, totalitatem, (vt ità loquar) legati; vt defendit in fauorem hæredis, totalitatem testamenti, portendens, relictum à testatore referri ad legitimam, si fuerit factum ei, qui redderet testamentum nullum, si illa orbatus esset, vt sunt qui nascuntur inter liberos, & in prima causa succedendi Bald. in l. quories C. famil. ercis. Gabriell. cumulat alios, idem tenentes cons. 24. num. 9. eod. vol. 2.

11 Et † relictum censi factum; ad sustinendum testamentum; iure institutionis Io. Durant. de Art. test. tit. de liber. instit. & exhæred. caut. pri. num. 6. tit. de hæred. instit. caut. pri. & tit. de legat. caut. 2. n. 5. Seraph. de Priu. Iur. Priu. 97. n. 12. † Quæ virtus, atq; efficacia non minus conceditur à nostris Clausulæ Codicillari, vt

osten-

ostendit idem Durant. d. caut. pri. de Hæred. institut.
 Quamuis † longè maior reputetur uis Clausulæ omni
 meliori modo, quàm Codicillaris, vt docet Curt. Iun. 23
 cons. 169. n. 7. per quem Seraph. in d. tract. de Priuileg.
 Iur. Priuileg. 74. nu. 195. & Priuileg. 93. nu. 4. † Huius 14
 autem clausulæ expressio, facta quodammodo censetur
 per Iuramentum, vt post Seraph. d. nu. 8. refert Illustriss.
 Mantic. lib. 1. cap. 9. nu. 12. de coniect. ult. vol. & antè
 vtrumq; recenset Gabriell. tit. de testam. concl. 5. nu. 10. 3

Finis Secundi Libri.

843 241
ALCIBIADIS
LVCARINI

PATRICII SENENSIS

OBSERVATIONVM

PRACTICARVM IN ACADEMIA

VNITORVM TRACTATARVM

LIBER TERTIVS.

AD IVDICIA.

ACADEMIA PRIMA.

De Interrogationibus Iudiciarijs.

EPI T O M E

*Cum Positionibus non sit respondendum,
cum agitur de Dominio euincentis, emphi-
teuta non compelletur respondere positioni-
bus Aduersarij, nec minus ipse debet Aduer-
sario positiones proponere.*

Hb SUM.

SUMMA RERUM SINGULARIUM.

- 1 *Positionibus Aduersarij tenemur regulariter respōd.*
- 2 *Cum agitur de Dominio euincentis possessor non tenetur respondere positionibus.*
- 3 *Onus probandi pertinet ad actorem.*
- 4 *Positio respiciens dominium, dum agitur de dominio euincentis, reputatur impertinens.*
- 5 *Positioni, quæ illaquearet respondentem, non tenemur respondere.*
- 6 *Possessor in lite mota tenetur defendere Auctorem suum, propter euictionem.*
- 7 *De re emphiteotica non licet facere compromissum.*
- 8 *Emphiteuta non facit positiones aduersario suo.*
- 9 *Nec sibi propositis respondet.*
- 10 *Positionibus contrarijs non est respondendum.*
- 11 *Ratio noua, cur reus cum non teneatur edere Actori, teneatur resp. positionibus, remissuè.*

OBSERVATIO PRIMA.

OBSER.

IN Iudicijs † est diligenter aduertendum, cum ex
 communi sententia per Accurs. & DD. in l. 2. §. qui
 obseruare C. de lueiur. propt. calumn. & in l. 1. C. de
 Edend. necnon per Alex. & ceteros in l. si duo §. idem Iu-
 lianus ff. de lueiur. receptum sit, Aduersarij Positionibus
 esse respondendum; nè maximos in laqueos perducamur,
 dum † agitur de Dominio euincentis, eo enim casu pos-
 sessor non tenetur respondere.

Probat secundum omnes l. In speciali 73. de rescind.
 vend. † quoniam ibi clarè l. C. respondet, etiam in hu-
 iusmodi

iusmodi actionibus onus probandi pertinere ad Actorem, prout est regulare l. 4. C. de Edend. l. nimis graue C. de Test. vulg.

In puncto Bart. in l. At qui natura §. quod me absente n. 5. De. Neg. gest. Bald. in d. l. In speciali Imol. in l. fin. de empr. & vend. Specul. in tit. de test. §. Nunc videndū est à vobis Marant. in Prax. tit. de Interrog. num. 13. & Caballin. in tract. de Euiet. §. 5. num. 5.

4 Quod ex eo factum est † cū huiusmodi positio impertinens reputeretur à nostris Bart. d. loco Castr. in l. Anniculum n. 3. de transact. Lanf. in c. quā contrā de probat.

5 † Illaqueat n. respondentem: Nam vel negat Reus, & fortè peccaret; vel confiteretur, & præiudicat confessione

6 suis Auctoribus, quod ei non licet, quippè † cum teneatur causam defendere, & se opponere Aduersario, nec villo modo cedere, nec minus colludere l. sic cū venditor in princ. de Euiet. Bart. d. loco, Caballin. d. §. 5. num. 63.

7 Hinc † in controuersijs de rebus emphiteoticis, vt non potest emphiteuta facere compromissum, vt tradit Io. Bapt. in tract. de Arbltr. lib. 2. c. 16. n. 23. ita nec proponere Aduersario positiones, vt per Gulielm. de Cunig. & Rom. in l. Iusiurandū ex conuentione §. 1. ff. de Iurciur. tenet Vezzin. in commu. tit. de Iur. emph. num. 32. vol.

8 1. † Nec propositis ab Aduersario cogi respondere: negando enim caderet à suo iure, quod Domino directo adijceretur argument. text. in cap. Propter tit. locat. & l. edes eod. tit. in lib. 4. Codic. Speculat. pariter in tit.

9 locat. §. Nunc vero aliqua quæst. 65. nouissimè Abbas Corbul. plures allegans in tract. de cau. ex quibus quis cadat ab emph. de caus. ob mendac. nu. 2. & 3. cum seq.

10 Positiones † autem contrā positiones, vel quouis modo inter se contrarias, nec in his, nec in alijs quibusuis causis fieri non permittitur, argum. tex. in l. si quis libertatem §. fin. De petit. hæred. & clarè tradit Iacob. de

Aren. in Tractat. posit. §. pri. num. 5.

Hec autē pia † latè comprobauius nos in antiquissimo Gymnasio Salernitano dum l. i. C. de Edend. interpretati sumus anno 1607. ad 3. p. cap. 15. vbi inuestigando subtiliter, quæ sit ratio, cur reus teneatur respondere positionibus, cum alioquin instrumenta, vel rationes edere non teneatur d. l. i. de edend. & l. 4. & fin. illo tit. cum l. nimis grauè C. de testib. & nouam, & reconditam retulimus rationem, Auditoribus nostris non ingratam.

EPI TOM E

Tacens titulum, quamuis victor, condemnatur in expensis: non secus ac is, qui dolo distulit exhibitionem instrumentorum.

SYMMETRIA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Pot quis interrogari aliquando, quo titulo possideat.
- 2 Condemnatur in expensis qui reticuit titulum, vsq; ad finem, etiam quod existat victor in causa.
- 3 Reticens dolo quod non debet dannatur in expensis.
- 4 Retinens instrumenta, & occultans vsq; ad finem cause, condemnatur in expensis.

OBSERVATIO II.

INTER alias interrogationes iudiciarias † frequens illa est, qua solet interrogari Reus, quo titulo possideat † In casu autem, in quo tenetur respondere (cum regulariter non compellatur l. cogi de pet. hered. Curt. tradit in tractat. posit. num. 39.) quo titulo possideat, si nolit

OBSER.

si nolit exprimere titulum, (vt conseruetur in sua possessione) quem tamen in fine detegit, etiam quod vincat, condemnatur in expensis.

Optimum argumentum desumitur ex tex. l. Nō ignorat C. de fructib. & lit. expens. & l. proponendum 11. in princ. C. de iudic.

LEX.

Adamus sim, ex istis iuribus tradit Bald. in Leogi num. 11. C. de pet. hered. & per eum Asin. in Prax. ad stat. Florent. §. 32. Ampl. 78.

AVCT.

Ex Robert. Marant. in Prax. iudic. par. 6. Memb. 7. sub nr. 2. ratio de sumi potest. 1. Condemnatur. n. in expensis reus victor in causa principali ob dolum, reticendo. n. vexauit iniuste Actorem, cum potuisset, manifestando titulum, eū a limine iudicij remouere, tenet idem Asin. ibid.

RATIO

Ita in simili 1. condemnatur pariter is, qui vicit ope eius instrumenti, cuius exhibitionem, vsque ad finem causę dolose distulit Ias. in l. proponendum §. si autem num. 12. de iudic. Dec. & Cagnol. in Reg. qui in alterius de reg. iur. cum latē adductis ab Asin. alleg. §. 32. lim. 18.

ILLAT.

I C I T A V I T U R

ACADEMIA SECVNDA.

De Apellationibus.

E P I T O M E

Allegatores, Fabri lignarij, & Studentes quoq; à Professoribus, vel Advocatis, etiam in die feriata, victi non appellant.

SVM-

SUMMA RERUM SINGULARIUM.

- 1 *Circa Domum Auctoris multi Fabri exercent.*
- 2 *Artifices obstrependo impediunt lectores, & Auditores.*
- 3 *Habitanes propè Nilum ob strepitum Aquarum obsurdescunt.*
- 4 *Ab assuetis non fit passio.*
- 5 *Auctor posset Fabros repellere à suis officinis.*
- 6 *Scolaris, scolarem impediens, alie loquendo; vel Meretrices in Domum inducendo, potest expelli.*
- 7 *Expulsus ob hoc remedium non appellat.*
- 8 *A quocunq; grauamine regulariter potest appellari.*
- 9 *Ubi celeritas requiritur, non datur appellatio.*
- 10 *In causa studij inest fauor publicus.*
- 11 *Causa studij tractatur etiam die feriata.*

OBSERVATIO I.

CIRCVMSTANT † Domum meam Malleatores, & Fabri Ferrarij, nec non lignorum, quamplures, vt vos ipsi testes estis validissimi † quippè qui sepius ob eorum sauos, frequentesq; ictus, nunc à lectionibus audiendis, nunc verò ab iisdem legendis, non mediocriter distrahimini, & quidè validius quàm ipse, cui; vt † solet accidere ijs, qui propè Nilum commorantur, vt M. Tullius obseruat; videntur in aliqua parte occlusæ aures † vel saltem, (q; magis est credendum) ob frequentem cōsuetudinem, vel nulla, vel minor infligitur passio: Ex † quo in commune cōmodum possem ad libitum eos ex proprijs officinis deducere, deq; ipso loco, iure medio,

6 dio, repellere ex Priuilegio Iuris communis Lectoribus, atq; Aduocatis, & fortè, † & verius loquar, si non dixerim fortè, Sclaribus ipsis concessio, vt latè tradit post Accursium Bart. in l. prima nu. 30. ff. fol. matr. vbi Rom. & alij, & post Tractantes de Priuileg. Sclar. Menoch. in in 15. Rimed. recuper. poss. num. 33.

7 Et † prædictum Priuilegium, nè dum prodest in istis terminis, sed arctius etiam quando, puta, Scholares in eadem Domo commorantes, se impedirent, vel alta voce loquendo, vel ludendo, vel, quod peius est, Meretrices, aut alias personas infames in domo inducendo, delinquens enim eijs, atq; expelli potest l. vnic. in fin. C. de Stud. liberal. art. lib. 11. Roman. in d. l. 1. nu. 35.

8 In † istis enim casibus, victi in iudicio primæ instantiæ non possunt causam per appellationem ad alios Iudices transferrè, sed sententię, absq; vlla prouocatione parere tenentur.

Quis .n. non dicet, deduci ex l. fin. de Appell. recip. dum expressè Paul. IC. ait Apellationem non recipi, vbi res celeritatem desiderat, & facit Modest. in l. constitui- mus 16. de Appellar. ibi (statim).

Est conclusum à Bal. in l. Vnic. C. si de Moment. poss. n. xi. vbi Addent. & ibi Contard. in 3. limit. sub nu. 50. allegatis las. in l. 1. §. excipitur in prin. de fer. facit Nat. in cons. 210. nu. 8. & seq. vol. 1. approbatus à Viu. in tit. si de Mom. poss. num. 6. vers. & quemadmodum 2. vol.

9 Comm. Opin. † Non obstante reg. A quocunq; etiam minimo, grauamine appellari posse, de qua in c. Appel- lationibus, cum alijs similibus de Appell. Socin. in reg. 24. & latè tradit Odd. in tract. de rest. in integr. quæst. 4. num. 112.

10 Ab ea † enim discedere possumus quotiescunq; casus celeritatem desiderat, vt accidit in proposito, pro quo semper recurritur ad d. l. fin. de appell. recip. & faciunt alleg.

OBSER.

LEX.

AVCT.

RATIO

alleg. DD. quibus addo Osarch. Decif. 68. nu. 30. † præfertim cum in eo de Studijs liberalium artium, hoc est, de publica vtilitate pertractetur §. fin. in Proem. Inst. Bart. & Apostill. ad eum in d.l. 1. solut. matr. & Menoch. loco præcitato.

Ob † quas rationes, etiam die feriato in honorem Dei, causa pertractari potest Host. in summ. de ferijs, quem refert, & sequitur lat. in d. §. excipitur.

E P I T O M E

In Iudicijs possessorijs, si detur appellatio, solum deuolutionem causæ, non suspensionem operatur.

SVMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Interposita appellatione, suspenduntur omnia, nec Iudex potest exequi.
- 2 In possessorijs prohibita est appellatio.
- 3 In terminis l. fin. de edict. D. Hadr. sollend. est prohibitum appellare.
- 4 In possessorijs, ubi permittitur appellatio, illa operatur solum deuolutionem, non suspensum.
- 5 Causæ possessionis desiderant celeritatem.
- 6 Cauendum est, ne litigantes veniant ad arma.
- 7 Ne committantur scandala receditur à reg. Iuris.
- 8 Appellatio si iuola, vel nulla, aut quæ protalis haberi potest, non tardat executionem.
- 9 Appellatio à præcepto de residendo non ligat manus Episcopi; quin non mittat actore, & Vicariū.

OB-

OBSERVATIO II.

Interposità † appellatione, suspenduntur omnia, nec ipse Iudex, qui sententiam tulit, eam exequi valet c. non solum 5. De Appell. in 6. Titul Nil nouand. appell. pend. in rub. & Nigro Robert. Marant. in 6. part. Tit. de appellat. num. 181. cum alleg. passim ab alio Robert. Lancellott. scilicet in tract. de Attent.

2 Verum enimuerò † in possessorijs Iudicijs, in quibus regulariter est prohibita appellatio gloss. in l. Vnic. in Verb (Momento) C. si de mom. possess. Angel. in conf. 46 Aret. conf. 106. Boer. conf. 43. num. 16. Lancellott. alleg. tract. limit. 25. capit. 12. cum alijs enumeratis à Cacher. Decis. 25. nu. 4. & nu. 18. ostendit id esse commune, quod asserit quoq; Vezin. in tit. Quorum appell. non recipiat. n. 22. l. 2. recept. sent. † vt profectò accidit in casu l. fin. C. de edict. D. Hadr. tollend. probante textu in l. quisquis C. Quorum appell. nō recip. Cēsar. Contard. in d. l. Vnic. in vlt. ration. decidendi n. 24. & seq. in Ampliat. seu quasi nu. 105. & in limit. 17. nu. 25.

4 Si † verò aliquo fauore singulari est permessa appellatio, tamen conceditur solummodo ad effectum deuolutiuum, non autem ad suspendendam exequutionē, prout accidit in summarijs possessorijs extraordinarijs momentaneæ possessionis.

Per vos optimè videris vndè sint potiora fundamenta, cum iam fuerit deducta l. Vnic. C. si de mom. possess. nisi fortè desideretis approbationem ex iure Pontificio, quo casu, excito c. de possessione 2. quæst. 6.

Auctoritas quoq; non leuis elicitur ex relatis, ideò videte Marant. alleg. loco sub num. 184. cui addo Iacob. Men. in 9. Remed. Recuper. poss. num. 322. & communem, & veriore affirmantem, vt etiam testatur Michael Crass. in tit. si de moment. possess. fuer. appell. nu. 5. d.

li vol.

OBSER.

LEX.

AVCT.

vol. 2. commu. opin. & ibid. Vezin. quoq; nu. 6. in par. 1. Lancell. d. limit. 25. num. 3. & seq & reperitur Decisio expressa Rot. Bonon. apud Petr. Benint. Decis. 79. præsertim n. 6. quem refert, & sequitur Contard. d. loco lim. 3. num. 49. Afflict. verò in Decis. 77. num. 8. affirmat, ita in Sacro Concilio fuisse iudicatum. His addo Mandos. & alios cumularos à Crass. in d. n. 6. versic. Sed prima opinio, & à Sebast. Med. Decis. March. 22. n. 7 & seq.

RATIO

Si quis autem desideret rationem, profectò non longè discedat à ratione expressa in superiori Obseruatione, desiderat † enim celeritatem, vel maximam, etiam hæc causa possessoria. † nè litigantes, de ea contendendo, veniant ad arma, argument. l. fin. ff. de appellat. Contard. d. nu. 49. † Nè ergò committantur scandala, permissum est hac in re à regulis iuris recedi, vt ostendit Felin. in c. 2. de præscript. & sequitur Benintend. d. Decis. 79. nu. 2. præsertim cum parum afferat præiudicij, vt ostendit passim Contard. in d. l. Vnic. & sonant verba rubricæ.

ILLAT.

Et cum regula præd. in alijs quoq; plerisq; casibus saluat, † in eo potissimum non suspendetur executio, in quo appellatio vel esset, vel reputaretur friuola, vel frustratoria, aut nulla Bald. cons. 367. in princ. Franc. in c. peruenit il. 2. de appellat. Lancell. d. c. 12. finit. 6. nu. 6. & seq. Vndè † Episcopus, non obstante appellatione à præcepto de residendo, facto Canonico, potest constituere Vicarium, atq; actorem, alendum de fructibus præbendæ, vt ibid. ostendit Lancell. & plenius lim. 8.

E P I T O M E

Appellans deficientiam sententia supplet confessione partis, quæ si fortè eam negaret, contrà victum illa non vtetur.

SUM-

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Appellans tenetur producere sententiam Iudicis à quo, de qua queritur.
- 2 Senis Actor tenetur exhibere omnes scripturas, de quibus facit mentionem in petitione.
- 3 Non edenti scripturas imponitur silentium.
- 4 Appellans potest interrogare victorem, reportauerit ne sententiam fauorabilem.
- 5 Victore confitente, se habuisse sententiam fauorabilem, victus non tenetur eam edere.
- 6 Victor, negans sententiam fauorabilem, non potest deinde illa vti contra victum.
- 7 Confessio, & sententia à pari procedunt.
- 8 Nulla maior est probatio quam partis confessio.
- 9 Contra propriam Confessionem quis non auditur.
- 10 In libello etiam narratoria afficiunt producentem.
- 11 Standum est dicto eius, qui aliquid contra se dicit.
- 12 In pœnam mendacij imponitur silentium.
- 13 Ex actu negato negans non inuatur.
- 14 Negans sententiam, non potest ea vti.
- 15 Negans se Maritum, priuatur beneficio.
- 16 Feudatarius & Emphit. negando, puniuntur.

OBSERVATIO III.

POTEST contingere, vt qui appellat, aliquando nec habeat penes se, nec habere possit sententiam, contra se latam, vel peruicacia iudicijs, vel dolo Aduer-

farij , vel distantia loci , aut quouis alio impedimento ,
 & † cum de ea fiat mentio in libello appellationis , vel
 causæ institutionis , necessarium est , eam omninò pro-
 ducere , ac exhibere Aurh. si quis in aliquo , cum materia ,
 C. de Edend. & in terminis nostris loquitur Innoc. in c. 1.
 de Prob. nu. 3. vbi Abb. & Felin. præsertim sub num. 44.
 & Alex. conf. 3. vol. 2. † & in foro Senensi est expressum
 per constitutionem Statuti sub Rub. de Instrument. edit.
 quorum ment. fit in pet. vel libell. 66. in 2. dist. † & non
 edenti imponitur perpetuum silentium Bart. in l. 2. C. de
 edend. nu. 3. & Alex. d. conf. 3.

Euitabit certè difficultatem , ac periculum appellans ,
 si † in ipso ingressu prouocationis Victorem , conuen-
 tum interroget , an in eius fauorem fuerit lata sententia ,
 vel nè , cum id ei premissum esse videatur per l. pen. de
 Interrog. act. & faciunt ea , quæ supra retulimus ex Scri-
 bentibus in l. 1. C. de edend. in materia Positionum , in
 pri. Academia hoc ipso libro . † Et cum ità esse Victor
 affirmauerit , poterit Actor progredi in appellatione , nec
 urgebitur necessitate inueniendi , ac in iudicio proponen-
 di instrumentum sententiæ † . si verò negauerit in suum fa-
 uorem latam esse , ea deindè contrà appellantem vti mi-
 nimè poterit , omneq; beneficiū emanās ex ea , amittet .

Facillimè potest trahi ad hos terminos resp. Pauli C.
 in l. Non alienum 11. d. tit. de interrog. actiōn. in quo ni-
 tuntur Innoc. & Doctores infrà allegandi .

Qui Innoc. inter alios , manifestè in puncto cōcludit in
 c. G. Perpetuus de Fid instr. & per eum Balb. de Appell.
 n. 161. lib. 7. Recept. sent. vol. 2. faciūt Bart. & Alex. alleg.
 locis , & cumulati per Gabb. de Appell. concl. 5. post n. 5.

Duo sunt contenta in præsentī obseruatione , vtrumq;
 suam habet rationem : in primo dicto , de proseguenda
 appellatione , non exhibita sententia , est ratio , cum vi-
 ctor ex sua confessione in hac re cōuictus sit l. Perindè ad
 leg.

OBSER.

LEX

AVCT.

RATIO

leg. Aquil. & victus habeat propemodum sententiam:

- 7 Confessio † enim, & sententia à pari procedunt l. post
 8 rem iudicatam, de re iudic. l. 1. & 3. de confess. & l. 1. C.
 9 cod. tit. † Nulla enim maior, & efficacior probatio de-
 siderari potest, quàm partis aduersæ confessio, præcipuè
 in iudicio facta Corn. cons. 224. in 4. Marant. 6. part. tit.
 de confess. nu. 21. & seq. † Ideò frustra ageretur deindè
 de sententia exhibenda, & de eius promulgatione d. l. 1.
 C. de confess. † Sic quoq; per contrarium afficeretur
 10 ipsè appellans ex his, quæ, narrando etiam, exposuit
 in libello appellationis l. 2. vbi Bart. Alex. & DD. C. de
 instit. & substit. Gabriell. in tit. de confess. concl. 4. nu. 3.

In secundo dicto sit ratio, selecta ex Vlpian. 22. lib. ad
 edict. relato in l. de ætate 12. d. tit. de Interrog. act. præ-
 sertim in §. Si quis cum hæres, dum ibi dicit † Standum
 11 esse dicto eius, qui contrà se aliquid pronunciauerit,
 12 nam † quodammodo in pœnam mendacij, & contem-
 ptus Prætoris ei silentium imponitur, vt annuit ibid. Vlp.
 in §. Si cum esset, præcipuè cum iste victor detrectauerit
 patefacere sententiam ad instruendam litem, quod com-
 modè facere poterat, ad tradita per Bart. & Alex. in lo-
 cis supra citatis.

- Quis enim dicet † Victori licitum esse vti sententia
 13 illa, quam seriò in dānum Aduersarij negauit, si vera est
 decisio textus in c. ex eo, de reg. iur. & in c. cum olim, &
 14 ibi. Abb. & DD. de Censib. † Si pariter per contrarium,
 nec ipse Appellans iuuaretur interposita appellatione, si
 eam negasset Specul. in tit. de Appell. §. Nunc breuiter
 vers. Sed pone. cum alijs alleg. à Gabriell. in tit. de reg.
 iur. concl. 1. num. 3.

- Perniciosa quidem res est mendacium, & veritatem
 15 negantes certas habent pœnas † ex quo si quis se Ma-
 ritum esse negauerit, perdit legis beneficium, nè conue-
 niatur nisi in quantum facere possit, Bart. in l. etiam §. 1. ff.
 solut.

ILLAT.

solut. matr. quem refert Vezin. in Comm. tit. solut. matr. nu. 76. lib. 5. recept. opin. mihi vol. pri. † Feudatarius 16
verò, Emphiteuta, & Conductor, necnon similes persone
ius Dominorum inuertentes, & negantes, rem ad illos
pertinere, priuantur sua possessione c. 1. §. vassallus si feudum
Si de feud. defunct. contend. l. conductores C. locat.
& plenè discutiens quando, & quomodo prædicta procedant,
docet Gulielm. Redoan. in tract. de rebus Ecclesiæ
non alien. quæst. 79. cap. 11. per totum.

E P I T O M E

Appellans ab interloquutoria debet probare grauamen ex iisdem actis, factis coràm Iudice, à quo.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Appellans ab Interloquutoria debet probare grauamen ex actis, factis coràm Iudice à quo.
- 2 Appellans à Definitiuâ potest in secunda instantia supplere probationes.
- 3 Ab interloquutoria non est licita appellatio, nisi verè fuerit illatum grauamen.
- 4 Senis ex Statuto succumbens in prouocatione, facta ab interloquutoria, punitur.
- 5 Senis renunciant expositioni grauaminis, quando vident Iudices inclinare contrà se.

OBSERVATIO IV.

CAVEAT diligenter appellans à sententia Interloquutoria, & exactè consideret, an fuerit à Iudice à quo, grauatus, vel nè, & an ex actis, coràm eo factis, exceptionibusq; in libello propositis, deducatur illatum grauamen † cum in casu appellationis ab interloquutoria, Regula sit receptissima (quamvis pluribus in casibus excipiat) causam grauaminis esse instituendam ex deductis in processu coràm Iudice à quo.

Habent Canonistę textum expressum in clem. Appellanti 5. de appellat. approbatum ibi a gloss. & Scribent.

Et nostri quoq; id expressè recipiunt, propterea videte Bart. in l. eos .6. si quid autem C. de appellat. Marant in 6. part. tit. de appellat. nu. 159. Bellacomb. in tit. Quorum appell. non recip. num. 24. infin. 2. vol. comm. opin. † cum tamen secus sit in appellatione à definitiua, in qua procedit reg. communis, Non probatum probabo, vt facit textus in l. pro hac vbi Bart. & DD. de Temp. appellat.

In † interloquutoria .n. quemadmodum docet Bart. in l. ait prator ff. de Minor. nu. 3. & seq. quem refert, & sequitur Marant. alleg. loco nu. 160 (fortè nè differantur temerè iudicia) non est litiganti permissum appellare, nisi verè fuerit à Iudice grauatus, cum in definitiua, etiam à iustissima sententia possit appellari.

Quarè † piè, ac sanctè Maiores nostri in hac Ciuitate statuerūt, vt qui succubuerit in prouocatione ab interloquutoria, puniatur certa pœna, vt ex stat. sub rub. de appell. in ciuil. in 2. dist. colligitur. † Quo stante Causidici cauti, si cognouerint, Iudices contrà se inclinare (clarè .n. id sepius significat, ad liberandos appellantes à pœna) solent expositioni grauaminis, iam facta, antequam cõpleatur tempus pronuntiationis faciendę, renuntiare.

EPI-

OBSER.

LEX.

AVCT.

RATIO

ILLAT.

E P I T O M E

In causa, qua vel Statuto, vel rescripto tractatur, sola facti veritate inspecta, proceditur ulterius, nec agitur de reuocandis prius attentatis.

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Senis ex Statuto causæ terminatur, sola facti veritate inspecta.
- 2 Gesta, pendente appellatione, reuocantur, tanquàm attentata.
- 3 Ubi agitur ex sola veritate, apices Iuris nõ attenduntur, sed proceditur secundum ius gentium.
- 3 Introductio attentatorum Iuri Civili, vel pontificio ascribitur,
- 5 Senis quando proceditur de plano, prosequuntur causam absq; reuocatione attentatorum.
- 6 An Statutum, vel rescriptum ordinans, causas cognosci, sublati Iuris solemnitatibus, impediatur cognosci causam spolijs ex cap. reintegranda.
- 7 Causa attentatorum summaria est.

O B S E R V A T I O V.

FVIT à Principe commissæ aliqua causa, dirimenda cum Clausula, sola facti veritate inspecta, vt sæpius accidit, vel extat ius municipale † vt Senis est
sub

sub Rub. Quod summ. proced. 4. in 2. distin. qua cauetur causas cognosci, sola facti veritate inspecta; sed post latā sententiam, dum causa appellationis pertractatur, proceditur in causa, & ad instātiā alicuius ex litigatoribus, fortē victoris, fit aliquis actus, puta, exequutio; Is, contrā quem actum est, excipit, antē omnia reuocanda prorsus esse attentata, nixus in communi reg. † Attentata antē omnia esse reuocanda, de qua in c. Non solum 7. de Appellat. in 6. & in l. Vnic. ff. Nil nouand. appell. pend. & in l. ex illo C. de Appellat. & in adnot. ibi. & latē per Viu. Opin. 77. relatum in tit. de Appell. nu. 182. lib. 7. Recept. Sent. mihi vol. 2.

3 Contrā † verō, is qui attētauit se tueretur ex eo, quod illo in Iudicio agatur sola facti veritate inspecta: quo casu nō itā strictē proceditur, vt non possit Iudex progredi ad vltēriora, antequam attentata reuocet. quę sententia verior est.

OBSER.

Potest confirmari per ea, quę habentur in Clem. sc̄pē de Verb. signif. & in extrauag. Ad reprimendam, vbi obseruat Bart. Quomod. in lēf. maiest. crimin. proced.

LEX.

Clarius loquatur Ias. in conf. 164. vol. 4. quem refert, & sequitur Hieronym. Manfr. in tract. de Attent. part. 5. num. 20. & de eadem materia tractans Lancell. in d. Pręf. num. 45. & seq. per Rub. Alex. conf. 4. & alios per eos relatos.

AVCT.

4 Nec mirum † quoniam dum agitur, sola facti veritate inspecta, res non discutitur secūdum subtilissimos apīces Iuris ciuilis, sed secūdum terminos Iurisgent. tantū Bart. in d. Extrauag. Natt. in d. Clem. sc̄pē Brun. in tract. de Forma tit. Quand. censeat. form. vel solemnit. remiss. Rom. conf. 191. num. 9. & 493. pariter nu. 9. † Forma verō, & introductio Attentatorum Iuri Pontificio, ac Cēsareo, ex magis communi, ascribitur, ob d. c. non solum, & ob d. l. Vnic. & vtrobiq; notant Scribentes, &

RATIO

Kk latius

latius cœteris differit Lancellot. in d. Præfat. post n. 43. & 47 † Index ergò, non attentâ exceptione, procedet in causa, quod egò Senis aliquando obtinui, refragantibus validissimè Aduocatis partis excipientis.

ILLAT.

Eadem quoq; censura † poterit fortè Iudex metiri Constitutionem municipale, vel rescriptum, Quod de plano procedatur, puta in causa Possessionis Beneficij, nè prius agatur de Remedio c. Reintegrande 3. q. 1. Iason. sub dubio reliquit in d. conf. 164. vt refert in alleg. Præfat. nu. 47. & seq. Lancellott.

Obiter tamen dicam, cum simus in summarijs † causam hanc Attetatorum summarie semper cognosci, quando attenduntur, Afflict. in Decis. 351. cum alijs excitatis à Lancellott. in d. Præfat. num. 75. & in cap. 25. tit. de Processib. in causa attent. sub nu. 27.

E P I T O M E

A non admissione Appellationis iterum proclamari potest, non secus, ac appelletur à taciturnitate Iudicis.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Iudex à quo tenetur deferre appellationi.
- 2 Iudex à quo, recusans appellationem admittere, punitur.
- 3 A non admissione appellationis potest prouocari.
- 4 A quocunq; grauamine licitum est appellare.
- 5 Iudex à quo, reiciens appellationē, vehemēter ledit.
- 6 A Iudicis taciturnitate appellatur.

3 Causio

- 7 *Cautio est, admittere appellationem cum clausula,
si & quatenus.*
8 *An per d. claus. Iudex admiserit omnem iurisdic.*

OBSERVATIO VI.

- 1 **H**OC sit postremum in hac materia: † Iudex, postquam sententiam tulit, tenetur deferre appellationi, ex utriusq; Iuris dispositione c. de priorē de appell. l. quoniam 21. C. eod. tit. Robert. Marant. part. 6. tit. de Appellat. nu. 210. † Quod si recuset, utroq; etiam iure, gravissimas poenas subire compellitur, ut probat ēt d. l. quoniam, & docet alleg. loco Marant. † Verum quoniam is, contrā quem iudicatum fuit, suum dānum illa poena refarcire nequaquam potest, Consulerem reiecto, nē videretur appellationem deferere, ut ab illa ipsi non admissione iterum appellaret.

OBSER.

Eadem l. quoniam C. de Appellat. potest esse fundamentum huius opinionis, maxime considerato textu in l. Et in minoribus, quæ est 20. in illo titulo.

LEX.

Fuit tamen clarissima sententia Card. Zabarell. in clem. pri. de Dol. & contum. quem referunt Viuius Opin. 410. relatus in tit. de Appell. lib. 2. Recept. Sent. vol. 2. Marant. d. tit. de Appellat. num. 421. & Io. Bapt. Plot. in l. si quando C. Vnd. vi. nu. 159.

AVCT.

- 4 Pendet enim à communi Regula † A quocunq; gravamine licitā esse appellationem vulgat. c. Appellationibus de Appellat. Socin. in Reg. 24. Cum in hoc ipso, quod non admisit, dānum intulit Iudex, quare nullo modo irritum fieri debet iustum desiderium dānum passi † Esse admittendam, vel nē appellationem, est Articulus iuris, qui non pertinet ad Iudicem à quo, Cōtard. in l. Vnic. C. si de moment. possess. quæst. 1. n. 23. & seq.

RATIO

Kk 2 Pcr

ILLAT.

Per antedicta itaq; † quemadmodum à projectione, potest prouocari; ita poterit etiam à Taciturnitate: est. n. tacita quædam reiectio, seu denegatio, vt nostri volunt.

Non tamen idem est † si Iudex admiserit appellationem cum clausula (si & in quantum) de qua Bald. & DD. in l. Edita C. de Edend. Marian. Soc. in conf. 18. nu. 14. & seq. vol. 2. quoniam ista non grauat, eò quia habet effectum iuris, & si de iure est admittenda, censetur concessa Marant. cum pluribus alleg. nu. 211. † & quemadmodum liberat Iudicem à pœna d. l. Quoniam. ita quoq; adimit ab eo omnem Iurisdictionem, saltem secundum Plotum alleg. loco nu. 161. testantem de communis, sed aliud Roland. à Vall. consil. 77. n. 18. & seq. vol. 2.

ACADEMIA TERTIA.

De Cessione Bonorum.

EPI T O M E

*Cedens bonis cum ignominia non tenetur
satisfacere Creditoribus, si reuertatur ad
meliorem Fortunam.*

SYMM A RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Cedens, reuersus ad pinguiorem Fortunam, tenetur
satisfacere Creditoribus in pecunia.*
- 2 *Debitor, antequam cedat bonis, potest compelli ad
dandos*

- dandos Fideiussores, vel saltem ad iuratoriam cautionē, de soluendo debito, si recuperet Fortunā.*
- 3 *Senis cedens bonis non remanet obligatus, si reuertatur ad meliorem statum.*
 - 4 *Statutum, de cedendo bonis, Senis est valdè durum, & ignominiosum.*
 - 5 *Papiè, & in Pedemontanis regionibus adest Statutum, ignominiosum cedentibus bonis.*
 - 6 *Pœna ignominiosa succedit in locum pecuniæ.*
 - 7 *Corporali pœna affectus à Iudice aliquando liberatur à solutione pecuniæ.*
 - 8 *Regula est, q̄ qui non habet in ære, luat in corpore.*

OBSERVATIO I.

- C**ITRA controuerſiam receptum eſſe credimus,
 1 † Eum, qui bonis ceſſit, teneri deindè, ſi ad vberiorē Fortunam peruenerit, infrà tamen vires, deducto nē egeat; Creditoribus ſuis ſatisfacere l. 4. ff. de Ceſſione bonorum, præſertim in iudicio animi, & aſud cœleſtem forum, ex Dominic. Soro in tract. de Inſt. & iur. libr. 5.
 2 quæſt. 7. art. vlt. in fin. † & ideò antequam bonis cedant debitores poſſunt compelli à Creditoribus, Fideiuſſores dare, ſi inuenire eos poſſint, ſin minus iuratoriam ſaltem cautionem Silueſt. in ſumma in verb. Ceſſio bonorū, Stephan. Aufer. in Addit. ad Deciſ. 61. Capell. Tholoſ. Didac. Couarr. Varr. reſolut. lib. 2. cap. 1. nu 6. in prin. per Hoſt. Io. Andr & alios, & idem tradit Iacob Menoch. de Arbitr. lud. lib. 2. Cent. 2. Caſ. 183. nu. 20.
 3 Sed tamen † haud ideo, an Senis cedens bonis poſſit cogi, poſt ceſſionem, ad ſoluendum; imò niſi velimus diſcedere

OBSER.

cedere à traditis Doctorum, necessarium est negatiuè omninò concludere, propter statutariam dispositionem, sub Rub. de mod. cedend. bonis 176. in 1. Distin. † Est enim illud statutum durum valdè, atq; ipsis egenis Debitoribus asperum, atque infestum, cum statuat, vt qui bonis cedere volunt, per triduum nudati circumeant per illud Fori Theatrum, quo, etiam ex sententia exterorum, nullum in tota Italia augustius reperitur, ac extrema die, posteriorem partem (cuius proprium vocabulum, cum referri non possit, cum honore vestrarum aurium, consulto reticeo) in quodam lapideo marmore, ad id ante Palatium publicum deputato, impingant, quibusdam verbis pro solemnī forma prolatis, † quemadmodum simile est Statutum in Ciuitate Papię, & apud Pedemontanos, referente Tessauro. Decis. 36

LEX.

Excitabo pro hoc ponderandas in argumento l. Sed si minus 17. §. Si ante ff. de iniur. & l. si ab hostibus 11. §. si uir solut. matrim.

AVCT.

Dilucidè tamen concludit Bell, in tract. De re milit. part 9 tit. de Saluoconduct. num. 47. quem refert, & sequitur Menoch. dict. casu 183. num. 22. Et hanc opinionem videtur sectari Didac. Couarr. d. nu. 6 post versicul. Sed si quis bonis. & secundum eum fuit decisum in cōcilio Gratianopolit. vel saltem hanc approbarunt opinionem Domini Iudices, referente Guid. Pap. Quęst. 343. excitato à Didac. & Menoch. alleg. locis.

RATIO

Confirmatur hæc opinio ea ratione à prædictis Doctoribus † Quia nempe pœna illa ignominiosa, quæ honorem, & corpus etiam eodem tempore quodammodo afficit, subrogatur in locum pecunię, quam cedens bonis teneretur creditoribus suis exsoluere ob recuperatam Fortunam, argument. tex. in d. §. si ante, gloss. in c. sicut dignum de Homicid. per quę loca etiam Roman. deductus à Didac. & Menoch. vbi supra.

Quarè

- 7 Quarè Bart. Cepol. in 3. caut. monet † Debitores in carceribus detentes propter egestatem pecuniæ, ad satisfaciendum creditoribus necessariæ, ut curent ab aliquo Iudice pœnam aliquam corporalem sibi inferri, ut ità à carceribus se possint liberare : quæ compensatio ordinaria est, & frequens in omnibus pœnis pecuniarijs, pro maleficijs impositis, ut demonstrat Steph. Aufer. in d. Decis. Tholosan. 61. procedit enim in ijs regula † Qui non habet in arè, luat in corpore, de qua Salicet. in l. 1. C. Qui bon. ced. poss. communiter receptus, ut testantur Kirch. & Vezin. in tit. Qui bon. ceden. poss. vol. 2. Comm. nu. 22. & 40.

E P I T O M E

Obligatus cum Guarentigia bonis cedere non potest, stante Statuto, quod ex contractu Guarentigiato debitor retineatur in carceribus, quousq; non fuerit totum debitum satisfactum.

S V M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 Remedium Cessionis bonorum fuit introductum, nè miserrimè homines in carceribus marcescerent.
- 2 Privilegium Cessionis bonorum pacto remitti non potest.
- 4 Etiam adhibito Iuramento.
- 5 Iuramentum contrà bonos mores non valet.
- 6 Exponere se periculo perpetui Carceris, est contrà bonos mores.

- 7 Statutum, ut debitores cum quarantigia retineantur in Carcere quousq; totum soluant debitum, impedit remedium cessionis bonorum.
- 8 Ad impediendam cessionem bonorū, potest prodesse obligatio cum quarantigia.
- 10 Pœna prefati statuti respicit factum.
- 11 Obligatus ad factum bonis cedere non potest.

OBSERVATIO II.

REMEDIUM † hoc, Cessionis bonorum, à lege introductum, Ne homines miserrimè in carceribus marcescant, per ea, quæ tradit Vital. Gamb. in tract. de Claus. in renunciât. Cess. bon. in prin. & Scribent. in c. lator de Pign. & in l. 1. C. Qui bon. ced. poss. † per pactum ad fauorem Creditoris remitti nō potest, facit textus in l. Alia §. eleganter solut. matr. Socin. in Reg. 279. & commune dicit Rip. in l. obligatione de Pign. & Hip. nu. 30. & Donat. à Fin. relatus in tit. Qui bon. ced. poss. num. 31. lib. 8. Comm. vol. 2.

Quarè † etiam expressa renunciatio interdicta est Didac. Couarr. lib. 2. Varr. resolut. cap. 1. n. 7. quamuis in relectionibus aliud dixerit: & cum priori opinione est Menoch. De Arbitr. lud. Cent. 2. lib. 2. casu 183. nu. 18. affirmans hanc esse communem, quod etiam deducitur ex opinione Viuij, relati in d. titul. Qui bonis ced. poss. num. 2. † etiam accedente iuramento ex parte cedentis, ut est in terminis Decisio Guid. Pap. 11. relata à Didac. d. num. 7. in quam sententiam inclinât nouissimè Tessaur. in 36. Decis. Pedem. nu. 4. non obstantibus oppugnantoribus, de quibus Seraph. in tract. de Priuileg. iur. Priuileg. 91. quia istà, receptiori calculo, videtur admissa Donat.

Donat. à fin. relatus in d. tit. Qui bon. ced. poss. num. 11 cum † non faciliè admittatur iuramentum contrà bonos mores, vt in terminis est resolutio Andr. Alciat. pariter communiter approbata, in c. cum contingat de iureiur. nu. 69. quem referunt, & sequuntur Bonacoss. Vezin. & Turzan. in d. titul. Qui bon. ced. poss. inter communes n. 25. † Quamuis non desint, qui non credant, esse contrà bonos mores, exponere se periculo perpetui carceris, (quod est renunciare huic beneficio) Videte Decis. Rot. Rom. in Antiq. 33. sub tit. de Sent. & re lud. Alex. in d. §. eleganter nu. 11. & lo. Guter. in tract. de Contractib. Iurat. cap. 18. num. 4.

- 7 Sed † tamen alio modo poterit euitare periculum Cessionis bonorum, diligens, & sagax creditor in ea Ciuitate, in qua seruetur per Ius municipale, vt Debitores ex instrumento Guarentigiæ, in carceribus inclusi, non possint villo modo se liberare, nisi totum persoluerint debitum † si in contrahenda obligatione curauerit Creditor præceptum Guarentigiæ in instrumento inseri, atq; apponi.

Recurrite ad l. 1. C. Qui bon. ced. poss. quæ probabit; saltem in argumento; quatenus in cessione bonorum nimis strictè, ac sensim proceditur.

Profitentur hanc sententiam Angel. rum in d. l. Alia, tū in l. Nemo carceratus C. De ex act. Trib. lib. 10. per quem Sôcin. in Reg. 279. xi. Fall. item Alex. in d. l. Alia §. eleganter num. 13. & ibid. Paul. de Castr. & licet Bald. cuius auctoritas maximi facienda est, videatur contrarium asserere in alleg. l. 1. C. Qui bon. ced. poss. num. 7. audeo tamen constanter hoc affirmare cum relatis Doctöribus, quoniam Gambal. d. loco nu. 34. asserit, se in praxi Perusiæ id obtinuisse.

- 9 Suadet † etiam ipsa ratio, dum obseruantur verba statuti, quæ præcise imponunt poenam carceris quousq;

L1 pecunia

OBSER.

1 EX:

AVCT,

RATIO

pecunia non fuerit effectualiter soluta: quæ penâ factum
 ipsum quodammodo respicit; † Quare sicuti obligatus
 ad factum bonis cedere non potest, vt per Cyn. tenet
 Socin. d. reg. 229. nu. 3. & tradit Bald. in d. l. 1. nu. 9. &
 Gabriell. d. nu. 34. ita quoq; stante hoc Statuto, obliga-
 tus ex Guarentigiæ instrumento, bonis cedere nequa-
 quam poterit: quando autem prædicta fallant, quærite
 apud Rip. & allegatos per eum, loco supra citato.

Sed † in hoc ego adijcio, quod quemadmodum regu-
 lariter non admittitur renunciatio huius remedij; ita per
 eandem rationem non substinetur Renunciatio Auth.
 Hoc nisi debitor C. de solut. nè res pro pecunia possit sol-
 ui, vt post longam discussionem, concludit Io. Guter.
 alleg. tract. cap. 29. referens Ferrat. in Pract. in Form.
 Resp. Libell. in act. Hypotec. nu. 4.

HLAT.

E P I T O M E

*Cedenti bonis relinquuntur libri, arma,
 ac instrumenta sue artis, necnon vestimen-
 ta propria.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Cedens bonis, reuersus ad meliorem Fortunam, te-
 netur soluere Creditoribus.
- 2 Cedenti bonis vestes, & instrumenta sue artis
 ceduntur.
- 3 Libri non auferuntur à Cedenti bonis.
- 4 Obligatus ad aliquid faciendum, tunc compellitur,
 quando cum dignitate præstare potest.

5 Cle-

- 5 Clericis dimittuntur, quæ ad munus clericale pertinent, etiam si cedant bonis,
Et militibus relinquuntur arma;
6 Fructus beneficij, vel honorarium militum non censentur sub hipoteca creditorum.
7 Dannatis ad mortem vestimenta relinquuntur.

OBSERVATIO III.

1 **I**AM diximus, † eum, qui bonis cessit, teneri diuitem effectum, vel meliorem Fortunam nactum, in eo, quod facere potest, respondere creditoribus, cum hoc sit clarum per regulam Socin. 47. & per ea, quæ tradit Didac. Conarr. Variar. resolut. lib. 2. cap. 1. num. 6. & alij in materia.

Supponamus autem, hoc miserabili beneficio cessionis bonorum in terminis iuris communis; non statutarij nostræ Ciuitatis; vsum fuisse aliquem, dantem operam Iuri Ciuili, vel in qualibet alia facultate Scolarem, & ex his, quæ lucratus fuerat post cessionē bonis factam, multos libros eius artis, quam profitebatur, emisse; num Creditores possint eos ab illo auocare pro suo credito? † & quemadmodum inter alia bona, quæ creditoribus applicantur in actu cessionis bonorum, non veniunt vestimenta debitoris cedentis, nec instrumenta artis, si Artifex fuerit, vt per Cyn. & Io. Andr. tenet Didac. d. loco nu. 5. in fin. asserens esse commune, & cum eo est Marant. in 6. part. Specul. tit. de Exequut. Sent. nu. 29. † Itā crederem posse indubitanter responderi, libros à Scholaribus non posse auferri.

Referam duo rescripta, ex quibus potest deduci argumentum pro hac sententia, Vnum est Impp. Seuer. &

Ll 2 Anton.

OBSER.

LEX.

Anton. in l. Stipendia 4. de Exequut. rei Iud. Alterum est Imp. Alex. in l. Spem. 5. Quę res pign. oblig. poss.

AVCT.

Accursius, qui spiritum Iuriconsultorum, & Cęsarum optimę nouit, habuit fortę hanc mentem in l. Nepos Proculo 125. Tit. pen. Pand. Vndę ex eo deinde Scribentes cęteri moti sunt, videte Bald. in Rub. C. Qui bon. ced. poss. & ibi Apostill. Socin. in d. reg. 47. Vltim. Fall. & Marant. alleg. loco num. 48.

RATIO

Id autem accidit † quoniam ex Accurs. loco præcitato, satis receptum est, obligatum ad aliquid, tunc vere, & efficaciter obligatum intelligi; quando id ipsum, quod promisit, exequi possit cum dignitate conditionis, atq; existimationis suę; quare cum Scholaris priuari libris non possit sine maximo dedecore, non secus, ac accideret Clericis, vel Militibus, si Ecclesiasticis corredis, aut militaribus instrumentis orbarentur; † quemadmodum ab istis non deducuntur eorum instrumenta, vt in vtroq; casu loquuntur Accurs. & Socin. dd locis, ita nec à Scholaribus libri auferri poterunt.

MLAT.

Excitabo. † quoq; ex eadem ratione, fructus præbendę, vel Beneficij Clericis, & honorarium militibus reseruari debere, allegat. l. 4. & l. 5. Bart. Angel. Alex. & DD. in l. commodis De re Iudic. † Et proximum est asserere, non derere spoliare dānatos ad mortem l. Diuus de bon. dann. Faber, & las. in §. fin. Inst. de act. quos refert, & sequitur d. loco Marant. nu. 30.

E P I T O M E

Tutus ex pacto, nē in Carcerem mittatur, ad Cessionem bonorum non admittitur.

SUM-

SYMMARIA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Cupientes omnia, omnia sepe admittunt.*
- 2 *Non admittitur ad cessionem bonorum is, cui promissit Creditor non mittere in Carcerem.*
- 3 *Cessio bonis datur, nè quis cogatur mori in Carcerem.*
- 4 *Promittens non commendare Carceri debitorem, cedentem postmodum habet oia bona hipotecata.*
- 5 *Contrà hunc Creditorem debitor non vitur Privilegio, ut conueniatur in quantum potest.*
- 6 *Melior est conditio eius, qui solum bona habet hipotecata, quam eius, qui etiam personam.*
- 7 *Minores bonis cedere non possunt.*
- 8 *Famine Senis non possunt cedere bonis.*

OBSERVATIO IV.

- 1 **O**MNIVM † rerum cupidum, sepius omnia amittere, in veteri est Adagio: quare laudabilius est, mea sententia, minoribus digitis, & extremis, ut aiunt, labijs aliqua perlibare, quam totum amplecti tentando, à toto pariter excludi: Si id obseruabunt creditores in materia, quam pertractamus, cum maiori eorum commodo rem peragent; dum cognoscant debitores suos in præceptis ire, & ad certam inopiam tendere; si paciscantur cum ijs, promittendo, eos in carcerem non detrudere;
- 2 nam † stante hoc pacto, debitores ad cedendum bonis nullo modo poterunt admitti.

Est hoc deductum à nostris ex pulcherrimo rescripto Imp. Alex. in l. 1. Qui bon. ced. poss.

OBSER.

LEX.

Bald.

AVCT.

Bald. inter alios ibi num. 17. id obseruat, & per eum Socin. in Reg. 46. 12. Fall. Vital. Gambal. in tractat. de Clausul. in cap. An bon. cess. renunc. possim n. 34. Villal. testans de communi, in tit. Qui bon. ced. poss. num. 23. 2. vol. Comm.

RATIO

Hoc † enim patet ad sensum, nam tunc cessat ratio, 3
per quam cōceditur hoc beneficium egenis debitoribus,
constat enim ex d. l. 1. & ex d. loco Gambal. in princ. &
ex traditis à Didac. Couarr. lib. 2. Varr. resolut. cap. 1.
nu. 5. ex eo concedi, nè in carceribus retineantur, quare
cum fuerit promissum non compellere personaliter, cō-
cludendum est, beneficium hoc non esse permittendum,
argumento c. cum cessante de appell. cum similibus.

Commodum autem, quod ex huiusmodi pacto dedu-
ci asseruimus, satis perspicuum est † nam in casu, in quo 4
ignominiosè bonis cedunt debitores, quamuis alijs cre-
ditoribus non teneantur, omnia tamen, quæ acquirunt
his, ita promittentibus, statim sunt obnoxia; † & facta 5
cessione, secundum ius commune, cum cœteris Cred-
itoribus remaneant obligati, deducto nè egeant, in dan-
num ita paciscentium non poterunt deducere alimenta
per l. 4. De cess. bon. & Didac. Couarr. d. loco num. 6.
Quare † patet tutiores esse, quatenus ad effectum 6
exhigendi, hos, qui tantum bona habent obligata; ijs,
qui bona ipsa, & personam ab initio sibi deuictam nexu
obligationis retinebant.

ELAT.

Sed † ratio, supra relata, arcebit etiam Minores à be- 7
neficio Cessionis bonorum, vt ex Bald. Angel & Roman. 8
concludit idem Socin. in d. Fallent. 12. † Quibus an-
netam fœminas Senis, quippè quæ pro Ciuili debito non
commendantur carceri, cum alibi remedio isto fortè ege-
rnet l. pen. C. Qui bon. ced. poss. quod per Salicet. refert
Socin. ad ampliandam d. reg. 46. Videte d. loco Did. n. 3.

EPI-

E P I T O M E

*Ex propria ignominia decoctus , vel dolosè contrahens , non admittitur ad Cessio-
nem bonorum , sicuti nec recipitur exceptio ,
nè conueniatur ultra vires , facta ab eo , qui
turpiter agit .*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM .

- 1 *Lusores , dissipantes , & qui se idoneos prædicarunt ,
in Cessione bonorum non audiuntur , & nu. 5.*
- 2 *Cautela est , ut debitores testentur , se habere idoneas
facultates ad soluendum .*
- 3 *Qui scit , se non esse soluendo , dolo contrahit cum
mutuante .*
- 4 *Ob dolum Maritus , & Socer in solidum conue-
niuntur .*
- 6 *Miles , ignominiosè missus , in solidum conuenitur .*
- 7 *Decoctores non possunt cedere bonis .*
- 8 *Decoctores , an sint tuti in Ecclesia .*

OBSERVATIO V.

1 **S**VNT quidam † qui tum ludendo , tum bibendo ,
ac sexcenta alia facinora cōmittendo , turpiter , atq;
ignominiosè substantias suas dissipant , tum verò nimis
æquò animosè , pecuniam mutuam sumunt , & ad inien-
das obligationes . prompti , atq; audaces sunt , & virum

OBSER.

virium, imbecillium quidem, conscij, se idoneos ad restituendum prædicant. His succurrere nullo pacto leges intendunt, & beneficium cessionis, in subsidium miserorum inuentum, ijs omninò denegant: † præsertim cum afferuerint, se habere idoneas facultates ad soluendum, (quod callidus Creditor in instrumento obligationis inferri curabit).

LEX. Non negabit quis, quin non possit huiusmodi sententia probari ex generalitate Resp. Venulei IC. relati in l. fin. Quæ in Fraud. credit.

AVCT. Præsertim cum Scribentium Princeps Bart. id eliciat in l. Alia §. eleganter in fin. ff. solut. matr. Quem refert, & sequitur Paul. de Castr. in l. etiam §. licet num. 3. eod. tit. solut. matr. & deindè eius Auditor Io. Bapt. Plot. in l. Si quando C. Vnd. vi nu. 179. alios, idem tenentes, referens, & Vital. Gambal. in Tract. de Clausul. in cap. An bon. ced. possim num. 34.

RATIO Repelluntur autem hi à beneficio cession. bon. † quoniam se obligantes, dum intelligunt, se non esse soluendo, dolo capiunt Aduersarium, & dolosè commodum sibi parant aliena iactura, argument. l. si quis mancipijs §. fin. De instit. & in terminis nostris Socin. in reg. 46. 7. & 17. Fallent. & reg. 279. 2. Fallent.

Quarè, † quemadmodū, ob dolum, Maritum, & Socerum in solidū teneri, manifestum est Pomp. in l. etiam §. licet, solut. matr. & Labeo in l. pen. vbi Accurs. De Iur. Dot. † Ità quoq; in simili, & multò fortius, lutores, & dissipatores substantiæ, cum dolo fecerint, inducendo Amicos ad secum contrahendum, quando iam non erant soluendo, tenebantur soluere, nec beneficio cessionis sibi poterunt iuuare.

ILLAT. Et deducendo ad casum aliquem † Dicam non ab simili, de Milite, ob propriam ignominiam, vel dolum misso è militia, cum in solidum conueniri, nec esse tutum

exceptione nè ultra vires compellatur Io. à Rip. in l. Miles de ludic. num. 4.

- 7 Sed † magis in terminis de Mercatore decocto do-
 1 losè, qui pariter non admittetur ad hoc miserrimorum
 beneficium, Stracch. de Decoctoribus part. 3. num. 9. &
 42. & Decian. libr. 6. cap. 37. in fin. Tract. Criminal.
 8 Quod † verò possit extrahi ab Ecclesia Senis, vbi pro
 debito personaliter capiuntur debitores, vt concedit
 Benuen. Stracch alleg. loco nu. 41. ex consil. 54 Oldrad.
 etiam propter quemdam vsum contrarium, non aude-
 rem affirmare.

E P I T O M E

*Fideiussor non iuuatur Cessione bonis, fa-
 cta à Debitore, nec alia exceptione, qua non
 posset conueniri ultra vires.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Fideiussor non potest excipere de Cessione bonis, facta à principali.
- 2 Fideiussor adhibetur, vt suggerat in casu, in quo debitor non esset soluendo.
- 3 Exceptio Cessionis bonorum est personalis.
- 4 Fideiussor tenetur in solidum, etiam vbi principalis non conueniatur, nisi infra vires.
- 5 An securitas personalis, vel prorogatio, facta principali, competat Fideiussori.

OBSERVATIO VI.

OBSER.

TANDEM illud scire iuuabit, † Fideiussorem eius, qui bonis cessit, non posse exceptionem cessionis opponere, quando Creditor agit contra eum, ad consequendum suum creditum.

LEX.

Reperitur cautum in text. §. fin. Inst. de Replicat. cui possumus cumulare l. fin. De duobus reis, & l. Hæres 22. §. quod si stipulator ff. de fideiuss.

AVCT.

Assentitur Bart. in d. §. Quod si stipulator, & tradunt Angel. nu. 22. & alij in §. fin. Inst. de Action. & Minusg. in d. §. fin. de Replicat. nu. 6. Guid. Pap. quæst. 211 nu. 3. & commune proficitur Siluan. in consil. 24. n. 1. par. 1.

RATIO

Nam ut demonstrat Iust. in prin. De Fideiuss. & in d. §. fin. de Replicat. & utrobique DD. † Ad hoc Creditor Fideiussorem adhiberi curauit, ut prospiceret sibi in casu, in quo Debitor non esset soluendo, vel aliquo modo se posset defendere à solutione faciendâ, † Illa enim exceptio, cum personalis sit, non debet vllò modo competere Fideiussori, † Quemadmodum accideret quando principalis non posset conueniri, nisi in quantum facere posset, solidum tamen à Fideiussore iuste exigeretur, ut demonstrat Minusg. d. nu. 6.

RELAT.

Sed † an Fideiussori competat exceptio, ob securitatem personalem, vel ob termini prorogationem, debitori principali factam, maius est dubium, cum in vtrunque partem sint grauissimi Auctores, quos relatos videre apud Viuium Opin. 289. & apud Vezinum, vtrunque annotatum in Tesauro Comm. Opin. libr. 8. tit. 25. de Fideiuss. num. 104. & 197.

ACA-

ACADEMIA QVARTA.

De Personali, vel Reali Exequutione,

E P I T O M E

Exequutio potest à Creditore fieri in persona, & bonis, nec, una uia intentata, remittitur altera.

SVMMÆ RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Difficile est exigere pecuniam creditam.
- 2 Cautius est duplici uia experiri.
- 3 Statuto Senen. si debitor per duos menses steterit in carceribus, dat alia remedia.
- 4 Tutius est, exequi in persona, & in bonis.
- 5 Habens plura remedia, omnibus experiri potest.
Posito vno remedio, non censetur renunciatur alteri.
- 6 Sequestratio, & in possessionem missio, & similia remedia possunt cumulari.
- 7 Qui agit hypotecaria, & personali contra Fideiussores agere potest.

OBSERVATIO I.

- 1 ADEO † durum est hac nostra tempestate, æs alienum persolvere, vt pauci sint, qui satisfaciant Creditonibus, nisi in iudicium sint vocati, multiq; sint, qui-

bus, nec sola sententia Iudicis sit satis, sed etiam, cū maximo eorum dedecore, ipsa exequutione, manu militari, compelli, patiantur; etsi Creditores actione reali bona persequantur, sexcentis diuerticulis venditionem, & distractionem illorum in multos protrahunt dies; si verò personali in custodia retineantur, non erubescunt, vitam ibi quodammodo consumere, dummodo è manibus pecunia non excidat.

OBSER. Rumpet tamen, iudicio meo moras, Creditoris Aduocatus, † si quod vna tantū viā Creditor tentauit, duplici ipse providere studebit. Consulat ergò Creditori, vt diū permanente (est .n. hoc † spacium duorum mensium Senis ex Stat. sub Rub. Quand. ad capt. personal. & bon. proced. 234. in 4. Dist.) † in carceribus Debitore, reali actione, si vtraq; ei ex proposita causa competat, venditionē bonorū experiatur, vel vice uersa, si in reali surgant impedimenta (quāuis Senis ob d. Statutum, sint quēdam hoc in casu aduertenda) conijciat Debitorem in carcerem, vt ab omni parte præssus, tanquā è prelo, tantū Auri, vel Argēti promatur, vt integrè sibi satisfiat.

LEX. Id quāuis non sit omnibus in prōptu, probari tamen potest expræssè ex rescripto Imp. Const. in l. 2. circā fin. C. De exact. Tribut. lib. 10. & ex l. 1. §. Quid ergò de Ventr. inspic. facit quoq; textus, & ibi Bart. & DD. in l. Consentaneum 8. C. quomod. & quando Iud.

AVCT. Et non solum possumus communire ex Bart. & alijs in d. l. 8. Sed adduco quoq; Paul. de Castr. in l. 4. §. Ait Prætor n. 5. & in §. si ex conuentione eiusdem legis Alex. nu. 3. ff. de Iudic. Necusant. in Tract. de Pign. & hypotec. Versus finem Dec. in cons. 562. nu. 8. cum seq. sexcentis alijs adduct. post Stracch. de Decoct. part. 3. num. 46. à Bogn. Caualc. in tract. de Vfus. vxor. leg. nu. 208. & de praxi testatur Anchar. Regin. quæst. 37. n. 5. lib. 1.

RATIO Ex alleg. autem Doctoribus facilè est rationem deprehendere,

hendere, & præsertim ex Necusant. cum omnes concedant, Habentem plura remedia non prohiberi, quin omnibus experiri possit, nec ex vnus propositione, cœtera remissa esse creduntur. † Præsertim stante longa contumacia Rei, quo casu conceduntur Actori sequestratio, & missio in possessionem, & alia iuris remedia, vt per Bald. tenet Ias. in l. 1. in princ. ff. Si quis ius dicent. non ottemp. num. 23. quo loci etiam probat, quod principaliter supra est conclusum.

- 6 Quo fit † vt videamus etiam aliquando, agentes hypothecaria, personali etiam contrà Fideiussorem eodem tempore experiri: notat Borgn. alleg. loco: contrà quem Fideiussorem hæc duo pariter remedia possunt intentari Marfil. in rub. De Fideiuss. nu. 375.

ILLAT.

E P I T O M E

Vicinus nequam, etiam absq; indicatijs, poterit capi ob furtum in vicinia factum.

SYMMÆ RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Vicinum suspectum absq; indicatijs possumus in carcerem retinere.
- 2 De Flagitioso iura malè suspircantur.
- 3 Semel malus semper præsumitur malus.
- 4 Contrà vicinos, qui vt plurimum solent esse instructi, facillimè præsumitur.
- 5 Hospes, & eius familia, male famæ, & capi, & torqueri potest pro re, subtracta viatori.

OB-

OBSERVATIO II:

OBSER.

POTERIT † etiam Vicinus Vicinum suspectum, & moribus non probatis, in carcerem conijcere, si res aliqua sibi furto subtracta fuerit è domo, nec indicia, aut alia præsumptiones requiruntur.

LEX.

Contrà hos viros nequam est textus in l. Si ità, l. 5. in fin. ibi (Nequid Vicini) ff. De Fund. instr. & instr. legat.

AVCT.

Et unanimiter concludunt Bald. in l. 1. n. 4. C. locat. Jacob. Nouell. in Pract. & Theoric. criminal. in prin. nu. 55. & Foller. in Prax. criminal. par. 2. Rubr. de informat. num. 33. & seq.

RATIO

Quod ex eo concessum est, ut mihi persuadeo, † quia iura præbent ansam Iudicibus, & dannum passis, de ijs suspicandi propter alia flagitia, & malam opinionem, quam de ijs conceperunt homines, argum. tex. in l. 2. cum simil. De Senat. Blanc. ad l. fin. de quæst. De Indic. ex person. circà princip. † Semel enim malus, semper malus præsumitur ex regul. communi, præsertim cum ob vicinitatem possit commodam habere notitiam totius Domus, & aliorum, quæ à Furibus solent, ad facinus perpetrandum, diligenter observari, † quo casu facilimè contrà eos agi potest, etiam usque ad tormenta, facit tex. ubi Bart. nu. 3. & 4. in l. Dominus horreorum 57. ff. locat. Clar. in §. Furtum nu. 28. Nouell. ubi supr. nu. 54. Blanc. in d. l. fin. num. 412. & seq. & Foller. pariter d. loco num. 35.

ILLAT.

Ex hoc ad favorem Viatorum, † Deducimus, Cauponarium, & eius Familiam, mala existimatione notatam, subiacere iisdem periculis, ob rem Viatori subtractam. Videte eundem Blanc. in d. l. fin. nu. 414.

EPI-

E P I T O M E

Debitor, etiam pro debito ciuili, poterit à militibus ex propria domo deduci, si in obligatione renunciauerit omnibus priuilegijs.

S Y M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 *Debitor ex causa Ciuili non potest de domo deduci. Idem de Naui, & de Molendino dicitur.*
- 2 *Renuncians omni legū auxilio, potest in domo capi.*
- 3 *Renuncians omni legum auxilio, videtur permittere, capi in propria domo.*
- 4 *Nè quis capiatur in propria domo, est in commodum priuatorum concessum.*
- 5 *Quilibet fauori suo potest renunciare.*
- 6 *Renunciatio omni legum auxilio, non tollit immunitatem Ecclesie.*
- 7 *Aufugiens ad Ecclesiam, non potest, nec ab Episcopo dimoueri, nisi ex certis causis.*
- 8 *Ecclesie non debet esse speluncha latronum.*

OBSERVATIO III.

- 1 **D**EBITOREM † ex ciuili obligatione, non posse in propria domo, vel conducta ad habitandum, capi, clarissimè probat resp. Paul. IC. in l. Nemo de domo 104. De reg. iur. cuiusq; enim debet esse sua domus tutissimum perfugium l. pleriq; ff. de in ius vocand. & plenè tradunt DD. ibi, & Dec. n. 3. idem tentās de Naui, &

OBSER. ui,& Molendino. † Sed tamen sagax Creditor, & ex eâ poterit inuitum extrahere Debitorem, si curauerit, vt in cōtractu obligationis renunciât generaliter oī legū auxilio: cum certificatione, saltem cū aliquibus Marf. fing. 18. 2

LEX. Satis colligitur ex generalibus legibus, scilicet ex l. fin. in fin. ad Velleian. & ex l. si quis in conscribendo 40. de Episc. & Gleric.

AVCT. Pulchrè hoc confirmat Iason. in d. l. pleriq; num. 29. & eum refert, & sequitur Anchar. in libell. famil. Quæst. quæst. 37. n. 8. lib. 1. referens casum in renunciatione, cum iuramento facta, & passim tangunt Scrib. in d. l. pleriq;

RATIO Est in promptu ratio, & colligitur clarè ex dictis Ias. alleg. loco † Et est, Exequutionem hanc ex voluntate Debitoris factam esse ex eo ipso, quod renunciauerit omni legum auxilio; in commodum priuatum tantum fuit inductum, Nè quis inuitus extraheretur de domo: Et † quemlibet his, quæ pro se introducta sunt, posse renunciare, satis receptum est in iure l. pen. C. de pact. & conferunt tradita per Bart, & DD. in l. Alia §. eleganter solut. matrim. 3 4

Non † tamen crederem, ob d. Renunciationem posse ab Ecclesia remoueri ex debito ciuili obnoxios, nec minus Delinquentes ex cau'a criminali, qui ibi aufugendo, adeò sunt tuti, vt nec de licentia Episcopi possint extrahi nisi † ex certis causis, & criminibus grauioribus, de quibus Clar. in Prax. Criminal §. fin. quæst. 30. & Decian. lib. 6. cap. 28. & seq. Tract. Criminal. 6

Non. n. † decet Ecclesiam, quæ est Domus Dei, fieri speluncham flagitioforum hominū c. cum Ecclesia de Imm. Ecclef. refert Bonif. in clem. Grauis n 52. de Imm. Ecclef. & Decian. d. lib. 6 c. 29 in princ. 7

ELAT. Suspectus † autem Debitor nec in Domo, nec à Iudice alieno, nec demum ex ipso tempore tutus erit, cum possit etiam à Iudice incompetenti, vt volunt aliqui, ex propria 8

propria domo, & ante tempus, ad cauendum, extrahi, ac in carcerem detrudi Iaf. alleg. loco nu. 26. & Stracch. tit. de Decoct. part. 3. in fin. nu. 55. quando autem possit dici suspectus, plenè docet Menoch. de Arbit. Iud. cas. 87.

E P I T O M E

Exequutoribus, non proferentibus licentiam Iudicis in scriptura expressam, possumus de facto resistere.

S V M M A R E R V M S I N G V L A R I V M.

- 1 *Exequutores debent habere Mandatum Iudicis scriptum, aliàs possunt reijci.*
- 2 *Missio in carcerem graue est, nec fit sine existimationis detractiōe.*
- 3 *Carceratio est irreparabile damnum.*
- 4 *Nuncijs multum deferunt iura in Verbalibus motionibus.*
- 5 *Frater fratrem in carcerare non debet.*

OBSERVATIO IV.

- 1 **D**VM † Exequutores manus iniiciunt in aliquem, & eum in carcerem ducere conātur, curet is licentiam descriptam videre, quam, si non palām proferant, iurè poterit resistere.

Deduco vobis l. Neminem, fin. C. de Exhib. reis, & l. Prohibitum 5. in prin. C. de Iur. Fisci.

OBSER.

LEX.

Nn Et

AVCT. Et non solum confirmat Accurs. in Verbo (Forma) super d. l. 5. Sed etiam per illa iura Bald. in c. cum parati n. 8. De Appell. & post eum Ludouic. Suares in Declar. l. 2. for. 2. lib. 2. tit. De los Emplazament. nu. 8.

RATIO Mouentur † fortè DD. cum maximè grauè sit, ac luctuosum mitti in carcerem, & non sine maxima existimationis detractiōe seratur Bal. in l. si Clericus de Epif. audient. Menoch. de Arbitr. Iudic. cas. 87. & post alios Borg. Decis. 1. par. 1. nu. 28. † Et est damnum omninò irreparabile, vt probat Tess. in Decis. Pedem. 181. nu. 3. ex quo non facilè est credendum Nuncio, vel Militibus, Quauis † in Verbalibus Citationibus iura plurimum illis deferant, vt latè Ias. & DD. in §. Quadrupli Instir. de Actiō. & omnes in l. Properandum de Iudic. Dec. & cœteri Canon. in c. cum parati de Appell. & plenè quomodo, & quantum sit ijs credendum, tractat Alin. in Prax. ad Stat. Florent. §. 9. cap. 2. per totum.

ILLAT. Quo † fit, vt prius quàm concedantur Personarum retentiones, optimè sit perpendendum, & in Senatu Pedemontano longè à Fraterna caritate reputatur, Fratrem præsertim in carcerem recludere. Videte Tessaur. Decis. 119. id latè exaggerantem.

E P I T O M E

Exequutio in libris, armis, & villicis instrumentis tunc demum fit, quando commodè in alijs debitorum bonis fieri non potest.

SYMMÆRERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Exequutio in libris Scholarium regulariter fieri non potest.*

- 2 *Angusta re familiari utuntur Scholares.*
- 3 *Libri Scholarium capiuntur, si exequutio in alijs bonis fieri non possit.*
- 4 *Exequutio fit in armis, & stipendio Militum, si alia bona non reperiantur.*
- 5 *Instrumentarusticalia capi possunt in tenutam, si alia bona non reperiantur.*
- 6 *Debiteres non debent lucrari cum danno creditorū.*
- 7 *Senis ex Stat. 194. si alia bona non habeant debiteres, exequutio est permissa in animalibus aratorijs, & armis.*

OBSERVATIO V.

- 1 **I**AM † vestra res agitur, Iuvenes, nec tantum confidite in dispositione l. Exequutores cum l. sequ. & Auth. ibi posita C. Quæ res pign. oblig. poss. confirmata, ac roborata auctoritate Accursij in gloss. l. Nepos Proculo 125. De Verb. signific. super verb. (Dignitate) ut existimentis, libros vestros esse omninò securos à manibus Satellitum. † Angusta .n. res familiaris, & supellectilia nulla sunt, vel pauca Scolaribus, dum in Studijs degunt † ideò cum in alijs bonis exequutio fieri non possit, in ijs, facta in subsidium, sustinebitur.

Scribentes deducunt ad libros vestros, Scholares, singulare resp. Papin. relatum in l. commodis 40. de re lud.

Et in terminis proprijs, post Specul. Marant. in 6. par. suæ Prax. tit. de Exequut. num. 46. & Marsil. in Rubr. de

- 4 Fideiuss. n. 202. † Sic in simili tradunt de Armis Equitum, & Militum Cataphractorum, à quibus etiam stipendia ipsa, & præmia in his casibus, (nè dissentiant us à dictis superiori Academia, Observat. 3. in fin.) possunt au-

Nn 2 ferri

OBSER.

LEX.

A VCT.

ferri d. l. commodis, & l. stipendia 4. C. de Exequut. rei iud. idem Marant. alleg. loco nu. 45. † Et idem fieret in instrumentis, ad culturam agrorum paratis, vt declarat Accurs. in d. l. Exequutores Marf. d. loco, & Petr. Gerard. Singul. 35. cum alijs alleg. à Viuiro, relato in Comm. tit. de Exequut. rei iudic. nu. 90. in 2. vol.

RATIO

Et † hoc receptum est, quemadmodum declarat d. loco Marfil. Nè, cum iactura Creditorū, Debitores commo aliquo fruerentur, contrà Regulam Locupletari, de reg. in 6. & l. Nam hoc natura, de condit. indebit.

ILLAT.

Quod † cum esset valdè æquum, Statutum Senense sub Rub. 194. Vbi & de quibus reb. Exequut. fieri non poss. dum excipit animalia, apta ad arandum, & alia instrumenta, ad colendum agrum parata, arma, & equos militum, & Ciuium Senensium, interponit hanc conditionem (Dummodo in alijs bonis commodè fieri possit exequutio) quod nos etiam obseruauimus ad §. Nunc admouendi Quib. alien. lic. vel non par. 3. cap 6. in Patrio Senensi Gymnasio.

ACADEMIA QVARTA.

De Exilio, & alijs Pœnis capitalibus.

EPITOME

Exulum, & Relegatorum Cadauera non possunt afferri in loco interdicto, sicuti nec excommunicatorum in sacro humari antè reconciliationem.

SUM-

SYMMÆ RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Cadavera exbannitorum non possunt afferri, nec humari in loco interdicto.*
- 2 *Bannitorū sententia viget et post eorum mortem.*
- 3 *Relegatus ī certo loco, nec mortuus pōt ex eo deduci.*
- 4 *Mortuus non potest doctorari.*
- 5 *Ante reconciliationem excommunicati priuantur sepultura ecclesiastica.*
- 6 *Excommunicati, in loco sacro sepulti, exhumantur quousq̃ benedicantur.*

OBSERVATIO I.

- 1 **E**ORVM † qui in exilio missi sunt, nec postquam ex corporis ergastulo animus euolauit, possent cadavera, vel ossa, aut cineres in Patria, vel loco alio, ijs interdicto, humari, vel afferri.

OBSER.

Ista exacta Principalis obseruantia ex auctoritate Impp. Seuer. & Ant. fuit notata à Martian. IC. in libr. 2. public. Iudic. quem reperietis in l. 2. de Cadauer. Punit.

LEX.

In ea l. 2. Bart. dicit esse annotatione dignum, tradunt etiam post cum Ias in l. 2. C. Qui test. facer. poss. Felin. in c. A nobis il 2. de Sent. Excom. Didac. Couarr. lib. 2. Var. resolut. cap. 1. num. 11. post Versicul. eadem Rub. Paulus, & Scribentes in l. Neratius de reg. iur. vbi n. 4. Cagnol. testatur, nec pro quodam nobili Dam nato Amicos potuisse licentiam impetrare. multos alios cumulat ad hoc Gomez lib. 3. Var. resolut. cap. vlt. in fin. sub nu. 8. & Peregrin. de Iur. Fisc. tit. 5. nu. 5. in 4. l. b.

AVCT.

- 2 Et Martian. in d. loco ostendit, † id accidere, cum uiuat sententia, & post mortem pœna maneat, qua ex hypo-

RATIO

hypothefi fupponimus, interdictum vsum, & frequentiam Patriæ, vel alterius Ciuitatis. † Quod est aduertendum à Fideiufforibus eorum, qui relegantur, nam quamuis mortui effent, fi educerentur ex loco Cadauera, tenerentur ad pœnam, argum. l. Si quis, de Cadauer. punit. & eorum, quæ dicit Felin. alleg. loco nu. 7. † Sed non per hoc putauî gratificandum pietati Emilij Ferretti nobiliffimi, ac eruditiff. Iuuenis, dum optabat in collegio noſtro decerni lauream doctoream Paridi Stellino, eiufdem doctriinæ, ac nobilitatis Iuueni, nuper mortuo: per ea, quæ dicit Dec. in d. l. Neratius num. 3. & Felin. d. loco n. 6. loquentes in puncto.

ILLAT.

Ex vi rationis deductæ † videmus morientibus in interdicto eccleſiaſtica excommunicationis denegari ſepulturam eccleſiaſticam, quouſq; à Summ. Pontifice fuerint reconciliati, & iterum Eccleſiæ donati, † & interim etiam effodi, fi fortè iam ſepulti effent in Cœmeterijs, vel alio loco ſacro, facit tex. in c. ſacris De ſepult. Abb. nu. 2. in ead. rub. & ex iure Cefareo poteſt induci textus in l. cum loca 33. De Relig. & ſumpt. Funer. & conſe-runt relata per Gomeſ. in d. cap. ult.

E P I T O M E

Occidens Bannitum ad propriam vindictam, non gaudet beneficio Statuti, per quod Bannitus impunè occidi permittitur.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Senis adefi Statutum, per quod conceditur immunitas occiſoribus Bannitorum.

2 Per.

- 2 *Persequutores Bannitorum ad priuatam vindi-
ctam, non gaudent immunitate Statuti.*
- 3 *Statutum prædictum spectat publicam vindi-
ctã.*
- 4 *Spolians Bannitum, iam mortuum, uidetur opera-
ri ad propriam, non publicam vindi-
ctam.*
- 5 *Persequens delinquentem ad priuatam vindi-
ctã, non meretur beneficium legis.*
- 6 *Coniux Coniugem accusans ad priuatam vindi-
ctam, peccat.*

OBSERVATIO II.

- 1 **H**ABEMVS † in hac Ciuitate Statutum sub Rub.
17. in 3. dist. per quod, Banniti pro maleficio im-
pune occidi possunt. † Verum ex eo non essent tuti ini-
mici, & persecutores Bannitorũ, si illos offenderent, vel
occiderent ad propriã vindi-ctã, vel priuato lucro alle-
cti. Significatũ est id nobis per rescriptũ Imp. Val. Theod.
& Max. relatum in l. fin. in fin. de Malef. & Mathemat.
Adhesit Bart. in l. Nulla C. de Delat. lib. 10. Roman.
in l. si quis in graui 3. ff. Ad Sillan. in §. Verum Marfil. in
conf. 9. n. 28. & in consil. 10. n. 42. cum alleg. à Menoch.
q. 90. num. 48. de Arbitr. Iud.
- 3 Qui Menoch. ibidem † obseruat, id concludi, cum iste
offensor, vel homicida non moueatur pro Reip. vindi-ctã,
quę videtur esse mens Statuti, sed ad vlciscẽdam propriã
iniuriam, vel explendam propriam voluptatem, quod est
de mente Bart. in l. inter omnes §. rectè de Furt per quem
& alios Felin. in c. Quæ in ecclesiarum de Constit. n. 12.
- 4 Quę ratio † cessat quoq; in eo, qui Exulem iam mor-
tuum, vel spoliaret, vel quid simile efficerit, quamuis
Statutum permitteret, Exulem in bonis offendi posse, itã
Felin.

OBSER.

LEX.
AVCT.

RATIO

KLAR.

Felin. in c. A nobis il 2. De Sent. Excom. n. 6. & Florian. de S. Petr. in l. Binas edes nu. 5. De Seruit. Vrbani. præd. per l. Si pæna ff. de Pen.

Prout in simili † accusantes, vel prosequentes facinorosos, ac delinquentes, etiam iure medio, in iudicijs, non solo amore iustitiæ allecti, sed ad priuatam vindictam; vt contingit frequenter in coniuge, deferente uxorem mecham ludici; grauius peccare creditur Felin. in c. quæ in ecclesiis n. 14. per Ricard. & Innoc. de Cõst.

E P I T O M E

Insignis in arte nec occiditur, nec torquetur: nec minus ad manus amputationem condemnatur, qui unam tantum manum habet.

SYMMÆ RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Insignis in arte non occiditur.*
- 2 *Nec minus torqueri debet.*
- 3 *Ad Reip. commodum seruantur in arte excellentes, etiam quod grauius deliquerint.*
- 3 *Ob excellentiam delinquentis ludici datur arbitrium circa pænam.*
- 3 *In pænis infligendis est habenda ratio loci, temporis, quantitatis, & personæ.*
- 6 *Ad manus amputationem non condemnatur qui unam tantum manum habet.*

OB.

OBSERVATIO III.

- 1 **E**I, † qui artis suæ excellentiam sit assequutus, parcendum est, etiam si tale delictum commiserit, per quod ultimi supplicij pœna esset puniendus.

OBSER.

Ad fauorem præstantiæ, atq; excellentiæ deducunt nostri argumentum ex Modestini. in l. Ad bestias 31. De pœn. & ex Ulpian. in l. Sed & reprobari §. Amplius de excusat. Tut.

LEX.

Ex quo Bar. Aret. & alij id clarè ibi profitetur, Marant. in Specul. Titul. ultim. nu. 60. Gomez. lib. 3. Var. resolut. cap. 13. nu. 3. in fin. Gramm. conf. 29. num. 40. & conf. 63. num. 7. & 8. inter criminal. Claud. Tut. in l. Prægnantis de Pœn. num. 49. & faciunt cumulati per Tiracuell. in Tract. de Pœn. leg. tempor. casu 51. nu. 8. † Pro quo delicto nec minus torquetur, Carer. in Prax. Criminal. ad l. Obseruare Cod. quorum appellat. non recip. num. 188. in fin.

AVCT.

- 3 **D**octissimus Couarr. perpendit rationem lib. 2. Varr. resol. cap. 9. nu. 5. in fin. & num. 6. † Dicens permitti in iure ob commodum, & vtilitatem Reip. vt istiusmodi viro liberatio concedatur, vel minuatur pœna, aut tormentis non infringatur, ex quibus profectò inutilis fieret. † Et ideò mitius procedit Iudex, cui conceditur ex causa arbitrium commutandi, vel minuendi pœnas l. quid ergo §. pœna grauior ff. de his, qui not. in fam. ex communi tradit Couarr. d. loco n. 8. † Est enim in pœnis habenda ratio loci, temporis, personæ, & quantitatis, vt ibi. Couar. ostendit, & faciunt ea, quæ refert Menoch. De Arbitr. Iud. quæst. 83. nu. 2.

RATIO

- 5 **Q**uare † iustissima fuit, iudicio meo, sententia Pauli Castri. in Authent. Sed nouo num. 4. in fin. Cod. De seru. fugit. quam etiam alibi est sequutus, Contra vnam tantum manum habentem, Iudicem non debere excui

ILLAT.

O o legem,

legem, tum communem, tum municipalem, imponentē
manns amputationem; quippè cum sententiam passus,
nè dum fieret inutilis Reip. orbatus vtraq; manu; sed
etiam, longè grauiorem ferret penam, quàm par sit deli-
cto commissio, vt perpendit Oraculum illud Sapientum
Arist. lib. 2. Rhet. ad Theodett. cap. 7. in fin. & ex nostris
Couarr. alleg. loco.

ACADEMIA SEXTA.

De varijs Cautelis.

EPI TOM E

*Remedium l. Diffamari C. De Ingen.
man. non praoccupat Iurisdictionem in cau-
sa principali, secus beneficium l. Si conten-
dat de Fideiuss.*

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Iudicium diffamationis circà causam principalem
non praoccupat Iudicem.
- 2 Diffamato potest prodesse etiam electio Iudicis.
- 3 Remedium Socini ad inducendam litis penden-
tiam in iudicio diffamationis.
- 4 In Iudicio Diffamationis solum statuitur termi-
nus comminatorius.

§ In

- 5 *In Remedio l. Si contendat, de Fid. Iudex cognoscit in meritis causæ.*
- 6 *Intentato Remedio d. l. Si contendat, Creditor debet agere coram eod. Iud. Diffamationis.*
- 7 *Ex Remedio d. l. Si contendat, trahimus ad Forum etiam personas privilegiatas.*
- 8 *Præceptum Iudicis non inducit litis pendentiam, nec præoccupat Forum.*

OBSERVATIO I.

- 1 **C**VM † Iudicium Diffamationis, quantum ad causam principalem, Iudicis Iurisdictionem non præ-
- 2 occupet Couarr. Variar. resol. cap. 18. num. 6. † Et fortè Reus diffamatus non minus electionem Iudicis, quam ulcisci diffamationem aliquândo desideret: nè creditor pro causa principali expedienda alium sibi eligat
- 3 Iudicem † Marianus Socin. primum in c. Proposuit de For. Compet. sub num. 26. mox in cons. 41. Versicul. Si verò præd. Iudicem 2. col. in prin. docet pulcherrimum atq; optimum Remedium, per quod litis pendentia induatur coram Iudice, cognoscente diffamationis causam: & est, vt Reus imploret officium Iudicis; & petat non solum diffamanti imponi perpetuum silentium post lapsum temporis iuxta l. Diffamari C. de Ingen. manum. sed etiam declarari, se non teneri ad rem, vel quantitatem, cuius occasione diffamatur.

Optimum quidem Remedium, & Senis valdè vfitatum, quippè cum subſtineatur ex l. si contendat 29. ff. de Fideiuss. & ex l. Aurelius, pariter 29. in tit. de liberat. legat. in §. centum.

Confirmatur ab Accurs. in utroq; loco, & ab alijs Scri-

OBSER.

LEX.

ACT.

bentibus, faciunt quæ tradunt Bart. & Imol. in l. si finita §. eleganter de Transf. & Remedium hoc illud est, de quo Rota Bonon. Videte ex Benint. Decif. 66. Multa quoq; in hac materia tradunt Cagnol & Plaut. in d. l. Diffamari, & Natt. in Clem. Sepæ de Verb. signif.

RATIO

Cur id putatis? nempe quia in iudicio Diffamationis simplicis non agitur de meritis causæ, sed Iudex statuit solum terminum cum comminatione, ut eo transacto, imponetur perpetuum silentium diffamanti. † At quādo cumulatur d. l. si contendat, vel d. §. centum, Iudex debet cognoscere de meritis causæ principalis, præcipiendo Diffamanti, si prætendat, ut agat coram se, ad hoc ut iudicare possit, Reum diffamatum non teneri, si iniuste diffamatus est † Ex quo, necessitate vrgetur Creditor proponere coram eo Iudice actiones suas, & docere Diffamatum omnino teneri, per ea, quæ tradunt Bart. & DD. in l. Societatem §. Arbitrorum pro Soc.

ILLAT.

Et cum hac cautione † trahemus ad Forū Debitoris Personas priuilegiatas quoq; veluti Scholares extra iurisdictionem Rectoris, & etiam Clericos, & Episcopos coram Iudice Laico, ut obseruant Capicc. Decif. 18. num. 17 & Cacher. Decif. 151. nu. 4. in fin. Quod proculdubio non posset fieri per solum præceptum. † Nam præceptum Iudicis, quod vulgus Protestationem appellat, non præuenit Iudicem Socin. in d. c. Proposuit, nu. 26. quod est decisum Senis per Statutum Mercatorum sub Rubr. 15. in prima Distin.

E P I T O M E

Intentato Iudicio nullitatis coram Iudice Appellationis, potest cognosci etiam in mentis causæ, si nullitati partes potuerunt renunciare.

SVM-

SYMMA RERUM SINGULARIVM.

- 1 *Causidici diligentes solent contemnere causas in prima instantia.*
- 2 *Non omnia, ommissa in prima instantia, possunt coram Iudicibus appellationis resciri.*
- 3 *An victus ex processu nullo possit, obtinere in Iudicio appellationis sententiam super nullitatibus, an, confesso de bono iure, debeat sententia confirmari.*
- 4 *Nullitas in accidentalibus an repareretur in Iudicio appellationis.*
- 5 *Si Scolari conveniatur coram Ordinario, non facta exceptione in prima instantia, non obtinebit ex nullitate in Iudicio appellationis.*
- 6 *Pignora nulliter capta, conservantur, cum constet de bono iure capientis.*
- 7 *Victus ex processu, nulliter facto, instet coram Iudice Appellationis, ut ante omnia cognoscatur de nullitate.*
- 8 *Cause Pupillorum, & Viduarum, siue agant, siue conveniantur Senis, debent tractari coram Iudice Placiti.*
- 9 *Pupilli, & Vidue Senis non possunt renunciare privilegio Fori Placiti.*
- 10 *Senis Statuta Ciuitatis censentur habere causam publicam, & ideo illis priuati non possunt renunciare.*

- 11 *Si nullitas procedat ex actu, cui partes non possint renunciare, Iudices appellationis debent iudicare solum de nullitate.*
- 12 *Remedium appellationis, cum latum cum nullitate, circumducitur, quando solum de nullitate agi debet.*

OBSERVATIO IV.

CONTEMNUNT † vt plurimum Causidici causas in prima instantia, a. hoc vt in iudicio appellationis tutiorem consequantur liberationem; ego tamen vincere, iuxta sententiam Poetę, semper laudabile putavi: Pręsertim † cum non oĩa possint in iudicio appellationis resciri; quippę cum apud Iudices appellationis multa possint restitui, & ab ijs confirmari, vel reformari, quę in primo Iudicio aliter gesta essent, si contempta non fuissent. † Quid enim si victus in primo Iudicio; quod nullum fuit; nullam dicat sententiam coram Iudicibus appellationis, debebunt nę tātum Iudices, eam nullam declarare, an cum constet de legitimo iurę Agentis, poterūt reformare, iuxta ea, quę tradunt DD. in c. 1. De confirm. ytil. vel inut. & consuluit Alex. in conf. 111. vol. 5. ?

OBSER.

Quę dubitatio magis in medulla, quàm in cortice difficultatem habet: ideo vix sinę aliqua declaratione crederem eam posse resolui: † Supposito tamen prius nullitatem esse in substantialibus, in alijs non esset exitanda. Qñ ergo nullitas est circa substantialia, tortę in iurisdictione, vt insistant in terminis, in quibus consuluit Alex. alleg. conf. Puta † Si Scolařis conueniretur coram Iudice Ordinario, non coram Rectore, ego crederem sententiam posse à Iudicibus Appellationis in Auditorio Rotę

- 6 Rotæ confirmari, cum constet de Iustitia . † Verum si nullitas talis sit , cui partes non potuerint renunciare , quemadmodum est Senis ex Ordinatione Curie Placiti, quo cautum est, nè quilibet alter Iudex possit iudicare in causis Pupillorū, & Viduarū, siue agant, siue conueniantur, cum Decreto irritante ; † Crederem Iudices Appellationis debere solum declarare sententiam nullam ,
- 7 nec posse vltius progredi ad merita .

Deduco pro primo capite l. 1. C. quando prouoc. nō est necess. pro secundo c. si diligenti 12. De For. compet.

LEX.

Sed Scribentes in vtroq; magis clarè loquuntur : ideo pro primo, recurrite ad Bald. in l. eos in fin. num. 17. de Appellat. nec prætereatis Alex. alleg. loc. Vant. in Tract. Nullit. cap. vlt. num. 133. Rot. Gen. Decif. 23. n. 16. & commune est dictum in Put. Decif. 60. par. 3. Pro secundo, noto Dec. in d. c. 1. nu. 67. & in Consil. 483. num. 8. cum deductis ab Hieron. Gabr. conf. 31. num. 3. & seq.

AVCT.

- 8 Recipit fomentum primum caput † ex eo, quod lura præcipiant inutiles circuitus refecari , vt probatur ex l. 3. de Ped. Iud. & ex §. Audiant Auth. de Iudic. præsertim inter litigatores, per ea, quæ habentur in l. Properandam, & quæ ibi Scribent. tradunt C. de Iudic.

RATIO

Pro secundo certum est , quod constitutio illa ob publicum bonum fuit ordinata; quod nè dum per se patet, sed etiam colligitur ex altero Statuto sub Rub. 261. in 4. Dist. per quod cauetur, omnia statuta Ciuitatis Senarum censi causam publicam continere : & per consequens non licere priuatis, quantumcunq; in eorum commodū, renunciare d. c. Si diligenti l. Ius publicum de Pact. ff. & l. pen. eod. tit. in 3. lib. Cod. vbi DD. & probat l. 1. De Admin. rei ad ciuit. pert.

- 9 Et per hanc rationem puto, extendendam resolutionem in hoc 2. cap. † Etiam quod in libello esset cumlatum Remedium Appellationis: circumducitur enim, & est

ILLAT.

& est perindè, ac si propositum non fuisset, quod profecto nouum non est in iure nostro.

At † prioris capitis ratio suggerit nobis, quod quādo constat de bono iure Creditoris, et pignora, nulliter capta, conseruantur, vt tradit Vant. in d. Tract. tit. Quibus sent. & c. n. 28. & seq. & n. 31. Caccial. de Debit. fugit. par. 14. in 1. Castr. conf. 472. infin. lib. 1. Asin. ad Stat. Flor. §. 31. c. 6. n. 2. Put. Decis 183. in 1. Grat. cōf. 37 in 1. cōmne. dicit Crauett. conf. 46. num. 7. par 1. & multi, idem tenentes, sunt relati à Bertach in verb. Tenuta, & à Surd. in Tract. de Alimen. tit. 9. quæst. 32. num. 34. & seq. licet post nu. 46. referat contrarium tenentes.

Cautio † tamen in hoc capite potest esse, Victum in iudicio appellationis agere principaliter Remedio Nullitatis, & protestari, vt de ea cognoscatur ante omnia, vt per Granut. Theor. 17. & alios, effagget Fab. Turrett. in conf. 42. nu. 3. & seq. in 1 vol.

E P I T O M E

Mors fraudantis Cabellam, si solum pena soluitur, nocet Fisco, non minusquàm rei perentio, si caderet in commissum.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 *Morte extinguuntur omnia crimina, & nu. 6.*
- 2 *Pro Cabella, & contrà bona, & contrà heredes fraudantis agi potest, mortuo fraudatore.*
- 3 *Aliquando contra heredes fraudatoris Cabellæ, lite non contestata, non potest agi.*

s In

- 4 *Senis, fraudata Gabella, res non cadit in commissum, sed præstatum Frodum.*
- 5 *In materia Gabellæ defraudatæ attenditur Usus.*
- 6 *Sententia non fertur contra mortuum.*
- 7 *Si res, exportata sine Gabella, auferantur à latonibus, damnum est Fisci.*
- 8 *Si per Statutum cum re confiscetur currus, non per hoc idem dicetur de Schafa, equo, vel sacco.*
- 9 *Deceptiones Publicanorum remissivæ.*

OBSERVATIO III.

- 1 **E**T si regula sit † Morte delinquentis, & delictum, & pœnam extingui l. 1. C. Si reus, vel accusat. l. Pupillus 112. §. In hæredem de reg. iur. l. 1. de Priuat Delict. §. Sin autem de perpet. & temp. act. Duenn. reg. 13. & reg. 173. Boss. tit. de Pœn. nu. 34. testatus de communi, & post eum Clar. in §. fin. tract. Criminal. q. 51. n. 12. Hieronym. Cagnol. in d. §. in hæredem, & Cacher. Decis. 152. num. 3.
- 2 Fallit † tamen inter alia in Fraudatore Cabellæ, eo enim mortuo, & contrà hæredes, & contrà bona agi potest, & condemnatio sequi: clara enim sunt Iurisconsultorum responsa tum in l. 8. tum in l. 11. & in l. 14. De Public Tradunt passim Scribentes, & Bert. in Tract. de Cabell. part. 4. nu. 29. & par. 9. n. 10. Iul. Ferret. in tract. de Cabell. num. 196. & 209. Peregr. in tract. de Iur. Fisc. lib. 4. cap. 5. n. 42. & nouissimè Farinac. in tract. criminal. tit. de Inquisitor. quæst. 10. nu. 76. in 16. limit.
- 3 In multis autem Italiæ locis † ex his, quæ audiui, puto nè quidem agi posse, mortuo Fraudatore, nisi fortè antè illius obitum lis contestata fuisset.

OBSER.

Pp Ad

LEX.

Ad factum est planus locus Martiani in l. fin. in fin. de Public. atq; accomodari possunt cetera iura, de pēnis loquentia, prout est d. l. 1. & l. Si pupill. cū alijs sup. relatis.

AVCT.

Et puto prdicta posse confirmari auctoritate Accursij in gloss. d. l. fin. & per ea, quæ tradit Pereg. de Iur. Fisc. d. cap. 5. nu. 1. qui ex professo agit de iure Fisci.

RATIO

Vt habeatis † specialitatis rationem, existimo esse præmittendum, in istis locis ob cabellam, non solutam, merces non cadere in commissum, sed multiplicari quod nomine Cabellæ Fisco debetur (vt Senis obseruatur) in tertio decuplum, quod Frodum vulgus appellat: in quo duo insunt: primum pars, quæ soluitur pro Cabella, alterum alia pars, quæ superadditur, quasi pro delicti pœna.

In vtroq; idem sentio, quia pro Cabella non soluta, res non cadit in Fiscum, nec minus patitur cond. natio-
nem ipso iure, saltem ex quodam vsu † qui debet attendi Boff. in tract. Criminal. tit. de Accusat. nu. 24 & Cla. in d. quæst. 51. nu. 14. sine quo procederent sup. allegata paulò antè, versicul. Fallit, sed est necessarium in vita iudicium institui, & sententiam ferri, † quæ non tertur contrà mortuum, etiam in nostris terminis, vt in puncto tradit Cæpol. conf. 59. n. 5. in ciuilibus, & per eum Pereg. d. cap. 5. nu. 42. in fin.

Pro Frodo, apud me est indubitatum, cum mera pœna fit, & ideò regulatur ex d. l. fin. §. fin. versicul. Pœnæ.

ILLAT.

Sed in casu, in quo ob fraudatam Cabellam res in commissum incidisset, multa possunt oriri dubia, Duo sunt concinniora, & digna notatione vestra: Primum, an, exportatis mercibus, grano nempè, vel simili re, quæ à latronibus postmodum iuerit subtracta, periculum pertineat ad Fiscum, an ad fraudantes: Secundum, si Statutum ordinet, cum mercibus confiscari curum, quo feruntur, an etiam animalia, quibus currus vehitur; vel Nauim, an etiam Schapham: Granum, an etiam Sacchū:

Sal-

Salmam, an etiam Equum ? Bertacch. d. part. 9. nu. 16. & seq. in quibuscunq; capitibus negatiuè respondit.

- 7 Cautela † tñ est in materia Cabellarum pro Fisco, statim agere: pro priuato, nullam vnquam tutiorem cognoui, quàm Cabellarium decipere, vltro vestigal. soluendo, nè deindè contingat, nedum super dictis, sed etiam circa deceptiones Publicanorum dubitare, quæ totidem sunt, quot viatorum in fraudandis cabellis, Videte ad hoc quæ dicit Marcab. de Anguill. conf. 9.

E P I T O M E

Priuilegium, nè Doctores ultra vires conueniantur, & si praxis non admiſſerit; iure tamen seruari debet, nè torqueantur; si vel actu legant, vel causas defendant; nec suspendantur ob graue delictum, sed faciliori morte occidantur.

SUMMA RERVM SINGVLARIVM.

- 1 Quidam putant DD. habere Priuilegium l. Miles de re lud. nè conueniantur ultra vires.
- 2 Consuetudo id non admittit, præsertim, facta renunciatione omni legum auxilio.
- 3 Franciscus Franchinus laudatur.
- 4 Doctores non torquentur in casibus capitalibus.
- 5 Aliqui putant consuetudine etiam DD. torqueri posse.

- 6 *Lectores, & Aduocati non debent torqueri in causis criminalibus, & nu. 9.*
- 7 *Lectores, & Aduocati dicuntur esse in dignitate.*
- 8 *In lectoribus publicis, vel aduocatis dicitur versari publicam utilitatem.*
- 9 *Doctores in crimine lese maiestatis, & alijs grauioribus delictis possunt torqueri.*
- 10 *Doctores in casibus, in quibus torqueri possunt, sunt antea degradandi.*
- 11 *Doctores ex delicto grauissimo non suspenduntur, sed mitiori mortis genere occiduntur.*
- 12 *Præfectus Iust. Senis post officium fuit capite orbatus.*
- 13 *Ex delicto commisso in officio grauius puniuntur Iudices, & Præfecti.*
- 14 *Summus Pontifex ex delicto grauissimo punitur.*
- 15 *Pontifex Hereticus est deponendus.*
- 16 *Illustriss. Card. Bellarminus laudatur.*
- 17 *Pontifex est Petra, hoc est fundamentum fidei.*
- 18 *In leuibus delictis Pontifex non habet superiorem.*

OBSERVATIO IV.

CONCLVDAM Cautelas, & Obseruationes pariter huius partis, & libelli totius, remedio quodam salutari, quo ornamentum animo non minus proficuum afferimus, quam tutum corporis membris munimentum,

Quidam † ex nostris tantum dignitati Doctoratus, nè dixerim sibi ipsis, tribuerunt, vt supra est demonstratū, vt existimauerint Doctores frui Priuilegio l. Miles de re
Iud.

Jud. nè .f. conveniantur, nisi in quantum facere possunt, inter quos Principes quodammodo, & antesignani fuerunt Accurs. & Bart. clariora Iuris nostri lumina in dilucidatione d. l. Miles Guid. Papæ Decis. 388. num. 3. & multos cumulat Brogn. in tract. de Curat. num. 3 19. post Socin. in l. Centurio de vulg. & pupilli nu. 65. † Verum quoniam consuetudo, secundū quosdam, id non recipit, potest reuocari in dubiū cum Alber. in l. cunctos populos de Summ. Trinit. quem refert, & sequitur Rip. in d. l. centurio n. 3. præsertim, si in obligatione renunciatum sit à Doctoribus contrahentibus omni legum privilegio.

Illud † tamen in commodum Doctorum vidi observari à viro eruditissimo D. Francisco Franchino Præfectoro Iustitiæ in hac Ciuitate † ne .f. torqueantur, etiam in casibus capitalibus.

Ducto argumento, vt mihi persuadeo, tum ex l. Milites 8. tum ex l. Diuo Marco 11. C. de quæst.

Hanc opinionem sectatur Cyn. ibi, & post eum Bart. & Alex. Idem Cyn. in l. 4. C. de Aduoc. diuers. Iudic. & Bart. in l. 1. in princ. C. de Dignit. lib. 12. Io. Lopez in rub. de Don. int. virum & vxor. §. 30. num. 19. Rip. in d. l. centurio n. 14. Marfil. in l. edictum sub nu. 6. de quæst. commune dicit Carrer. in Prax. criminal. num. 180. ad l. obseruare, & per eum Clar. in §. fin. quæst. 64.

Et † quamuis testentur de contraria consuetudine pleriq; quos refert Gramm. vot. 25. nu. 45. plurimum me afficit ad commodum liçteratorum præfati viri auctoritas, † quam tamen sine difficultate admitterem, si actu publicè legerent, vel causas in foro defenderent, cum † potissimum his casibus, eos indignitate constitutos reputent nostri, vt tradit in d. l. 1. sub initio Bart. & post eum Bald. in pri. Constit. C. §. 1. & in l. fin. C. de Iudic. Rip. d. n. 14. & Guid. Pap. quæst. d. 388. nu. 1. Ideò † dicitur in ijs versari publicam vtilitatem l. Aduocati

OBSER.

LEX.

AVCT.

RATIO

uocati C. de Adu. diuersi. Iud. Accurs. in l. 1. C. de stud. liber. art. vrb. Rom. Socin. in d. l. Centurio n. 67. & Marf. d. loco nu. 2. & facit Natt. conf. 65. † Et in istis terminis, post longam discussionem, dicit fuisse iudicatum in consilio Neapol. Gramm. vot. pri. in fin.

ILLAT.

At ubi vel Principis ordinatione, vel quando de iure possunt torqueri † (sunt enim multi casus, in quibus præter dictam regulam Doctores torquentur, ut in crimine Læse maiestatis, Hæresis, Simonie, & Proditionis, quos post Marfil. numerat Carer. d. loco versic. limita in crimine falsi) † antea sunt priuandi dignitate Doctores, ut idem Bart. in d. l. 1. & post eum Carer. d. n. 180. versic. limita quod isti &c. per quem Giachar ad Clar. d. q. 64. nu. 16. in Verb. subijciuntur tormentis.

Ex † delictis grauioribus suspendi non solent, sed alio mortis genere, minus ignobili, occiduntur Socin. d. loco num. 63. Bolognett. in Auth. Habita C. Ne Fil. pro patr. & seruatur in Regno Neapolitano, ut monet Fab. de Anna ad Constitutionem Regni Terminum vite, sub num. 18. † Et etiam vidi seruatum Senis in plebano ultimo supplicio quodam Præfecto Iustitiæ, qui longè atrociori, ac ignominiosa morte puniendus erat ob delicta, etiam in officio commissa, per ea, quæ tradit Bar. in l. quædam de Pœn. & post eum Felin. in c. Pastoralis de Ofic. de legat. † Qui Felin. alleg. loco num. 2. in 7. Fallent. versicul. septimo fallit, &c. dicit puniri, etiam pœna grauiori, Summ. Pontificem committentem tale delictum, per quod legitimè posset deponi † Prout est crimen impijssimum hæresis cap. si Papæ 40. distinct. tradunt Innoc. de consecrat. Pont. Sermon. 2. Turrecremat. lib. 4. part. 2. cap. 20. Caietan. de Auctorit. Pap. cap. 20. & 21. & de communi sententia Patrum testatur Illustrissimus, ac Reuerendiss. Dominus meus Robertus Cardinal. Bellarminus, non minus lux Christianæ Fidei, & fax

- & fax Ecclesiæ Catholicæ, quàm propugnaculum, ac flagellum contra Hæreticos in lib. 2. De Roman. Pontif. cap. 30. vers. est ergò quinta: sed quid plures? nonnè Honorium in Concilio ab Hadriano, huius nominis II. vidit depositum antiquitas ob d. delictum? † In alijs profectò dicere tutius est, nullum habere superiorem secūdum gloss. in d. c. Si papa, † Et in his quidem, quæ ad fidem pertinent, vt Pontifex, peccare non posse, Innoc. III. in c. Maiores de Baptism. & probat idem Illustriss. Dominus meus Bellarm. in libr. 3. de Christo cap. 28. & de Verb. Dei interpret. cap. 5. versicul. Quintum Testimonium. Ipse † enim est Petra ex Gloriosiss. Apostolo, ac Euang. Matth. cap. 16. hoc est solidum, ac constans Fundamentum, vndè saltem, quatenus Petra est, errare non potest, vt doctè, ac concinnè interpretatur idem Illustriss. Dominus Bellarm. cap. 3. De Summ. Pontif. vers. Primo ex nomine. Immo tanquam perfectum, exemplar, ac regula Pontifex consideratur ab omnibus, per quam cæterorum hominum facta, & actiones regulentur, & veluti Socraticum Speculum cunctis exponitur inspiciendum:

Ob id itaq; sub eius, suorumq; Officialium censura libenter, atq; ex animo subijcio, atq; trado has potissimum obseruationes, iam ante vigesimum annum meis Academicis Vnitis dictatas, & nunc hoc anno 1613.

Typis demandatas pro vtilitate, ni fallor, versantium non minus in Scholis, quàm in Foro, & ad summam Dei Trini, Vnius, Deiparæ Virginis, Omnium Sanctorum, ac Cælestium Spirituum, Gloriam.

F I N I S.

PROMPTVARIVM

*Exactissimum rerum Singularium ad tres
Libros Pract. Observat.*

in quo
prior numerus sententiam, posterior faciem
demonstrat.

- † **A**SENTIA viri excusat uxorem si eum non adhi-
bet in contractu. numero 6. facie 72.
- † Absolutio à Iuram. non semper necessaria. n. 1. 16
- † Absolutionem non petere promittens, etiam iuramen-
to, non tenetur servare. n. 3. 14.
- † Absolutionem non obtinet qui iuravit oīa narrata esse vera. ibi. n. 4.
- † Achilles Santes Auctoris præceptor laudatur n. 6. 113.
- † Accrescit aequaliter alijs portio exclusi n. 5. 225.
- † Accipere minus quàm dare beatum n. 25. 35.
- † Accursij Laus. n. 3. 268.
- † Accusare insultantes sibi licet Clericis. n. 2. 25.
- † Accusare ad pub. vindictam prohibitum est Clericis. n. 1. 25.
- † Accusatio inter coniuges quando peccatum. n. 6. 288.
- † Actione hypothecaria, & personali census peti potest. n. 13. 64.
- † Actione iniuriarum an non assurgens alicui reneatur. n. 5. 87.
- † Actio ex promissione dotis, facta Patri, consolidatur in filiam, eo
mortuo, n. 8. 144.
- † Actor Senis tenetur exhibere scripturas ex statuto. n. 2. 252.
- † Actus consideratur à tempore, in quod confertur. n. 3. 152.
- † Actus non corrumpit ob falsam demonstrationem. n. 6. 8.
- † Adagia duo referuntur. n. 1. 269.
- † Adagium Sanguis ex vapo. n. 9. 105.
- † Ad factum nemo præcisè compellitur. n. 5. 11.
- † Secus si iuratum ibid. n. 6. 12.
- † Advocati, & Iudicis labor est industria. n. 12. 114.
- † Advocati an conveniantur ultra vires. n. 12. 105.
- † Advocati lucrantur libros. n. 3. 28.

29.

Aduo-

<i>Aduocati habent quædā privilegia cōmunia cū Clericis, ibi.</i>	<i>n. 1. 27.</i>
<i>Aduocati causam publicam agunt.</i>	<i>n. 8. 301.</i>
<i>Aduocati sunt in dignitate ibid. nu. 7.</i>	
<i>Aduocati non torquentur. ibid. nu. 6.</i>	
<i>Aduocato mortuo salarium debetur heredibus.</i>	<i>n. 4. 112.</i>
<i>Aduocatus, mortuo Cliente, debet habere salarium totum.</i>	<i>n. 3. 112.</i>
<i>Aduocati in foro sunt tuti.</i>	<i>n. 11. 29.</i>
† <i>Adeundi necessitas potest à Patre remitti</i>	<i>n. 9. 161.</i>
† <i>Administratione Prodigis interdicta obligari non possunt.</i>	<i>n. 1. 2.</i>
† <i>Aduentitiorum filij quando Pater sit usufructuarius.</i>	<i>n. 2. 197.</i>
<i>Aduentitiorum filij pater potest remittere usufructum.</i>	<i>n. 10. 102.</i>
<i>Aduentitijs in bonis famina aliquando Senis liberè possunt dispo-</i>	
<i>nere.</i>	<i>n. 2. 214.</i>
† <i>Aduersarius tenetur respondere positionibus.</i>	<i>n. 1. 212.</i>
† <i>Adultus peierando peccat.</i>	<i>n. 5. 3.</i>
† <i>Adultera uxoris dotem Mariti heredes non lucrantur.</i>	<i>n. 9. 55.</i>
† <i>Aequalem dotem parentes, an teneantur dare</i>	<i>n. 1. & sequ. 89.</i>
† <i>Aequanda cui sit dos vltima filia quando pater dotem inaequalem</i>	
<i>dedit filiabus.</i>	<i>n. 10. 90.</i>
† <i>Aestimatio iusta dari debet quādo restituit Fid. in pecunia.</i>	<i>n. 3. 178.</i>
† <i>Affectus naturalis vincit presumptionem legis.</i>	<i>n. 6. 134.</i>
† <i>Agere civiliter possumus contra faminas inhonestas.</i>	<i>nu. 3. 87.</i>
† <i>Alexander III. Papa Senensis laudatur.</i>	<i>n. 3. 3.</i>
<i>Alexander Turaminius professor in Academia Neapolitana.</i>	
<i>n. 5. 164. &</i>	<i>n. 7. 169.</i>
† <i>Alere filios naturales Patres tenentur.</i>	<i>n. 4. 59.</i>
† <i>Alenda est ab heredibus viri vidua prægnans</i>	<i>n. 2. 207.</i>
† <i>Alienatio bonorū minoris sine Decreto ob causā dotis valet.</i>	<i>n. 10. 49.</i>
<i>Alienare minor sine decreto non potest.</i>	<i>n. 1. 80.</i>
<i>Alienare vsq; ad quartam Senis famina, liberos habentes, possunt.</i>	
<i>n. 14.</i>	<i>144.</i>
<i>Alienare quartam Vidua ex secundo viro potest.</i>	<i>n. 14. 223.</i>
<i>Alienat qui dotem dat.</i>	<i>n. 2. 121.</i>
<i>Alienatio Fideicommissi facta ab ignorante sublinetur.</i>	<i>n. 2. 178.</i>
<i>Alienans Fideicommiss. supplet aliquando in pecunia.</i>	<i>n. 2. 178. &</i>
<i>quomodo hoc procedat ibid. nu. 3.</i>	
<i>Alienationis rescindenda modus damnatus.</i>	<i>n. 1. 77.</i>
<i>Alienantur Fideicomiss. in causa dotis.</i>	<i>n. 6. 176.</i>
<i>Alienantur Fideicom. pro Alimentis ibid. nu. 7.</i>	

Alie-

- Alienandi libera facultas dari potest feminis Senis in bonis aduentitijs.* n. 3. 215.
- Alienationem dotis videtur permittere statutum concedens dotis lucrum.* n. 5. 222.
- Alienatio ordinata à Patre pōt fieri à minore sine Decr.* n. 11. 161.
- Alienatio, an filijs prohiberi possit.* n. 8. 166.
- Alienantur Fid. bona quando conservari non possunt.* n. 4. 176.
- Alieni facti promissio quando nulla.* n. 3. & 4. 11.
- † *Alimenta filiorum rumpunt Fideicommissum.* n. 8. 49.
- Alimenta Nurus rumpunt fideicommissum ibid.*
- Alimenta personę dilectę censentur donata.* n. 7. 55.
- Alimenta debentur durante vita.* nu 8. 60.
- Alimenta sunt danda carceratis.* n. 1. & seq. 93.
- Alimenta præbens habet meliora iura.* n. 5. 97.
- Alimenta Viduis dari Senis statuto cauetur.* n. 12. 138.
- Alimenta non dantur Fisco, ex filio banniti.* n. 3. 184.
- Alimenta importat usufructus generalis ex Bulgara.* n. 1. 191.
- Alimenta, an loco quartę succedant.* n. 3. 207.
- Alimenta, & expensę suggeruntur litigantibus.* n. 7. 208.
- Nec post litem repetuntur, ibid nu. 8.*
- Alimentorum loco debentur dotes Filiabus naturalibus.* nu. 7. 60.
- Alimentorum gratia præstantur vsuræ.* n. 5. 54.
- Alimentorum causa Fideicom. alienantur.* n. 7. 177.
- † *Aliud pro alio solui non potest.* n. 1. 104.
- † *Alterius casus alteri non potest nocere,* n. 11. 114.
- † *Amor nullus vincit paternum.* n. 6. 90.
- Amore Mariti filios excoriant famina.* n. 3. 43.
- † *Amicum commendans non censetur fideiobere.* n. 6. 132.
- † *Anima hominis cunctis rebus præfertur.* n. 3. 93.
- † *Anno probationis elapso succedit Monasterium,* n. 7. 174.
- Annis duobus elapsis aperitur domus conductori non soluenti pensionem.* n. 9. 58.
- † *Animal quod dedit damnum potest retineri.* n. 1. 96.
- Nec restituitur si damnum non sit solutum ibid. n. 2.*
- Animali productio à Natura, producitur etiam cibus ad illius sustentationem.* n. 7. 137.
- † *Antiphati lucrum ad quos filios pertineat.* n. 8. 233.
- † *Antonius Caucus Commendonus commendatur.* n. 1. 112.
- † *Aperiuntur portę conductoribus non soluentibus.* n. 9. 58.

- † *Apices Iuris non attenduntur à Mercatoribus.* n. 3. 114.
Nec ubi agitur sola veritate inspecta. n. 3. 257.
- † *Appellandi tempus currit etiam hæredi.* n. 10. 81.
Appellandi tempus non potest prorogari ibid. n. 11.
Appellans tenetur exhibere sententiam Iudicis à quo. n. 1. 252.
Appellatio prohibetur in possessorio. n. 3. 76. & n. 2. 244.
Appellatio fabris non datur ab expulsiōe, facta ad instantiam Doctorum, vel Sclolarium. n. 7. 247.
Appellatio datur à quocumq; gravamine. n. 7. 247. & n. 4. 259.
Appellatio est prohibita ubi celeritas desideratur. n. 9. 247.
Appellatio prohibita in terminis. l. fin. C. de edict. D. Adrian.
tollend. n. 3. 249.
Appellatio quando procedit in possessorijs solum procedit ad effectum devolutivum, non suspensivum, ibid. n. 4.
Appellatio friuola, vel nulla non retardat executionem. n. 8. 250.
Appellatio conceditur Claus. si & quatenus. n. 7. 260.
Appellatur à non admissa appellatione. n. 3. 259.
Appellatur à Taciturnitate. ibid. n. 7. 260.
Appellationi Iudex tenetur deferre. n. 1. 259.
Appellationis Iudices possunt reformare processum. n. 2. 294.
Appellans ab Interloquutoria quomodo caueat. n. 5. 255.
Appellans potest interrogare victorem, an sententiam profereportauerit. n. 4. 252.
Appellans non tenetur edere sententiam quando victor confiteatur de ea, ibid. n. 5.
Appellans ab interloquutoria gravamen ex iisdē actis probat, n. 1. 255.
Et quando liceat, ibid. n. 3.
Appellationem reiiciens lēdit. n. 5. 259.
Appellatione non obstante Episcopus potest dare Actorem in locum Clerici, non residentis. n. 9. 250.
Appellatione interposita, omnia silent. n. 1. 149.
Appellans ab interloquutoria, si succumbat, Senis punitur. n. 4. 255.
Appellans in secunda instantia potest supplere probationes ibi. n. 2.
- † *Aquarum sono apud Nilum surdesunt.* n. 3. 280.
- † *Arbitrio boni viri, vel secundum consuetudinem taxantur vsurae dosis.* n. 3. 54.
- † *Arce[m] auferens à Domino ignoranter non perdit feudum.* n. 8. 178.
- † *Arma non conferuntur à Filijs militibus.* n. 7. 28.
- † *Artifices obstrepēdo impediunt studentes.* n. 2. 248.
Arti-

- Artifex insignis non occiditur.* n.1. 189.
Nec torquetur, ibid. nu. 2.
† *Arguitur de matrimonio carnali ad spirituale.* n.7. 52.
† *Asserens se peierasse detegit suam turpitudinem.* n.6. 15.
† *Assurgere negans, an teneatur actione ieiuniarum.* n.5. 87.
† *Assueta non inferunt passionem.* n.4. 246.
† *Attentata reuocantur.* n.2. 257.
Attentatorum introductio Iuris Ciuilis, vel pontif. est, ibi. n.4.
Attentatorum causa est summaria, ibidem n.6. 258.
† *Auctorem tenemur defendere in lita.* n.6. 293.
Auctoris domum circueunt Fabriferrarij. n.1. 246.
† *Aufugientes ad Ecclesiam sunt tuti.* n.10. 29.
Augustini dictum circa exheredationem filiorum. n.6. 37.
† *Authentica res qua. procedit ex praesumpta mente defuncti.* n.5. 48.
Authentica hoc nisi C. de solut. & eius dispositio. n.11. 266.
† *Auxilium non dans, si non petatur, non dicitur contumax.* n.14. 124.

B.

- † *Baldus nihil ignorauit.* n.9. 12. & n.3. 51.
† *Balie Officiales non admittunt ad officia criminosos.* n.11. 20.
† *Banniti occisor ad priuatam vindictam non gaudet privilegio statuti.* n.2. 287.
Bannitū mortuū spoliens videtur operari ad priuatā vindictā n.4. 98
Banniti cadauer non potest humari in loco interdicto. n.1. 285.
Bannitorum sententia urget etiam post mortem ibid. n. 2.
† *Bartolus Princeps inter Scriptores.* n.1. 98.
† *Beatius est dare quā accipere.* n.25. 35.
† *Beneficij pensiones pro immobilibus habentur.* n.3. 68.
Beneficium cessat morte possessoris. n.14. 199.
Beneficium legis non consequitur prosequutor ad priuatam vindictam. n.5. 288.
Beneficij fructus non cadunt in hypoteca. n.6. 268.
Beneficio obtento cum clausula, si examine idoneū reperietis, non requirit examen in eum, qui aliās fuit examinatus. n.2. 19.
† *Bigamus est qui cum pluribus contraxit matrimonium.* n.3. 41
Bigamus non ordinatur, ibid. n. 1. 40.
† *Biennij cursus habet vim litis contestata.* n.4. 57.
Item morosum facis, ibid. n.6.

Biennio

- Biennio elapso debent usura dotis, ibid. n. 3. & n. 1. 138.**
Biennio elapso Porta aperiuntur conductoribus non soluentibus pensionem, ibid. n. 8. 58.
Fallit Senis, ibid. n. 3. 57.
Biennium inceptum à defuncto continuatur ab herede. n. 8. 81.
† Bona vitrici sunt affecta pupillis aliquando pro tutela gesta à Matre. n. 1. 42.
Bona minorum non alienantur sine Decreto. n. 9. 49.
Fallit in dota constituenda, vel restituenda, ibid. n. 10.
Bona spiritualia, & temporalia dat Religio. n. 1. 36.
Bona offerre potest qui pecuniam non habet. n. 2. 104.
Bona stabilia consegnando creditori debitor liberatur, ibi. n. 2.
Bona offerendi Creditoribus competit etiam heredibus. ibi. n. 10. 105
Bona spuris non sunt restituenda, & quod sit promissum patri. n. 7. 152
Bona Fideic. possunt alienari, si difficile sit illa conservare, n. 4. 176
Bona Fideicommissa pro dote alienari possunt, ibid. n. 6.
Item, & pro alimentis, ibid. n. 7.
Bona dotalia, & extra samina habet. n. 10. 223.
Bona Parapherna saminarum quæ, ibid.
Bona hypotecata habemus aliquando etiam facta cessione, n. 4. 270.
Bona solum habere hypotecata aliquando magis expedit, quam habere etiam personam obligatam. n. 6. 270.
Bona capere minus tutum quam personam. n. 4. 280.
Bona Ecclesia relicta ad certum opus non possunt alienari, n. 5. 216.
Bona fide emens suspectus non est. n. 5. 179.
Boni ob amorem virtutis non peccant. n. 1. 184.
Bonis in nostris hereditas non adita non dicitur. n. 2. 102.
Bonis in futuris Fiscus nullum Ius habet. n. 6. 185.
Bonis adiecta conditio, ut possint alienari in incapace valet. n. 5. 216
Bonis cedens tenetur diues factus. n. 1. 261. & n. 1. 267.
Bonis cedere cur inductum. n. 1. 264.
Bonis cedere non potest obligatus ad factum, ibi. n. 11. 265.
Bonis cedenti vestes, & instrumenta sua artis relinquuntur. n. 1. 267.
Item, & libri, ibid. n. 3. 267.
Item arma militaria, ibid. n. 5. 268.
Item instrumenta, & ornamenta clericalia, ibid.
Bonis cedi non potest si est promissum non carcerare. n. 4. 270.
Bonis cedens quando non gaudeat privilegio ne conveniatur in quantum potest, ibid. n. 5.

Bonis

<i>Bonis cedere minor non potest, ibi. n. 7.</i>	
<i>Bonis cedere femina Senis non possunt, ibid n. 8.</i>	
<i>Bonis cedere lufores, & dissipatores non possunt.</i>	<i>¶ 1. 271.</i>
<i>Bonis cedere Doctores non possunt, ibid. n. 7. 272.</i>	
<i>Bonorum cessione cedi non potest.</i>	<i>n. 2. 264.</i>
<i>Bonorum filij quando pater sit vsufructuarius.</i>	<i>n. 2. 197.</i>
† <i>Bones aratorij Senis ita demum capi possunt in tenutam, si alia bona non reperiuntur.</i>	<i>n. 7. 284.</i>
† <i>Brutus, & Cassius interfectores filiorum.</i>	<i>n. 1. 22.</i>
† <i>Bulgari consuetudo circa vsufructum.</i>	<i>n. 1. 191.</i>
† <i>Bulla census Pij V. late discussa.</i>	<i>n. 2. 62.</i>

C.

C ausa non expressa exheredatio est nulla.	<i>n. 1. 156.</i>
<i>Causa non est exprimenda in exheredatione non ignominiosa.</i>	<i>n. 2. 155.</i>
<i>Causa adiectio non minuit legitimam taxatam.</i>	<i>n. 2. 182.</i>
<i>Causa attentatorum est summaria,</i>	<i>n. 6. 58.</i>
<i>Causa diffamationis non preoccupat forum,</i>	<i>n. 1. 291.</i>
<i>Causa studij agitur die feriata.</i>	<i>n. 11. 248.</i>
<i>Causa possessorij non admittit appellationem.</i>	<i>n. 2. 349.</i>
<i>Causa possessorij celeritatem desiderat.</i>	<i>n. 5. 259.</i>
† <i>Causionem iuratoriā tenetur dare cedens bonis,</i>	<i>n. 2. 261.</i>
<i>Causione iuratoria satisfacit obligatus ad cauendum.</i>	<i>n. 5. 174.</i>
<i>Causionem non dat vsufructuarius nisi petatur.</i>	<i>n. 9. 124.</i>
<i>Causio si non petatur censetur remissa, ibid n. 8.</i>	
<i>Cautio ut minores possint donare.</i>	<i>n. 16. 35.</i>
† <i>Cautela, ut immobilia Mendicantes possideant.</i>	<i>n. 11. 69.</i>
<i>Cautela, ut liceat onerare fideicommisso legitimam.</i>	<i>n. 4. & 9. 181.</i>
<i>Cautela ad recipiendam hereditatem maternam Senis.</i>	<i>n. 1. 217.</i>
<i>Cautela pro appellantis ab interlocutoria.</i>	<i>per tot. 255.</i>
<i>Cautela, ut vsufructuarius liberetur a cautione danda.</i>	<i>n. 3. 131.</i>
<i>Cautela pro patribus decoctis ad instituendos filios.</i>	<i>n. 2. 154. & n. 1. 159. & seq.</i>
<i>Cautela ne filij premantur oneribus patris, dd. locis.</i>	
<i>Cautela est remittere filijs necessitatem aduendi.</i>	<i>n. 9. 161.</i>
<i>Cautela recipienda a creditoribus.</i>	<i>n. 2. 272.</i>
<i>Cautela est duplici iure experiri.</i>	<i>n. 2. 276.</i>
<i>Cautela ne creditores cum damno uxorum potiantur bonis viri</i>	<i>n. 4. 149.</i>

Cautela

- † Cedens bonis tenetur reuersus ad meliorem fortunā. n. 1. 261. n. 1. 267.
 Cedens bonis Senis non remanet obligatus, et diues factus. n. 3. 267.
 Cedere bonis Senis est actus ignominiosus. ibid. n. 4. 262.
 Idem est Tapia, et in Pedemontibus, ibid. n. 5.
 Cessionis bonorum remedio cedi non potest, ibid. 2.
 Cessio bonorum impeditur quarentigia. n. 7. et 8. 265.
 Cedere bonis non permittitur obligatis ad factum, ibi. n. 11. 266.
 Cedenti bonis, resiles, et instrumenta artis relinquatur, n. 1. 267.
 Item libri DD. et Scolariibus, ibid. n. 3.
 Item Arma militibus, et ornamenta clericis, ibid. n. 7. 268.
 Cedi bonis non potest quando est promissum non carcerare, n. 2. 269.
 Cedere bonis minor non potest, ibid. n. 7. 270.
 Cedere bonis faminae Senis non permittuntur, ibi. n. 8.
 Cedere bonis non debent lusores, dissipatores, et qui se ad soluendum idoneos pradicarunt. n. 1. 271.
 Cedere bonis DD. non possunt, ibid. n. 7. 272.
 † Cessio bonis facta à principali non prodest fideiussori. n. 1. 270.
 Cessio bonorum cur inducta, n. 1. 264. et n. 3. 270.
 Cessione non obstante quis habet bona hypothecata. n. 4. 270.
 † Censui bulla Pij V. et plenè de materia. n. 63.
 Censui non semper constituitur numeratione pecunie. n. 5. 63.
 Censui donatus non requirit numerationem pecunie. ibid. n. 8.
 Censui, et hypothecaria, et personali actione petitur. ibid. n. 13. 64.
 Censui perpetuus redimibilis habetur pro re immobili, n. 1. et seq. 68.
 Censui habet fundamentum permanens, ibid. n. 6.
 Censui venit in legato rerum immobilium, ibid. n. 7.
 Censui non possunt possideri à Mendicantibus, ibid. n. 8.
 Censui Dominus est subiectus collectis, ibid. n. 12.
 Censui possessores non tenentur satisfacere, ibid. n. 13.
 Censui stipulati à matre, non diu ex aeli, hereditate augēt, n. 1. 2230.
 Censui redimibiles Senis frequentes, n. 1. 11.
 † Censualis contractus valde frequens. n. 1. 62.
 Censualis contractus legitimus est, ibid.
 Censualis contractus, an requirat scripturam, ibid. n. 4.
 Censuali in contractum pacta contra ipsius naturam reprobantur. n. 2. 65.
 Censualis contractus habet implicitam resolutionem, ibid. n. 8. 66.
 † Certa in re institutus non tenetur in solidum. n. 3. 144.
 Certa in re institutus fit aliquando legatarius, ibid. n. 4. 155.
 † Christus eiecit necotiantes in templi. n. 2. 87.
 † Cir-

- † *Cicero non respondebat eo die, quo non fluduisset.* n. 3. 31.
- † *Circuitus inutiles sunt vitandi.* n. 8. 295.
- † *Ciuii iuri ascribuntur attentata.* n. 4. 257.
- Ciuii ex debito femina non carceratur.* n. 1. 38.
- † *Cabella delictorum, & heredes, & bona facit obnoxios.* n. 2. 297.
- Cabella regulariter soluitur ab eo, qui recipit commodum.* n. 6. 65.
- Cabella non soluitur in resolutione census.* n. 12. 67.
- Cabella soluitur ex retrouerditione, etiam conuenta, ibi. n. 12.*
- Cabellam solui à venditore census, an possit in pactum deduci.* n. 3. 65.
- Cabella Senis soluitur de legatis.* n. 14. 205.
- † *Cadaver Panniti spoliatus vindex est.* n. 4. 287.
- Cadavera excommunicatorum non humanantur in loco sacro.* n. 6. 286.
- Cadavera relegati non possunt extrahi.* n. 3. 286.
- † *Canonem non soluens ignoranter non cadit à iure.* n. 9. 180.
- † *Canonicus appellans à praecepto de residendo non impedit dari actorem, vel Vicarium per Episcopum.* n. 9. 250.
- † *Cappella petit supplementum, si minorem dotem accepit à testatore viuo.* n. 4. 188.
- Cappellam dotans tenetur ad fructus quo vsq; det dotem.* n. 11. 138.
- † *Captiuorum redemptione fideicommissa alienantur.* n. 8. 177.
- † *Caput Reintegranda 3. q. 1. remedium requirit probationem dominij.*
- † *Carcerari potest vicinus nequam absq; indicij.* n. 1. 278.
- Carcerari potest hospitarius, & familia pro re substracta viatori, ibi. n. 5.*
- Carceratio est irreparabile damnum.* n. 3. 282.
- Carcerare fratrem frater non debet, ibi. n. 5.*
- Carceris detrusio est iniuriosa, ibi. n. 2.*
- Carceris periculo se exponere est contra bonos mores.* n. 6. 265.
- Carcerati à creditoribus sunt danda alimenta.* n. 1. 33.
- Carcerati Senis elemosinis aluntur, ibi.* n. 5. 95.
- Carceratus liberatur à carcere si creditor pratermittat dare solidos duos dietim, ibi. n. 7.*
- Carceri non commendantur Clerici, nec Doctores pro debito ciuili.* num. 9 & seq. 29.
- † *Cardinales possunt reos liberare si incidant in ijs, dum perducuntur ad patibulum.* n. 13. 29.
- † *Caritas incipit à se ipso.* n. 5. 107.
- † *Casellij, & aliorum consilium pro emancipatis.* n. 5. 166.
- † *Cassrensis, & Aretinus contrarij in consulendo.* n. 6. 166.
- † *Casus vnius alteri non debet nocere.* n. 11. 114.

Rr

† *Cassius*

- † *Cassius, & Brutus filiorum occisores.* n. 1. 12.
- † *Causa publica statuta Senensis facta censetur.* n. 8. 295.
- † *Cauponarius tenetur viatori pro damno dato.* n. 5. 178.
- † *Caducitatis pro testatio in receptione canonis fiat.* n. 7. 134.
- † *Cambiorum in contractu iusd ex igitur Fideiussor.* n. 2. 11.
- † *Campsores Fideiubent ad triennium, ibid.* n. 3.
- † *Celeritas causa non admittit appellationem.* n. 9. 247.
- Celeritatem desiderat causa possessorij.* n. 5. 250.
- † *Certificatio facta à sc̃mina veniciate, est in istrum̃to inserēda.* n. 4. 83.
- † *Clausula, omni mel. modo implicita est in iuramento.* n. 9. 9.
- Clausula oī mel. mod. operatur, vt tutior via censeatur electa.* ib. n. 9.
- Clausula, si idonum reperietis examine, non per hoc requirit nouum examen in examinato.* n. 3. 19.
- Clausula Constituti Datꝝ licentiꝝ Quorum bonorum, & similes transferuntur ciuilem, & naturalem possessionem.* n. 5. 45.
- Clausulꝝ Pręcari vis, ibid.* n. 4.
- Clausula Codicillaris iuramento inducitur.* n. 4. 146.
- Clausula codicillaris de stilo solet à Notarijs apponi in testamentis.* num. 3. 235.
- Clausula codicillaris operatur, dispositionē valere oī mel. mo. ibi.* n. 5.
- Clausula codicillaris debet continere etiam verba futuri tꝑis ibi.* n. 7.
- Clausula codicill. operatur effectus clausulꝝ oī meliori mo.* n. 13. 240.
- Clausula omni meliori modo adijcitur de stilo not.* ibid. n. 3. 238.
- Importat integram solutionum legatorum, ibid.* n. 4.
- Importat prohibitionem trebellianicā, ibid.* n. 5.
- Importat relictum filio referri ad legitimam, ibid.* n. 11. 259.
- Nec non iure Institutionis. ibid.* n. 12.
- Clausula si, & quatenus, ponitur in rescriptis appellationū, n.* 7. 161.
- Et an ex illa iudex admittat omnem iurisdictionem, ibid.*
- Clausulas sola facti veritate inspecta, & operetur in rescriptis.* n. 1. 257.
- Clausula sola veritate inspecta, tollit apices iuris.* n. 8. 149.
- † *Clerici non possunt accusare ad publicam vindictam.* n. 1. 25.
- Clerici sibi insultantes possunt accusare, etiam quod sequatur pena sanguinis, ibid.* n. 2.
- Clerici in criminalibus non possunt reconueniri coram iudice laico, ibid.* n. 5. 26.
- Clerici in fragranti possunt capi à familia, ibid.* n. 6.
- Clerici ligantur statutus laicorum. ibid.* n. 7.
- Clerici habent quadā priuilegia cōtra cum DD. & aduocatis.* n. 1. 27.
- Clerici

Clerici non conferunt libros, patre mortuo, ibid. n. 2.	28.
Clerici nec DD. carcervantur Senis pro debito, ibid. n. 7.	29.
Clerici debent habere privilegia militum.	n. 4. 37.
Clerici, nec Monaci possunt filios præterire, ibid. n. 5.	
Clerici quomodo trahantur ad forum laici.	per tot. 291.
Clerici non obligant fructus beneficij.	n. 6. 168.
Clerici non debent laici iniuriam facere.	n. 4. 25.
Clericorum testamenta sine solemnitatibus, an valeant.	n. 5. 37.
Clericus, semel examinatus, ad simile beneficium non est amplius examinandus.	n. 1. 19.
Clericus de moribus potest approbati, quamvis alias fuerit repletus, ibid. n. 8.	20.
Clericus factus, vel Monachus, an eximatur à iurisdictione Iudicis Laici.	n. 9. & seq. 23.
Et an à carcere, vel à pena, ibid. n. 11.	111.
Clericus hæres nō tenetur ultra vires hæreditatis n. 3. 154. n. 5. 160.	
† Collectis est subiectus Dominus census.	n. 12. 69.
† Collectis Laicorum aliquando Ecclesia subijcitur.	n. 5. 215.
† Commoditas sit, an ususfructus ius quod pater habet in ususfructu filij.	n. 6. 198.
Commodum priuatum est, non capi in propria domo.	n. 4. 280.
Commendans amicum non censetur fideiubere.	n. 6. 131.
Commendatio testatoris quando operetur legatum, ibid. n. 5.	
† Communia sunt omnia in necessitate.	n. 8. 99.
Communi re vtens non dicitur furari, ibid. n. 8.	
Communia omnia in repub. ex Platone, ibid. n. 12.	
† Computatio vna est falcidia in legato Seni & iuueni facto, n. 7. 262.	
† Compromissi prorogatio extra tempus importat compromissum de nouo fieri.	n. 12. 9.
Compromissum factum Senis in curia mercatorum est valde arctum.	num 10.
Compromissum non potest facere emphiteuta.	n. 7. 243.
Compromissum ordinatum à flatuto non fit ex causa iurata, n. 11. 4.	
† Conceditur aliquando per indirectum quod directe est negatum, n. 2. 156.	
† Conciliatio l. cum ex filio de vulg. cum l. quoniam in prioribus C. de inoff. testam.	n. 6. 166.
† Concilium Trident. loquens de renunc. non intelligit de laicis in domo patris.	n. 8. & seq. 32.
† Concursus datur aliquando ob dubiam mentem testimonis, ibid. n. 4.	

- Concurfus datur hærede Monato factò, ibid n 6. 164.
 Concurfu Cathedra in Studio Senenfi dantur. n.11.170.
 Concurfus inter legatarios quando detur. n.7.195.
 Concurfus non datur inter vfufructuarium, & proprietarium lu-
 dicis declaratione, ibid. 195.
 † Conditio nubendi pro non fcripta aliquando habetur. n.8.52.
 Conditio maritandi dicitur impleri per ingreffum religionis, ibi. n.9.
 Conditio, fi caſte vixerit, in legato vfufructus relicto fãmينا quid
 operetur. n.8.198.
 Cõditio adiecta bonis, vt poſſint trãſferri in incapacẽ valet. n.2.216
 Conditionalis hères mortuus ante conditionalem non tranſmittit
 hæreditatem. n.8.229.
 Conditione non impleta debitor aliquando conuenitur. n.6.157.
 Conditio quæ ponenda in inſtitutione ſpurij. n.2.152.
 Conditio, ſi ſine liberis, non tollit præſumptionem fideicommiſſi re-
 ciproco. n.3.172.
 † Conducere domum non ſemper liberum. n.1.118.
 † Conduçtori ſceleſto non fit remiſſio. n.2.109.
 Conduçtori prodeſt pactum de non alienanda re locata. n.2. & 4.116
 Conduçtori prodeſt hypotecatio rei locata, ibid. n.3.
 Conduçtori non ſoluẽti penſionem aperitur porta poſt bienniũ. n.9.58.
 † Confefſio à pari cum ſententia. n.7.253.
 Confefſione nulla probatio maior, ibid. n.7.
 Confefſus non auditur opponens, ibid. n.9.
 † Coniuges mendicare non debent: n.6.208.
 Coniugibus pauperibus datur certa portio, ibi. n.1. 207.
 † Coniuncti habent præſumptionem pro ſe. n.5.173.
 Cõiuncti ſi iurarunt non cõpelluntur a ſtatuto ad cõpromiſſũ. n.11.4.
 Coniunctis legatarijs vna computatio falcidig eſt. n.7.202.
 † Coniux diues tenetur ad funus coniugis pauperis, ibid. n.6.
 Coniux coniugem accuſans quando peccet. n.6.288.
 † Corpora bannitorum non poſſunt humari in loco interdicto, n.1.285.
 Corporalis pœna l.berat à pœna pecuniaria, n.7.262.
 Corpore luit qui non habet in bonis, ibid. n.8.
 † Coſcientia tutæ, an renunciatur iuribus cum damno alieno, n.11.102.
 † Conſenſus propinquorũ quãdo requiſitus in cõtractu minorũ p tot. 72.
 Conſenſus viri, & propinquorum quando neceſſarius in cõtractu
 fãmينا. n.5.88.
 † Conſervatio, & creatio à pari producitur á natura. n.6.137.
 † Con-

- † *Consilium Labeonis Casei, & Officij ad substituendum emancipatis, ibid. n. 5.*
- † *Consolidatio ususfructus non recipit cabellam. n. 15. 206.*
- † *Cosmus Medices I. Magn. Dux Etruria fecit immunitatem creditoribus. n. 1. 122.*
- Cosmus Medices II. Magn. Dux Etruria Quartus. n. 7. 113.*
- † *Consuetudo Bulgari circa ususfructum, n. 1. 191.*
- † *Constante matrimonio fit sequestratio dotis ob inopiam. n. 1. 44.*
- † *Constitutio generalis non comprehendit restitutionem in integ. n. 6. 76 & num. 4.*
- Constituti clausula, & similis transfert civilem possessionem. n. 4. 45.*
- Constituti clausula, ut operetur requiritur possessio ex parte constitutis, ibid. n. 7.*
- † *Contemplatione patris quando dicatur relictum filio. n. 8. 198.*
- Contemplatione filij relictus ususfructus eius morte extinguitur. ib. n. 9*
- Contemplatione patris quando dicatur relictus ususfructus, ibi. n. 10.*
- † *Contra se quis fidem facit. n. 11. 153.*
- Contra confessionem quis non auditur. n. 9. 253.*
- † *Contractus iuratus validior. n. 21. 34.*
- Contractus minorum supplentur iuramento, ibi. n. 22.*
- Contractus in prohibitione non sunt comprehensa testamenta ibi. n. 16. 133*
- Contractus minoris Senis fiunt decreto officialium mercatorum, & consensu propinquorum. n. 3. 71.*
- Contractus minorum sine Curatore, & propinquis valet si ijs sit destitutus ibid. n. 5. 72.*
- Contractus nullitate probata possessor tenetur rem restituere. n. 5. 78*
- Contractus dolo initus nullus ipso iure, ibid. n. 7. 79.*
- Contractus nullus non eget restitutione in integrum.*
- Contractum rescindere remedium tutum. n. 3. 73.*
- Contractuum naturam non intendit innovare Pius V. in ext. de censibus. n. 10. 63.*
- † *Contrahere possumus in testamento. n. 6. 3.*
- Contrahere prohibentur prodigi post interdictionem. n. 1. 2.*
- † *Contrarias Positiones ponere est cantela. n. 9. 15*
- † *Contumax non est in dando auxilio is a quo non petitur. n. 4. 12.*
- † *Correlative usus etiam in dote considerantur. n. 7. 140.*
- † *Conversus dat aliquando inter institutos & substitutos. n. 2. et seq. 163*
- † *Creditor curet iurare suum creditum, ut impediat moratorium principis. n. 4. 6.*

Creditor

- Creditor debet subministrare alimenta debitori carcerato. n.1.94.
 Creditor non habet affectus quartas debitoris. n.7.102.
 Creditor nullum ius habet in lucris peruenientibus debitori marito ex mortua uxore, ibid.n.8.]
 Creditor non impugnatur renunciaciones factas à debitoribus inri de suntio, ibid. nu.9.
 Creditor compellitur recipere bona debitoris estimata, si is non inueniat emptorem, n.5.104.
 Creditor ex causa potest, ante tempus, vel conditionem debitorem conuenire. n.6.197.
 Creditor, non petendo causionem. videtur remittere. n.8.124.
 Creditor conseruatur indemnis à fideiussore. n.7.129.
 Creditor soluendo debitori suo, an remittat creditum. n.8.135.
 Creditore inuito, aliud pro alio non soluitur. n.1.104.
 Creditores possunt impediri ne in damnum dotium fruuntur bonis mariti decocti. n.4.45.
 Creditores Senis quacumque die dant duos solidos carceratis debitoribus. n.6.91.
 Creditori relicta hereditas debitori non est affecta ante additionem. num.1. 102.
 Creditori obnoxium non est legatum debitoris, non agnitum, ibid.n.3.
 Creditori possunt offerri bona etiam ab heredibus. n.10.105.
 Creditori expedit debitorem morosum facere. n.5.140.
 Creditoribus fauebat lex Petilia. n.8.105.
 Creditoribus ordinans soluere intelligitur etiam ijs, quibus ex fideiussione est obligatus. n.7.132.
 Creditoris in damnum, an tuta conscientia renunciari possit, n.11.102.
 Creditum exigore difficile est. n.1.275.
 † Crimina morte extinguuntur. n.1.297.
 † Criminosus non admittitur ad dignitatem, n.9.20.
 Criminosos Doctores, vel Notarij, ab officialibus Balia Senis non admittuntur ad officia, ibid.nu.11.
 Criminosus sacellus Clericus, vel Monachus, an eximatur à foro Laicorum. nu.9. & seq. 23.
 † Cumulatur sequestrum, & missio in possessionem. n.6.277.
 † Curator est necessarius in contractu minorum. n.2.71.
 Curatorem si non habet minor, contrahit sine eo legitime, ibid.n.5.
 † Curia Placiti Senis pertinet ad pupillos, & viduas. n.6.295.
 Curialibus Principum debetur post mortem totum salariū. n.17.114
 Curfus

† Cursus biennij habet vim litis contextate.
Cursus biennij moram inducit, ibid. n. 5.

u. 4 57.

311

D.

- D**anno in vitando facilius excusamur. n. 6. 84.
 Damno ex recepto potest retineri animal. n. 1. 96.
 Damnum non præstant, sed intercessa emptor, & venditor morosi.
 num. 1. & 2. 139.
 Damnum emergens in dote, & venditione aliquando consideratur.
 num. 10. 140.
 Damnum irreparabile est carceratio. n. 3. 282.
 † Dare beatius quam accipere. n. 25. 34.
 † Darius Rex Persarum filium occidit. n. 1. 22.
 † Data licentia Claus. transfert possessionum utramq;. n. 5. 45.
 † Debita paterna ne soluant filij, cautio. n. 2. 154 & n. 1. & seq. 159.
 † Debito ex civili famina non carcerantur. n. 10. 38.
 Debitor potest impetrare saluumconductum à Principe. n. 6. 6.
 Debitor pecunia in bonis quando soluat. n. 12. 13. & n. 2. 104.
 Debitor iurans præcisè obligatur, ibid. n. 7. & n. 5. 14.
 Debitor an tunc renunciet Iuri de futuro. n. 9. 102.
 Debitor tuta conscientia, an renunciet in fraudem creditoris, ibi. n. 11.
 Debitor potest compellere creditorem accipere bona extimata quan-
 do non reperit iustum precium. n. 5. 104.
 Debitor contumax ex leg. 12. tab. discerpitur. n. 6. 105.
 Debitor ex causa potest ante diem, vel conditionem conveniri. n. 6. 108.
 Debitor non tenetur dare Fideiussorem nisi petatur. n. 2. 122.
 Debitor obtinens moratoriam debet Fideiuss. dare, n. 6. 123.
 Debitor non compellitur ad liberandū Fid. antequā soluat. n. 1. 125.
 Debitor est monendus de lite mota à fideiussore. n. 1. 130.
 Debitor potest se opponere liti mota fideiussori, & ex persona sua
 excipere, ibid. n. 2 & 3.
 Debitor non tenetur restituere fideiussori soluenti, quando fuit roga-
 tus fideiubere à testatore. n. 1. 231.
 Debitor, cedens bonis tenetur ditatus. n. 1. 261.
 Et ante cessionem potest compelli dare fideiuss. vel iurat. caut. ibi. 2.
 Debitor ad factum non compellitur, si honestè non possit. n. 4. 268.
 Debitor non potest cedere bonis quando est promissum non carcerari.
 n. 2. 226.

Debitor

Debitor qui se dixit idoneum ad soluendum, non cedit bonis.	n. 3. 272.
Debitor in propria domo non potest capi.	n. 1. 279.
Item nec in Navi, vel Molendino, ibid.	
Fallit dum renunciauit omni legum auxilio. ibid.	n. 2.
Item fallit si sit suspectus de fuga, ibid.	n. 8. 280.
Debitor suspectior ante tempus capi potest, ibid.	
Debitor ecclesia non tenetur ultra vires.	n. 15. 106.
Debitorem facere morosam expedit creditori.	n. 5. 140.
Debitorum qui non habent beneficium ne conueniantur ultra vires.	num. 5. 270.
Debitori hereditas vel Alia non pertinet ad creditorem.	n. 1. 102.
Debitori soluens. an remittat.	n. 8. 135.
Debitoris hères potest offerre bona.	n. 10. 105.
Debitoribus aduersatur lex Petilia, ibid.	n. 8.
Debitorum liberantur à carceribus Senis, si creditores ommittant dietim prestare solidos duos.	n. 7. 94.
† Decapitatus Senis Præfectus Iustitiæ.	n. 12. 302.
† Decennio transacto, an petantur vsuræ.	n. 4. 54.
† Deceptione Publicanorum remissiuè.	n. 7. 299.
† Decimæ non solutæ aliquando sunt causa sterilitatis.	n. 4. 110.
† Decocti quomodo possint testari.	n. 2. 154. & n. 1. & seq. 159.
† Decretum non est necessarium in alienatione bonorum pro dote danda.	n. 10. 49.
Decretum in alienatione minorum necessarium.	n. 1. 80.
Decretum non est necessarium ubi pater ordinat.	n. 11. 161.
† Delicto ex grauiß. Pontifex punitur.	n. 14. 301.
† Delinquentis excellentia minuit penam.	n. 1. & seq. 287.
† Dedecus vxoris est dedecus Mariti.	n. 5. 39.
† Deferre Appellationi Iudex tenetur.	n. 1. 259.
† Defendere in litem Auctorem tenemur.	n. 6. 243.
† Desuncti tempus completur ab hærede.	n. 7. 81.
† Demonstratione falsa actus non corrui.	n. 6. 6.
† Didicisti testificatis Minor restituitur ad probandum.	n. 5. 74.
† Dilapidatio impeditur sequestro.	n. 5. 28.
† Die feriata potest agi causa studij.	n. 11. 248.
† Dignitas non confertur in inuitum.	n. 9. 20.
Dignitas est legere, vel aduocare.	n. 7. 301.
Dignitates Ecclesiæ cum personæ extinguuntur.	n. 1. 204.
† Dies festi, quibus non est iurandum qui sint, remissiuè.	n. 6. 291.
† Diffa-	

- † Diffamationis Iudicium non præoccupat Iurisdictionem. n. 1. 191.
 Diffamato potest prodesse aliquando electio Iudicis, ibi. n. 2.
- † Differentiæ ad huc sunt inter legata, & fideicommissa. n. 8. 169.
- † Directo subflitui emancipatis non potest. n. 3. 166.
- † Disponendi libera facultas potest dari faminis in bonis aduentitij,
 & quomodo. n. 3. & seq. 215.
 Dispositio quantūcūq; generalis non comprehendit actum iuratum. n. 9. 4.
 Dispositio non refertur ad non dum gesta. n. 5. 189.
 Dispositio prohibitiua non extenditur. n. 11. 33.
 Dispositio, loquens de contractu, non extenditur ad testamenta. ibi. n. 10.
 Dispositio, quæ non potest subflineri pro testamento, subflinetur mo-
 do, quo potest. n. 6. 236.
- † Dns quomodo capiatur in iure. n. 4. 125.
- † Diuturnus fideiussor potest compellere debitorem ad se liberandū, ibi. n. 2.
 Diuturna hypoteca debet liberari, ibid. n. 3.
- † Diuisio fit ob dubbium iuris. n. 7. 164.
- † Doctor, semel examinatus, non examinatur iterum. n. 1. 19.
 Doctor ob delictū potest priuari insignibus. n. 10. 20. & n. 10. 302.
 Doctorari non potest homo mortuus. n. 4. 246.
 Doctores, & Notarij ob crimina, in officio commissa, ab Officialibus
 Balij Senis reprobantur. n. 11. 20.
 Doctores habent quadam priuilegia communia cum Clericis, &
 Advocatis. n. 1. 27.
 Doctores, & Advocati lucentur libros, ibid. n. 3. 28.
 Doctores, & Clerici pro debito non carcerantur, ibid. n. 9. 29.
 Doctores an possint conueniri in solidum. n. 12. 105.
 Doctores non continentur in Statuto ordinante, Debitores compelli
 ad soluendum, ibid. n. 13. 106.
 Doctores non cedunt bonis. n. 7. 272.
 Decoctores an sint tuti in Ecclesia, ibid. n. 8.
 Doctores non torquentur in capitalibus. n. 4. 301.
 Quid in crimina lese maiestatis, ibid. n. 9. 302.
 Doctores, an degradentur ante tormenta, ibid. n. 10. 302.
 Doctores non suspenduntur, sed mitius puniuntur, ibid. n. 12.
 Doctores, renunciantes omni priuilegio, conueniri possunt in soli-
 dam, ibid. n. 2. 301.
 Doctores fabros Malleatores expellunt. n. 5. 246.
 Doctores ex quibus delictis torqueantur. n. 2. & seq. 302.
 Doctoribus quæ priuilegia militum competant, ibid. n. 1.

Sf Do-

- † *Dodrans Senis est filiorum legitima in bonis matris.* n. 17. 224.
Dodrantis terminos Falcidia non ledit. n. 1. 201.
- † *Dolo contrahit qui scit se non esse soluendo.* n. 3. 272.
Dolo, reticens condemnatur in expensis. n. 3. 145.
Dolosi conveniuntur in solidum. n. 3. 272.
Dolo initus contractus nullus ipso iure. n. 7. 79.
- † *Dominij causa factis positionibus non tenemur respondere.* n. 2. 242.
Dominij translatio impeditur pacto facto cum conductore, & quomodo. n. 7. 117.
- † *Domino mortuo, non datur famulis salarium.* n. 16. 115.
Dominus dat qualitatem & fructus serui. n. 16. 198.
- † *Domum conducere non semper liberum.* n. 1. 118.
- † *Donatio causā mortis reputatur testamentū filiorū familia.* n. 4. 255.
Donare est perdere. n. 24. 34.
Donare ut possint Minores quid seruandum, ibid. n. 40.
Donare videtur Testator dum rogat heredē, ut fideiubeat. n. 1. 131.
Donare filiae spuria pater non potest. n. 9. 60.
Donans potest adicere conditionem, ut in incapacem bona alienantur. n. 4. & seq. 215.
Donatio dotis an ex taciturnitate praesumatur. n. 6. 55.
Donatio geminata validior. n. 19. 34.
Donatio pendet à liberalitate dantis. n. 6. 63.
Donatio iurata die festo nulla est. n. 5. 17.
Donationes ab ingredientibus Religionem quomodo tute ordinentur, ibid. n. 2. & seq. 31.
Donatione à filiis facta priuantur parentes secundo nubētes. n. 3. 212.
Fallit si filij consentiant nuptiis. n. 7. 212.
- † *Donatarius legare possumus, eosdemq; heredes facere.* n. 7. & 14. 33.
Donatus census non requirit pecuniam. n. 8. 63.
- † *Dos potest deduci ex bonis fideicommissis subiectis.* n. 2. 47.
Dos non capit fideicommissum. n. 14. 154.
Dos data filiae naturali, ea mortua, redit ad patrem. n. 6. 59.
Dos loco alimentorum datur filiae naturali, ibid. n. 7. 60.
Dos à patre decreta censetur congrua. n. 9. & seq. 90.
Dos à patre constituta probatur à Statuto Senensi, ibid. n. 8.
- † *Dos filij minoris cui sit equanda quando filiae maiores inaequalem dotem habuerunt, ibid.* n. 10.
Dos ex consuetudine potest esse minor legitima, ibid. n. 11. 91.
Dos non minuitur ex fructibus perceptis ex pignore. n. 3. 136.
 In

- 1^a referenda ratione B.D. discrepant, *ibid.* n. 4. & seq.
 Nos est pro oneribus matrimonij, *ibid.* n. 9. 137.
 Dos admittit aliquando lucrū cessans, et damnum emergens. n. 10. 140.
 Dos etiam aliquando admittit vsuras correspectiuas. *ibid.* n. 3.
 Dos, Marito dissipante punitur in tuto. n. 2. 50.
 Dos filiabus ex statuto Senis quomodo decernatur. n. 6. 192.
 Dos Falcidia minui non debet. n. 2. & seq. 204.
 Dos obligat Maritum in quantum potest. *ibid.* n. 4.
 Dos Senis succedit loco legitimæ. n. 5. 143.
 Dos alienatur à filia, vt alienari potest legitima. n. 6. 144.
 Dos debet transire ad filiam sine onere, *ibid.* n. 10.
 Dos an recuperot filia ex bonis ammissis à Patre. n. 8. 165.
 Dotatus faminas esse expedit respubl. n. 8. 137.
 Dotatæ filia, an faciam putam Senis. n. 9. 117.
 Dotalia, & extra dotalia bona famina habent. n. 10. 223.
 Dote non data dantur vsuræ. n. 2. 54.
 Dote non restituta alimenta Viduæ dantur Senis, *ibid.* n. 13.
 Dotem taxatam Monasteria per Italiam habent. n. 5. 51.
 Dotem Cappellæ promittens tenetur ad fructus, n. 11. 138.
 Dotem dare est alienare. n. 2. 221.
 Dotem dare filia Pater inuitūq; compellitur. n. 4. 90.
 Dotem non exactam à Marito an heredēs petant. n. 6. 55.
 Dotem aequalem omnibus filiabus Parentes non tenentur dare, *ibid.* n. 1. & seq. 89.
 Dotem adultera, an lucrentur hēreses Mariti. n. 9. 55.
 Dotem relinquere, an filia possit quando Maritus permisit eam Patri restituere. n. 3. & seq. 143.
 Dotem dare Patres teneantur filiabus, & quibus. n. 1. & seq. 59.
 Dotanda nē sit filia naturalis à Patre. n. 3. 59.
 Dotis sequestratio, constante Matrimonio, sit ob inopiā viri. n. 1. 50.
 Dotis in causam facta prohibitio non obstat quominus bona fidei-
 commissaria possint alienari. n. 3. 47.
 Dotis causa est publica, *ibid.* n. 6. 48.
 Dotis causa alienantur bona Minorum sine Decreto, *ibid.* n. 10. 49.
 Dotis vsuræ non exacte à Marito, an petantur ab heredibus, n. 4. 54.
 Dotis vsuræ taxantur secundum consuetudinem, *ibid.* n. 3.
 Dotis vsuræ prestantur ob alimenta data vxori, *ibid.* n. 5.
 Dotis promissa ab extraneo vsuras pacisci tutum est. n. 1. & 2. 56.
 Dotis vsuræ debentur post biennium, *ibid.* n. 3. 57.

<i>Dotis lucrum ex Stat. Sen. procedit etiam in naturali.</i>	n. 12. 60.
<i>Dotis causam non timet exceptum Velleiani.</i>	n. 1. 85.
<i>Dotis favore multa specialia sunt sancita, ibid. n. 3.</i>	
<i>Dotis promissio, facta à Muliere sine Marito, valeat, ibid. n. 3. 86.</i>	
<i>Dotis usura sunt permissa.</i>	n. 1. 136.
<i>Dotis usura in pactum deduci possunt, ibid. n. 12. 138.</i>	
<i>Dotis usura Senis sunt quinq; pro centenario.</i>	n. 9. 140.
<i>Dotis dimidium lucratur Senis Maritus superflus.</i>	n. 2. 143.
<i>Dotis lucrum, concessum Marito à Statuto, procedit sine facto uxoris, & ea inuita.</i>	n. 7. 222.
<i>Dotis restituenda promissio restringitur ad eam partem, quæ de iure est restituenda.</i>	n. 7. 143.
<i>Dotis successio quomodo Senis procedat.</i>	n. 12. 144.
<i>Dotis causa Fideicommissum alienari potest.</i>	n. 6. 176.
<i>Dotis supplementum petit filia, si minus habuit, quàm esset relictum in testamento Patris.</i>	n. 1. 187.
<i>Dotis supplementum petit Cappella si minus accepit.</i>	n. 4. 188.
<i>Dotis legatum continet commodum representationis.</i>	n. 1. 204.
<i>Dotis legatum purum est, ibid. n. 3.</i>	
<i>Dotis legato redditur Vidua, quod suum est, ibid. n. 4.</i>	
<i>Dotis legatum, an Senis patiatur Falcidiam.</i>	n. 5. 205.
<i>Dotis lucrum, quale Maritus Senis habeat.</i>	n. 1. & seq. 221.
<i>Dotis lucrum, an pertineat etiam ad veterinos, stantibus virinq; coniunctis.</i>	n. 6. 233.

E.

E CCLESIA aufrugientium est praesidium. n. 10. 29. & n. 7. 280.	
<i>Ecclesia restituitur à spreta transactione.</i>	n. 6. 74.
<i>Ecclesia ex causa potest subijci laicorum collectis.</i>	n. 6. 216.
<i>Ecclesia non potest alienare relicta ad certum opus. ibid. n. 5.</i>	
<i>Ecclesia an tunc recipiat Deco flores.</i>	n. 8. 272.
<i>Ecclesia non debet esse spelunca latronum.</i>	n. 8. 280.
<i>Ecclesia debitores non tenentur ultra vires.</i>	n. 15. 106.
<i>Ecclesia privilegio non renunciat qui renunciat omni legum auxilio.</i>	n. 6. 280.
<i>Ecclesiasticæ dignitates, beneficia, & pensiones cum persona extinguuntur.</i>	n. 14. 199.
<i>Ecclesiasticus Index dat absolutionem ab Iuramento.</i>	n. 2. 14.
† <i>Educatio liberorum est d. iure natura.</i>	n. 7. 137.
	† Ege-

- † *Egestas anno 1590. affecit totam Italiam.* n.2.98.
- † *Electio Iudicis, & fori potest aliquando prodesse,* n.2.291.
- † *Emancipati, an faciant partem.* n.8.213.
- Emancipatus filius testari potest.* n.13.33.
- † *Emphiteuta, ignoranter nō solvens canonē, non cadit à Iure.* n.9.180.
- Emphiteuta non potest facere compromissum.* n.7.243.
- Nec Positiones, ibid.* n.8.
- Nec sibi factis respondere, ibid.* n.9.
- Emphiteuta, si neget, punitur.* n.15.254.
- Emphiteusim, an possit habere filius non heres.* n.10.219.
- Emphiteoticus in contrahū resoluendo restituitur emptori laudimium.* n.11.66.
- † *Emens bona fide non est suspectus.* n.5.279.
- † *Emptor & venditor morosi tenentur ad interesse.* n.1.139.
- Emptor debet esse indennis in contrahū resolutiuo.* n.9.66.
- † *Episcopi Auctoritate est facienda renunciatio ab ingredienti Religionem.* n.23.34.
- Episcopus potest constituere Actorem, & Vicarium, non obstante te appellatione Canonici, non residentis.* n.9.250.
- Episcopus Reos extrahere ab Ecclesia non potest, nisi ex certis causis.* n.7.280.
- Episcopus quomodo trahendus ad forum laicorum,* n.7.192.
- † *Eques, nec Clericus, heredes instituti tenentur insolidum.* n.7.154.
- Equites non conferunt quod pater impedit in dignitate illis captanda.* n.8.28.
- Equus potest retineri pro impensa, in eo facta.* n.3.96.
- † *Errans per ignorantiam non peccat.* n.6.179.
- Error Iuris excusat dum agitur de damno vitando.* n.6.84.
- † *Eruditio filij num possit deduci ex fideicommisso.* n.8.49.
- † *Examen fit ad inquirendum de scientia.* n.3.19.
- Examen reiteratur occasine maioris beneficii.* n.4.20.
- Examen reiteratur ubi sit consuetudo, vel constitutio, ibid.* n.5.
- Examinatus semel amplius non est examinandus.* n.1.19.
- † *Exbannitus non potest humari in patria.* n.1.285.
- † *Exbrigatores an possint agere ad se liberandum.* n.16.126.
- † *Excellentia delinquentis minuit pēnam legis.* n.1.289.
- † *Exceptio personalis non prodest fideiusori.* n.1.274.
- Exceptio cessionis bonorum est personalis, ibid.* n.3.
- Exceptionis non numerata pecunia tempus, inceptum à defuncto,* †

Ex-

- continuatur ab heredē.* n.8.81.
- † *Excipere potest ex persona sua debitor in iudicio moro contra principalem.* n.2. & 3.30.
- Sed non prodesset quando posset compelli à Fideiussore, ibid. n.4.*
- † *Exclusa à Statuto famina reputantur non nata, nec faciant partem.* n.8.228.
- Exclusi portio accrescit omnibus aequaliter.* n.5. n.51.
- Exclusionē faminarum Matris hereditas impugnantur.* n.7.228.
- Exclusus à nullo succedit cum non exclusis.* n.4.232.
- Exclusus habetur pro mortuo, ibid.*
- † *Excussio non fit in exactione census.* n.15.64.
- Excussio est de apicibus iuris.* n.2.120.
- Ideo ac ommissa Mercatores conveniuntur, ibid. n.1.*
- Excussio non fit ubi viget Statut. quod sola facti veritate inspecta causæ termineatur, ibid. n.6.*
- Excussione non vititur Pater fideiubens pro filio, ibid. n.4.*
- Nec minus obligatus ex forma statuti.* n.5.121.
- † *Excommunicatus non potest humari in loco sacro.* n.6.286.
- † *Exempla mala non sunt danda.* n.4.118.
- Exemplarem substitutum Mater facere potest.* n.4.91.
- Fallit si est secundo nupta. ibid. n.5.*
- Exemplaris substituto ad exemplum pupillaris est facta, ibid. n.3.*
- † *Exequatio inter legem. & Iudicē quomodo procedit. n.3. & 7.168.*
- Exequatione non obstante adhuc, sunt differentiæ inter legata, & Fideicommissa.* n.8.169.
- Exequatio non impedit à Pignore.* n.6.45.
- Exequatio parata instrumentis Senis datur.* n.5.126.
- Exequatio non retardatur à frivola appellatione.* n.8.250.
- Exequatio in libris Scolarum fieri non potest.* n.1.183.
- Fallit si in alijs bonis fieri non possit, ibid. n.3.*
- Exequatio in armis, vel stipendio militum valet si alia bona non reperiantur, ibid. n.4.*
- Exequatio in instrumentis villicis valet, si alia bona non reperiantur.* n.5.284.
- Exequatio in animalibus aratorijs Senis permessa quando non sint alia bona, ibid. n.7.*
- Exequatio nulla subinetur, dum constat de bono iure.* n.10.295.
- Exequitor debet habere Mandatum Iudicis scriptum.* n.1.281.
- † *Exheredare liberos dannatum à D. Augustino.* n.6.37.

Ex-

- Exheredari possunt à Parentibus filij ingrati. n. 2. 22.
 Exhered. posthumus pōt ex nō ignominiosa exheredatione. n. 6. 158.
 Exheredati non ignominiose, an teneantur ad debita patris, ibi. n. 8.
 Exheredatio non ignominiosa fit in meris terminis Iuris digesto-
 rum. n. 5. 157.
 Exheredatio sine causa expressione est nulla. n. 1. 156.
 Fallit in exheredatione non ignominiosa. n. 3. 157.
 Exheredationis forma est in §. Aliud quoq; cap. ibid.
 Exheredatus ad onera Patris non tenetur. n. 8. 156.
 † Exhibitio omnium scripturarū est faciēda Senis in initio causę. n. 2. 252.
 † Eximaturnē à Iurisdictione laici criminofus factus Clericus, vel
 Monachus. n. 9. & seq. 23.
 † Expelli possunt Scholares, inducentes Meretrices in domo con-
 ducta. n. 6. 247.
 † Explicite expressio, quę dicatur. n. 6. 239.
 † Expensas soluit qui tacet titulum. n. 2. 245.
 Expensas aliquando soluit etiam qui bonum ius fouet, ibid. n. 2.
 Expensas luit qui reticuit quod edere debebat, ibid. n. 3.
 Expensas soluit retinens Instrumentum, ibid. n. 4.
 Expensę, & alimenta dantur litigatoribus egenis. n. 7. 208.
 † Expositi Hospitali Senis fiunt legitimi. n. 8. 23.
 † Extensio non fit in prohibitiuis. n. 11. 33.
 † Extraneis præferuntur filij. n. 6. 171.
 † Extrinseca solemnitas non præsumitur. n. 4. 84.

F.

- F**ABRI obstrependo impediunt fludentes. n. 2. 246.
 Fabri lignarij, & ferrarij circa domum auctoris, ibid. n. 1.
 Fabronis malle artem expellere qui possint, ibid. n. 5.
 † Facti debitor nō tenetur si honeste illud præstare non possit. n. 4. 266.
 Facti veritate inspecta causę Senis aguntur. n. 3. 148. & n. 1. 257.
 Facti promissio non obligat præcisę. n. 5. 111.
 Secus si fuerit iuratum, ibid. n. 6. 12.
 Factum alienum promitti an, & quando possit. n. 3. & 4.
 † Falcidia non minuit Dotem. n. 3. 204.
 Falcidia quando procedat in dote, ibid. n. 10. & seq. 205.
 Et an Senis procedat, ibid. n. 13.
 Falcidia respicit vitam legatariorum. n. 2. 201.
 Falcidia

- Falcid. minus refecat ex legato Senī, quā ex legato iunioris. ibi. n. 4.*
Falcidia vnam cōputationē facit in legato duobus coniunctim. ibi. n. 7.
Falcidia an possit prohiberi. n. 2. 348.
Falcidia fit locus vltra drodrantem. n. 1. 201.
Falcidia prohibita est per verba, tota, & integra. n. 3. 239.
Falcidia deducenda per debitorem, non est asserta creditori. n. 7. 102.
† Falluntur aliquando etiam prudentissimi. n. 1. 50.
† Falsum uerasse asserens detegit turpitudinem suam. n. 7. 15.
† Familia laicorum potest in fragranti copere clericos. n. 6. 26.
† Familiaribus Principum debetur salariū, Principe mortuo. n. 7. 114.
† Famulo mortuo, salariū non debetur haredit, ibid. n. 14.
Famulo egrotante, salariū non debetur, ibid. n. 15.
Famulo debet salariū, mortuo domino, nisi locet operas alteri. ib. n. 16.
† Famę non debent homines perire. n. 2. 94.
Famę restituit Religio. n. 6. 23.
† Fauore dotis cessat Velleianum. n. 3. 85.
Fauori suo quilibet potest renunciare. n. 5. 280.
Fauore Studiū specialia conceduntur. n. 5. 28.
Fauori suo renunciare quilibet potest. n. 7. 124.
† Festo die iurans non est periurus, si contra faciat. n. 2. 16.
Festo die donatio iuratur nulliter, ibid. n. 5. 17.
Festi dies in quibus non licet iurare numerantur, ibid. n. 6.
† Famina non capitur ex civili debito. n. 1. 38.
Famina inhonestā etiam pro causa civili capitur, n. 2. 39.
Famina nupta, etiam inhonestā, pro causa civili non capitur. ibi. n. 3.
Famina priuatur tutela, etiam ex illegittimo matrimonio. n. 4. 41.
Famina sine viro tutē contrahit, si ille obseas sit. n. 6. 71.
Famina commodō Velleiani renunciare potest. n. 2. & seq. & n. 9. 83.
Famina fideiubens pro Dote non inuatur Velleiano. n. 1. 85.
*Famina secundo nubens Senis an possit vltra quartam alienare.
per totum. 220.*
Femine non iurant Senis in contractibus. n. 20. 34.
Femine non debent distrahi à Religione. n. 6. 52.
Femine promissio, facta de dote, an valeat. n. 4. 66.
*Femine Senis non possunt obligari, absq; consensu mariti, & pro-
pinquorum, ibid. n. 5.*
Famina filios non habent in potestate. n. 1. 91.
Femine non possunt instituire pupillariter, n. 2. 92.
Famina aliquando à filiis auferunt, vt ditent maritos. n. 8. 93.

Fami-

- Famine Senis non disponunt ultra quartam.* n.1.115.
Femine, qualibet libros habunt ex pluribus montis, p. sunt de quarta dis-
ponere. n.24.225.
Famina non habent hereditatem matris Senis. n.1.137.
Famina reintegratur ad bona materna deficientibus masculis. ib. n.2.
Famina reintegratio varie Senis accepta, ibid. n.3.
Famina exclusa à Statuto, reputantur non nata. n.8.228.
Ideo non faciunt partem. ibid. n.
Famina praterita à matre, vinis masculis, non rumpunt test. n.9.229.
Famina habenti liberos, quomodo succedatur Senis. n.12.144.
Famina Senis possunt disponere de quarta. ibid. n.14.
Famina exclusione hereditas materna impinguitur. n.7.228.
Famina inhonesti non possunt cōmorosi circa Gymnasiū Sen. n.5.119
Famine mala non debent esse exemplo bonis. n.4.118.
Famina Senis non admittuntur ad cessionem bonorum. n.8.270.
Famina Senis pro debito civili non carcerantur, ibid. n.8.
Famina inhonesti potest expelli à vicinis. n.2.116.
Famina prohibita alienari non est prohibita dum agit de se mari-
tanda. n.6.222.
Famina vidua ex secundo viro potest alienare quartam. n.14.223.
Femina. premoriente in secundo coniugio, maritus Senis lucratur
tertiam partem dotis, ibid. n.5.
Faminarum patrimonium multiplex. n.9.222.
Famini esse dotatas expedit Reip. n.8.137.
Famini honestas insequentes dannatur. n.1. & 3.87.
Feminas non licet fornicari etiam in necessitate. n.4.99.
† *Ferdinandus Medices Magnus Dux Etruria laudatur, n.5.113. n.5*
119. & n.10.169.
† *Feriarum tempore tractatur causa fluidij.* n.11.148.
† *Feudatarius negans titulum punitur.* n.16.254.
Feudo non priuatur qui ignoranter auferit arcem à Domino. n.8.179.
† *Fideicommissa alienantur causa dotis.* u.6.176.
Item, & pro alimentis. n.7.177.
Fideicommissa sunt ad priuatum commodum inducenda. n.7.48.
Fideicommissa rumpuntur pro alimentis filiorum, ibid.
Fideicommissa rumpuntur pro alenda nuru, ibid.
Fideicommissa spectant voluntatem. n.7.172.
Fideicommissa pro redimendis captiuis alienantur. n.8.177.
Fideicommissum super dotem non potest ordinari. n.15.144.

T t Fi.

<i>Fideicommissum, si non possit conseruari, permittitur alienatio</i>	n. 4. 176
<i>Fideicommissum conditionale transfertur in monasterium.</i>	n. 1. 173.
<i>Fideicommissum reciprocum quando presumatur.</i>	n. 2. 171.
<i>Fideicommissum inducitur per iuramentum.</i>	n. 3. 146.
<i>Fideicommissum sit nuptu, seu legatum.</i>	n. 9. 169.
<i>Fideicommissum in legitima quando pater ordinet.</i>	n. 1. & seq. 181.
<i>Fideicommissi alienatio, facta ab ignorante, valet.</i>	n. 1. 178.
<i>Fideicommissi scientia quomodo probetur.</i>	n. 7. 177.
<i>Fideicommissorum, & legatorum exequatio.</i>	n. 3 & 7. 169.
<i>Fideicommissaria bona alienantur quando in ijs non potest fideicommissum conseruari.</i>	n. 4. 176.
<i>Fideicommissaria bona pro dote constituenda, vel restituenda possunt alienari.</i>	n. 2. 47.
<i>Fideicommissarius vniuersalis cogit heredem adire.</i>	n. 6. 169.
<i>Fideicommissarius quomodo possit rem prosequi, grauato existente non soluendo.</i>	n. 4. 178.
<i>Fideicommissarij non heredis commodo cedunt census, fructuarij ciuiles.</i>	n. 13. 230.
<i>Fideicommissarij, & legatarij quando admittantur.</i>	n. 2. 168.
<i>Fideicom. particulares, & legatarij non cogunt heredes adire.</i>	n. 1. 168
<i>Fideicommissarij vniuersales non gaudent priuilegijs fideicommissariorum particularium, & legatarium, ibid.</i>	n. 3.
<i>Fideicommissio flante, haereditas compellitur adire.</i>	n. 14. 162.
<i>Fideicommissio, qua prelegata subiaceant.</i>	n. 1. & seq. 189.
† <i>Fideiussio dotis non timet Velleianum.</i>	n. 2. 85.
<i>Fideiussor non datur, nisi petatur.</i>	n. 2. 223.
<i>Fideiussor diuturnus potest compellere principalem ad se liberandum.</i>	n. 3. 129
<i>Fideiussor, an possit agere ad se liberandum statim, ubi est statutum, quo causa habent executionem paratam.</i>	n. 6. 126.
<i>Fideiussor quomodo liberetur Senis ex Statuto Mercatorum.</i>	n. 9. 126
<i>Fideiussor in sequestro obligatur ad restitutionem, & conseruationem.</i>	n. 6. 129,
<i>Fideiussor conseruat creditorem indemnem.</i>	n. 6. 129.
<i>Fideiussor debet monere principalem de lite mota.</i>	n. 1. 170.
<i>Fideiussor, rogatus fideiubere, soluendo non repetit.</i>	n. 1. 131.
<i>Fideiussor an veniat nomine debitoris.</i>	n. 7. 132.
<i>Fideiussore dare, potest compelli cedens bonis de soluendo cum reuertatur in pinguiorem fortunam.</i>	n. 2. 261.
<i>Fide-</i>	

- Fideiusfor adhibetur ut suggerat deficientium debitorum. n. 2. 274.
 Fideiusfor tenetur in solidū, etiam ubi nō teneretur principalis. ib. n. 4.
 Fideiusfor antequam soluat non potest agere ad se liberandū. n. 1. 125.
 Fideiussores campsoiū legitime petuntur in cōtractu censuali. n. 2. 11.
 Idem in cōtractu cambiorum, ibid.
 Fideiussores dote debet, qui habet saluum conductum. n. 6. 124.
 Fideiussores primo offerens mittitur in possessionem. n. 5. 128.
 Fideiusfori prodest si principalis se opponat, & excipiat ex persona sua. n. 2. & 3. 130.
 Fallit ubi non posset conveniri principalem, ibid. n. 4.
 Fideiussores à dando, quomodo testator debet ordinare pro usufructuario. n. 3. 131.
 Fideiusfori non prodest cessio bonorum facta à principali. n. 1. 274.
 Fideiusfori an possit prorogatio, vel securitas facta principali, ib. n. 5.
 Fideiusforis datio impedit sequestrum. n. 1. 128.
 Fideiubere non censetur qui commendat amicum. n. 6. 132.
 † Fidericus Petruccius laudatur. n. 6. 69.
 † Filia naturalis, an dotanda sit à patre. n. 3. & seq. 59.
 Filia naturali mortua, dos revertitur ad patrem, ibid. n. 6.
 Filia minor non potest petere sibi dari dotem aequalem maiori n. 3. 89.
 Filia potest compellere patrem ad dandam sibi dotem. n. 4. 90.
 Filia an possit testari de dote, quando maritus promissit patri illam restituere. n. 3. & seq. 143.
 Filia disponit de dote, ut disponderet de legitima. n. 6. 144.
 Filia vidua debet habere dotem ab hæredibus patris, si illam exegissent ab hæredibus mariti, ibid. n. 9.
 Filia debet habere dotem sine onere, ibid. n. 10.
 Filia dotem recuperat ex bonis, ammissis à patre in ludo. n. 8. 185.
 Filia petit supplementum, si minus habeat in dote, quam reliquisset pater in testamento. n. 1. 187.
 Filia bonorum quando pater sit usufructuarius. n. 2. 197.
 Filij usufructus queritur patri, ibid. n. 3.
 Filij dotatae an faciunt partem Senis. n. 9. 213.
 Filia competit actio ex promissione dotis, patri facta. n. 9. 144.
 Filia dos ex Stat. Sen. quomodo constituitur. n. 6. 192.
 Filia naturali datur loco alimentor dos. n. 7. 60.
 Filias dotare pater tenetur. n. 1. 59.
 Filij usq; ad necem subijciebantur parentibus. n. 1. 22.
 Filij ingrati possunt à parentibus exheredari, ibid. n. 2.

- Filij ingredienti religionem non exheredantur*, ibid. n. 3.
Filij an, & quando lucrentur libros. n. 2. & seq. 26.
Filij milites non confurunt arma ibid. n. 7.
Filij familias, & famina Senis non iurant. n. 20. 34.
Filij pro addiscendis disciplinis rumpunt fideicommissum. n. 8. 49.
Filij non sunt in potestate matris. n. 1. 92.
Filij succedunt parētibus iure sanguinis, et legis dispositione. n. 4. 212
Filij, non obflante renunciatione, possunt consequi panam ex novis
nuptijs parentum. n. 6. 2. 3.
Filij renunciantes non faciunt partem, ibid. n. 8.
Filij quomodo tute maternam hereditatem adeant. n. 1 & seq. 217.
Filij ex Statuto debent succedere Senis in tres quartas materna
hereditatis, ibid.
Filij debent accipere bona parentum hereditario titulo. n. 4. 218.
Filij vocantur à Statuto Senen. ad hereditatem matris, tanquam
filij, non tanquam heredes. n. 6. 218.
Filij, etiam non heredes possunt consequi lucrum factum occasione
matrimonij. ibid. n. 9
Item, & habere rem emphiteoticam. n. 10. 219.
Filij masculi soli habent hereditatem matris Senis. n. 1. 227
Filij legitimati, etiam cum legitimis institui possunt. n. 5. 152
Filij spurij sunt incapaces hereditatis paterna. n. 6. 152
Filij naturales cum legitimis institui possunt. n. 8. 153
Filij necessarij sunt heredes patri. n. 1. 44.
Filij quomodo tute sint instituendi à parentibus decessis. n. 2. 154.
 & n. 1 & seq. 159.
Filij posthumi exheredatione non ignominiosa exheredant. n. 6. 158.
Filij exheredati nō ignominiosē, an teneantur ad debita patris, ib. n. 8
Filij Senis quomodo repudient hereditatem patris. n. 1. & seq. 160.
Filij successoribus non est debita legitima, ut filio. n. 6. 182.
Filij debito patris bona non obligantur. n. 1. 184.
Filij praeferuntur extraneis. n. 6. 171.
Filij, an Monasterium, praeferantur in successione. n. 2. 173.
Filij condemnatio, vel liberatio ab hostibus nō tēgit legitimā. n. 8. 185
Filij ususfructus viget etiam patre mortuo. n. 5. 197.
Filij ususfructus commoditatē, an ususfructum det patri. n. 6. 198.
Filij morte an extinguatur ususfructus in patre, ibid. n. 7.
Filij morte extinguitur ususfructus eius contemplatione datus. ibi. n. 9.
Secus intuitu patris, ibid. n. 11.

Filij

- Filij familias, nec patre permittente, possunt testari.* n. 1. 138.
Filij familias, an possint testari de bonis, qua illis dantur sub conditione ne pertineant ad patrem. n. 8. 236.
Filij familias non possunt testari. n. 13. 33
Filiosfam emancipati possunt testari, ibid. n. 13.
Filij naturales per ingressum monasterij legitimi fiant. n. 7. 23.
Filiorum Doctorum libri, sunt peculium quasi castrense. n. 6. 28.
Filiorum alimenta rumpunt fideicom. n. 8. 49.
Filiorum educatio est de iure natura. n. 7. 137.
Filiorum appellatione an viuant nepotes in Stat. Sen. sub Rub 136.
in 2. distin. n. 7. 118.
Filiorum legitima in bonis matris Senis est dodrans. n. 17. 124.
Filiorum legitima est comprehensa in pupill. subflis. n. 2. 181.
Filiorum legitima non grauat fideicommissio, ibid. n. 3.
Et quomodo hoc possit peragi, ibid. n. 4. & 9.
Filiorum fam. testamenta subsistentur, stipulante notorio, vel alio cuius interest. n. 2. 235.
Filiorum fam. testamenta subsineatur tanquam donationes, ibid. n. 4.
Filiorum causa factum lucrum quando parentes perdant. n. 2. 212.
Filiorum familias testamenta subsistentur stante stipulatione facta ab eo qui potest stipulari. n. 2. 235.
Filios exheredare dannatum à D. Augustino. n. 6. 37.
Filios presumitur excoiare Matre ob commodum Mariti. n. 5. 43.
Filios naturales parentes alere tenentur. n. 4. 59.
Filius nō cōputat à patre impensū ad cōparandos illi honores. n. 8. 28.
Filios institutus in re certa non tenetur in solidum. n. 3. 154.
Filios est honorandus nomine institutionis. n. 5. 155.
Filius exheredatus non tenetur ad onera. n. 8. 156.
Filius renuncians cum iuramento hereditati Patris non potest conueniri à creditoribus. n. 9. 156.
Filius ubi ex Statuto tenetur ad debita Patris exheredari potest exheredatione ignominiosa. n. 7. 158.
Filius minor alienat sine Decreto quando pater ordinat alienationem fieri. n. 11. 161.
Filius, patre viuo, non habet ius in legitima. n. 4. 184.
Filius non potest conueniri de legitima, si pater omnia vendit. n. 5. 185.
Filius vsq; ad legitimam revocat ex ammissis ludo à patre. n. 7. 185.
Filius succedit in legitima, etiam viuo patre, ubi est Statut. quod obligetur pro delicto filij. n. 9. 185.
Filius

- Filius non potest acceptare legitimam, spreta hereditate.* n. 5. 186.
Filius non potest acceptare prelegatum spreata hereditate. n. 8. 190.
Filius fruitur usufructu, etiam post mortem patris. n. 8. 198.
Filio exheredato sine causę expressione, testamentum est nullum. n. 1. 156.
Filio naturali pupilli. substat. facta sub conditione, an valeat. n. 9. 153.
Filio num dicitur relictus usufructus, patris cõtemplatione relictus num. 9. & seq. 198.
Filio bannito, Fiscus non succedit in alimentis. p. 3. 184.
Filijs aliquando utile est solui matrimonium. n. 1. 212.
Filijs existentibus quam partem habeat Maritus in dote Senis, n. 1. & seq. 221.
Filijs spurij bona non sunt restituenda, etiam quod Patri promissum esset. n. 7. 152.
Filijs diffidatibus, Patres providere possunt et in legitima. n. 8. 166.
Filijs pupillis existentibus presumitur substat. reciproca. n. 7. 172.
Filijs aduendi necessitas remitti potest. n. 9. 161.
† *Fisco perit res exportata a fraudatore gabellę.* n. 7. 298.
Fiscus non habet Ius in bonis patris ob filij delictum. n. 2. 184.
Fiscus non succedit in alimentis filij, nu. 3. ibid.
Fiscus Ius non habet in bonis futuris. n. 6. 185.
† *Fornicari ob necessitatem non licet.* n. 9. 99.
Fornicari nunquam est sine peccato. n. 3. 100.
† *Forma Statuti ab allegante debet impleri.* n. 4. 124.
Forma exheredationis est in §. Aliud quoq; cap. n. 3. 157.
† *Fori Prinilegio Scholares renunciare possunt.* n. 6. 294.
Foro non possunt renunciare Senis Vidua, & pupilli, ibid. n. 6.
Foro a Seculari, an Clericus, vel Monachus factus liberetur, num. 9. & seq. 23.
Et an a carceribus, vel pœna, ibid. n. 11.
Forum non preoccupat causa diffamationis. n. 1. 291.
† *Frequens Iuuenum concursus prebet ignominiam feminis.* n. 4. 87.
† *Fragranti in crimine Clerici possunt capi a Familia Laicorũ.* n. 6. 26.
† *Franciscus Piccolomineus Senens. Philosophus insignis.* n. 11. 99.
Franciscus Franchinus laudatur. n. 3. 305.
† *Frater non debet mittere in carcerem fratrem.* n. 5. 281.
Fratres vterini, cũ vtrĩq; cõiunctis quomodo succedant. n. 1. & seq. 231.
Fratres vterini an concurrant ad dotandas sorores. n. 6. 233.
Fratres solum habiles ad succedendum excludunt sorores. n. 7. 233.
Fratres Mendicantes non possunt possidere census. n. 8. 69.
Fran-

- † *Fraudatores Gabellę relinquunt obligat a non solam bona, sed etiam haredes.* n. 2. 297.
- † *Frivola appellatio non retardant exequutionem.* n. 8. 250.
- † *Frodum soluitur Senis ob Gabellam fraudatum.* n. 4. 298.
- † *Fructus peti possunt ob censu etiam a successore singulari.* n. 12. 164.
- Fructus capti, patiente domino, fuerit vsufructuarij.* n. 10. 123.
- Fructus capella dare tenetur qui dotem promisit.* n. 11. 138.
- Fructus sunt materia adequata interesse correspondino.* n. 4. 139.
- Fructus pignorum sortem minuunt.* n. 2. 136.
- Secus autem est in dote, ibid. n. 3.*
- Fructus ciuiles, a Matre stipulati, non dum exacti, augent hereditatem,* n. 12. 230.
- Idem cedunt commodo fideicom. non haredis.* n. 13. ibid.
- Fructus sunt pars fundi.* n. 4. & 6. 196.
- Fructus Beneficiorum, stipendia Militum, non veniunt in hypotheca.* n. 8. 268.
- † *Fuga suspectus capitur in domo, & ante tempus.* n. 5. 280.
- † *Fun li pars fructus sunt.* n. 4. & 6. 196.
- Fundus non dicitur demptis fructibus.* n. 5. 196.
- Fundi, & fructuum legatarij concurrunt.* n. 6. 197.
- Fundum non dicitur dare qui non dat Ius fructuum.* n. 5. 196.
- † *Funiculis Christus eiecit negociantes in Templo.* n. 2. 87.
- † *Funus tenetur facere coniux diues pauperi.* n. 6. 208.
- † *Furtum lege Ciuili, & Canon. prohibitum.* n. 3. 98.
- Item, & Iure Diuino.* n. 4. 98.
- Furtum impunitum apud quosdam populos.* n. 5. 99.
- Furtum in extrema necessitate non est peccatum,* n. 6. ibid.
- Furtum in re communi non committitur.* n. 8. ibid.
- † *Futuri tēporis verba sunt quoq; adyicienda in Claus. Codicill. n. 7. 236.*

C.

Gabella soluitur ab eo qui recipit cōmodum ex contractu n. 6. 66.

Gabella soluitur ex retrouenditione conuenta. n. 13. 67.

Gabella non soluitur in resolutione census, ibid. n. 12.

Gabella de legatis Senis soluitur. n. 14. 205.

Gabella non soluitur ex consolidatione vsufructus, ibid. n. 15.

Gabella fraudata, Senis res non cadit in commissum, sed soluitur. n. 4. 298.

frodum. Ga-

- Filius non potest acceptare legitimam, spr̃eta h̃ereditate.* n. 5. 186.
Filius non potest acceptare p̃legatum spr̃ata h̃ereditate. n. 8. 190.
Filius fruitor vsufructu, etiam post mortem patris. n. 8. 198.
Filio ex h̃ereditate sine caus̃e express̃ione, testam̃tũ est nullũ. n. 1. 156.
Filio naturali pupill. substat. facta sub conditione, an valeat n. 9. 153.
Filio num dicitur relictus vsufructus, patris cõtemplatione relictus
num. 9. & seq. 198.
Filio bannito, Fiscus non succedit in alimentis. p. 3. 184.
Filijs aliquando vtile est solui matrimonium. n. 1. 212.
Filijs existentibus quam partem habeat Maritus in dote Senis,
n. 1. & seq. 221.
Filijs spurijs bona non sunt restituenda, etiam quod Patri promissum
esset. n. 7. 152.
Filijs dissipatibus, Par̃etes providere possunt et in legitima. n. 8. 166.
Filijs pupillis existentibus pr̃sumitur substat. reciproca. n. 7. 172.
Filijs ad eundem necessitas remitti potest. n. 9. 161.
† *Fisco perit res exportata à fraudatore gabellę.* n. 7. 298.
Fiscus non habet Ius in bonis patris ob filij delictum. n. 2. 184.
Fiscus non succedit in alimentis filij, num. 3. ibid.
Fiscus Ius non habet in bonis futuris. n. 6. 185.
† *Fornicari ob necessitatem non licet.* n. 9. 99.
Fornicari nunquam est sine peccato. n. 3. 100.
† *Forma Statuti ab allegante debet impleri.* n. 4. 124.
Forma exheredationis est in §. Aliud quoq; cap. n. 3. 157.
† *Fori Privilegio Scholares renunciare possunt.* n. 6. 294.
Foro non possunt renunciare Senis Vidua, & pupilli, ibid. n. 6.
Foro à Seculari, an Clericus, vel Monachus factus liberetur;
num. 9. & seq. 23.
Et an à carceribus, vel p̃ena, ibid. n. 11.
Forum non p̃occupat causa diffamationis. n. 1. 291.
† *Frequens Iuuenum concursus pr̃ebet ignominiam faminis.* n. 4. 87.
† *Fragranti in crimine Clerici possunt capi à Familia Laicorũ.* n. 6. 26.
† *Franciscus Piccolomineus Senens. Philosophus insignis.* n. 11. 99.
Franciscus Franchinus laudatur. n. 3. 305.
† *Frater non debet mittere in carcerem fratrem.* n. 5. 281.
Fratres vterini, cũ vtriq; cõiunctis quomõ succedant n. 1. & seq. 231.
Fratres vterini an concurrant ad dotandas sorores. n. 6. 233.
Fratres solum habiles ad succedendum excludunt sorores. n. 7. 233.
Fratres Mendicantes non possunt possidere census. n. 8. 69.
Fram-

- † *Fraudatores Gabellę relinquunt obligat a non solam bona, sed etiam haredes.* n. 2. 297.
- † *Friuola appellatio non retardant exequutionem.* n. 8. 257.
- † *Frodum soluitur Senis ob Gabellam fraudatum.* n. 4. 298.
- † *Fruetus peti possunt ob censu etiam a successore singulari.* n. 12. 164.
- Fruetus capti, patiente domino, fuerit vsufructuarij.* n. 10. 123.
- Fruetus capella dare tenetur qui dotem promisit.* n. 11. 138.
- Fruetus sunt materia adequata interesse corresponsctiuo.* n. 4. 139.
- Fruetus pignorum sortem minuant.* n. 2. 136.
- Secus aurem est in dote, ibid. n. 3.*
- Fruetus ciuiles, a Matre stipulati, non dum exacti, augent hereditatem,* n. 12. 230.
- Idem cedunt commodo fideicom. non haredis.* n. 13. ibid.
- Fruetus sunt pars fundi.* n. 4. & 6. 196.
- Fruetus Beneficiorum, stipendia Militum, non veniunt in hypotheca.* n. 8. 268.
- † *Fuga suspectus capitur in domo, & ante tempus.* n. 5. 280.
- † *Fun li pars fructus sunt.* n. 4. & 6. 196.
- Fundus non dicitur demptis fructibus.* n. 5. 196.
- Fundi, & fructuum legatarij concurrunt.* n. 6. 197.
- Fundum non dicitur dare qui non dat lus fructuum.* n. 5. 196.
- † *Funiculis Christus eiecit negociantes in Templo.* n. 2. 87.
- † *Funus tenetur facere coniux diues pauperi.* n. 6. 208.
- † *Furtum lege Ciuili, & Canon. prohibitum.* n. 3. 98.
- Item, & Iure Diuino.* n. 4. 98.
- Furtum impunitum apud quosdam populos.* n. 5. 99.
- Furtum in extrema necessitate non est peccatum, n. 6. ibid.*
- Furtum in re communi non committitur, n. 8. ibid.*
- † *Futuris temporis verba sunt quoq; adyicienda in Claus. Codicill. n. 7. 236.*

C.

- G**abella soluitur ab eo qui recipit commodum ex contractu. n. 6. 66.
- Gabella soluitur ex retrovenditione conuenta.* n. 13. 67.
- Gabella non soluitur in resolutione census, ibid. n. 12.*
- Gabella de legatis Senis soluitur.* n. 14. 205.
- Gabella non soluitur ex consolidatione vsufructus, ibid. n. 15.*
- Gabella fraudata, Senis res non cadit in commissum sed soluitur.*
- frodum.* n. 4. 298.
- Ga-*

Gabellam solui à Venditore Censui, an possit in pactum deduct.

num.

3. & seq. 65.

Gabellæ fraudator facit obnoxia bona, & hæredes.

n. 2. 297.

Gabellæ fraudata materia dirimitur secundum usum.

n. 5. 298.

† *Geminatio v. l. diorem reddit actum.*

n. 19. 34.

† *Gruatum ex iisdem actis probat appellans ab interlocutoria.*

num.

1. 255. & 4. 259.

Gruamine à quouis licet appellatione.

n. 8. 247.

Gruatus restituere rem aliquando dat pecuniam, secundum rei iustam estimationem.

n. 2. & seq. 177.

Gruato existente non soluendo quando Fideiussor possit rem in v. adere.

n. 4. 178.

† *Guarantigia privilegium.*

n. 7. 265.

† *Gymnasia gaudent immunitate.*

n. 11. 29.

Gymnasio in Senensi Cathedra dantur concursa.

n. 10. 169.

Gymnasium Senense non potest habere vicinas Metretices n. 5. 119.

H.

HÆREDE adeunte, in re certa institutus sit legatarius. n. 4. 155
Hærede primo non adeunte admittitur secundus. n. 2. 168.

Hærede existente Monacho, vel seruo datur concursus. n. 3. et seq. 163

Hæredes instituire possumus donatarios.

n. 7. 14. & 18. 32.

Hæredes Mariti vsuras dotis non exactas petere non possunt. n. 4. et 8. 54

Hæredes Mariti, an dotem, non exactam, exigant.

n. 6. 55.

Hæredes Mariti, an lucrentur dotem ex adultero v. xoris, ibid. n. 9.

Hæredes habet salariū Officialis defuncti non finito off. n. 1. et seq. 113

Hæredes Mariti recuperantes dotem, tenentur eam restituere v. vid.

n. 9. 144.

Hæredes necessarij Patri sunt filij Senis.

n. 1. 54.

Hæredes instituti, & substituti admittuntur ordine successiuo. n. 1. 163

Sed inter eos aliquando datur concursus, ibid. n. 2.

Hæreditatem repudiare non est alienare.

n. 5. 102.

Hæreditate sprete an detur prælegatum.

n. 8. 190.

Hæreditatem relinquere, accepta legitima, non licet.

n. 5. 145.

Hæreditatem Matris Masculi solam habent Senis.

n. 1. 227.

Sed ijs deficientibus reintegrantur faminae, ibid. n. 2.

Hæreditate augēt fructus civiles, et cūsus à Matre non exacti. n. 2. 230

Idem fructus cedunt commodo Fideic. non hæredis. ibid. n. 13.

Hæres

- † *Heres complet tempus inceptum à defuncto.* n. 9. 81.
Heres complet decemdiem ad appellandum, ibid. n. 10.
Heres debitoris potest offerre bona creditori. n. 5. 105.
Heres rogatus fidei in bere soluendo non repetit. n. 1. 131.
Heres certa rei Clericus, vel eques non tenetur in solidum. nu. 3. 154.
Heres tertii rei fit legatarius. n. 4. 155.
Heres ob fideicommissum vniuersalia compellitur adire. n. 14. 162.
¶ num. 6. 168.
Secus ob fideicom. particulare, vel legatum. n. 5. 168.
Heres an concurret cum legatar. o omnium honorum. n. 8. 195.
Heres conditionalis mortuus ante conditionem non transfert hereditatem ad successores. n. 8. 229.
† *Heredi surrit tempus insinuandi Instrumentum.* n. 9. 81.
Heredi scripto competit remedium l. fin. de Edict. D. Had. toll. n. 2. 76.
Hereditario titulo sunt capienda bona parentum. n. 4. 218.
Hereditas relicta debitori non est affecta debitori. n. 1. 101.
Hereditas non dum adita non dicitur in bonis nostris. n. 2. 102.
Hereditas relicta nomine prælegati venit in pupillari. n. 7. 190.
Hereditas relicta nomine prælegati non restituitur fideic. n. 6. 189.
Hereditas potest stare sine proprietate. n. 10. 195.
Hereditas potest stare in solo onere, ibid. n. 11.
Hereditas Parentibus est delata Iure sanguinis, eo legis ordinatione. n. 4. 212.
Hereditas Materna Senis quomodo cautè capiatur. n. 1. & seq. 117.
Hereditas Matris Senis in tres quartas est filiorum, ibid. n. 2.
Hereditas Matris non impingatur morte. n. 10. 229.
Sed impingatur exclusione feminarum. n. 7. 228.
Hereditatis repudiatio Senis quomodo fiat. n. 2. 160.
† *Hieronymus Benivolentus Doctor eximius.* n. 3. 170.
† *Hominis Anima debet preferri cunctis rebus.* n. 9. 99.
Homo renouatur per ingressum Religionis. n. 5. 22.
Homo creatura nobilissima. n. 10. 99.
Homo non est in fructu, ibid. n. 11.
† *Honestæ semine malorum exemplo non sunt incitandæ ad malum.* n. 4. 118
† *Honorem ad consequendam impensum à Patre non confertur cum fratribus.* n. 8. 28.
† *Hospitali Senensi expositi sunt legitimi.* n. 8. 23.
Hospitalarius, & eius familia possunt capi, & torqueri pro re subtrahæ viatori. n. 5. 278.

P n **Hoflium**

- † *Hofitū aperitur conduclori non foluente penfione infra bienniu n. 9. 58*
† *Hypoteca rei locuta prodeft conduclori. n. 3. & 5. 116.*
Hypoteca dat Ius in re. n. 8. 117.
Hypoteca dat ius etiam non facta excuffione, ibid. n. 11.
*Hypoteca non cadit in fructibus beneficij, nec in penfionibus Mi-
litem. n. 6. 268.*
Hypotecaria, & personali agi poteft. n. 7. 227.
Hypotecaria aétione census peti poteft. n. 13. 64.
*Hypotecata funt etiam bonis debitoris cedentis, quando fuit pro-
miffum non carcerare. n. 4. 270.*

I.

- † **I**ESUITÆ. Patres laudantur. n. 11. 102.
† *Ignominiam faminis prabet hominum frequentia. n. 4. 87.*
† *Ignominiofa exheredatio requirit caufa expreffionem. n. 2. 156.*
† *Ignoras non peccat. n. 6. 179.*
† *Ignorantia probatur Iuramento. n. 10. 185.*
† *Ignoranter auferens Arcem Domino, non punitur. n. 8. 178.*
† *Ignoranter non foluens Canone, non cadit. n. 9. 184.*
† *Ignorantis alienatio de fideicomiffo valet. n. 1. 178.*
† *Immobilia cenfentur loca Montium. n. 4. 69.*
† *Immobilia, vt poffint Mendicantes retinere, qua cautela, ibid. n. 11.*
† *Immobiliū appellatione veniunt census. n. 1. & feq. 68.*
† *Item Penfiones beneficiorum. n. 3. 69.*
† *Immobiliū legato venit census, ibid. n. 7.*
† *Immunitas Ecclefia. n. 10. 25.*
† *Impenfa pro erudiendis liberis deducitur ex fideicom. n. 8. 49.*
† *Impenfa, in re facta, admittit retentionem. n. 4. 96.*
† *Implicita nuncupatione fubftinentur teftamenta. n. 12. 150.*
† *Implicita expreffio, qua. n. 6. 239.*
† *Impertinens aliquando efl Pofitio de Dominio. n. 4. 243.*
† *Impertinens efl Pofitio, qua illaqueat respondentem, ibid. n. 5.*
† *Incautus fibi imputet. n. 9. 117.*
† *Incapax poteft potiri bonis relictis cum conditione vt taliter poffint
alienari. n. 4. 226.*
† *Indirecte conceditur aliquando quod directe negatur. n. 2. 165.*
† *Ingreffiens Religionem, vt tute renunciet bonis. n. 1. & feq. 31.*
† *Ingreffu Religionis non rumpitur teftamentum. n. 17. 34.*
† *Inimicum Socij, an liceat retinere. n. 3. 118.*
† *Iniuria*

- † Iniuria uxori à facta ledit Maritum. n. 5. 39.
 Iniuriarum actione an agatur contra non assurgentes, vel locum no-
 strum occupantes. n. 5. 47.
- † Inquisitio morum facienda, quia facile mutantur, n. 7. 20.
 † Insinuandi instrumenti tempus currit, etiam hæredi. n. 9. 81.
 † Insultantes sibi possunt Clerici accusare. n. 2. 25.
 † Institutorum spuriorum forma. n. 1. & seq. 152.
 † Institui possunt legitimati cum legitimis, ibid. n. 5.
 Institui possunt naturales cum legitimis. n. 8. 153.
 Institui filij quomodo à decoctis parentibus possunt. n. 2. 154.
 Institutionis nomine filij sunt honorandi. n. 5. 155.
 Instituti, & substituti vocantur ordine successivo. n. 1. 163.
 Sed aliquando concurrunt, & quando, ibid. n. 3.
 Instituto seruo pro libero, concurrat Dñs cū substituto n. 3. & seq. 163
 Idem esset instituto effecto Monacho. n. 6. 164.
 Institutionis vim habet Claus. omni meliori modo, & Codicillaris.
 num. 12. & seq. 239.
 Institutus in re certa non tenetur in solidum. n. 3. 154.
 Institutus in re certa, vniuersali hærede adente fit legatarius. n. 4. 155.
 † Instrumenta, & vestes relinquuntur cedenti bonis. n. 1. 267.
 Instrumenta Senis habent exequutionem paratam. n. 5. 136.
 Instrumenta insinuandi tempus currit etiam hæredi. n. 9. 81.
 Instrumentum occultans condemnatur in expensis. n. 4. 245.
 † Intellectus l. fin. C. De iur. dot. n. 8. 140.
 Intellectus §. Aliud quoq. cap. ut cū de appell. cognos. n. 3. & seq. 157
 Intellectus l. cum ex filio de Vulgar. n. 6. 166.
 Intellectus l. quoniam in prioribus C. de Inoff. testam. ibid.
 Intellectus l. si alij de vsufructu. n. 3. 196.
 Intellectus §. 1. ut licet Mater, & Auiæ. n. 9. 236.
 † Interloquutoria agent debet probare grauamen ex iisdem actis
 num. 1. 255.
 † Interpellatione vsura debentur ante biennium. n. 7. 58.
 † Interesse præstant emptor, & venditor morosi. n. 1. 139.
 † Interrogatur quis aliquando quomodo possideat. n. 1. 244.
 Interesse correspectuum inducit mora irregularis, ibid. n. 2.
 Interesse correspectuum consideratur in fructibus, ibid. n. 4.
 † Inuentari Remedium habent Clerici, Equites, & similes. n. 3. 154.
 † Inuestiri pōt in cēsis pecunia, destinata pro rebus imobilib. n. 1. 68
 † Inuitiles circuitus vitandi. n. 8. 295.

- † Italia egestate pressa anno 1590. n. 2. 98.
- † Iudex vocatus ad aliud officium, si moriatur transfert ad heredem
vtriusq. Salarium. n. 13. 114.
- Iudex tenetur deferre appellationi. n. 1. 259.
- Iudex rejiciens appellantes, eos ledit, ideo punitur. n. 2. & 5. 259.
- Iudex admittens appellationem cum Claus. si & quatenus, an perdat omnem Iurisdictionem. n. 8. 260.
- Iudice mortuo datur salarium totius anni. n. 5. & seq. 113.
- Iudices appellationis possunt reformare. n. 2. 294.
- Iudices Senis tenentur ferre sententiam infra certum tempus. n. 1. 124.
- Iudicis labor est in industria. n. 12. 114.
- Iudicis officio mercenario usura praestantur. n. 5. 134.
- Iudicis a taciturnitate datur appellatio. n. 6. 260.
- Iudicis preceptum non facit Ius pendens. n. 8. 292.
- Iudicis officio, an teneantur occupatores alieni loci. n. 7. 88.
- Iudicium Diffamationis, & eius natura. n. 1. & seq. 291.
- Iudicium imbecille minores habent. n. 1. 71.
- † Iulius Ferretus laudatur. n. 4. 286.
- † Iuramento satisfacit obligatus ad cavendum. n. 5. 124.
- Iuramento flante, relicta debentur tanquam ex fideicom. n. 3. 146.
- Iuramento renunciari non potest cessione bonorum. n. 3. 264.
- Iuramentum per Prodigum adhibitum validat contractum. n. 3. 3.
- Iuramentum non est subiectum censuræ laicorum. n. 8. 4.
- Iuramentum facit presumi negotium gestum ex mandato habili. n. 4. 8.
- Iuramentum habet vim Clausulae omnimeliori modo. n. 8. & seq. 9.
n. 4. 146. & 15. 240.
- Iuramentum habet vim Claus. Derogatoria. n. 7. 147.
- Iuramentum habet vim Claus. Codicillaris. n. 4. 146.
- Iuramentum in prorogatione extra tempus importat nonnum compromissum, ibid. n. 13.
- Iuramentum non obligat ad impossibile. n. 10. 12.
- Iuramentum supplet solemnitates in contractu minorum. n. 22. 34.
- Iuramentum plurimum potest in testamento. n. 2. 146.
- Iuramentum est necessarium in recusatione hereditatis parentum. n. 1. 56.
- Iuramentum contra bonos mores non valet. n. 5. 169.
- Iurans manu tactis scripturis validius vincitur. n. 4. 3.
- Iurans non potest intentare remedium. l. 2. de resc. vend. n. 10. 4.
- Iurans obligatur precise. n. 7. 12. & n. 1. 14.
- Iurans solvere in pecunia, ex causa potest dare bona. n. 12. 13.
- Iura. 3

- Iurans potest absolui ab Iuramento.* n.2. 14.
Iurans non petere absolutionem non cogitur servare, ibid. n.3.
Iurans omnia narrata esse vera non potest obtinere absolutionem à Iuramento, ibid. n.4.
Iurans non comprehenditur statuto ordinante compromissum inter coniunctos fieri. n.11. 4.
Iurare non compellitur quod detegit turpitudinem suam. n.8. 15.
Iurare die festo nefas est. n.3. 17.
Ideo iurans citrà crimen potest contrahere. n.3. 16.
Iurare in contractu fornicationis Senis non licet. n.20. 34.
Item nec filijs famil. ibid.
Iurata Renunciatio validior. n.21. 34.
Iurata locatio non evanescit venditione. n.10. 117.
Iurato ex debito non conceditur Salus conductus. n.4. 6.
† *Iuri de futuro tutè renunciant debitores.* n.9. 102.
† *Iuri Civili, vel Pontif. tribuntur attentata.* n.4. 257.
Ius, in quo versamur turpe est ignorare. n.3. 8.
Ius accrescendi inter Uterinum, & utrinq; coniunctum quando procedat in Stat. Sen. sub Rub. 152. in 2. distin. n.1. & seq. 231.
Ius ignorare, in quo versamur turpe est. n.3. 8.
† *Iuvenes longius vivere presumuntur.* n.5. 202.
Iuvenis Relegatio longior, ibid. n.6.

L.

- L** ABEONIS, Cascellij, Ossilij consilium ad substituendum emancipatis. n.9. 166.
† *Labor Professionis Iudicis, & Advocati consistit in industria.* n.12. 114.
† *Laici non debent iniuriam facere Clericis.* n.4. 25.
Laici in domo Patris existentes non sunt comprehensi in Concil. Trident. de Renunciatione faciend. n.8. & seq. 32.
Laicorum censuræ non subiacet iuramentum. n.8. 4.
Laicorum exforo, an eximatur Clericus factus post commissum crimen. n.9 & seq. 23.
Laicorum Collectis Ecclesia aliquando subijcitur. n.6. 216.
† *Laudimū restituitur in resolutione emphiteutici contractus.* n.10. 66.
† *Laudum latum extra rem, & tempus est nullum.* n.7. 17.
Laudum nullum potest impugnari citrà periculum, ibid. n.8.
Laudum nullum quale ex statuto Senensi, ibid. n.9.

Lau-

- Laudum latū secundū predictū Statutū, difficiliter impugnatur, ib. n. 3.
- † Leſor in Scolis eſt tutus à curia. n. 11. 29.
- Leſore mortuo, datur Salariū totius anni hæredibus Senis. n. 4. 112.
- Leſores, & Aduocati, an torqueantur. n. 12. 114.
- Leſores cauſam publicam agunt. n. 8. 301.
- Leſoris, & iudicis labor eſt induſtria. n. 12. 114.
- † Leſe Maieſtatis crimen coercet, & Doctores. n. 9. 302.
- † Legare poſſumus legatarijs. n. 7. 14. & 18. 32.
- Legato immobilium cadit cenſus. n. 7. 69.
- Legatum pro maritanda debetur Religionem ingredienti. n. 5. 52.
- Legatum, conditione Caſtitatis, an perdat ſamina per tranſitum ad ſecunda vota. n. 9. 93.
- Legatum tranſit recta via in legatarium. n. 3. 101.
- Legatum non agnitum; non eſt obnoxium creditori, ibid. n. 4. 101.
- Legatum, vel hæreditatem repudiare non eſt alienare. n. 5. ibid.
- † Legatum quando importet commendatio Teſtatoris. n. 5. 132.
- Legatum non ſit nutu, fideicom. ſic. n. 9. 169.
- Legatum vniuerſale non reperitur. n. 10. ibid.
- Legatū factū ex taxatione nō minuitur per adiectionē cauſe. n. 2. 187.
- Legatum vſusfructus ex Bulg. importat alimenta. n. 1. 191.
- Quid Senis ex Statuto, ibid. n. 2.
- Legatum vſusfructus factum à Patre minuitur ob legitimam. n. 3. ibid.
- Legatum Dotis habet commodum representationis. n. 1. 204.
- Nec patitur Falcidiam, ibid. n. 2.
- Niſi forte in illo ſolo commodo, n. 7. ibid.
- Legatum Dotis eſt pium. n. 3. ibid. & n. 9. 205.
- † Legata Senis ſubiiciuntur Statuto de Gabella. n. 14. 205.
- Legata integra ſoluuntur ſtante Claſ. omn. mel. mod. n. 4. 238.
- Legato Dotis redditur Vidua res ſua. n. 4. 204.
- Legatarij ſeminis detractio in lege Falcid. minor, iunioris vero maior eſt. n. 4. 201.
- Legatarij fructuum, & fundi concurrunt. n. 7. 195.
- Legatarij cum hærede quando concurrant, n. 8. ibid.
- Legatarij, & Fideicom. niſſarij quomodo admittantur. n. 2. 168.
- Legatarij, & Fid. particulares non cogunt hæredem adire. n. 5. 168.
- Legatarij vicem obtinet ſubſtitutus in re certa. n. 4. 155.
- Legatarius ex duobus coniuſti in vno mortuo ſuccedit alter. n. 5. 202.
- † Legatario mortuo, non ſinitur vſusfructus conſtitutus, & tantam ætatem hæredes. n. 12. 202.
- Le-

- Legatariorum vitam metitur Falcidia.* n. 1. & seq. 101.
Legatariorum privilegij non gaudent fideic. vniuersales. n. 3. 168.
Legatorum, & fideicommissorum exequatio. n. 3. & 7. 169.
Et ea non obstante adhuc sunt differentia, ibid. n. 8.
† *Legerē, & Aduocare est dignitas.* n. 7. 301.
† *Leges XII. Tab. volebant debitorem contumacem excerpī.* n. 6. 105.
Leges plurimum confidunt de Patribus. n. 7. 90.
Leges Ciuiles contempsit Phauonius Philosophus. n. 8. 105.
Legis Commissoria pactum, & de retrouendendo differunt. n. 13. 67.
Legem non habet necessitas. n. 5. 176.
Leges dant morientibus liberam disponendi facultatem. n. 1. 181.
Legi Falcidia fit locus, vltra dodrantem. n. 1. 201.
Legis presumptio vincitur ab affectu Nature. n. 6. 174.
† *Legitima minor Dos esse potest de consuetudine.* n. 11. 91.
Legitima debitoris non est affecta creditori. n. 7. 102.
Legitima, an defendi possit à Patribus, filijs dissipantibus. n. 8. 166.
Legitima filij venit in substitutione pupillari. n. 2. 181.
Legitima filiorum non oneratur fideicommissio, n. 3. ibid.
Et qua cautela possit, Pater hoc pagere. n. 4. & 9. ibi.
Legitima non est debita successoribus filij, vt pūo. n. 6. 182.
Legitima non consideratur Patre viuente. n. 4. 184.
Legitima non pōt pretendere filius cum pater omnia vendit. n. 5. 185.
*Legitima deducitur ex vsufructu omnium bonorum facto in p̄le-
gato à Patre.* n. 3. 191.
Legitima non consideratur in sola proprietate, ibid. n. 3.
Legitima nullum patitur onus. n. 5. 192.
Legitima voluntaria qua fit. n. 6. 192.
Legitima si ex Statuto publicetur debetur, Patre viuo. n. 9. 185.
Legitima non debetur filio sprata hereditate, n. 5. ibid.
Legitima Patroni consideratur post mortem liberti. n. 6. 185.
Legitimam non tangit filij p̄na, vel liberatio ab hostibus. n. 8. ibid.
Legitimam deducit filius ex ludo ammissis à Patre, n. 7. ibid.
Legitima statutaria magis arcta est quam legalis. n. 19. 124.
† *Legitimi etiam cum legitimis institui possunt.* n. 5. 152.
Legitimatio spurij ad succedendum necessaria. n. 2. 152.
Legitima titulus censetur ex Claus. omni meliori modo. n. 11. 249.
Legitima loco Senis datur dos. n. 5. 143.
*Legitima in computationem, an emancipati, renunciantes, vel non
succederent, numerentur.* n. 8. 213.
† Lex

† Lex imitatur Naturam.	n. 5. 137.
Lex Petilia contra Debitores.	n. 8. 105.
L. Hac edilali C. De secund. nupt. an habeat concursus cum Stat.	
Sen. sub Rub. 137. in 2. Diss.	n. 25. 225.
L. 2. C. de rescind. vend. non attenditur in instrumento iurato	n. 10. 4.
L. si alij de Usufruct. explicatur.	n. 3. 196.
L. si constante solut. matr.	n. 2. 50.
L. fin. C. de edil. D. Had. toll. competis scripto heredi.	n. 2. 76.
L. Antiqua C. de Pelleian. notanda.	n. 9. 84.
L. Vnic. C. si de mom. poss. extenditur ad reslitut. in integ.	n. 5. ibid.
L. fin. De Iur. dot. declarata.	n. 4. 40.
L. Cum ex filio de vulg. cum l. quoniam in prioribus de inoff. test.	
concordatur.	n. 6. 166.
L. fin. C. de edil. D. Had. toll. non recipit appellationem.	n. 3. 149.
L. si contendat de Fideiuss. & eius dispositio.	n. 5. 292.
L. Diffamari C. de Ingen. man. & eius dispositio.	n. 1. & seq. 291.
† Libelli narratio afficit producentem.	n. 4. 253.
† Libera litas est fundamentum Donationis.	n. 7. 63.
† Liberatio filij ab hostibus non minuit legitimam.	n. 8. 185.
† Liberorum educatio est de Iure natura.	n. 7. 137.
† Liberti quarta pertinet ad Patronum sine onere.	n. 11. 219.
Liberto mortuo consideratur legitima patroni.	n. 6. 185.
† Libri non auferuntur a cedentibus bonis.	n. 3. 267.
Libri DD. considerantur, ut peculium quasi Castrense.	n. 6. 28.
Libros non conferunt Clerici, Patre mortuo,	n. 2. 28.
Libros luantur Advocati, & Doctores, n. 4. ibid.	
Libros. an luantur filij, non dum doctorati, ibid.	
Librum retinent Officiales Balia Senis, ubi describuntur Doctores,	
& Notarii delinquentes in officio.	n. 11. 20.
† Licentia potest dari Senis saminis, ut liberè disponant.	n. 3. 205.
† Licentiati, an lucentur libros.	n. 4. 28.
Licentiatus non est iterum examinandus.	n. 1. 19.
† Litigatores saepe tractant de componenda lite.	n. 1. 73.
Litigantes ne veniant ad arma est cauendum.	n. 6. 250.
Litigantes in dubio compelluntur transigere.	n. 21. 199.
Litigantibus praestanda sunt alimenta, & expensae.	n. 7. 208.
† Litis pendetia in Iudicio diffamationis Senis quomodo inducat	n. 3. 291.
Litis pendetia non inducitur ex precepto Iudicij.	n. 8. 292.
Litis contestatio inducitur per cursum biennij.	n. 4. 57.
Litis	

- Litis expensas aliquando reficit qui fouet Iustitiam.* n.1. & seq. 244.
Litē non contestata quādo agitur cōtra fraudatores Gabellę. n.3. 297.
Lites summaria Senis terminantur. n.3. 148.
Lites terminantur Senis sola facti veritate inspecta. n.1. 257.
† *Locata rei hypoteca prodest conduclori.* n.3. & 5. 116.
Locator pōt frangere hostiū cōduclori nō soluenti infrā bienniū. n.9. 58.
Locator ex noua causa potest discedere à locatione. n.3. 107.
Locator non facit remissionem conduclori sceleslo. n.2. 109.
Locatio rescinditur venditione rei. n.1. 116.
Secus accedit si fuerit iuratus contraclus. n.10. 117.
† *Locum alienum occupans, an tenentur actione iniuriarum.* n.5. 87.
Et an possit conueniri officio Iudicis, n.7. 88.
Et multa in hac man. Men. de Arbitr. Iud. Cas. 320.
Locus Pius habet beneficium inuentarij: n.7. 155.
✠ *Ludo omnia patre perdente filius renocat legitima.* n.7. 185.
† *Lucrum Dotis ex Stat. Sen. procedit etiam in filia naturali.* n.11. 60.
Lucrum non facere, & quesita perdere differunt. n.6. 102.
Lucrum ex mortua uxore non obnoxium creditori. n.8. ibid.
Lucrum Dotis quale Senis Maritus faciat. n.1. & seq. 221.
Lucrum, quod sit Senis ex Stat. à Marito, dicitur sine facto Vxoris,
& ea inuita. n.7. 222.
Lucrum Mariti intelligitur super dote. n.17. 224.
Lucrum Mariti ex Matrimonio ad quos filios pertineat. n.8. 233.
Lucrum cum alieno danno non permittitur. n.6. 284.
Lucrū matrimoniale potest habere filius quamuis non heres. n.1. 219.
Lucrum ex primo matrimonio perdunt transeuntes ad secunda
vota. n.2. 212.
† *Lussores, & male perdentes bona non admittuntur ad cessionem*
bonorum. n.1. 271.

M.

- † **M** *ACVLA* omnis purgatur per ingressum Religionis. n.5. 23.
† *Mali timore pēg abstinēt à peccatis.* n.1. 184.
Malus semel semper malus. n.3. 278.
† *Mandatu habili præsūmitur gestū negocium ob Iuramentum* n.3. 75.
† *Manu tangenda est scriptura, vt Iuramentum validius legit.* n.4. 3.
Manus non reciditur ei, qui vnam tantum manum habet. n.6. 290.
† *Marescalcus potest retinere animal pro medicinis præsistis.* n.3. 96.
† *Maritata non sunt comprehensa in Stat. permittente Meretrices*
impune offendi. n.7. 39.

XX

† Ma-

- † *Mariti heredes, an lucrentur dotem ex adulterio.* n. 9. 55.
Mariti lucrū ante acceptationem non pertinet ad creditores. n. 8. 102
Maritus dissipantibus datur remedium uxoris pro securitate dotis. n. 1. & seq. 44.
Maritis, cum extraneis promittentibus dotem, cautum est convenire de usuris. n. 1. 56.
Marito mortuo, usura dotis ab heredibus non petuntur. n. 4 5.
Marito absente, legitime uxor sine eo contrahit, quamvis à Statuto sit requisitus. n. 7. 72.
Marito promittente Socero dotem restituere, an uxor possit de ea disponere. n. 3. & seq. 143.
Marito pauperi datur certa portio à lege. n. 1. 207.
Marito potest uxor relinquere ultra lucrum statutarium. n. 12. 223.
Marito potest uxor relinquere animo compensandi cum dote. n. 13 ibid.
Marito superflite ex Vidua, filios habente, Senis lucrum, & tertia pars dotis. n. 15. ibid.
Maritos, ut aleant faminis aliquando auferant bona à filiis. n. 8. 93.
Maritum afficit iniuria facta uxori. n. 5. 39.
Maritum se negans non habet privilegium. n. 15. 253.
Maritus tenetur facere donationem propter nuptias. n. 1. 48.
Maritus ex dote non soluta habet usuras. n. 2. 54.
Sed an possit eas consequi post decem annos. n. 3. 54.
Maritus debet intervenire cum propinquis in contractu uxoris ex Statuto Senis. n. 4. & seq. 86.
Maritus ultra vires non potest conveniri. n. 11. 105.
Maritus superflus Senis lucratur mediā dotē. n. 2. 143. n. 1. & seq. 221.
Quod lucrum est sine facto uxoris. n. 5. 222.
Maritus ad dotem non potest conveniri ultra vires. n. 5. 204.
Ideo si totum leget, falcatur illud plus.
Maritus pro uxore conveniri potest. n. 3. 42.
Maritus Navarr. tractat, cur Dos ex fructibus perceptis ex pignore non minuat. n. 4. & seq. 137.
† *Masculi solum vocantur ad successionem matris Senis.* n. 1. 223.
Masculi quomodo succedant revocabiliter, & irrevocabiliter. n. 4. 228.
Masculi ad succedendum habiles soli excludunt Senis feminas ex Statuto. n. 7. 233.
Masculis deficientibus femina Senis reintegrantur ad bona materna. n. 2. 227.
Masculis mortuis non impingatur Matris hereditas. n. 10. 230.
† *Ma-*

- † *Mater priuatur Tutela ex iniusto matrimonio.* n. 4. 41.
Mater nubens non reddita ratione Tutelę afficit bona Mariti ad fauorem filiorum pupillorum. n. 9. 42.
Mater luxuriose viuens priuatur Tutela. n. 4. 43.
Mater pręsumitur excoariare filios ad commodum Mariti, ibid. n. 3.
Mater non habet filios in potestate. n. 1. 91. & n. 8. 182.
Mater non potest substituere filijs pupillariter. n. 2. 91. & n. 8. 182.
Mater potest substituere filijs exemplariter, ibid. n. 5.
Mater secundo nubens priuatur Tutela. n. 6. 92.
Mater non petens Tutorem filijs perdit successionem, ibid. n. 7.
Mater an perdat legatum factum sub conditione castitatis si secundo nubens. n. 9. 93.
Mater Senis potest disponere de quarta bonorum parte. n. 14. 144.
 & n. 1. & seq. 214.
Mater an possit Fideic. facere filio. n. 8. 182.
Mater de bonis aduentitijs Senis aliquando disponit, secus de alijs vltra quartam. n. 1. & seq. 214.
Mater si stipuletur Censui, vel fructus futuros, nec eos exegit, augent hereditatem. n. 12. 230.
Iidem fructus cedunt Fideicommissio, ibid. n. 13.
Matri quomodo succedatur Senis. n. 12. & seq. 144.
Matri successionem solum habent Masculi Senis. n. 1. 227.
Ideo femina non rumpunt testamentum. n. 9. 129.
† *Materna hereditas quomodo cautę Senis recipiatur.* n. 1. & seq. 217.
Materna hereditas ad filios spectat ex tribus quartis, ibid. n. 2.
† *Matrimonij onera an comparentur dotibus.* n. 9. 137.
Matrimonij solutio filijs aliquando prodest. n. 1. 212.
Matrimonij causa spiriualia conceduntur. n. 4. 39.
Matrimonio de carnali ad spirituale arguitur. n. 7. 52.
Matrimonium cum pluribus contrahens bigamus est. n. 3. 41.
Matrimonialia lucra possunt habere filij et non heredes. n. 10. 219.
† *Media itę eligitur in controuersijs dubijs.* n. 19. 198.
† *Medicus pręfertur pro medicinis pręstitis domino.* n. 7. 97.
† *Mendaci imponitur silentium.* n. 12. 253.
† *Mendicantes, vt possint retinere immobilia cautio.* n. 11. 69.
Mendicare non debent coniuges soluto coniugio. n. 6. 207.
† *Mens dubia testatoris inducit concursum inter coheredes.* n. 4. 164.
† *Merceres locationis computatur pro impensis factis.* n. 8. 97.
† *Mercenario officio Iudicis vsurę pręstantur.* n. 5. 134.

- † *Mercatores Senis in materia compromissi habet flatutum satis arctum.* n. 1. 17.
- *Mercatores tenentur non facta cessione principalis.* n. 1. 120.
- *Mercatores apices Iuris non attendunt, n. 3. ibid.*
- *Mercatores decocti, an cedant bonis.* n. 6. & seq. 272.
- *Mercatores decocti, an sint tuti in Ecclesia.* n. 8. 273.
- † *Meretrices si ex Stat. possint offendi debent esse sine marito.* n. 7. 39.
- *Meretrices à Scolasticis non sunt in domum inducendæ.* n. 6. 247.
- † *Miles filiusfam. non confert arma.* n. 7. 28.
- *Miles an teneatur ultra vires.* n. 14. 106.
- *Miles ignominiose misus conuenitur in solidum.* n. 5. 272.
- † *Militum privilegia an. & quæ competunt DD.* n. 4. 300.
- *Militum stipendia non veniunt in hipoteca.* n. 6. 264.
- *Militum Cataphractorum, quæ bona possint capi.* n. 4. 83.
- *Militum privilegia debent habere Religiosi.* n. 3. 30.
- *Militibus relinquuntur arma si cedant bonis.* n. 5. 268.
- † *Minor Curatorem, vel Propinquos non habens sine ijs rectè contrahit.* n. 6. 72.
- *Minor sine Curatore reputatur maior, ibid. n. 7. & 2. 71.*
- *Minor quando sine propinquis contrahere possit, ibid. n. 10. & seq.*
- *Minor potest petere restitutionem à non facta Transactione.* n. 2. 73.
- *Minor restituitur à quacunque lesione.* n. 4. 74.
- *Minor restituitur etiam ab ommissione, ibid. n. 5.*
- *Minor restituitur ad probandum etiã post didicita t., ificata n. 6. 74.*
- *Minor visus in Possessorio restituitur.* n. 4. 76.
- *Minor sine Decreto non potest alienare,* n. 1. 80.
- *Minor factus maior potest habere ratam, ibid. n. 3.*
- *Etiã tacendo, ibid. n. 4.*
- *Minor ad petendam restitutionem habet quadriennium, ibid. n. 5.*
- *Minor ordine Patris alienat sine Decreto.* n. 11. 161.
- *Minor non admittitur ad cedendum bonis.* n. 7. 270.
- *Minores sunt iudicio imbecilli.* n. 1. 71.
- *Minores Senis contrahunt cum Decreto Officiali, Mercat. & Consensu proximiorum, ibid. n. 3.*
- *Minorum contractus suppleuntur Iuramento.* n. 22. 34.
- *Minoribus lesis iura succurrunt.* n. 1. 75.
- † *Mobilia pauca Scholares habent.* n. 2. 283.
- † *Modum, quem volumus possumus adijcere in venditione rerum nostrarum.* n. 4. 215.
- † Mo-

- † *Monacha debetur legatum factum pro maritanda.* n. 9. 52.
 † *Monaci debent habere Privilegia Militum.* n. 4. 37.
Monaci, vel Clerici non possunt filios praterire, ibid. n. 5.
Monachorum testamenta non solemnia valent. n. 2. 30.
Monacho effecto hærede concurrit substitutus. n. 6. 164.
Monacho mortuo infra annum probationis Monasterium non succedit. n. 7. 174.
Monachus infra annum habet voluntatem reuocabilem. n. 7. 174.
Monachus factus Prælati non portat secum bona quæ transulerat in Monasterium. n. 17. 198.
Monachus effectus an eximatur à foro laicorum. n. 9. & seq. 23.
Item an liberetur à Carceribus, vel à pœna, ibid. n. 11.
 † *Monialis, an comprehendatur statuto loquente de maritata.* n. 10. 52.
 † *Monasteria Monialium in Tuscia habent dotes taxatas.* n. 5. 51.
Monasterij ad fauorem, an responderet testator interrogatus. n. 4. 173.
Monasterij ingressus facit legitimum. n. 7. 23.
Monasterium concurrit aliquando cum substituto. n. 6. 164.
Monasterium ingressus transfert Fideic. conditionalis si sine liberis decesserit. n. 1. 173.
Monasterium an filij præferantur in Fideic. conditionalis, ibid. n. 3.
Monasterium non succedit nisi post annum. n. 7. 174.
Monasterium non reddit bona Monacho, facto Episcopo. n. 17. 198.
Monasterium habet mille ex Monacha, cui relicta sunt centum si fiat Monacha, mille si maritum capiat. n. 2. 50.
 † *Montium loca reputantur immobilia.* n. 4. 69.
 † *Mora inducitur ex biennio in dote.* n. 6. 57. n. 4. 60.
Mora irregulans inducit interesse correspondens. n. 3. 139.
Mora vera inducit vsuras restaurativas. n. 6. 140.
 † *Moratoria conceditur à Principe, vel à Magistratu.* n. 1. 5.
Moratoria concessa à Principe debet esse cum Findeiusore, n. 6. 124.
Moratoria non prodest pro debito Iurato. n. 4. 5.
Fallit si concedatur in modum Privilegij, ibid. nn. 6.
 † *Mores facile mutantur.* n. 7. 20.
Mori citius presumitur senex. n. 5. 202.
Morientibus data est libera disponendi facultas. n. 1. 181.
 † *Morosi emptores, & venditores tenentur ad interesse.* n. 1. 139.
Morosus non dicitur nisi qui sit vocatus. n. 2. 123.
Morosum facere debitorem expedit creditori. n. 5. 140.
Morte filij an extinguatur Vjusufructus in patre. n. 7. 198.
 Morte

- Morte ultimi extinguitur usufructus quando est dubium cuius contemplatione sit relictus, n. 12. ibid.*
- Morte usufructuarij extinguitur usufructus. n. 13. 199.*
- Morte Pensionarij, & Beneficiarij extinguitur pensio, & perditur beneficium, ibid. n. 14.*
- Morte filiae naturalis dos reuertitur ad Patrem. n. 6. 59.*
- Mortis penam passo relinquuntur uestimenta. n. 4. 272.*
- Mortis potestatem habebant Parentes in filios antiquitus. n. 1. 22.*
- Mortuo Patre consideratur legitima filij. n. 9. 184.*
- Mortuo Cliente Aduocatus habet salarium totius anni. n. 3. 112.*
- Mortuo Aduocatum salarium anni debetur heredibus. n. 4. ibid.*
- Mortuo Leſore Senis datur salarium heredibus. n. 4. & 14. 112.*
- Mortuo Famulo non debetur salarium heredibus. n. 14. 114.*
- Mortuo filio extinguitur usufructus, eius contemplatione relictus num. 9. 198.*
- Secus si intuitu Patris, ibid. n. 10.*
- Mortuo vno ex legatarijs legatum accrescit alijs. n. 8. 202.*
- Mortuo legatario usufructus ante completam aetatem heredis non finitur, ibid. n. 12.*
- Mortuo Patre filius adhuc est usufructuarius. n. 18. 198.*
- Mortuo patre usufructus filij consolidatur. n. 4. 197.*
- Mortuo alienante completur tempus ratificationis ab herede. n. 6. 82.*
- Mortuus non condemnatur. n. 6. 398.*
- Mortuus reputatur exclusus. n. 4. 232.*
- Mortuus non potest doctorari. n. 4. 286.*
- Mortuus in excommunicatione non potest humari in sacro ante reconciliationem. n. 5. 286.*
- Et si sepultus sit exhumatur, n. 6.*
- † *Motu proprio si à Principe concedatur Salus Conductus proderit etiam debito iurato. n. 6. 6.*
- † *Mulier ex civili debito non mittitur in carcerem. n. 1. 38.*
- Mulier inhonesta pro debito civili capi potest. n. 2. 39.*
- Mulier nupta, etiam parum honesta, non capitur, ibid. n. 4.*
- Mulier priuatur Tutela etiam ex illegitimo matrimonio. n. 4. 41.*
- Mulier non conuenitur nisi in quantum potest. n. 1. 301.*
- Mulier nupta Senis contrahere non potest sine consensu mariti. n. 5. 66.*
- Mulier, si habet Maritum absentem, sine eo tute contrahit. n. 7. 72.*
- Mulier Fideiubens pro Dote non inuatur Velleiano. n. 1. 85.*
- Mulier inhonesta ex vicinia expellitur. n. 2. 118.*
- Mulier*

<i>Mulier nubens secundo Senis an alienet vltra quartā.</i>	n.1. & seq. 220.
<i>Mulieres non sunt distrahenda à Religione.</i>	n.6. 52.
<i>Mulieres honestas sequi dannabile est.</i>	n.1.87.
<i>Mulieres honesta inhonestarum exemplo non sunt incitandę ad malum.</i>	n.4. 118.
<i>Mulieres inhonesta non possunt commorari circa Gymnasio Senense.</i>	n.5. 119.
<i>Mulieres Senis non disponunt vltra quartam.</i>	n.1. 215.
<i>Mulierum patrimonium multiplex.</i>	n.8. 222.

N.

N aturales filios alere Parentes tenentur.	n.4. 59.
Naturalis filia sit vel nē dotanda à patre.	n.4. 59.
Naturali filia mortua dos reuertitur ad patrem, <i>ibid.</i>	n.6.
Naturali filię dos data succedit loco alimentorum, <i>ibid.</i>	n.7.
Naturali filio Pater non potest donare.	n.9. 60.
Naturalis facta substitutio sub conditione, an valeat.	n.9. 153.
Naturalis affectus vincit legis presumptionem.	n.6. 174.
Naturales cum legitimis institui possunt.	n.8. 153.
† Natura, producto animali, producit materiam vnde alatur, n.6. 137	
Naturam lex imitatur, <i>ibid.</i>	n.5.
† Narratio libelli officit aliquando producenti.	n.10. 253.
† Nauarrus multa refert cur dos non minuat ex fructibus perceptis ex pignore,	n.4. 137.
† Neapoli Cardinalis liberauit reum perductum ad patibulum, n.13. 29	
† Necessitas non habet legem.	n.5. 176.
Necessitas non facit licitam fornicationem.	n.9. 99.
Necessitas facit omnia communia, <i>ibid.</i>	n.7.
Necessitate receditur à forma Statuti.	n.9. 72.
Necessarii heredes Patri sunt filij.	n.1. 154.
† Negans non iuuatur ex negatione.	n.13. 253.
Negans sententiam, non potest ea vti.	n.14. 253.
Negans se Maritum non habet privilegium Mariti.	n.15. 253.
Negans se esse heredem, vel emphiteutam priuatur.	n.16. 254.
† Nepotes an Senis contineantur nomine filiorum in flatutis.	n.7. 218.
† Nicolaus Placidus I.C. Professor laudatur.	n.7. 149.
† Nili habitantes surdesunt.	n.3. 246.
† Nomine Institutionis filij sunt honorandi.	n.5. 155.
† Notarij	

- † *Notarij de filo solent in testamentis ponere Claus. Codic.* n.3.236.
Notarij solent ponere Claus.Omni mel. modo in testamentis. n.3.238
Notario stipulante possunt sublineri testamenta filiorisfam. n.2.235
- † *Noviter emergentes nouo egent auxilio.* n.2.107
- † *Novitius infra anno potest testari.* n.5.32
Novitius ne mutet testamentum quæ cautio. n.18.33
- † *Nubendi conditio aliquando pro non scripta habetur.* n.8.52
Nubendo V.dua Senis alienat tantum textiam. n.4.222
Nubens secundo perdit Tutelam. n.6.93
*Nubenti relicto mille, cento reliquum ingredienti debentur in-
gressu mille.* n.2.60.
- † *Nulla est ipso iure obligatio facta à Prodigio.* n.2.3.
Nulla appellatio non resardat exequutionem. n.8.250
Nulla est donatio, facta die Feriato. n.5.17.
Nullitas negocij non eget restitutione. n.6.79
Nullitatis remedium cumulare in appellatione tutum est. n.9.295
Nulliter facta pignora substinentur aliquando. n.11.296
Nullum quod est non producit effectum. n.4.17
Nullum est Testamentum informe. n.1.146
- † *Numeratio pecunia in omni censu necessaria.* n.5.62
*Numerationem pecunie non exposcit census donatus, vel reli-
tus.* n.8.63
- † *Nuncijs multum creditur.* n.4.282
- † *Nuncupatione implicita testamenta substinentur.* n.12.150
*Nuncupatione implicita dicitur factum Testamentum relicum
ad schedulam.* n.10.239
- † *Nupta, etiam in honeste viuens pro causa ciuili non retinetur in
carceribus.* n.3.39
*Nupta non est comprehensa in Statuto, ordinante Meretrices im-
punè offendi.* n.7.39
Nupta secundo Senis, an alienet vltra quartam. n.1. & seq. 220
Nupta dedecus afficit Maritum. n.5.39
*Nuptiarum nouarum penas filij possunt consequi non obstante re-
nunciatione.* n.6.213
- † *Nutu Fideicommissa fieri possunt.* n.9.169

O.

- O** *bligari non possunt Prodigij post interdictionem.* n.1.2
Obligari non censetur qui Amicum commendat. n.6.132
Obli-

- Obligat precisè Iuramentum. n.7.12. & n.1.14.
 Obligatio Prodigii iurata valet. n.3.3.
 Obligatio facti alieni non urget. n.4.11.
 Obligatio leſoris Iudicis, & Advocati cōſiſtit in induſtria. n.12.114
 Obligatus ad cauendum ſatisfacit Iuramento. n.5.124.
 Obligatus ad factum non tenetur precisè. n.3.11.
 † Occidens Bannitum ad priuatam vindictam non gaudet immuni-
 tate. n.2.287.
 Occidere non licet Artificem inſignem. n.1.289.
 Nec minus torquere, ibid. n.2.
 † Occultans Inſtrumenta tenetur ad expenſas. n.4.245.
 † Offerens Fideiuſſorem primo loco mittitur in poſſeſſionem. n.3.126.
 † Offerre poteſt bona debitor qui non habet pecuniam. n.2.104.
 † Officiales Mercatorum Senis concedunt Saluumconductum debi-
 toribus. n.3.5.
 Officiales ex delicto commiſſo in officio puniuntur. n.13.302.
 Officialis vocatus ad aliud officium ſi moriatur transfert ad here-
 des ſalarium vtriuſq; officij. n.23.14.
 Officialis de cap' tatus poſt officium Senis. n.12.302.
 Officio Iudicis an teneatur occupans alienum locum. n.7.88.
 Officio Iudicis mercenario præſtantur Vſura. n.5.134.
 † Offitij Caſcellij, & Trebatij conſilium ad ſubſtituendum emanci-
 pato. n.5.166.
 † Olimpia de Gabriellis laudatur. n.7.233.
 † Ommiſſa à Statuto regulantur ſecundum Ius commune. n.13.144.
 † Omnia communia in neceſſitate, n.7.99
 Omnia cupiens, omnia frequenter ammittit. n.4.269
 † Omni meliori modo Clauſ. eſt præſtantiore codicillari. n.4.240
 Omni meliori modo Clauſ. habet vim Iuramenti, ibid. n.15.
 Cætera ſunt ſub verbo Clauſula.
 † Onera matrimonij ſunt occaſio uſurarum in dote non ſoluta. n.4.54.
 Onera matrimonij compenſantur dote. n.9.137.
 Onera matrimonij ſine auxilio ferri non poſſunt. n.10.138.
 Onera in dote filia non debet habere. n.10.144. & n.6.191
 Onera non patitur legitima. n.5.192.
 Onere detracto Patronus habet quartam. n.11.219
 Onus ſolum poteſt eſſe ſub iectum hereditatis. n.11.195
 Onus probandi pertinet ad Aſtorem. n.3.242
 Onus ad commodum onerati valet. n.9.167

† Ordines non dantur bigamus.

n. 1. 40

Ordines non impediuntur à sponsalibus.

n. 3. 41

P.

† **P**ACTA sunt seruanda,

n. 1. 107.

Pacta, quę non congruunt contractui incensu annullantur. n. 2. 65

Pactum de non alienando re locata prodest conductori. n. 2. & seq. 116

Pactū de soluēda Gabella à vēditore Censui an valeat, ibi. n. 3. et seq.

Pactum de non alienando, factum cum conductore impedit dominij translationem. n. 7. 117.

Pactio potest conueniri de vsura dotis. n. 12. 138.

† Pandecta Pisana.

n. 6. 114.

† Papa intendit dare beneficia idoneis.

n. 3. 119.

Papa Pius V. in Bulla Censui, & plene de ea. n. 2. 62.

Papa ex delicto grauissimo punitur. n. 14. 302.

Papa est Petra idest fundamentum Fidei. n. 17. 303.

Papa in leuibus nullum habet superiorem, ibid. n. 13.

Papa in pertinentibus ad fidem non potest errare, ibid. n. 11.

† Papia est Constitutio circa cedentes bonis.

n. 6. 161.

† Parapherna bona quę sint.

n. 10. 223.

† Parentes non possunt cogi ad dandam equalem dotem filiabus. n. 1. 89

Parentes mortuo Clerici & Doctores filij nō conferunt libros. n. 3. 28.

Parentes filijs dissipatibus & in legitima possunt prouidere. n. 8. 166.

Parentes transendo ad secunda vota perdunt lucro facta ex filijs primi matrimonij. n. 2. 212.

Parentibus filij succedunt legē, & iure sanguinis, ibid. n. 4.

Parentibus facta renuntiatio à filijs respicit iura sanguinis. n. 5. 213.

Parentum bona titulo hereditario capiuntur. n. 8. 222.

† Paria sunt facere tempore permisso, & prohibito quando actus confertur in permissum. n. 4. 152.

† Paris Stellinus mortuus.

n. 4. 286.

† Pars fundi sunt fructus.

n. 6. 196.

† Partem non faciunt filij renunciantes. n. 8. 213.

Item nec filij dotatę Senis ob Statutum, ibid. n. 5.

† Pater non potest exheredare filios ob ingressum Religionis. n. 3. 22.

Pater tenetur dotare filias. n. 1. 59. n. 4. 48. & n. 4. 90.

Pater filijs naturalibus non potest donare. n. 9. 60.

Pater potest renouare usumfructum aduentitiorum filij. n. 10. 102.

Pater Fideiubens pro filio nō habet beneficium excussionis. n. 4. 120.

Item

- Item nec obligatus pro eo ex forma Statuti. n. 5. 113.
 Pater non potest ordinare Fideicommiss. in dota filij. n. 14. 144.
 & n. 6. & seq. 192.
 Pater decoctus quomodo tunc possit testari. n. 2. 154.
 Pater debet honorare filium titulo Institutionis. n. 5. 155.
 Pater potest exheredare filium exheredatione non ignominiosa ubi
 viget Stat. quod filij teneantur ad debita patris. n. 7. 158.
 Pater filios instituere debet ut valeat Testamentum. n. 3. 160.
 Pater potest remittere solemnitatem statutariam. n. 10. 161.
 Pater potest ordinare, ut filius alienet sine Decreto, n. 11. ibid.
 Pater aliquando abstineat à Claus. Codicill. in testamento. n. 13. 162.
 Pater emancipato impuberi direcho non substituit. n. 3. 166.
 Pater non potest onerare Fideic. legitimam filij. n. 3. 181.
 Et quomodo hoc possit contingere. n. 4. & 9. 181.
 Item nec nullum aliud onus. n. 5. 192.
 Pater non faciendo pupillarem videtur vocare successores filij ab
 intestato venientes. n. 7. 182.
 Pater si vendat omnia filius non potest cōquēri pro legitima. n. 5. 185.
 Pater non compensat in legitimam filij quod soluet pro eius conden-
 natione, vel liberatione ab hostibus, n. 8. ibid.
 Pater capiens ex testamento non est usufruct. bonorum filij. n. 2. 197.
 Pater an habeat cōmoditatem, vel usufructu in usufructu filij. n. 6. 98.
 Pater non perdit usufructum morte filij, ibid. n. 7.
 Pater gaudet usufructu post mortem filij, & quando. n. 10. 198.
 Pater dat qualitatem usufructui in eo radicato, ibid. n. 15.
 Pater potest exheredare filium ingratum. n. 2. 22.
 Pater etiam in legitimo substituit filijs pupillariter. n. 2. 181.
 Pater an filius lucretur dotem prae mortua uxoris post Caball. conf.
 147 pri. par. in Civ. n. 1. 2 & 3.
 Patre vivo filius nullum ius habet in legitima. n. 4. 184.
 Patre omnia ludo perdente filius renocat legitimam. n. 7. 185.
 Patre vivo filius succedit in legitima ubi est statutum de publica-
 tione legitima, ibid. n. 9.
 Patre mortuo, an filij usufructus consolidetur. n. 4. 197.
 Patre mortuo filius fruitur usufructu. n. 8. 198.
 Patre etiam permittente testamentum filij non valet. n. 1. 235.
 Patres antiquitus habebant vitę necisq; potestatem in filios. n. 1. 22.
 Patri leges plurimum confidunt. n. 7. 90.
 Patri necessarius hęres est filius ex statuto Senis. n. 1. 154.
 T y 2 Patri

<i>Patri confert plures gradus heredum facere.</i>	n. 12. 160
<i>Patri confert remittere filio suatatem.</i>	n. 9. 161
<i>Patri queritur ususfructus filij.</i>	n. 3. 197
<i>Patris onera non præstat filius exheredatus.</i>	n. 8. 156
<i>Patris bona non sunt affecta Fisco pro delicto Filij.</i>	n. 2. 184
<i>Patris successor est filius.</i>	n. 3. 160.
<i>Patris legatum ususfructus minuitur legitima.</i>	n. 3. 191
<i>Patris contemplatione quando dicatur relictus ususfr. filio.</i>	n. 4. 148
<i>Patris hæres recuperans dotem ab heredibus mariti tenentur eam restituere viduæ.</i>	n. 9. 144
<i>Paterna hereditas quomodo repudietur Senis.</i>	n. 2. 160
<i>Paternæ hered. renuncias cum in amito nõ tenetur ad onera.</i>	n. 5. 156
<i>Paterno Amore nullus maior.</i>	n. 6. 90
<i>Patrimonium faminarum multiplex.</i>	n. 8. 222
<i>Patrimonium non minuit qui relictum non acceptat.</i>	n. 5. 102
<i>Patroni legitima consideratur mortuo liberto.</i>	n. 6. 185
<i>Patronus accipit quartam sine onere.</i>	n. 11. 219
† <i>Panam non patitur qui non deliquit.</i>	n. 6. 39
<i>Pana tenentur Iudices sententiã ferre infra certũ tempus.</i>	n. 11. 124
<i>Panam non exequitur Fiscus ob filij delictũ, in bonis patris.</i>	n. 2. 184
<i>Pana timore mali abstinere a peccatis.</i>	n. 1. 184
<i>Pena filij non minuit legitimam.</i>	n. 8. 185
<i>Panam filij possunt consequi ex nouis nuptijs parentum non obstante renunciatione.</i>	n. 6. 213
<i>Fallit si consenserint nuptijs, ibid.</i>	n. 7
<i>Pana mendacis est silentij in positio.</i>	n. 12. 253
<i>Pana pecuniaria aliquando minuitur ex afflictina.</i>	n. 7. 262
<i>Pana aliquando manet etiam post mortem.</i>	n. 2. 285
<i>Pana minuantur ex diuersis qualitatibus.</i>	n. 5. 290
† <i>Peccata nocent ad acquisitionem temporalium.</i>	n. 1. 109
<i>Peccata inducunt aduersa, ibid.</i>	n. 2.
<i>Peccata fugiunt boni virtutis amore.</i>	n. 1. 184
<i>Peccata fugiunt mali ob panam, ibid.</i>	
<i>Peccatum est semper Fornicatio.</i>	n. 13. 100
<i>Peccatum non committit qui probabili ignorantia errat.</i>	n. 6. 179
† <i>Pecunia non in omni censu est numeranda.</i>	n. 5. 63
<i>Pecunia destinata pro immobilibus in censum potest conuerti.</i>	n. 1. 68
<i>Pecunia datur aliquando Fideicommissario pro re.</i>	n. 2. 178
<i>Et quomodo id procedat, ibid.</i>	n. 3.

- Pecuniaria pena aliquando omittitur ob afflictivam.* n.7. 262
Pecunia debitor potest aliquando dare bona. n.11. 12.
Pecunia numerationem non exposcit census donatus, vel testamento relicta. n.8. 63
Pecunia non numerata exceptionis tempus inceptum à defuncto completur ab herede. n.8. 81
Pecunia locores aliquando soluitur. n.11. 266
† *Pedemontana Regio habet Stat. ignominiosum contra cedentes bonis.* n.6. 262
† *Pensio exstinguitur morte pensionarij.* n.14. 199
Pensio beneficiorum habetur pro re immobili. n.3. 69
Pensio non soluta aperitur hostium conductori, & quando. n.3. 58
† *Pendentia litis quomodo in iudicio diffamationis inducatur.* n.3. 291
† *Perdere est donare.* n.24. 35
Perdere quasita & lucrum non facere differunt. n.6. 102.
† *Periurius non est qui facit contram iuramentum die festo.* n.3. 17
† *Periculum carceris se exponere est contra bonos mores.* n.6. 265
† *Persequutores bannitorum ad propriam vindictam non gaudent immunitate Stat. concedentis immunitatem.* n.2. 287
† *Persona à nullo exclusa succedit aequaliter cum non exclusa.* n.4. 232
Personali, & hypothecaria contra fideicommissi agi potest. n.7. 277
Personali quoque actione census peti potest. n.13. 64
Personæ exclusa portio accrescit omnibus. n.5. 232
Personam non habere obligatam quando magis inuet. n.6. 270
Personam capere tutius est quam bona. n.4. 276
† *Petenda est sententia à litigatoribus, ut Iudices incidant in penam Statuti, si non pronuncient.* n.2. 124
† *Petitio facit contumacem cum qui non parit.* n.14. 124
† *Petrus Laurentius Fortiguerra Eques D. Stephani.* n.2. 149
† *Phavorinus philosophus contemptor legum Civilium.* n.7. 105
† *Pignora nulliter facta substinentur dum constat de bono iure.* n.10. 296
Pignoris retentio non impedit Iudicis executionem. n.6. 45
Pignoris finis sortem minuit. n.2. 136
† *Pij V. Bullas Census, & plenè de materia.* n.5. 62
† *Pius locus habet beneficium Inventarij.* n.3. & 7. 155 & n.5. 160
Pium reputatur legatum dotis. n.3. 204.
† *Placiti in Curia Senis tractatur causa Viduarum, & pupill.* n.9. 295
† *Pontifex Vid. est sup. in voce Papa.*
Pontificio iure censentur inducta attentata. n.4. 257
Portia

- † Portia de Beringuecīs. n. 7. 239
- † Positio quæ illaqueat respondentem est impertinens. n. 5. 243
- Positio impertinens si contineat materiam Dominij, ibid. n. 4.
- Positionibus tenemur respondere. n. 1. 242
- Positiones emphiteuta facere non potest, ibid. n. 8
- Nec minus sibi factis respondere, ibid. n. 9.
- Positionibus contrariis non est respondendum, ibid. n. 10.
- Positionibus cur teneamur respondere, cum non sit edendum ad fundandam intentionem. n. 11. 244.
- Positiones contrarias ponere est cautela. n. 9. 15
- † Potestas patria non pertinet ad feminas. n. 4. 91
- † Possessio, & sequestrum cumulari possunt. n. 7. 277
- Possessio Civilis, & naturalis transfert ex Claus. Constituti datæ licentiæ, Quorum bonorum, & similibus. n. 5. 45
- Possessor in litē mota tenetur defendere Autorem. n. 6. 243.
- Possessorij causa non admittit appellationem, n. 3. 76. & n. 2. 249.
- Possessorij causa quæ admittit appellationem solum devoluit non suspendit, ibid. n. 4.
- Possessorij causa celeritatem desiderat. n. 3. 253
- Possessorio Minor vitius habet restitutionem. n. 4. 76
- † Posthumus exheredatione non ignominiosa exheredari potest. n. 6. 158
- † Porta aperitur per vim Conductori non soluenti. n. 9. 58
- † Portio Personæ exclusæ accrescit oneribus. n. 5. 232
- † Potior est qui prior est tempore. n. 4. 128
- † Praxis circa rescissiones alienationum. n. 1. 77
- † Præcarij Clausulæ vis. n. 4. 45
- † Præsumptio non procedit in extrinsecis solemnitatibus. n. 8. 84
- † Præsumitur pro validitate actus. n. 5. 8
- Præsumitur Donatio usurarum taciturnitate. n. 7. 55
- Præsumuntur donata alimenta præstita personis dilectis, ibid.
- Præsumptio est contra flagitiosos. n. 2. 278
- Præsumitur facillimè contra vicinos. n. 4. 278
- † Præsumptio quando sit pro reciproca substitutione. n. 2. 171
- Præsumptio est pro coniunctis. n. 5. 173
- Præsumptum à lege superatur ab effectu naturali. n. 6. 174
- † Præbendæ fructus non hypothecantur. n. 6. 268
- † Præceptum de residendo non suspenditur appellatione. n. 9. 250
- Præceptum Iudicis non inducit litis pendentiam. n. 8. 292
- † Præcisè obligat Iuramentum. n. 7. 12. & n. 1. 14

† Precio

- † *Prezio inſto non reſperto debitor poteſt compellere creditorem accipere bona eſtimata.* n. 5. 104
- † *Preggnans vidua alicur ab heredibus viri.* n. 2. 207
- † *Prælatus non trahit ſecum bona quę iam acquiſiverat Monaſterio.* num. 17. 198
- † *Pralegata quę ſint ſubieſta reſtitutioni.* n. 1. 189
- Pralegatum accipere non poſſumus ſpreta hereditate.* n. 8. 190
- † *Prætere liberos nec Clericis, nec Laicis eſt conſeſſum.* n. 5. 37
- † *Princeps poteſt concedere Moratorium Debitoribus.* n. 1. & ſeq. 5
- Princeps non poteſt impedire aſſum iuratum.* n. 5. 6
- Princeps concedendo Moratorium in modum Privilegij proficiſcit etiam pro debito iurato, ibid. n. 6.*
- Principis Saluusconductus debet eſſe cum Fideiuſſore.* n. 6. 124
- † *Principali etiam non excuſſo Mercatores tenentur.* n. 1. 120
- Prinignus habet obligata bona vitrici pro Tutela geſta à Matre ſi nupſit rationibus non redditis.* n. 1. 42
- † *Privilegia quadam ſunt coſa cum DD. Clericis, et Aduocatis.* n. 1. 27
- Privilegia Militum debent competere Religioſis.* n. 4. 37
- Privilegia conceſſa ſaminiſ habent locum in honeſtis.* n. 1. 38
- Privilegia Militum an, et quę competant Doſtoribus.* n. 1. & ſeq. 300
- Privilegiũ ne quis capiatur in domo eſt commodum priuatũ.* n. 4. 240
- † *Probat dictum contra dicentem.* n. 11. 253
- Probationes appellans ſupplet in ſecunda inſtancia.* n. 2. 255
- Probatio nulla maior Confeſſione Partis, ibid. n. 13*
- Probatio pertinet ad Aſtorem.* n. 3. 242
- Probat Minor etiam didicitis teſtificatis.* n. 5. 74
- Probabo non probatum.* n. 3. 255
- † *Prodigi, interdiciſta adminiſtratione, contrahere non poſſunt.* n. 1. 2
- Prodigus peius peccat.* n. 5. 3
- † *Profeſſore mortuo datur heredibus ſalarium totius anni.* n. 4. 112
- Profeſſores Senis concuſſu Cathedras ſibi querunt.* n. 11. 170
- Profeſſus non poteſt mutare teſtamentum.* n. 15. 33
- † *Prohibito loquens de contractu non comprehendit teſtamentũ.* n. 4. 33
- Prohibito non extenditur, ibid. n. 11.*
- Prohibito Falcidię quomodo ſacta cenſeatur.* n. 1. & ſeqq. 238
- Prohibitione non obſtante pro dote alienantur Fideic.* n. 3. 47
- Prohibitum vnũ via, non debet altera concedi.* n. 1. 165
- † *Promiſſio facti alieni eſt nulla.* n. 3. 11
- Promiſſio facti non obligat precipue, ibid. n. 5*

Pro-

- † Reintegratio quid sit . n.6. 228
 Reintegrationis faminarum causa Senis varia inducta . n.3. 227
 Reintegrantur descendentes ex feminis masculis mortuis . n.11. 230
- † Relationum Nuncijs creditur . n.4. 281
- † Relegati cadauer non possit humari in patria . n.3. 185
 Relegationis tempus in Sena breuius . n.6. 202
- † Religio purgat omnem maculam, & facit nouum hominem . n.5. 22
 Religio restituit famę, ibid. n.6.
 Religio facit legitimum, ibid. n.7.
 Religio tribuit bona spiritualia, & temporalia . n.1. 36
 Religionis ob ingressum filius non potest exheredari . n.3. 21
 Religionis ingressu non rumpitur Testamentum . n.17. 34
 Religionem si ingrediatur relictis centum, mille si nubserit in ingressu debentur mille . n.2. 50
 Religionem ingressus transfert secum Fideic. conditionale . n.1. 173
 Religionum Monasteria habent dotes taxatas . n.3. 51
 Religiosorum testamenta etiam non solemnia valent . n.2. 36
- † Remedia plura habens omnibus potest experiri . n.5. 276
 Remedia data contra Maritos dissipates requirunt probationem . n.3. 50
 Remedium l. 2. De resc. vend. non prodest si venditio est iurata . n.10. 4
 Remedium l. si constante sol. matr. quando in usu . n.2. 50
 Remedium ad contrahendum tutę cum minoribus . n.11. 72
 Remedium l. fin C. de Ed. D. Had. toll. competit scriptis heredib. n.2. 76
 Remedium etiam reinteg. 3. q. 1. requirit probationem dominij . n.4. 78
 Remedium Inuentarij habent Clerici, & Equites . n.3. 157
 Remedium Cessionis bonorum quare introductum . n.1. 264
 Remedium Cessionis bonor. impeditur flat. dante exequutionem debito quarentigato de retinendo in carcere quousq; soluiisset . n.7. 265
 Remedium l. si Contendat de Fideiuss. quid continent . n.5. 292
 Remedio Cessionis bonorum non potest renunciari . n.2. 264
 Remedio vno posito, non censetur renunciatum alteri . n.5. 277
 Remedio nullitatis in iudicio appellationis agere, & illud intentare magis tutum est . n.11. 296
- † Remissio non fit Conductori sceleslo . n.2. 109
 Remissio ob sterilitatem non fit in Censu . n.1. 11
- † Remittere creditum non presumitur qui soluit debitori suo . n.8. 155
 Remittere filio necessitatem adeundi ad quid profit . n.9. 161
 Remitti potest solemnitas statutaria a patre . n.10. 161
- † Renunciatio iurata validior . n.21. 34
 Re-

- Renunciatio ut valeat auctoritate Episcopi est facienda.* n. 23. *ibid.*
Renunciatio est quid facti. n. 7. 84.
Renunciatio facta à filiis parentibus respicit iura sanguinis. n. 5. 213
Renunciare non possumus his, quod non intelligimus. n. 5. 84
Renunciare Velleiano quomodo samina possit. n. 2 & seq 83
Renunciare potest pater vsusfructum bonorum filij. n. 10. 101
Renunciare tuta conscientia possumus cum danno creditorum. n. 11. 102
Renunciare foro Scholares possunt. n. 5. 294
Renunciare Senis non possunt foro Viduae, & pupilli. n. 6. 295
Renunciare Stat. Senis non licet, ibid. n. 8.
Renunciationes, quae fiunt à Religionem ingredientibus periculose,
num. 1. & 24. 31
Renunciationes ab ingredientibus Religionem quomodo ordinantur. ibi. n. 4
Renunciationes ab ingredientibus Religionem quomodo ordinantur.
num. 2. & 4. 31
Renuncians paternae hereditati non tenetur ad onera. n. 5. 156
Renuncians omni legum auxilio potest capi in domo. n. 2. 280
Renuncians omni legum auxilio an tollit privilegium Ecclesiae. ibid. n. 6
Renunciari potest Auth. Res qua C. Com. de leg. n. 12. 161
Renunciatione non obstante penam possunt consequi filij obsecun-
das nuptias Parentum. n. 6. 213
Renunciantes filij an faciant partem. n. 9. 213
† *Representatio est in legato dotis.* n. 1. 204
† *Reprobatus circa mores alias, probari iterum potest.* n. 8. 20
† *Repudiare legatum non est alienare.* n. 5. 102
Repudiatio hereditatis paternae quomodo fiat. n. 2. 160
† *Res loco pecuniae aliquando soluitur.* n. 11. 266
Res nostra primum nobis debet servire. n. 4. 107
Res dotalis non minuitur falcidia, n. 2. 204
Rescinditur ipso iure contractus dolo initus. n. 7. 79
Rescissio alienationum ex praxi dannata, n. 1. 77
Rescissio contractus est remedium expeditum, & tutum. n. 3. 78
† *Resolutionem implicitam habet contractus Censuum.* n. 8. 61.
Resolutio in contractu emptor debet esse indennis. n. 9. 61
† *Respondere Positionibus tenemur.* n. 1. 242
Respondere Positionibus cui teneamur, si non est edendum. n. 11. 243
† *Restauratiue. & recuperatiue vsurae quando dentur.* n. 1. & seq. 140
† *Restitutio dotis potest fieri ex bonis fideicommissariis.* n. 2. 47
Restitutio in integ. non comprehenditur in generali constitutione. n. 6. 76

Restitutio in integ. non est necessaria quando contractus est nullus.	
num. 6.	79
Restitutio à sententia Rota Senis non datur.	n. 7. 76
Restitutioni quæ legata sint subiecta.	n. 1. 189
Restitutionum in integrum debent petere Minores infra quadriennium.	n. 5. 80
Restituitur Minor à non facta Transfatione.	n. 2. 73
Restituitur Minor à quacumq; latione.	n. 3. 74
Restituitur Minor etiam ab omissione, ibid. n. 5.	
Restituitur Minor ad probandum etiam post didicita testificata, ibi.	
Restituitur Ecclesia à sprata Transfatione, ibid. n. 6.	
Restituitur Minor victus in possessorio.	n. 4. 76
Restituere, & conseruare obligatus est Fideiuss. sequefiri.	n. 6. 129
Restitutioni subiecta alienantur pro Dote.	n. 6. 176
Item quando conseruari non possint, ibid. n. 4.	
Item ob alimenta, ibid. n. 7.	
Item, & pro redimendis captiuis.	n. 8. 177
† Retentio Animalium dannum dantium concessa est.	n. 1. 96
Retentio conceditur ob impensam in refectam.	n. 4. 96
Retineri Animalia possunt quousq; reficiantur expensa, ibid.	
† Reus cur respondeat Positionibus si non tenetur edere.	n. 11. 244
† Rigor Iuris Ciu. tollitur ex claus. sola facti veritate inspecta.	n. 8. 49
† Robertus Cardinal. Bellarminus laudatur.	n. 6. 303
† Rogatus restituere, si sine liberis decesserit, transfert in Monasterium dum ingreditur.	n. 1. 173
† Romæ femina nobiles certarunt de precedentia.	n. 6. 88
† Rota Sen. variè iudicauit in reintegratione faminarum.	n. 3. 127
Hodie quomodo se habent ista reintegratio, ibid. n. 5.	

8.

S abini Cascellij, & aliorum consilium pro emancipatis.	n. 5. 166
Salarium quando debeat. ar mortuo Officiali seruo, vel domino,	
num. 1. & seq.	114
† Salomon propter dubium scindi Partum insit.	n. 20. 198
† Saluusconductus in modum Priuilegij, vel Motus propriij prodesti ob debitum iuratum.	n. 6. 6
Saluusconductus conceditur vel à Magistratu, vel à Principe,	
n. 1. & seq. 5	

Sal-

<i>Salus conductus conceditur dato Fideiussore.</i>	n. 6. 124
† <i>Sanguis ex rapo Adagium.</i>	n. 9. 105
† <i>Scandala ne committantur receditur à Regula.</i>	n. 7. 250
† <i>Scientia vetustate augetur.</i>	n. 6. 20
<i>Scientia fideicommissi quomodo probetur.</i>	n. 7. 179
† <i>Schola sunt immunes.</i>	n. 11. & seq. 29
† <i>Scolares Clerici non conferunt libros.</i>	n. 2. 28
<i>Scolares, & Doctores in Scholis tuti sunt.</i>	n. 11. & seq. 29
<i>Scolaris semel examinatus non iterum examinatur.</i>	n. 1. 19
<i>Scolares Fabrum malleantem expellere possunt.</i>	n. 5. 247
<i>Scolaris Scolarem impedire non potest alitè legendo, vel Meretrices in domo inducendo.</i>	n. 6. 247
<i>Scolarium libri capi non possunt à Barisello.</i>	n. 1. 283
† <i>Scriptura nulla aliquando ex testamento subflinetur.</i>	n. 6. 146
<i>Scriptura exhibitio fit Senis à principio causa.</i>	n. 2. 252
<i>Scriptura an sit de essentia in contractu Censui.</i>	n. 4. 62
† <i>Securitas concessa Principali an prosit Fideiussori.</i>	n. 5. 274
<i>Senatusconsultum Velleian. non defendit faminas fideiuentes pro dote.</i>	n. 1. 85
<i>Senatusconsult. Velleiani quare conductum.</i>	n. 1. 83
<i>An renunciari illi possit, ibid. n. 2. & seq.</i>	
<i>Et quomodo tutè.</i>	n. 9. 84
† <i>Senes citius mori presumuntur quam Iuvenes.</i>	n. 5. 202
<i>Seni legataris detractio minor est.</i>	n. 4. 201
<i>Senis relegatio breuior reputatur, ibid. n. 6.</i>	
<i>Senis Officiales Mercatorum concedunt Moratorias debitorib.</i>	n. 3. 5
<i>Senis Contractus Censualis redimibilis valde frequentes est.</i>	n. 1. 62
<i>Senis quotidiè dantur duo solidi carceratis à creditoribus.</i>	n. 6. 44
<i>Senis Carceratis quotidie datur elemosina pro victu, ibid. n. 5.</i>	
<i>Senis vsure dotis sunt quinq; procentenario.</i>	n. 9. 140
<i>Senis facilliter testatur.</i>	n. 1. 148
<i>Senis dantur professoribus Cathedra concursu.</i>	n. 11. 170
<i>Senis an ex legato dotis detur falcidia.</i>	n. 13. 205
<i>Senis famina liberos habentes non disponunt ultra quartam.</i>	n. 1. 215
<i>Senis ignominiosum est cedere bonis.</i>	n. 4. 262
† <i>Sententia Rotæ Senis non retractatur nec per resl. in integ.</i>	n. 7. 16
<i>Sententia Senis fertur infra certum tempus alias iudices condemnantur.</i>	n. 11. 134
<i>Sententia non fertur contra mortuum.</i>	n. 5. 298
<i>Sen.</i>	

- Sententiam non tenemur edere confitente Aduersario se obtinuisse sententiam fauorabilem.* n. 5. 253
- Sententiam fauorabilem negans victor non potest illa vti contra aduersarium, ibid. n. 6. & n. 14. 253.*
- Sententia, & Confessio à pari.* n. 7. 253
- Sententia ab interlocutoria qui appellat Senis debet probare gratiam ex iisdem actis.* n. 1. 255
- Sententia à definitina appellans potest supplere probationes in secunda instantia.* n. 2. 255
- Sententiam Indicis à quo tenetur producere qui appellat.* n. 1. 251
- Sententia Bannitorum viget etiam post mortem.* n. 2. 285
- Sententiam an pro se reportauerit potest ab Aduersario petere Appellans.* n. 4. 253
- † *Sequestratio Dotis fit Marito dissipante.* n. 1. 44
- Sequestrum impeditur fideiussore.* n. 1. 128
- Sequestris materia Senis est ordinata Statuto, ibid. n. 2.*
- Sequestrum fit ob periculum Dilapidationis, ibid. n. 5.*
- Sequestri Fideiuss. est obligatus conseruare, & restituere.* n. 6. 139
- Sequestratam rem à mouens punitur ex Statuto Senis, ibid. n. 8*
- Sequestratio, & in possessionem missio cumulantur.* n. 6. 277
- † *Servus institutus non tenetur vltra vires hereditatis.* n. 5. 160
- Servus instituto pro libero, datur concursus inter substitutum, & institutum.* n. 3. 163
- Servi vsusfructus consideratur à Domino.* n. 6. 198
- Servire primum nobis decet res nostra.* n. 4. 107
- Servitus servitutis non datur.* n. 1. 197
- † *Silentium imponitur non edenti scripturas.* n. 3. 252
- Silentium imponitur Mendaci.* n. 12. 253
- † *Simulationem contractus non potest allegare qui dixit omnia narrata esse vera.* n. 5. 14.
- † *Sisibundus Academicus Vnitus.* n. 1. 168
- † *Socer ob dolum in solidum potest conueniri.* n. 4. 272
- † *Socij inimicum non decet retinere.* n. 3. 118
- Socius non conuenitur vltra vires.* n. 11. 105
- † *Societatis Iesù Patres laudantur.* n. 11. 102
- † *Solemunitas ex ea non praesumitur.* n. 8. 84
- Solemunitates in casu Minorū requisitę suppleantur iuramento.* n. 22. 34
- † *Solidi duo dantur quotidie Senis Carceratis.* n. 6. 94
- Quibus ommissis liberatur, ibid. n. 7.*

Solidum

<i>Solidum exigi potest ab unoquoque debitore census.</i>	n. 13. 64
<i>Solidum exigitur à dolosis.</i>	n. 4. 272
† <i>Solvens debitori suo, an remittat creditum.</i>	n. 8. 134
<i>Solui aliud pro alio non potest.</i>	n. 1. 104
<i>Solui Matrimonium filijs aliquando utile.</i>	n. 4. 212
<i>Soluitur Gabella de legatis Senis.</i>	n. 14. 205
† <i>Sororem dotare an pertineat ad Uterinos.</i>	n. 6. 233
<i>Sorores excluduntur à Fratribus solum habilibus ad succedendum ex Stat. Sen.</i>	n. 7. 233
† <i>Sortem recipere sine liberatione est tutum.</i>	n. 2. 134
<i>Sortem recipiens quando creditur remittere vsuras, ibid.</i>	n. 4.
† <i>Sortem minuunt fructus pignorum.</i>	n. 2. 136
<i>Secus contingit in dote, ibid. n. 3.</i>	
<i>Sortis petitioni potest cumulari petitio vsurarum.</i>	n. 3. 134
† <i>Specialia multa pro dote sunt concessa.</i>	n. 3. 85
† <i>Sponsalitiū non impedit ordines.</i>	n. 3. 41
† <i>Spolians Bannitum operatur ad priuatam vindictam.</i>	n. 3. 287
<i>Spolij causa an impediatur rescripto per quod causa remittitur cognoscenda sine solemnitatibus.</i>	n. 6. 258
<i>Spoliari non debet Reus mortis.</i>	n. 7. 268
† <i>Spurij sub conditione sunt instituendi.</i>	n. 1. 152
<i>Spurij sunt incapaces hereditatis paternæ, ibid. n. 6.</i>	
<i>Spurij bona restituenda non sunt, ibid. n. 7.</i>	
<i>Spurij filijs an pater potest donare, dotem dare, vel alimenta, & similia.</i>	n. 1. & seq. 59
† <i>Statuta Senarum causa publica facta sunt.</i>	n. 8. 295
<i>Statutis Senarum renunciari non potest, ibid.</i>	
<i>Stat. Sen. arctans coniunctos ad compromissum non operatur in obligationibus iuratis,</i>	n. 11. 4
<i>Stat. Laicorum etiam Clerici aliquando ligantur.</i>	n. 7. 26
<i>Stat. comprehendens Meretrices impuè offendi non comprehendit nuptas.</i>	n. 7. 39
<i>Stat. loquens in Maritata potest verificari in Moniali.</i>	n. 10. 52
<i>Statuto Senensi Mariti luuntur quartam dotis.</i>	n. 11. 60
<i>Stat. Sen. de lucro dotis procedit etiam in filia naturali.</i>	n. 12. 60
<i>Stat. exigente Gabellam ex Contractu, loquitur etiam in retro- uenditione.</i>	n. 13. 67
<i>Sed non in resolutione Census, ibid. n. 12.</i>	
<i>Stat. Sen. de Contractibus Minorum.</i>	n. 3. 71
	Stat.

<i>Stat. informans contractus Minorū an obliget in conscientia.</i>	<i>n. 4. 71</i>
<i>Stat. quod semina non contrahat sine viri consensu non ligat eo ab-</i> <i>sente.</i>	<i>n. 6. 72</i>
<i>Stat. Sen. ordinat ne famina contrahant sine consensu viri, & pro-</i> <i>ximioris consanguinei.</i>	<i>n. 5. 86</i>
<i>Stat. Sen. approbat Dotem à Patre ordinatam.</i>	<i>n. 9. 90</i>
<i>Statut. ordinans debitorem compelli soluere, non comprehendit</i> <i>Doctores.</i>	<i>n. 13. 106</i>
<i>Stat. quod sola facti meritate inspecta iudicetur, non admittit excus-</i> <i>sionem.</i>	<i>n. 6. 121</i>
<i>Stat. allegans debet observare formam illius.</i>	<i>n. 4. 124</i>
<i>Stat. Sen. 194. De Exequutione facienda.</i>	<i>n. 7. 184</i>
<i>Stat. Sen. ordinat Iudices ferre sententiam sub pena infra certum</i> <i>tempus.</i>	<i>n. 11. 124</i>
<i>Stat. Sen. faming habent exequutionem paratam.</i>	<i>n. 5. 125</i>
<i>Hoc Stat. stante an Fid. possit statim agere ad se liberandū.</i>	<i>n. 5. 126</i>
<i>Stat. Mercat. Senis Fideiū. possunt liberari antequā soluant.</i>	<i>n. 9. 126</i>
<i>Stat. Senis imponit penam cōtra amouentē rem sequestratā.</i>	<i>n. 8. 129</i>
<i>Stat. Sen. rub. 17. in tertia Dislin. de immunitate occidentis Ban-</i> <i>nitos.</i>	<i>n. 1. 287</i>
<i>Stat. Senen. de modo sequestrandī.</i>	<i>n. 2. 128</i>
<i>Stat. Sen. De Aliment. Vid. præstānd.</i>	<i>n. 13. 138</i>
<i>Stat. Sen. de lucro Dotis mortua uxore.</i>	<i>n. 11. 144</i>
<i>Stat. ommissa regulantur secundum ius commune.</i>	<i>n. 13. 144</i>
<i>Stat. per quod minuitur numerus Testium valet.</i>	<i>n. 2. 148</i>
<i>Stat. stante qui filij teneantur ad debita Patris, possunt exhere-</i> <i>dari exheredatione non ignominiosa.</i>	<i>n. 7. 158</i>
<i>Stat. Sen. de Repud. hereditate.</i>	<i>n. 2. 160</i>
<i>Stat. Sen. solemnitas in repudianda hereditate potest remitti.</i>	<i>n. 10. 161</i>
<i>Stat. excludens faminas, stantibus Masculis an procedat in Soro-</i> <i>re pterina.</i>	<i>n. 1. & per tot. 230</i>
<i>Stat. Sen. 66. in 2. Dist. de Edend. script.</i>	<i>n. 2. 252</i>
<i>Stat. Sen. De Appell. in 2. Dislin.</i>	<i>n. 4. 255</i>
<i>Stat. Sen. quod summarie procedatur.</i>	<i>n. 1. 257</i>
<i>Stat. vel Rescriptum de causis cognoscend. sine solemnitate, an im-</i> <i>pediat causam spoliij.</i>	<i>n. 6. 258</i>
<i>Stat. Sen. 176. in 1. Dist. sub rub. de Ced. bon.</i>	<i>n. 3. 261</i>
<i>Stat. De retinendo in carcere quousq; solvatur debitum.</i>	<i>n. 7. 265</i>
<i>Stat. Sen. 234. in 4. Dislin. circa debitores carceratos.</i>	<i>n. 3. 276</i>
<i>Stat.</i>	

- Stat. flante quod publicetur legitima, debetur viro patre. n. 9. 185
 Statutum quod publicetur legitima valet. n. 12. 186
 Statutum Senis dat formam legato vsusfructus. n. 2. 191
 Stat. Senens de constituendi dote filiabus. n. 6. 196
 Stat. Senense de Gabella comprehendit legata. n. 14. 205
 Stat. Sen. 197. in 2. dist. quod mul. dot. non ven. ad succ. n. 9. 213
 Stat. Senen. 156. in 2. distinct. quod mul. hab. liberos non disp. vlt. quartam. n. 1. & per tot. 216
 Stat. Sen. 136. ordinat quomodo Matri succedatur. n. 5. 218
 Et an procedat in Nepotibus. ibid. n. 7.
 Statutum de lucro Dotis quale Senis. n. 1. & per tot. 221
 Stat. Sen. prohibens feminis alienationem non comprehendit contractum matrimonij. n. 8. 222
 Stat. Sen. concedens feminis alienare quartam, loquitur de toto patrimonio. n. 11. 223
 Stat. Sen. quod concedit lucrū tertia partis intelligitur de dote. ibid.
 Stat. Sen. auget hereditatem filiorum in bonis maternis. n. 17. 224
 Stat. duo sunt Sen. circa facultate disponēdi feminis cōcessā. n. 22. 225
 Stat. Sen. sub Rub. 137. an reguletur secundum l. hac edictali C. de secund. nupt. ibid. n. 25.
 Stat. Senis Masculi solum Matri succedunt feminis exclusis. n. 1. 227
 Statuto forma ob necessitatem remittitur. n. 9. 72
 Statut. prohibens oīa remedia, nō cōprehendit restitut. in integ. n. 8. 76
 Stat. de Gabella non comprehendit consolidationem. n. 15. 206
 † Stephanus Benassaius Lucensis laudatur. n. 2. 112
 † Sterilitas aliquando evenit ob peccata, & decimas non solutas. num. 3. & seq. 109
 Stipendia militum non continentur in hipoteca generali. n. 6. 268
 † Stipulante Notario, vel eo cuius intereſt subsistuntur testamenta filiorum fam. n. 3. 235
 † Studij causa multa specialia conceduntur. n. 5. 28
 Studij causa etiam tempore feriati agi potest. n. 11. 248
 Studij in Sen. nisi Cathedra dantur concursu. n. 20. 169
 Studentes Fabrum Malleantem expellere possunt. n. 5. 246
 † Subrogatus sapit naturam subrogati. n. 10. 60
 † Substituere per exemplarem filijs Mater potest. n. 4. 91.
 Et quando Fallit, n. 5.
 Substituere directo non potest Pater emancipatis, n. 6. 166
 Substituere pupillariter famine non possunt. n. 2. 91
 Substituti, & instituti vocantur ordine successivo. n. 1. 163

Aaa

Sub.

- Promissio dotis restituende restringitur ad pactum, quam non lucratur Maritus.* n. 7. 144
- Promissione facta de restituenda dote Patri, actio consolidatur in filia.* n. 8. 144
- † *Propinqui vñd cum Marito debent interuenire Senis in contractu feminarum.* n. 5. 86
- Propinquorum consensus necessarius ex Statut. Senis in contractu Minorum.* n. 3. & seq. 71
- † *Proprietarius Iudicis declaratione, & vsusfruct. non concurrunt.* num. 12. 195
- † *Prorogatio Compromissi extra tempus facta importat nouum Compromissum.* n. 12. 9
- Prorogatio supponit existentiam actus, ibid.*
- Prorogatio extra tempus est nulla, ibid. n. 13*
- Prorogatio facta principali, an profit Fideiussori.* n. 5. 274
- † *Protestatio caducitatis est facienda in receptione Canonis.* n. 7. 134
- Protestatio in iudicio facta non praecipuat Iudicium.* n. 8. 292
- Protestatio est facienda à Clericis dñi accusant insudantes sibi.* n. 3. 25
- Protestatio est facienda à Creditore in receptione sortis ob vsuras.* num. 1. & seq. 134
- † *Prudentissimi falluntur aliquando.* n. 1. 50
- † *Publicam causam continent Statuta Senarum.* n. 9. 295
- Publicanorum receptiones remissiuæ.* n. 17. 299
- † *Pun f Senis reus succubens in appellatione ab interlocutoria.* n. 4. 255
- Punitur Iudex recusans admittere appellationem.* n. 2. 259
- † *Pupillari pmissa videntur vocati successores ab intestato.* n. 7. 181
- Pupillaris an absurdet hereditatem nomine legati relictam.* n. 7. 190.
- Pupillaris ad exemplum fuit inducta e xemplis substituto.* n. 5. 91
- Pupillaris substituto naturalis facta sub conditione, an valeat.* n. 9. 159
- Pupillaris emancipato fieri non potest.* n. 3. 166
- Pupillaris substitutio etiam legitimam complectitur.* n. 2. 189
- Pupilli quando habeat obligata bona vitrici, pro tutela gesta à Matre.* n. 1. 42
- Pupilli, & vidua Senis non renunciant foro.* n. 6. 295
- Pupilli existentibus Reciproca substitutio praesumitur.* n. 8. 172
- Pupillariter substituere Mater non potest.* n. 2. 91
- Pupillus doli capax peierando peccat.* n. 5. 3

Q.

- Q**uadriennium datur ad petendam restitutionem. n. 5. 80
 Quadriennium includitur aliquando in Quinquennio, ibid.
- † Quarantia Privilegium. n. 7. 164
- † Quarta pars Dotis, & bonorum Senis est libera a feminis habentibus liberos. n. 14. 144
- Quarta debetur egenis coniugatis altero existente diuite. n. 14. 207
- Quarta feminarum Senis intelligitur de toto patrimonio. n. 11. 223
- Quarta loco, an dentur Alimenta. n. 3. 207
- Quarta tres Materna hereditatis pertinere ad filios. n. 2. 217
- Quarta, & tertie partis dotis distinctio. n. 16. 224
- Quarta tantum possunt alienare Matres Senis. n. 1. & seq. 215
- Quarta, an possit excedere Senis vidua nubens. n. 1. & seq. 220
- Quarta potest alienare vidua ex secundo viro. n. 14. 223
- Quarta potest alienare Senis etiam illa qua ex pluribus maritis filios habet. n. 23. 225
- † Quatuor Testibus Senis fiunt Testamenta. n. 2. 149.
- † Qua de nouo emergunt nouo egent auxilio. n. 2. 107
- † Quæ sita perdere, & lucrum non facere differunt. n. 6. 102.
- † Qui non habet in ære luit in corpore. n. 8. 262
- Qui scit se non esse soluendo dolo contrahit. n. 3. 272
- † Quod potui nolui, quod volui ad implere nequini. n. 2. 8
- † Quorum bonorum Claus. transfert naturalem in Civilem possessionem. n. 5. 45

R.

- R**atificatio potest minor à se gesta factus maior. n. 3. 80
 Ratificatio potest fieri etiam à tacente, ibid. n. 4.
- † Ratio cur fructus ex pignore dotem non minuant. n. 4. & seq. 137
- Ratio nona cur sit respondendum Positionibus, cum non sit edendum aitori. n. 11. 244
- Ratio cur cessio bonorum inducatur. n. 3. 270
- Ratione non redditæ pro tutela à Matre obligatur bona nutritici. n. 1. 42
- † Receptæ sunt vsuræ in dote post biennium. n. 1. 136
- † Reciproca substitutio quando censeatur facta. n. 2. 171
- † Regula qui non habet in ære luit in corpore. n. 8. 262
- Regula Iuris ob scandalum aliquando spernuntur. n. 7. 250
- † Rei vendicatio requirit probationem Domini. n. 4. 78

† Reintegratio quid sit .	n.6. 228
Reintegrationis faminarum causa Senis varia inducitur .	n.3. 227
Reintegrantur descendentes ex feminis masculis mortuis .	n.11. 230
† Relationum Nuncijs creditur .	n.4. 281
† Relegati cadaver non potest humari in patria .	n.3. 185
Relegationis tempus in Sena brevius .	n.6. 202
† Religio purgat omnem maculam, & facit novum hominem .	n.5. 22
Religio restituit famę, ibid. n.6.	
Religio facit legitimum, ibid. n.7.	
Religio tribuit bona spiritualia, & temporalia .	n.1. 36
Religionis ob ingressum filius non potest exheredari .	n.3. 22
Religionis ingressu non rumpitur Testamentum .	n.17. 34
Religionem si ingrediatur relictis centum, mille si nubserit in ingressu debentur mille .	n.2. 50
Religionem ingressus transfert secum Fideic. conditionale .	n.1. 173
Religionum Monasteria habent dotes taxatas .	n.3. 51
Religiosorum testamenta etiam non solemnia valent .	n.2. 36
† Remedia plura habens omnibus potest experiri .	n.5. 276
Remedia data contra Maritos dissipates requirunt probationem .	n.3. 50
Remedium l. 2. De resc. vend. non prodest si venditio est iurata .	n.10. 4
Remedium l. si constante sol. matr. quando in usu .	n.2. 50
Remedium ad contrahendum tutę cum minoribus .	n.11. 72
Remedium l. fin C de Ed. D Had. toll. competit scriptis heredibus .	n.2. 76
Remedium etiam reinteg. 3. q. 1. requirit probationem dominij .	n.4. 78
Remedium Inuentarij habent Clerici, & Equites .	n.3. 157
Remedium Cessionis bonorum quare introductum .	n.1. 264
Remedium Cessionis bonor. impeditur fiat. dante executionem debito quarentigatio de retinendo in carcere quousq; soluisse .	n.7. 265
Remedium l. si Contendat de Fideiuss. quid continent .	n.5. 292
Remedio Cessionis bonorum non potest renunciari .	n.2. 264
Remedio vno posito, non censetur renunciatum alteri .	n.5. 277
Remedio nullitatis in iudicio appellationis agere, & illud intentare magis tutum est .	n.11. 296
† Remissio non fit Conduitori scelerato .	n.2. 109
Remissio ob sterilitatem non fit in Censu .	n.1. 11
† Remittere creditum non presumitur qui soluit debitori suo .	n.8. 155
Remittere filio necessitatem adeundi ad quid profit .	n.9. 161
Remitti potest solemnitas statutaria a patre .	n.10. 161
† Renunciatio iurata validior .	n.21. 34
Re-	

- Renunciatio ut valeat auctoritate Episcopi est facienda. n. 23. ibid.
 Renunciatio est quid facti. n. 7. 84.
 Renunciatio facta à filiis parentibus respicit iura sanguinis. n. 5. 213
 Renunciare non possumus his, quod non intelligimus. n. 5. 84
 Renunciare Velleiano quomodo famina possit. n. 2 & seq 83
 Renunciare potest pater vsusfructum bonorum filij. n. 10 101
 Renunciare tuta conscientia possumus cū danno creditorū. n. 11. 102
 Renunciare foro Scholares possunt. n. 5. 294
 Renunciare Senis non possunt foro Viduae, & pupilli. n. 6. 295
 Renunciare Stat. Senis non licet, ibid. n. 8.
 Renunciationes, quæ fiunt à Religionem ingredientibus periculosa,
 num. 1. & 24. 31
 Renunciationes ab ingredientibus Religionē quomō ordinentur. ibi. n. 4
 Renunciationes ab ingredientibus Religionem quomodo ordinentur.
 num. 2. & 4. 31
 Renuncians paternæ hereditati non tenetur ad onera. n. 5. 156
 Renuncians omni legum auxilio potest capi in domo. n. 2. 280
 Renuncians omni legum auxilio an tollit priuilegium Eccles. ibid. n. 6
 Renunciari potest Auth. Res quæ C. Com. de leg. n. 12. 161
 Renunciatione non obstante pœnam possunt consequi filij obsecun-
 das nuptias Parentum. n. 6. 213
 Renunciantes filij an faciant partem. n. 9. 213
 † Representatio est in legato dotis. n. 1. 204
 † Reprobatus circa mores alias, probari iterum potest. n. 8. 20
 † Repudiare legatum non est alienare. n. 5. 102
 Repudiatio hereditatis paternæ quomodo fiat. n. 2. 160
 † Res loco pecuniæ aliquando soluitur. n. 11. 266
 Res nostra primum nobis debet seruire. n. 4. 107
 Res dotalis non minuitur falcidia, n. 2. 204
 Rescinditur ipso iure contractus dolo initus. n. 7. 79
 Rescissio alienationum ex praxi dannata, n. 1. 77
 Rescissio contractus est remedium expeditum, & tutum. n. 3. 78
 † Resolutionem implicitam habet contractus Censuum. n. 8. 61.
 Resolutio in contractum emptor debet esse indennis. n. 9. 61
 † Respondere Positionibus tenemur. n. 1. 242
 Respondere Positionibus cui teneamur, si non est edendum. n. 11. 243
 † Restitutio. & recuperatio vsuræ quando dentur. n. 1. & seq 140
 † Restitutio dotis potest fieri ex bonis fideicommissariis. n. 2. 47
 Restitutio in integ. non comprehenditur in generali constitutione. n. 6 76
 22 2 Resti-

Restitutio in integ. non est necessaria quando contractus est nullus.	
num. 6.	79
Restitutio à sententia Rota Senis non datur.	n. 7. 76
Restitutioni quæ legata sint subiecta.	n. 1. 189
Restitutionum in integrum debent petere Minores infra quadriennium.	n. 5. 80
Restituitur Minor à non facta Transactione.	n. 2. 73
Restituitur Minor à quacumq; latione.	n. 3. 74
Restituitur Minor etiam ab ommissione, ibid. n. 5.	
Restituitur Minor ad probandum etiam post didicita testificata, ibi.	
Restituitur Ecclesia à sprata Transactione, ibid. n. 6.	
Restituitur Minor victus in possessorio.	n. 4. 76
Restituere, & conservare obligatus est Fideiuss. sequestrari.	n. 6. 129
Restitutioni subiecta alienantur pro Dote.	n. 6. 176
Item quando conservari non possint, ibid. n. 4.	
Item ob alimenta, ibid. n. 7.	
Item, & pro redimendis captivis.	n. 8. 177
† Retentio Animalium dantium concessa est.	n. 1. 96
Retentio conceditur ob impensam in refectam.	n. 4. 96
Retineri Animalia possunt quousq; resciantur expensa, ibid.	
† Reus cur respondeat Positionibus si non tenetur edere.	n. 11. 244
† Rigor Iuris Civ. tollitur ex claus. sola facti veritate inspecta.	n. 8. 49
† Robertus Cardinal. Bellarminus laudatur.	n. 6. 303
† Rogatus restituere, si sine liberis decesserit, transfert in Monasterium dum ingreditur.	n. 1. 173
† Romæ fœmina nobiles certarunt de precedentia.	n. 6. 88
† Rota Sen. variè iudicavit in reintegratione faminarum.	n. 3. 127
Hodie quomodo se habent ista reintegratio, ibid. n. 5.	

8.

Sabini Cascellij, & aliorum consilium pro emancipatis.	n. 5. 166
Salarium quando debeat ar mortuo Officiali seruo, vel domino,	
num. 1. & seq.	114
† Salomon propter dubium scindi Partum iussit.	n. 20. 198
† Saluusconductus in modum Privilegij, vel Motus propriij prodest ob debitum iuratum.	n. 6. 6
Salvusconductus conceditur vel à Magistratu, vel à Principe,	
n. 1. & seq. 5	

Sal-

	<i>Salus conductus conceditur dato Fideiussore.</i>	n. 6. 134
†	<i>Sanguis ex rapo Adagium.</i>	n. 9. 105
†	<i>Scandala ne committantur receditur à Regula.</i>	n. 7. 250
†	<i>Scientia vetustate augetur.</i>	n. 6. 20
	<i>Scientiæ fidei commissi quomodo probetur.</i>	n. 7. 179
†	<i>Scholæ sunt immunes.</i>	n. 11. & seq. 29
†	<i>Scolares Clerici non conferunt libros.</i>	n. 2. 28
	<i>Scolares, & Doctores in Scholis tuti sunt.</i>	n. 11. & seq. 29
	<i>Scolaris semel examinatus non iterum examinatur.</i>	n. 1. 19
	<i>Scolares Fabrum malleantem expellere possunt.</i>	n. 5. 247
	<i>Scolaris Scolarem impedire non potest alitè legendo, vel Meretrices in domo inducendo.</i>	n. 6. 247
	<i>Scolarum libri capi non possunt à Barisello.</i>	n. 1. 283
†	<i>Scriptura nulla aliquando ex testamento subflinetur.</i>	n. 6. 146
	<i>Scriptura exhibitio fit Senis à principio causa.</i>	n. 2. 252
	<i>Scriptura an sit de essentia in contractu Census.</i>	n. 4. 62
†	<i>Securitas concessa Principali an prosit Fideiussori.</i>	n. 5. 274
	<i>Senatusconsultum Velleian. non defendit faminas fideiuentes pro dote.</i>	n. 1. 85
	<i>Senatusconsult. Velleiani quare conductum.</i>	n. 1. 83
	<i>An renunciari illi possit, ibid. n. 2. & seq.</i>	
	<i>Et quomodo tutè.</i>	n. 9. 84
†	<i>Senes citius mori præsumuntur quam Iuuenes.</i>	n. 5. 202
	<i>Seni legataris detractio minor est.</i>	n. 4. 201
	<i>Senis relegatio breuior reputatur, ibid. n. 6.</i>	
	<i>Senis Officiales Mercatorum concedunt Moratorias debitorib.</i>	n. 3. 5
	<i>Senis Contractus Censualis redimibilis valde frequentes est.</i>	n. 1. 62
	<i>Senis quotidiè dantur duo solidi carceratis à creditoribus.</i>	n. 6. 44
	<i>Senis Carceratis quotidie datur elemosina pro victu, ibid. n. 5.</i>	
	<i>Senis vsurę dotis sunt quinq; procentenario.</i>	n. 9. 140
	<i>Senis facilliter testatur.</i>	n. 1. 148
	<i>Senis dantur professoribus Cathedra concursu.</i>	n. 11. 170
	<i>Senis an ex legato dotis detur falcidia.</i>	n. 13. 205
	<i>Senis famina liberos habentes non disponunt vltra quartam.</i>	n. 1. 215
	<i>Senis ignominiosum est cedere bonis.</i>	n. 4. 262
†	<i>Sententia Rota Senis non retractatur nec per resl. in integ.</i>	n. 7. 16
	<i>Sententia Senis fertur infra certum tempus alias indices condemnantur.</i>	n. 11. 134
	<i>Sententia non fertur contra mortuum.</i>	n. 5. 298
	<i>Sen.</i>	

- Sententiam non tenemur edere confitente Adversario se obtinisse
sententiam fauorabilem.* n. 5. 252
- Sententiam fauorabilem negans victor non potest illa vti contra ad-
uersarium, ibid. n. 6. & n. 14. 253.*
- Sententia, & Confessio à pari.* n. 7. 253
- Sententia ab interlocutoria qui appellat Senis debet probare gra-
uamen ex iisdem actis.* n. 1. 255
- Sententia à definitina appellans potest supplere probationes in se-
cunda instantia.* n. 2. 255
- Sententiam Iudicis à quo tenetur producere qui appellat.* n. 1. 251
- Sententia Bannitorum viget etiam post mortem.* n. 2. 285
- Sententiam an pro se reportauerit potest ab Adversario petere
Appellans.* n. 4. 253
- † *Sequestratio Dotis fit Marito dissipante.* n. 1. 44
- Sequestrum impeditur fideiussore.* n. 1. 128
- Sequestri materia Senis est ordinata Statuto, ibid. n. 2.*
- Sequestrum fit ob periculum Dilapidationis, ibid. n. 5.*
- Sequestri Fideiuss. est obligatus conseruare, & restituere.* n. 6. 129
- Sequestratam rem à mouens punitur ex Statuto Senis, ibid. n. 8*
- Sequestratio, & in possessionem missio cumulantur.* n. 6. 277
- † *Seruus institutus non tenetur vltra vires hereditatis.* n. 5. 160
- Seruo instituto pro libero, datur concursus inter substitutum, & in-
stitutum.* n. 3. 163
- Serui vsusfructus consideratur à Domino.* n. 6. 198
- Seruire primum nobis decet res nostra.* n. 4. 107
- Seruitus seruitutis non datur.* n. 1. 197
- † *Silentium imponitur non edenti scripturas.* n. 3. 252
- Silentium imponitur Mendaci.* n. 12. 253
- † *Simulationem contractus non potest allegare qui dixit omnia nar-
rata esse vera.* n. 5. 14.
- † *Sisibundus Academicus Vnitus.* n. 1. 168
- † *Socer ob dolum in solidum potest conueniri.* n. 4. 272
- † *Socij Inimicum non decet retinere.* n. 3. 118
- Socius non conuenitur vltra vires.* n. 11. 105
- † *Societatis Iesu Patres laudantur.* n. 11. 102
- † *Solemnitas ex ea non presumitur.* n. 8. 84
- Solemnitates in casu Minorū requisitę supplentur iuramento.* n. 22. 34
- † *Solidi duo dantur quotidie Senis Carceratis.* n. 6. 94
- Quibus ommissis liberatur, ibid. n. 7.*

Solidum

<i>Solidum exigi potest ab uno quoque debitore census.</i>	n. 13. 64
<i>Solidum exigitur à dolosis.</i>	n. 4. 272
† <i>Solvens debitori suo, an remittat creditum.</i>	n. 8. 134
<i>Solui aliud pro alio non potest.</i>	n. 1. 104
<i>Solui Matrimonium filijs aliquando utile.</i>	n. 4. 212
<i>Solutur Gabella de legatis Senis.</i>	n. 14. 205
† <i>Sororem dotare an pertineat ad Uterinos.</i>	n. 6. 233
<i>Sorores excluduntur à Fratribus solum habilibus ad succedendum</i> <i>ex Stat. Sen.</i>	n. 7. 233
† <i>Sortem recipere sine liberatione est tutum.</i>	n. 2. 134
<i>Sortem recipiens quando creditur remittere usuras, ibid.</i>	n. 4.
† <i>Sortem minuunt fructus pignorum.</i>	n. 2. 136
<i>Secus contingit in dote, ibid. n. 3.</i>	
<i>Sortis petitioni potest cumulari petitio usurarum.</i>	n. 3. 134
† <i>Specialia multa pro dote sunt concessa.</i>	n. 3. 85
† <i>Sponsalium non impedit ordines.</i>	n. 3. 41
† <i>Spolians Bannitum operatur ad primatam vindictam.</i>	n. 3. 287
<i>Spolij causa an impediatur rescritto per quod causa remittitur co-</i> <i>gnoscenda sine solemnitatibus.</i>	n. 6. 258
<i>Spoliari non debet Reus mortis.</i>	n. 7. 268
† <i>Spurij sub conditione sunt instituendi.</i>	n. 1. 152
<i>Spurij sunt incapaces hereditatis paternae, ibid. n. 6.</i>	
<i>Spurij bona restituenda non sunt, ibid. n. 7.</i>	
<i>Spurij filijs an pater potest donare, dotem dare, vel alimenta, &</i> <i>similia.</i>	n. 1. & seq. 59
† <i>Statuta Senarum causa publica facta sunt.</i>	n. 8. 295
<i>Statutis Senarum renunciari non potest, ibid.</i>	
<i>Stat. Sen. arctans coniunctos ad compromissum non operatur in</i> <i>obligationibus iuratis,</i>	n. 11. 4
<i>Stat. Laicorum etiam Clerici aliquando ligantur.</i>	n. 7. 26
<i>Stat. comprehendens Meretrices impuè offendi non comprehendit</i> <i>nuptas.</i>	n. 7. 39
<i>Stat. loquens in Maritata potest verificari in Moniali.</i>	n. 10. 52
<i>Statuto Senensi Mariti lucrantur quartam dotis.</i>	n. 11. 60
<i>Stat. Sen. de lucro dotis procedit etiam in filia naturali.</i>	n. 12. 60
<i>Stat. exigente Gabellam ex Contractu, loquitur etiam in retro-</i> <i>uenditione.</i>	n. 13. 67
<i>Sed non in resolutione Census, ibid. n. 12.</i>	
<i>Stat. Sen. de Contractibus Minorum.</i>	n. 3. 71
	Stat.

Stat. informans contractus Minorū an obliget in conscientia.	n. 4. 71
Stat. quod semina non contrahat sine viri consensu non ligat eo absente.	n. 6. 72
Stat. Sen. ordinat ne semina contrahant sine consensu viri, & proximioris consanguinei.	n. 5. 86
Stat. Sen. approbat Dotem à Patre ordinatam.	n. 9. 90
Statut. ordinans debitorem compelli soluere, non comprehendit Doctores.	n. 13. 106
Stat. quod sola facti veritate inspecta iudicetur, non admittit excusationem.	n. 6. 121
Stat. allegans debet observare formam illius.	n. 4. 124
Stat. Sen. 194. De Exequutione facienda.	n. 7. 184
Stat. Sen. ordinat Iudices ferre sententiam sub pena infra certum tempus.	n. 11. 124
Stat. Sen. faming habent exequutionem paratam.	n. 5. 125
Hoc Stat. flante an Fid. possit statim agere ad se liberandū.	n. 5. 126
Stat. Mercat. Senis Fideiū. possunt liberari antequā solvant.	n. 9. 126
Stat. Senis imponit penam cōtra amouentē rem sequestratā.	n. 8. 129
Stat. Sen. rub. 17. in tertia Dislin. de immunitate occidentis Ban-nitos.	n. 1. 287
Stat. Senen. de modo sequestrandi.	n. 2. 128
Stat. Sen. De Aliment. Vid. præstānd.	n. 13. 138
Stat. Sen. de lucro Dotis mortua uxore.	n. 11. 144
Stat. ommissa regulantur secundum ius commune.	n. 13. 144
Stat. per quod minuitur numerus Testium valet.	n. 2. 148
Stat. flante qui filij teneantur ad debita Patris, possunt exheredari exheredatione non ignominiosa.	n. 7. 158
Stat. Sen. de Repud. hereditate.	n. 2. 160
Stat. Sen. solemnitas in repudianda hereditate potest remitti.	n. 10. 161
Stat. excludens feminas, flantibus Masculis an procedat in Sorore veterina.	n. 1. & per tot. 230
Stat. Sen. 66. in 2. Disl. de Edend. script.	n. 2. 252
Stat. Sen. De Appell. in 2. Dislin.	n. 4. 255
Stat. Sen. quod summarie procedatur.	n. 1. 257
Stat. vel Rescriptum de causis cognoscend. sine solemnitate, an impediatur causam spoliij.	n. 6. 258
Stat. Sen. 176. in 1. Disl. sub rub. de Ced. bon.	n. 3. 261
Stat. De retinendo in carcere quousq; solvatur debitum.	n. 7. 265
Stat. Sen. 234. in 4. Dislin. circa debitores carceratos.	n. 3. 276
Stat.	

- Stat. flante quod publicetur legitima, debetur viro patre. n. 9. 185
 Statutum quod publicetur legitima valet. n. 10. 186
 Statutum Senis dat formam legato vsusfructus. n. 2. 191
 Stat. Senens de constituendi dote filiabus. n. 6. 196
 Stat. Senense de Gabella comprehendit legata. n. 14. 205
 Stat. Sen. 197. in 2. dist. quod mul. dot. non ven. ad succ. n. 9. 213
 Stat. Senen. 156. in 2. distinct. quod mul. hab. liberos non disp. vlt. quartam. n. 1. & per tot. 216
 Stat. Sen. 136. ordinat quomodo Matri succedatur. n. 5. 218
 Et an procedat in Nepotibus. ibid. n. 7.
 Statutum de lucro Dotis quale Senis. n. 1. & per tot. 221
 Stat. Sen. prohibens feminis alienationem non comprehendit contractum matrimonij. n. 8. 222
 Stat. Sen. concedens feminis alienare quartam, loquitur de toto patrimonio. n. 11. 223
 Stat. Sen. quod concedit lucrū tertie partis intelligitur de dote. ibid.
 Stat. Sen. auget hereditatem filiorum in bonis maternis. n. 17. 224
 Stat. duo sunt Sen. circa facultate disponēdi feminis cōcessā. n. 2. 225
 Stat. Sen sub Rub. 137. an reguletur secundum l. hac edictali C. de secund. nupt. ibid. n. 25.
 Stat Senis Masculi solum Matri succedunt feminis exclusis. n. 1. 227
 Statuto forma ob necessitatem remittitur. n. 9. 72
 Statut. prohibens oīa remedia, nō cōprehendit restitut. in integ. n. 8. 76
 Stat. de Gabella non comprehendit consolidationem. n. 15. 206
 † Stephanus Benaffaius Lucensis laudatur. n. 2. 112
 † Sterilitas aliquando euenit ob peccata, & decimas non solutas. num. 3. & seq. 109
 Stipendia militum non continentur in hipoteca generali. n. 6. 268
 † Stipulante Notario, vel eo cuius interest substinentur testamenta filiorumfam. n. 3. 235
 † Studij causa multa specialia conceduntur. n. 5. 28
 Studij causa etiam tempore feriatum agi potest. n. 11. 248
 Studij in Senensi Cathedræ dantur concursu. n. 20. 169
 Studentes Fabrum Malle antem expellere possunt. n. 5. 246
 † Subrogatus sapit naturam subrogati. n. 10. 60
 † Substituere per exemplarem filijs Mater potest. n. 4. 91
 Et quando Fallit, n. 5.
 Substituere directo non potest Pater emancipatis, n. 6. 166
 Substituere pupillariter feminæ non possunt. n. 2. 91
 Substituti, & instituti vocantur ordine successino. n. 1. 163

Laa

Sub.

Substitui emancipato filio, quomodo possit.	n. 4. 166
Substitutio exemplaris est ad exemplum pupillaris.	n. 3. 91
Substit. pupill. facta sub conditione filio naturali, an valeat.	n. 9. 153
Substitutio vulg. facit de necessario voluntarium.	n. 6. 159
Item an tollat suitatem, ibid.	
Substitutio reciproca quando censetur facta.	n. 2. 171
Substitutio reciproca præsinitur inter pupillos.	n. 8. 172
Substitutus admittitur hærede instituto non adueniente.	n. 2. 168
† Successor singularis tenetur ad fructus rei censualis.	n. 12. 64
Successores ab intestato creduntur vocati, non facta pupillari.	n. 7. 181
Successivo ordine admittuntur Instituti & substituti.	n. 1. 163
Successione priuatur Mater, quæ non petit Tutorem pro filijs.	n. 7. 92
† Summaria est causa Attentatorum.	n. 7. 258
Summarie agitur Senis in Iudicijs.	n. 3. 194. & n. 1. 257
† Supplementum petit filius si minus habuit in Dote quam sit reliquum in Testamento.	n. 1. 187
† Surdescunt habitantes propè Nilum.	n. 3. 246
† Suspectus debitor capitur in Domo, & ante tempus.	n. 7. 280
Suspectus non est qui bona fide emit.	n. 5. 179
† Suspensionem non inducit, sed deuolutionem appellatio.	n. 4. 249
† Synodus Tridentina dans formam Renunciationibus, non intelligitur de factis à Laicis in domo Patris.	n. 8. & seq. 32

T.

† Tacens dolo condemnatur in expensis.	n. 3. 145
† Taciturnitas operatur remissionem.	n. 7. 55
Taciturnitas Iudicis ladi, ideo ab ea appellatur.	n. 7. 260
† Tempa non sunt locus negociandi.	n. 2. 87
† Tempore locationis finito eicitur Conductor.	n. 4. 58
Temporis cursus in ratihabitione suppletur ab hærede.	n. 6. 81
Tempus inceptum à Defuncto completur ab hærede.	n. 7. 81
Tempus insinuandi Instrumenti currit etiam hæredi, ibid.	n. 9.
Tempus ad appellandum completur etiam ab hærede, ibid.	n. 10.
Tēpus appellandi nec à Iudice, nec à partibus pot. prorogari, ibid.	n. 11.
Tempore prior potior est in iure.	n. 4. 128
Tempus, in quod confertur actus regulat.	n. 3. 152
Tempus prohibitum est differendum in permissum, ibid.	n. 4.
Tempore feriato agitur causa studij.	n. 11. 248
† Tenua nulla substatetur si constet, & de bono iure.	n. 10. 295
† Terminus Cominatorius in iudicio diffamationis statuitur.	n. 4. 292.
† Tertiam partem Dotis potest alienare Vidua se nubendo.	n. 4. 222
Tertia,	

Tertia, & quarta partis Dotis distinctio.

n. 16. 224

† Testamenta filiorumfam. substinentur tanquam ex donatione. n. 1. 235

Testamenta de filio solent habere Claus. Codicillarem. n. 3. 235

Testamenta filiorumfam. stipulante Not. possunt subflineri. n. 2. 235

Testamenta non cōprehenduntur in prohibitione de contractu. n. 14. 33

Testamenta Religiosorum etiam non solemnia valente. n. 2. 36

Testamenta de Iuregent. admittunt probationes probabiles. n. 1. 150

Testamenta omnia si sint perfecta subflinentur. n. 9. 149

Testamentum nē mutetur à Nouitijs, quæ cautio n. 16. 33

Testamentum non rumpitur ingressu Religionis. n. 17. 34

Testamentum pupillare non fit à Matre. n. 2. 295

Testamentum Matris per exemplare substituto sustinetur, ibi. n. 4.

Fallit in ea, quæ est secunda nupta, ibid. n. 5.

Testamentum informe est in validum. n. 1. 146

Testamentum iuratum validius est, ibid. n. 2.

Test. primum tollitur per secundū etiam sine Claus. derogat. n. 7. 147

Testamentum ex Stat. Senen. redditur facere. n. 1. 148

Testamentum solemnitatis imperfectū Senis potest sustineri. n. 5. 149

Test. D. Nicolai Placidi informe probatum, ibid. n. 8.

Testamentum nuncupatione implicita sustinetur. n. 12. 150

Test. tunc ordinare quomodo decocti possint. n. 2. 154

Test. est nullum ubi exhereditatio est sine causa expressione. n. 1. 156

Testamento potest remitti solemnitas repudiandi Senis. n. 11. 161

Test. Matris non rumpunt femina præterita, viuis masculis. n. 9. 229

Test. inualidum sustinetur eo modo, quo potest. n. 6. 236

Test. relatū ad schedulam dicitur nuncupatione implicita. n. 10. 239

Testamenti instrumento contrahere possumus. n. 6. 32

Testari potest Nouitius infra annum. n. 5. 32

Testari non possunt filijsfam. n. 12. 33. & n. 1. 235

Testari filius in potestate qui possit, ibid. n. 13.

Testari an filia possit de dote, si Maritus promisit patri eam re-

stituire. n. 3. & seq. 143

Testator professus Religionem non potest renouare testamentū. n. 15. 33

Testator rogando heredem ut fideiubeat videtur donare. n. 1. 151

Testator ordinans solui Creditoribus intelligitur etiam de ijs quibus

est Fideiusor. n. 7. 132

Testatoris commendatio quando importet legatum. n. 5. 132

Testatoris mēs dubia inducit aliquādo cōkursū inter heredes. n. 4. 164

Testator quando præsumatur reciprocē substituere. n. 2. 171

Test. potest inducere bonis suis condit. ut alienentur et in incapacem.

n. 5. 216

Aaa 2 Te-

<i>Testator Falcidiam non potest prohibere.</i>	n.1.238
<i>Nisi id agat expresse, ibid. n.2.</i>	
<i>Testatur dicendo, Hoc est meum testamentum.</i>	n.11.150
<i>Testes tres Senis sufficiant ad solemnitatem testamenti.</i>	n.1.148
<i>Testibus visis Minor restituitur ad probandum.</i>	n.5.24
† <i>Thomas Boninsignus Senensis,</i>	n.2.11
<i>Thomas Sanchez Iesuita laudatur.</i>	n.11.102
† <i>Titulo hereditario Parentum bona capienda;</i>	n.4.217
<i>Tituli causam aliquando quis deponere tenetur.</i>	n.1.244
<i>Titulum tacens condemnatur in expensis.</i>	n.2.285
<i>Titulo Institutionis filij honorandi sunt.</i>	n.5.155
† <i>Torquendi Doctores, an degradentur.</i>	n.10.302
<i>Torqueantur vel nē Doctores in capitalibus.</i>	n.4. & seq. 301
<i>Torquere non licet Artificem insignem.</i>	n.2.289
† <i>Tota, & integra legata solui importat prohibitionē falcidia.</i>	n.8.239
† <i>Tradendo rem possumus addere quem modum volumus.</i>	n.4.215
<i>Transactione à non facta, Minor potest restitui.</i>	n.2.73
<i>Transactioe scripta restituitur Ecclesia.</i>	n.7.74
<i>Transigere sepe tentant litigatores.</i>	n.1.73
<i>Transigere debent litigatores in re dubbia.</i>	n.21.199
† <i>Trebatij Casellij, & aliorum Consilium pro emancipatis.</i>	n.5.166
† <i>Trebellianica deducenda per Debitore non est obnoxia Cred.</i>	n.7.102
<i>Trebellian. prohibitio an presumatur ex Claus. om. mel. mod. n.5.</i>	238
† <i>Tribus testibus Senis fiunt testamenta.</i>	n.1.148
<i>Tridentina Sinodus non loquitur de Laicis in domo Patris donantibus dum agit de Renuntiationibus faciendis.</i>	n.8. & seq. 32
† <i>Turpe est ignorare Ius, in quo versamur.</i>	n.2.11
<i>Turpitudinem detegit qui asserit se falsum iurasse.</i>	n.7.15
<i>Turpitudinem qui detegeret, non cogitur iurare, ibid. n.8.</i>	
† <i>Tutela priuatur Mater secundo nubens.</i>	n.6.93
<i>Tutela priuatur Mater etiam ex illegitimo matrimonio.</i>	n.4.41
<i>Tutela gesta à Matre, afficit vitricum.</i>	n.1.42
<i>Tutela perditur obuiam luxuriosam.</i>	n.4.43
† <i>Tutorem non petens filijs priuatur successione.</i>	n.7.92

V.

V <i>Effigal solui à Venditore Census, an possit deduci in pactum.</i>	
<i>n.3 & seq.</i>	65
<i>Effigal soluitur regulariter ab eo, qui commodum recipit, ibid. n.6.</i>	
<i>Effigal in resolutione Census non debet praestari.</i>	n.12.67
† <i>Vellian. SC. factum nē famina ex Fideiussione conueniantur.</i>	n.1.83
<i>Velle-</i>	

- Velliano possunt faming renuñciare, ibid. n. 2.*
Sed cum certificatione, ibid. n. 3.
Sed seruata formul. l. Antiqua ad Vell. n. 9. 84
Velleianum non operatur contra Dotem. n. 1. 85
 † *Venditio rumpit locationem. n. 4. 116*
Fallit vbi sit locatio iurata, n. 10. 117
Venditio, & Dos aliquando admittunt lucrum cessans, & damnum emergens. n. 10. 140
Venditor, & emptor morosi tenentur ad interesse. n. 1. & 2. 139
 † *Vera asserens narrata non potest petere absolutionem a iuramento. num. 4. 41*
Item nec allegare simulationem contractus, ibid. n. 5.
 † *Verba etiam futuri tēporis sunt inferenda in Claus. Codicill. n. 7. 235*
Verba (tota, & integra) important prohibitionem Falcidia. n. 8. 239
 † *Vesles sunt relinquenda cedenti bonis. n. 2. 267*
Vestimentum relinquitur Damnatis ad mortem. n. 7. 269
 † *Via tutior censetur electa ob Claus. omni mel. modo. n. 10. 8*
Via vna non datur quod alia prohibetur. n. 1. 165
Via duplici experiri cautum est. n. 2. 380
 † *Vicarius potest ab Episcopo dari non obstante appell. n. 9. 250*
 † *Vicinam inhonestam expellere licet. n. 2. 118*
Vicini facile sunt instrutti, ideo facilis est presumptio. n. 4. 278
Vicinus nequam absq; indicijs capi potest, ibid. n. 1.
 † *Vili qui, & quando non appellant. n. 1. & seq. 246*
Vxor negans sententiam, non illa vtitur contra vicium. n. 6. 252
 † *Vidua pregnans est alenda ab heredibus viri. n. 2. 207*
Vidua, nubendo, alienat Senis tertiam partem dotis. n. 4. 222
Vidua ēt ex secundo viro potest Senis alienare quartam. n. 14. 223
Vidua tenentur dotem restituere heredes Patris, si illam exegerunt ab heredibus Mariti. n. 9. 144
Viduę redditur sua res in legato Dotis. n. 4. 204
Et quando de ea deducatur falcidia. n. 10. & seq. 205
Vidua Senis non possunt renuñciare foro. n. 6. 295
Viduę pauperi legatū Dotis est actus pius cū sit pro alenda. n. 9. 205
Secus in Vidua diuite, ibid. n. 10.
Vidua alimenta prestari Senis est cautum Statuto. n. 13. 138
 † *Vincere semper est laudabile. n. 1. 294*
 † *Vindicta publica non pertinet ad Clericos. n. 1. 25*
Vindicta priuata persequutor non gaudet privilegio legis, vel Statuti. n. 2. & 5. 287
 † *Vitrici*

† Vitrici bona quando sint obligata Præignis pro tutela gesta Matre.	
num. 1. & 3.	42
† Vniuersale legatum, an detur.	n. 10. 169
† Voluntaria legitima quæ sit.	n. 6. 192
† Voluntas spectatur in Fideicommissis.	n. 7. 172
Voluntas Monaci infra annum est reuocabilis.	n. 2. 174
† Vfus est spectandus in materia Gabellarum.	n. 4. 298
† Vsumfructum bonorum filij Pater renunciare potest.	n. 10. 102
Vsumfructus an extinguatur in patre morte filij.	n. 7. 198
Vsumfructus contemplatione filij relictus finitur eius morte, ibi. n. 9.	
Secus intuitu Patris relictus, ibid. n. 10.	
Vsumfructus filij quādo dicatur contemplatione Patris relictus, ibid. n. 8.	
Vsumfructus quando dicatur relictus contemplatione filij, ibid. n. 10.	
Vsumfructus extinguatur morte vltimi quando est dubium, & cuius sit contemplatione relictus, ibid. n. 12.	
Vsumfructus extinguatur morte vsumfructuarij.	n. 13. 199
Vsumfructus radicatus in Patre ab eo qualificatur.	n. 15. 198
Vsumfructus serui consideratur à Domino, ibid. n. 16.	
Vsumfructus constitutus vsq; ad certam ætatem heredis non finitur legatario præmoriēte.	n. 12. 102
Vsumfructu consolidato cū proprietate non soluitur Gabella.	n. 15. 206
Vsumfructus generalis omnium bonorum taxatur ad alimenta ex consuetudine Bulgari.	n. 1. 191
Vsumfructuarius non dat cautionem, nisi petatur.	n. 9. 123
Vsumfruct. accipiens fructus patiente, Domino, illos facit suos. n. 10. 123	
Vsumfructuarius, & proprietarius non concurrunt.	n. 12. 195
Vsumfructuarius bonorum filij quando sit Pater.	n. 2. 197
Vsumfructuarius vitam metitur Falcidia.	n. 3. 201
† Vsuræ aliquando est concessa.	n. 1. 54
Vsuræ Dotis taxatur secundum consuetudinem loci, ibid. n. 3.	
Vsuræ in Dote concessa ob alimenta, data vxori, ibid. n. 5.	
Vsuræ Dotis in pacto deduci potest.	n. 12. 138
Vsuras consequitur Maritus ob dotem non solutam.	n. 2. 54
Vsuras an petat Maritus post decem annos, ibid. n. 10.	
Vsuras dotis, an petant Hæredes Mariti, ibid. n. 4.	
Vsuras pacisci cum extraneis promittentibus dotem cautū est. n. 1. 54	
Vsuras reſtitutorias inducit vera mora.	n. 6. 140
Vsuras recuperatorias inducit Mater non veras, ibid.	
Vsurarum remissio ex taciturnitate inducitur.	n. 7. 55
Vsuræ Dotis an possint peti ab hæredibus.	n. 6. & 8. 55
Vsuræ	

<i>Vsura Dotis debentur post biennium.</i>	n. 3. 57
<i>Vsura debentur post interpellationem.</i>	n. 8. 58
<i>Vsura an petantur ab eo qui sortem exegit.</i>	n. 1. 133
<i>Vsura quando censeantur remissa pro sortis receptionem.</i>	n. 4. 143
<i>Vsura petuntur officio Iudicis.</i>	n. 1. 134
<i>Vsura in Dote sunt permisse.</i>	n. 1. 135
<i>Vsura corresponsive etiam in Dote considerantur.</i>	n. 7. 140
<i>Vsura Dotis Senis sunt quinq; pro centenario.</i>	n. 9. 140
† <i>Vterini, & vtrinq; coniuncti quomodo in portione vacanti succedant Senis stante Stat. sub Rub. 153.</i>	n. 1. & per tot. 231
<i>Vterinus an concurrat cum fratribus vtrinq; coniunctis ad dotandam sororem stante Stat. de dotanda sorore.</i>	n. 6. 233
† <i>Virilis etiam alienatio facta à Minore exet Decreto.</i>	n. 2. 80
† <i>Vxor etiam sine viro rectè contrahit, ubi ille est absens.</i>	n. 7. 71
<i>Vxor Senis sine Marito, & Propinquo non rectè contrahit.</i>	n. 5. 86
<i>Vxor potest relinquere Marito ultra lucrum Statutarium.</i>	n. 12. 223
<i>Vxor potest relinquere viro, animo compensandi cum dote, ibid. n. 3.</i>	
<i>Vxor accusans Maritum ad priuatam vindictam errat.</i>	n. 6. 287
<i>Vxor constante matrimonio, uergente viro ad inopiam, potest agere ad sequestrandam bona.</i>	n. 1. 44
<i>Vxori pauperi datur certa portio.</i>	n. 1. 207
<i>Vxori facta iniuria afficit Maritum.</i>	n. 5. 39
<i>Vxoris ad onera non tenetur Maritus.</i>	n. 2. 43
<i>Vxoris adulterio heredes Mariti non lucratur dotem.</i>	n. 9. 55
<i>Vxoris in lucro debitores Mariti nullum ius habent ante acceptationem.</i>	n. 4. 102.
<i>Vxoris quarta nō dicitur esse in lucro facto à Marito ex Stat. n. 7. 222</i>	
Z <i>Enodochio Senerfi ex positi sunt legitimi.</i>	n. 5. 23
<i>F I N I S.</i>	

Registrum.

††† ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ,
 Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ij kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt
 Vu Xx Yy Zz, Aaa.

Folia integra Omnia.

SENI S, Apud heredes Matthai Florimi, 1615.
 Superiorum Pernissu.

LECTORI:

HAEC postrema pagella sit tibi indicium, ac normarum erratorum, quae mediocri diligentia, ac cura possunt emendari; lenibus, ceu facilioribus, ne sis nimis oneratus, omissis; Et grauiora ceu incorrigibilia libentius, ac equo animo feras. Vale.

Fac. vet.	Erratum	Corrige	Fac. vet.	Erratum	Corrige
7 3	exequando	exequendo	193	fin. in sola	sine
33 13	contineatur	contineantur	197 12	Obfer. II.	Obfer. III.
50 24	hominu	hominum	204 13	simiter	similiter
56	fin. illius ad dotem	illius dotem	205 1	Incipiens	Incipiente
64 5	prætor	Prætor	207 8	diuictis	diuictis
64 7	Noc	Hoc	212 7	Obfer. I.	Obfer. III.
85 6	& duorū propinquorū	& propin. (quorum	216 4	Pert.	Petr.
88 15	offerendam	offerendum	221 5	13.	137
88 20	proponitur q	pro eo quod	222 24	illa statuto	illa à statuto
89 26	Minori	Maiori	223 27	suscipit	suscipit
90 21	confit sit	confidat	225 20	reintegretur	reintegretur
91 8	petierit	petierint	231	pen. Conf. 5. & 84.	Conf. 84.
94 18	Auth.	Accurs.	236 7.	Cambal.	Garnbal.
95 4	189	189	237 23	constitutionis	institutiōis
96 6	Medicis	Medicus	238 9	Anch. re	Anch. de
97 19	& 2.	& 2.	240 5	nu. 4.	nu. 8.
112 19	x1; fin.	21. §. fin.	242 20	suspensum	suspensionem
115 9	Hypoteca conductor	Hypoteca se (quata alienatione conductor	252 15	præmissum	permissum
122 13	exoluendum	exsoluendum	263 2	detentes	detentos
136 19	quæst. 7 & ad	quæst. 10 tit. 1. & ad	268 24	deceat	decere
136 14	sequuntur	sequuntur	269 6	caicerem	carcere
144 26	liberos habeat	liberos nō habeant	273 23	conuenietur	conuenitur
150 23	viderur	videtur	284 2	Quarta	Quinta
151 9	l. si patronus	l. si patronus	285 13	posset	pollant
161 30	Petros	Petrus	286 7	Emilij	Iulij
167 2	exequata	exequata	289 18	Vart.	Varior.
169	fin. frumus	fumus	290 2	munus	manus
171 27	prin.	prim.	291 20	induat	inducatur
175 11	Obfer. III.	Obfer. I.	ibid. 23	laptum	laptum
182 4	A stipulat	Ad stipular	192 9	commisurione	comminatione
184 25	siti	sui	ibid. pen. mentis	Mentis	
188 2	l. filiarum legum	filia legatorum	295 4	quo	qua
198 17	Decis.	Dec.	ibid. quilibet	illus	
			296 7	in 1.	in princ.
			298 4	pidicta	pidicta

